

การนำเสนอแนวทางในการพัฒนาผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์
ตามความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา

นายเอกภูมิ เจียมวิทยานุกูล

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพัฒนศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2556

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)

เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR) are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

PROPOSED GUIDELINES FOR THE DEVELOPMENT OF DESIRABLE POLITICAL LEADERS
ACCORDING TO THE OPINIONS OF UNIVERSITY STUDENTS

Mr. Ekapum Jiemwittayanukul

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Development Education
Department of Educational Policy, Management, and Leadership

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2013

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การนำเสนอแนวทางในการพัฒนาผู้นำทางการเมืองที่พึง
ประสงค์ตามความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา

โดย

นายเอกภูมิ เจียมวิทยานุกูล

สาขาวิชา

พัฒนศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

รองศาสตราจารย์ ดร.จรรยาตรี มาติลโกวิท

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์

.....คณบดีคณะครุศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชนิตา รัชพลเมือง)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.กรรณิการ์ สัจกุล)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รองศาสตราจารย์ ดร.จรรยาตรี มาติลโกวิท)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย

(ดร.วิลาศ สิ้นสวัสดิ์)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

เอกภูมิ เจริญวิทยานุกูล : การนำเสนอแนวทางในการพัฒนาผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ตามความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา. (PROPOSED GUIDELINES FOR THE DEVELOPMENT OF DESIRABLE POLITICAL LEADERS ACCORDING TO THE OPINIONS OF UNIVERSITY STUDENTS) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รศ. ดร.จรรุญศรี มาติลโกวิท, 260 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ตามความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา 2) เพื่อนำเสนอแนวทางในการพัฒนาผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ตามความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือ นิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 802 คน ผู้นำนิสิตนักศึกษา จำนวน 8 คนและนักวิชาการ จำนวน 2 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสนทนากลุ่มและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามโดยการหาความถี่, ร้อยละ, ค่าเฉลี่ยเลขคณิต, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.), T-test และ ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา โดยใช้กรอบแนวคิดซึ่งได้จากการสังเคราะห์แนวคิดของนักวิชาการ ประกอบด้วย 8 ด้าน คือ คุณลักษณะทั่วไป ด้านความรู้ ด้านเจตคติต่อตนเอง ด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคม ด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเอง ด้านทักษะในการถ่ายทอดและสื่อสาร ด้านทักษะในการเข้าสังคมและด้านทักษะในการบริหารจัดการ

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) นิสิตนักศึกษาที่ตอบแบบสอบถามและสนทนากลุ่ม ให้ความสำคัญกับคุณลักษณะด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคมมากที่สุด และโดยภาพรวมพบว่า นิสิตนักศึกษามีความปรารถนาที่จะให้ผู้นำทางการเมืองมีคุณลักษณะในทุกด้านอยู่ในระดับมาก 2) ตัวแปรด้านเพศ สถาบันการศึกษา อาชีพบิดา ระดับการศึกษามารดา อาชีพมารดาและความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมืองของนิสิตนักศึกษา ส่งผลต่อคุณลักษณะของผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) แนวทางในการพัฒนาผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ตามความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาควรผสมผสานการศึกษาทั้ง 3 ระบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

ภาควิชา นโยบาย การจัดการและความเป็น ลายมือชื่อนิสิต
ผู้นำทางการศึกษา ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

สาขาวิชา พัฒนศึกษา

ปีการศึกษา 2556

5483478827 : MAJOR DEVELOPMENT EDUCATION

KEYWORDS: DEVELOPMENT / DESIRABLE POLITICAL LEADERS / OPINIONS / UNIVERSITY STUDENTS

EKAPUM JIEMWITTAYANUKUL: PROPOSED GUIDELINES FOR THE DEVELOPMENT OF DESIRABLE POLITICAL LEADERS ACCORDING TO THE OPINIONS OF UNIVERSITY STUDENTS. ADVISOR: ASSOC. PROF. CHAROONSRI MADILOGGOVIT, Ph.D., 260 pp.

The purpose of this research was 1) to study the desirable characteristics of political leaders according to the opinions of university students 2) to propose guidelines for the development of desirable political leaders according to the opinions of university students. The subjects consisted of eight hundred and two undergraduate students, eight undergraduate student leaders and two academicians. Research tools are questionnaires and question guidelines for focus group discussion and interview. The data from the survey were analyzed by arithmetic mean, standard deviation (S.D.), t-test and One-way ANOVA. The data from the interview and discussion were analyzed by content analysis. The conceptual framework synthesized from academicians consists of eight aspects: general characteristic, knowledge, self-attitude, attitude to politics and society, self-control and adaptation skills, communicative skill, social skills and administrative skill.

The findings of this research were as follows 1) the undergraduate students gave precedence to the characteristics of attitude to politics and society. All in all, the desirable characteristics of political leaders of them were in high level. 2) gender, educational institution, father's career, mother's educational background, mother's career and the knowledge of political events of undergraduate students influenced on the desirable characteristic of political leaders at a .05 level of significance 3) the guideline for the development of desirable political leaders from the students opinion is to integrate formal education, non-formal education and informal education together.

Department: Educational Policy,
Management, 260
Leadership

Student's Signature

Advisor's Signature

Field of Study: Development Education

Academic Year: 2013

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณ รศ. ดร.จรูญศรี มาติลโกวิท อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้สละเวลาในการให้คำปรึกษา และชี้แนะสิ่งที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้วิจัย ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้อย่างสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณ รศ. ดร.กรรณิการ์ สัจกุล ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ ดร. วิชาศ สิ้นสวัสดิ์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนเกิดความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ รศ. น.ท. ดร.สุมิตร สุวรรณ, ผศ. ดร.วัลย์ อิศรางกูร ณ อยุธยา และ ดร. ปอรัชม์ ยอดเนร ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ ที่สละเวลาอันมีค่าในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอขอบพระคุณ ศ. ดร.พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์ และ ศ. ดร.พลศักดิ์ จิโรศิริ ที่สละเวลาอันมีค่าในการให้สัมภาษณ์ และให้คำแนะนำเพิ่มเติมในการทำวิทยานิพนธ์

ขอบคุณ นิสิตนักศึกษาและหัวหน้านิสิตนักศึกษาทุกคน ที่สละเวลาอันมีค่าในการตอบแบบสอบถามและเข้าร่วมสนทนากลุ่ม ซึ่งเป็นข้อมูลที่มีประโยชน์อย่างยิ่งต่องานวิจัยฉบับนี้

ขอขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชาพัฒนศึกษาทุกท่าน ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ให้กำลังใจในการการทำวิทยานิพนธ์และให้ข้อคิดที่ดีในการใช้ชีวิต

ขอบคุณเพื่อนนิสิตร่วมรุ่น รุ่นที่ปริญญาโท และรุ่นที่ปริญญาเอก สาขาวิชาพัฒนศึกษา สำหรับความเป็นห่วงเป็นใยและความอบอุ่นที่มีให้แก่กัน

ขอบคุณเพื่อนสมัยเรียนปริญญาตรี 4 คน คือ คุณนภาพร สุนันติกานนท์ สำหรับคำแนะนำและความช่วยเหลือในการแปลผลโปรแกรมคำนวณ spss คุณพวงศันที สัตยเทวา และคุณภัทรพร วัชรโชติ สำหรับความช่วยเหลือและการแก้ไขเรื่องบทความย่อภาษาอังกฤษ และคุณธนทิพย์ ภิรัชเพ็ญ สำหรับความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในวันสอบจบวิทยานิพนธ์

ขอบคุณ คุณมนัส สามารถกุล ที่คอยห่วงใย ให้กำลังใจ และสนับสนุนผู้วิจัยในทุกเรื่องมาโดยตลอด

และท้ายสุด ความสำเร็จที่เกิดขึ้นในชีวิต มีส่วนสำคัญมาจากครอบครัวอันแสนอบอุ่น ขอขอบพระคุณและขอบคุณครอบครัวเจียมวิทยานุกูล คุณพ่อนิธิวัติ คุณแม่มาลีทิพย์ คุณป้าพรพิมล พี่สาวมณฑกานต์และน้องชายภูติศ ที่เป็นแรงใจสำคัญในการสนับสนุนการเรียนและการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฎ
สารบัญภาพ.....	บ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
2. คำถามวิจัย.....	5
3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
4. ขอบเขตของการวิจัย.....	5
5. คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	6
6. กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับผู้นำทางการเมือง.....	9
1.1 ความหมายของผู้นำทางการเมือง.....	9
1.2 ประเภทของผู้นำทางการเมือง.....	10
1.3 คุณลักษณะของผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์.....	17
1.4 บทบาท หน้าที่และความสำคัญของผู้นำทางการเมือง.....	31
1.5 การพัฒนาผู้นำทางการเมืองไทยในอดีตจนถึงปัจจุบัน.....	33
1.6 ประเด็นการศึกษาและส่งเสริมเรื่องผู้นำทางการเมืองของไทย.....	43
1.7 นิสิตนักศึกษากับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในอดีตจนถึงปัจจุบัน.....	48
ตอนที่ 2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	50
2.1 ทฤษฎีรัฐศาสตร์การศึกษา.....	50
2.2 ทฤษฎีชนชั้นนำ.....	51
ตอนที่ 3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	52

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	57
ตอนที่ 1 เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ตามความคิดเห็นของนิสิต นักศึกษา	57
1. การสำรวจ	57
2. การสนทนากลุ่ม.....	60
ตอนที่ 2 เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ตามความคิดเห็นของนิสิต นักศึกษา	61
1. การสนทนากลุ่ม.....	61
2. การสัมภาษณ์.....	61
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	63
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษา.....	64
1. จากการสำรวจ	64
1.1 ผลการสำรวจข้อมูลทั่วไป.....	64
1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง.....	68
1.3 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะผู้นำ.....	70
ทางการเมืองที่พึงประสงค์	70
1.4 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ.....	79
คุณลักษณะผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ เปรียบเทียบระหว่างตัวแปร.....	79
2. จากการสนทนากลุ่ม	197
2.1 คุณลักษณะของผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์.....	197
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์.....	206
1. จากการสำรวจ.....	206
1.1 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์	206
2. จากการสนทนากลุ่ม	209
2.1 การศึกษาในระบบกับการพัฒนาผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์	209
2.2 การศึกษานอกระบบกับการพัฒนาผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์	213
2.3 การศึกษาตามอัธยาศัยกับการพัฒนาผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์.....	215
2.4 แนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์.....	216

3. จากการสัมภาษณ์	218
3.1 การศึกษาในระบบกับการพัฒนาผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์	218
3.2 การศึกษานอกระบบกับการพัฒนาผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์	220
3.3 การศึกษาตามอัธยาศัยกับการพัฒนาผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์	221
3.4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์	221
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	222
สรุปผลการวิจัย	222
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ตามความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา	222
1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	222
2. คุณลักษณะของผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์	223
2.1 จากการสำรวจ	223
2.2 จากการสนทนากลุ่ม	226
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เพื่อนำเสนอแนวทางในการพัฒนาผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ตามความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา	227
1. จากการสำรวจ	227
2. จากการสนทนากลุ่ม	227
3. จากการสัมภาษณ์	228
อภิปรายผลการวิจัย	229
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ตามความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา	229
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เพื่อนำเสนอแนวทางในการพัฒนาผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ตามความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา	231
ข้อเสนอแนะ	234
รายการอ้างอิง	236
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือ	241
ภาคผนวก ข รายนามผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม	243
ภาคผนวก ค รายนามผู้ให้สัมภาษณ์	245

ภาคผนวก ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	247
ภาคผนวก จ คุณภาพเครื่องมือ	253
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	260

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 วิชาที่เรียนในคณะรัฐศาสตรศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.....	34
ตารางที่ 2.2 หลักสูตรคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ในประเทศไทย.....	36
ตารางที่ 3.1 การแบ่งสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างตามประเภทมหาวิทยาลัย	58
ตารางที่ 3.2 การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามสาขาวิชา	58
ตารางที่ 3.3 การแปลความหมายความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง	60
ตารางที่ 3.4 การแปลความหมายคะแนนคุณลักษณะของผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์.....	60
ตารางที่ 4.1 จำนวนร้อยละของข้อมูลทั่วไป	64
ตารางที่ 4.2 จำนวนร้อยละความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง.....	68
ตารางที่ 4.3 จำนวนร้อยละของผู้รู้และไม่รู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง.....	69
ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะทั่วไปของผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์.....	70
ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านความรู้ของผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์.....	71
ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านเจตคติต่อตนเองของผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์.....	72
ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคมของผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์	73
ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเองของผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์.....	74
ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการถ่ายทอดและสื่อสารของผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์	75
ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการเข้าสังคมของผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์.....	76
ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการบริหารจัดการของผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์	77
ตารางที่ 4.12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะของผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์จำแนกตามคุณลักษณะ	78
ตารางที่ 4.13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะทั่วไป เปรียบเทียบระหว่างเพศ ..	79
ตารางที่ 4.14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านความรู้ เปรียบเทียบระหว่างเพศ	80

ตารางที่ 4.15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านเจตคติต่อตนเอง เปรียบเทียบระหว่างเพศ.....	81
ตารางที่ 4.16 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคม เปรียบเทียบระหว่างเพศ.....	82
ตารางที่ 4.17 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเอง เปรียบเทียบระหว่างเพศ	83
ตารางที่ 4.18 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการถ่ายทอดและการสื่อสาร เปรียบเทียบระหว่างเพศ	84
ตารางที่ 4.19 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการเข้าสังคม เปรียบเทียบระหว่างเพศ.....	85
ตารางที่ 4.20 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการบริหารจัดการ เปรียบเทียบระหว่างเพศ.....	86
ตารางที่ 4.21 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ เปรียบเทียบระหว่างเพศ.....	87
ตารางที่ 4.22 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะทั่วไป เปรียบเทียบระหว่างอายุ..	88
ตารางที่ 4.23 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีการแต่งกายที่เหมาะสม เปรียบเทียบระหว่างอายุ	88
ตารางที่ 4.24 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านความรู้ เปรียบเทียบระหว่างอายุ	89
ตารางที่ 4.25 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความรู้ด้านการเมือง เปรียบเทียบระหว่างอายุ...	89
ตารางที่ 4.26 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านเจตคติต่อตนเอง เปรียบเทียบระหว่างอายุ.....	90
ตารางที่ 4.27 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคม เปรียบเทียบระหว่างอายุ	91
ตารางที่ 4.28 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเอง เปรียบเทียบระหว่างอายุ.....	92
ตารางที่ 4.29 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการถ่ายทอดและสื่อสาร เปรียบเทียบระหว่างอายุ	93
ตารางที่ 4.30 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความสามารถในการเจรจาต่อรองเพื่อผลประโยชน์ประเทศชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ เปรียบเทียบระหว่างอายุ	93
ตารางที่ 4.31 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการเข้าสังคม เปรียบเทียบระหว่างอายุ	94

ตารางที่ 4.32 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการบริหารจัดการ เปรียบเทียบระหว่างอายุ	95
ตารางที่ 4.33 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ เปรียบเทียบระหว่างอายุ	96
ตารางที่ 4.34 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะทั่วไป เปรียบเทียบระหว่าง ภูมิภาค.....	97
ตารางที่ 4.35 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านความรู้ เปรียบเทียบระหว่าง ภูมิภาค.....	98
ตารางที่ 4.36 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความรู้ด้านการเมือง เปรียบเทียบระหว่าง ภูมิภาค.....	98
ตารางที่ 4.37 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านเจตคติต่อตนเอง เปรียบเทียบ ระหว่างภูมิภาค.....	99
ตารางที่ 4.38 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคม เปรียบเทียบระหว่างภูมิภาค.....	100
ตารางที่ 4.39 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการควบคุมและปรับ ตนเอง เปรียบเทียบระหว่างภูมิภาค.....	101
ตารางที่ 4.40 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการถ่ายทอดและ สื่อสาร เปรียบเทียบระหว่างภูมิภาค.....	102
ตารางที่ 4.41 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการเข้าสังคม เปรียบเทียบระหว่างภูมิภาค.....	103
ตารางที่ 4.42 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องชอบเข้าสังคม เปรียบเทียบระหว่างภูมิภาค.....	103
ตารางที่ 4.43 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการบริหารจัดการ เปรียบเทียบระหว่างภูมิภาค.....	104
ตารางที่ 4.44 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ เปรียบเทียบระหว่างภูมิภาค.....	105
ตารางที่ 4.45 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะทั่วไป เปรียบเทียบระหว่าง สถาบันการศึกษา	106
ตารางที่ 4.46 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีกริยาและอาการที่เหมาะสม เปรียบเทียบระหว่าง สถาบันการศึกษา	107
ตารางที่ 4.47 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีครอบครัวที่มั่นคง เปรียบเทียบระหว่าง สถาบันการศึกษา	107
ตารางที่ 4.48 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีประวัติชีวิตที่ดี เปรียบเทียบระหว่าง สถาบันการศึกษา	108

ตารางที่ 4.49 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านความรู้ เปรียบเทียบระหว่างสถาบันการศึกษา	109
ตารางที่ 4.50 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความรู้ด้านการเมือง เปรียบเทียบระหว่างสถาบันการศึกษา	109
ตารางที่ 4.51 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความรู้ด้านเศรษฐกิจ เปรียบเทียบระหว่างสถาบันการศึกษา	110
ตารางที่ 4.52 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความรู้ด้านสังคมและวัฒนธรรม เปรียบเทียบระหว่างสถาบันการศึกษา	110
ตารางที่ 4.53 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความเข้าใจบริบทและสถานการณ์ทางการเมืองในขณะนั้น เปรียบเทียบระหว่างสถาบันการศึกษา.....	111
ตารางที่ 4.54 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องเข้าใจบทบาทของตนเองในฐานะที่เป็นผู้นำทางการเมือง เปรียบเทียบระหว่างสถาบันการศึกษา	111
ตารางที่ 4.55 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านเจตคติต่อตนเอง เปรียบเทียบระหว่างสถาบันการศึกษา	112
ตารางที่ 4.56 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีคุณธรรมจริยธรรม เปรียบเทียบระหว่างสถาบันการศึกษา	112
ตารางที่ 4.57 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความระมัดระวังและรอบคอบ เปรียบเทียบระหว่างสถาบันการศึกษา	113
ตารางที่ 4.58 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความพยายามและกระตือรือร้น เปรียบเทียบระหว่างสถาบันการศึกษา	113
ตารางที่ 4.59 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคม เปรียบเทียบระหว่างสถาบันการศึกษา.....	114
ตารางที่ 4.60 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความชอบธรรมและความถูกต้องทางการเมือง เปรียบเทียบระหว่างสถาบันการศึกษา.....	115
ตารางที่ 4.61 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความรับผิดชอบ เปรียบเทียบระหว่างสถาบันการศึกษา	115
ตารางที่ 4.62 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความมุ่งมั่นเอาใจใส่กับงาน เปรียบเทียบระหว่างสถาบันการศึกษา	116
ตารางที่ 4.63 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความยุติธรรม เปรียบเทียบระหว่างสถาบันการศึกษา	116
ตารางที่ 4.64 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และมีวิสัยทัศน์กว้างไกล เปรียบเทียบระหว่างสถาบันการศึกษา.....	117

ตารางที่ 4.65 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความซื่อสัตย์ ไม่เห็นแก่ตัว เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน เปรียบเทียบระหว่างสถาบันการศึกษา	117
ตารางที่ 4.66 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเอง เปรียบเทียบระหว่างสถาบันการศึกษา	118
ตารางที่ 4.67 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เปรียบเทียบระหว่างสถาบันการศึกษา.....	118
ตารางที่ 4.68 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องสามารถบังคับและควบคุมตนเองได้ เปรียบเทียบระหว่างสถาบันการศึกษา.....	119
ตารางที่ 4.69 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องรู้จักการวิเคราะห์หาเหตุผล เปรียบเทียบระหว่างสถาบันการศึกษา	119
ตารางที่ 4.70 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการถ่ายทอดและสื่อสาร เปรียบเทียบระหว่างสถาบันการศึกษา.....	120
ตารางที่ 4.71 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้ เปรียบเทียบระหว่างสถาบันการศึกษา.....	121
ตารางที่ 4.72 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความสามารถในการเจรจาต่อรองเพื่อผลประโยชน์ประเทศชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ เปรียบเทียบระหว่างสถาบันการศึกษา	121
ตารางที่ 4.73 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความสามารถในการสื่อสารนโยบายของรัฐบาลให้ประชาชนทุกระดับเข้าใจได้ง่าย เปรียบเทียบระหว่างสถาบันการศึกษา.....	122
ตารางที่ 4.74 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการเข้าสังคม เปรียบเทียบระหว่างสถาบันการศึกษา.....	123
ตารางที่ 4.75 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องชอบเข้าสังคม เปรียบเทียบระหว่างสถาบันการศึกษา	123
ตารางที่ 4.76 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องเข้าใจมารยาททางสังคม เปรียบเทียบระหว่างสถาบันการศึกษา	124
ตารางที่ 4.77 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมียุทธศาสตร์ เปรียบเทียบระหว่างสถาบันการศึกษา	124
ตารางที่ 4.78 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการบริหารจัดการ เปรียบเทียบระหว่างสถาบันการศึกษา.....	125
ตารางที่ 4.79 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความกล้าตัดสินใจ เปรียบเทียบระหว่างสถาบันการศึกษา	126
ตารางที่ 4.80 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความสามารถในการบริหารจัดการทรัพยากรวิถุและทรัพยากรมนุษย์ เปรียบเทียบระหว่างสถาบันการศึกษา	126

ตารางที่ 4.81 ค่าเฉลี่ยขององค์ประกอบด้านผู้นำต้องสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี เปรียบเทียบระหว่างสถาบันการศึกษา.....	127
ตารางที่ 4.82 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ เปรียบเทียบระหว่างสถาบันการศึกษา.....	128
ตารางที่ 4.83 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะทั่วไป เปรียบเทียบระหว่างสาขาวิชา.....	129
ตารางที่ 4.84 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านความรู้ เปรียบเทียบระหว่างสาขาวิชา.....	130
ตารางที่ 4.85 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านเจตคติต่อตนเอง เปรียบเทียบระหว่างสาขาวิชา.....	131
ตารางที่ 4.86 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคม เปรียบเทียบระหว่างสาขาวิชา.....	132
ตารางที่ 4.87 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเอง เปรียบเทียบระหว่างสาขาวิชา.....	133
ตารางที่ 4.88 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการถ่ายทอดและการสื่อสาร เปรียบเทียบระหว่างสาขาวิชา.....	134
ตารางที่ 4.89 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการเข้าสังคม เปรียบเทียบระหว่างสาขาวิชา.....	135
ตารางที่ 4.90 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการบริหารจัดการ เปรียบเทียบระหว่างสาขาวิชา.....	136
ตารางที่ 4.91 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ เปรียบเทียบระหว่างสาขาวิชา.....	137
ตารางที่ 4.92 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะทั่วไป เปรียบเทียบระหว่างระดับการศึกษาบิดา.....	138
ตารางที่ 4.93 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านความรู้ เปรียบเทียบระหว่างระดับการศึกษาบิดา.....	139
ตารางที่ 4.94 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านเจตคติต่อตนเอง เปรียบเทียบระหว่างระดับการศึกษาบิดา.....	140
ตารางที่ 4.95 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคม เปรียบเทียบระหว่างระดับการศึกษาบิดา.....	141
ตารางที่ 4.96 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเอง เปรียบเทียบระหว่างระดับการศึกษาบิดา.....	142

ตารางที่ 4.97 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการถ่ายทอดและสื่อสาร เปรียบเทียบระหว่างระดับการศึกษาปิตา	143
ตารางที่ 4.98 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการเข้าสังคม เปรียบเทียบระหว่างระดับการศึกษาปิตา	144
ตารางที่ 4.99 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการบริหารจัดการ เปรียบเทียบระหว่างระดับการศึกษาปิตา	145
ตารางที่ 4.100 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ เปรียบเทียบระหว่างระดับการศึกษาปิตา	146
ตารางที่ 4.101 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะทั่วไป เปรียบเทียบระหว่างอาชีวะปิตา	147
ตารางที่ 4.102 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีสุขภาพแข็งแรงและมีความสมบูรณ์ทางร่างกาย เปรียบเทียบระหว่างอาชีวะปิตา.....	147
ตารางที่ 4.103 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีกริยาและอาการที่เหมาะสม เปรียบเทียบระหว่าง อาชีวะปิตา	148
ตารางที่ 4.104 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านความรู้ เปรียบเทียบระหว่าง อาชีวะปิตา	149
ตารางที่ 4.105 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความรู้ด้านสังคมและวัฒนธรรม เปรียบเทียบ ระหว่างอาชีวะปิตา	149
ตารางที่ 4.106 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านเจตคติต่อตนเอง เปรียบเทียบ ระหว่างอาชีวะปิตา.....	150
ตารางที่ 4.107 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีคุณธรรมจริยธรรม เปรียบเทียบระหว่างอาชีวะ ปิตา.....	150
ตารางที่ 4.108 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคม เปรียบเทียบระหว่างอาชีวะปิตา.....	151
ตารางที่ 4.109 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความยุติธรรม เปรียบเทียบระหว่างอาชีวะปิตา	151
ตารางที่ 4.110 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการควบคุมและปรับ ตนเอง เปรียบเทียบระหว่างอาชีวะปิตา.....	152
ตารางที่ 4.111 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการถ่ายทอดและ สื่อสาร เปรียบเทียบระหว่างอาชีวะปิตา	153
ตารางที่ 4.112 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความสามารถในการสื่อสารนโยบายของรัฐบาลให้ ประชาชนทุกระดับเข้าใจได้ง่าย เปรียบเทียบระหว่างอาชีวะปิตา.....	153

ตารางที่ 4.113 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการเข้าสังคม เปรียบเทียบระหว่างอาชีพบิดา.....	154
ตารางที่ 4.114 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการบริหารจัดการ เปรียบเทียบระหว่างอาชีพบิดา.....	155
ตารางที่ 4.115 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี เปรียบเทียบ ระหว่างอาชีพบิดา.....	155
ตารางที่ 4.116 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ เปรียบเทียบระหว่างอาชีพบิดา.....	156
ตารางที่ 4.117 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะทั่วไป เปรียบเทียบระหว่างระดับ การศึกษามารดา.....	157
ตารางที่ 4.118 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านความรู้ เปรียบเทียบระหว่าง ระดับการศึกษามารดา.....	158
ตารางที่ 4.119 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านเจตคติต่อตนเอง เปรียบเทียบ ระหว่างระดับการศึกษามารดา.....	159
ตารางที่ 4.120 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคม เปรียบเทียบระหว่างระดับการศึกษามารดา.....	160
ตารางที่ 4.121 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการควบคุมและปรับ ตนเอง เปรียบเทียบระหว่างระดับการศึกษามารดา.....	161
ตารางที่ 4.122 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องรู้จักการวิเคราะห์หาเหตุผล เปรียบเทียบระหว่าง ระดับการศึกษามารดา.....	161
ตารางที่ 4.123 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการถ่ายทอดและ สื่อสาร เปรียบเทียบระหว่างระดับการศึกษามารดา.....	162
ตารางที่ 4.124 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความสามารถในการสื่อสารนโยบายของรัฐบาลให้ ประชาชนทุกระดับเข้าใจได้ง่าย เปรียบเทียบระหว่างระดับการศึกษามารดา.....	162
ตารางที่ 4.125 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการเข้าสังคม เปรียบเทียบระหว่างระดับการศึกษามารดา.....	163
ตารางที่ 4.126 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการบริหารจัดการ เปรียบเทียบระหว่างระดับการศึกษามารดา.....	164
ตารางที่ 4.127 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ เปรียบเทียบระหว่างระดับการศึกษามารดา.....	165
ตารางที่ 4.128 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะทั่วไป เปรียบเทียบระหว่างอาชีพ มารดา.....	166

ตารางที่ 4.129 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีสุขภาพแข็งแรงและมีความสมบูรณ์ทางร่างกาย เปรียบเทียบระหว่างอาซีพมารดา.....	166
ตารางที่ 4.130 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีกริยาและอาการที่เหมาะสม เปรียบเทียบระหว่าง อาซีพมารดา.....	167
ตารางที่ 4.131 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านความรู้ เปรียบเทียบระหว่าง อาซีพมารดา.....	168
ตารางที่ 4.132 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านเจตคติต่อตนเอง เปรียบเทียบ ระหว่างอาซีพมารดา	169
ตารางที่ 4.133 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีคุณธรรมจริยธรรม เปรียบเทียบระหว่างอาซีพ มารดา.....	169
ตารางที่ 4.134 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความระมัดระวังและรอบคอบ เปรียบเทียบ ระหว่างอาซีพมารดา	170
ตารางที่ 4.135 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคม เปรียบเทียบระหว่างอาซีพมารดา	171
ตารางที่ 4.136 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความเชื่อมั่นและศรัทธาต่องานที่ทำ เปรียบเทียบ ระหว่างอาซีพมารดา	171
ตารางที่ 4.137 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความยุติธรรม เปรียบเทียบระหว่างอาซีพมารดา	172
ตารางที่ 4.138 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และมีวิสัยทัศน์กว้างไกล เปรียบเทียบระหว่างอาซีพมารดา.....	172
ตารางที่ 4.139 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการควบคุมและปรับ ตนเอง เปรียบเทียบระหว่างอาซีพมารดา	173
ตารางที่ 4.140 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์และ การเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เปรียบเทียบระหว่างอาซีพมารดา.....	173
ตารางที่ 4.141 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องสามารถบังคับและควบคุมตนเองได้ เปรียบเทียบ ระหว่างอาซีพมารดา	174
ตารางที่ 4.142 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการถ่ายทอดและ สื่อสาร เปรียบเทียบระหว่างอาซีพมารดา	175
ตารางที่ 4.143 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความสามารถในการสื่อสารนโยบายของรัฐบาลให้ ประชาชนทุกระดับเข้าใจได้ง่าย เปรียบเทียบระหว่างอาซีพมารดา	175
ตารางที่ 4.144 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการเข้าสังคม เปรียบเทียบระหว่างอาซีพมารดา.....	176

ตารางที่ 4.145 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการบริหารจัดการ
เปรียบเทียบระหว่างอาชีพมารดา..... 177

ตารางที่ 4.146 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความกล้าตัดสินใจ เปรียบเทียบระหว่างอาชีพ
มารดา..... 177

ตารางที่ 4.147 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความสามารถในการบริหารจัดการทรัพยากรวัตถุ
และทรัพยากรมนุษย์ เปรียบเทียบระหว่างอาชีพมารดา 178

ตารางที่ 4.148 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี เปรียบเทียบ
ระหว่างอาชีพมารดา 178

ตารางที่ 4.149 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์
เปรียบเทียบระหว่างอาชีพมารดา..... 179

ตารางที่ 4.150 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะทั่วไป เปรียบเทียบระหว่างความรู้
เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง..... 180

ตารางที่ 4.151 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีครอบครัวที่มั่นคง เปรียบเทียบระหว่างความรู้
เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง..... 181

ตารางที่ 4.152 ค่าเฉลี่ยขององค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม
เปรียบเทียบระหว่างความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง 181

ตารางที่ 4.153 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านความรู้ เปรียบเทียบระหว่าง
ความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง 182

ตารางที่ 4.154 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความเข้าใจบริบทและสถานการณ์ทางการเมือง
ในขณะนั้น เปรียบเทียบระหว่างความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง 183

ตารางที่ 4.155 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องเข้าใจบทบาทของตนเองในฐานะที่เป็นผู้นำทาง
การเมือง เปรียบเทียบระหว่างความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง 183

ตารางที่ 4.156 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านเจตคติต่อตนเอง เปรียบเทียบ
ระหว่างความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง 184

ตารางที่ 4.157 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีคุณธรรมจริยธรรม เปรียบเทียบระหว่างความรู้
เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง..... 184

ตารางที่ 4.158 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคม
เปรียบเทียบระหว่างความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง..... 185

ตารางที่ 4.159 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความรับผิดชอบ เปรียบเทียบระหว่างความรู้
เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง..... 186

ตารางที่ 4.160 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความเชื่อมั่นและศรัทธาต่องานที่ทำ เปรียบเทียบ
ระหว่างความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง..... 186

ตารางที่ 4.161 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความมุ่งมั่นเอาใจใส่กับงาน เปรียบเทียบระหว่างความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง	187
ตารางที่ 4.162 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความยุติธรรม เปรียบเทียบระหว่างความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง.....	187
ตารางที่ 4.163 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความซื่อสัตย์ ไม่เห็นแก่ตัว เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน เปรียบเทียบระหว่างความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง	188
ตารางที่ 4.164 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเอง เปรียบเทียบระหว่างความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง	189
ตารางที่ 4.165 ค่าเฉลี่ยขององค์ประกอบด้านผู้นำต้องสามารถบังคับและควบคุมตนเองได้ เปรียบเทียบระหว่างความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง	189
ตารางที่ 4.166 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการถ่ายทอดและสื่อสาร เปรียบเทียบระหว่างความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง.....	190
ตารางที่ 4.167 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้ เปรียบเทียบระหว่างความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง	191
ตารางที่ 4.168 ค่าเฉลี่ยขององค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความสามารถในการเจรจาต่อรองเพื่อผลประโยชน์ประเทศชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ เปรียบเทียบระหว่างความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง.....	191
ตารางที่ 4.169 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการเข้าสังคม เปรียบเทียบระหว่างความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง.....	192
ตารางที่ 4.170 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องชอบเข้าสังคม เปรียบเทียบระหว่างความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง.....	192
ตารางที่ 4.171 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีอารมณ์ขัน เปรียบเทียบระหว่างความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง.....	193
ตารางที่ 4.172 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการบริหารจัดการ เปรียบเทียบระหว่างความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง.....	194
ตารางที่ 4.173 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความกล้าตัดสินใจ เปรียบเทียบระหว่างความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง.....	194
ตารางที่ 4.174 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีประสบการณ์ในการทำงาน เปรียบเทียบระหว่างความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง	195
ตารางที่ 4.175 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ เปรียบเทียบระหว่างความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง.....	196
ตารางที่ 4.176 จำนวนร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้การศึกษาผ่านระบบการศึกษากับการพัฒนาผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์.....	206

ตารางที่ 4.177 จำนวนร้อยละของการลงทะเบียนเรียนวิชาที่เกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครองไทย...	206
ตารางที่ 4.178 จำนวนร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับการบังคับให้นิสิตนักศึกษาลงทะเบียนเรียนวิชาที่เกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครอง.....	207
ตารางที่ 4.179 จำนวนร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับการบังคับให้ผู้นำทางการเมืองรุ่นใหม่ผ่านการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ก่อนดำรงตำแหน่งทางการเมือง	207
ตารางที่ 4.180 จำนวนร้อยละของการรู้จักสถาบันการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่จัดอบรมด้านผู้นำทางการเมือง.....	208

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย 7

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การกำเนิดมนุษยและสังคม ถือเป็นวิวัฒนาการโดยธรรมชาติ ในพระสุตันตปิฎก คัมภีร์ ที่มณีกาย ปาฎิกวรรค อคคัญสูตร ได้พูดถึงวิวัฒนาการแห่งรัฐและปัญหาที่เกิดขึ้น โดยกล่าวไว้ว่า เมื่อมนุษย์มาอยู่รวมกันมนุษย์จึงได้แต่งตั้งผู้หนึ่งให้ทำหน้าที่ดูแลรักษาทรัพย์สิน พิจารณา ต่าหนี และ ขับไล่บุคคลผู้ทำผิด จึงเป็นที่มาของการเกิดผู้นำหรือผู้ปกครองในสังคม

ต่อมามีนักปราชญ์และนักวิชาการตะวันตก ได้เสนอทฤษฎีการกำเนิดรัฐตั้งแต่ยุคกรีกโบราณ จนถึงยุคปัจจุบัน เช่น โซกราตีส (Socrates) เพลโต(Plato) อริสโตเติล (Aristotle) โทมัส ฮอบส์ (Thomas Hobbes) จอห์น ล็อก (John Locke) ฌอง ฌาคส์ รูสโซ (Jean Jacques Rousseau) แต่ไม่ว่า จะเป็นทฤษฎีใดก็ล้วนกล่าวถึงผู้นำหรือผู้ปกครองของรัฐไว้แทบทั้งสิ้น

สำหรับประเทศไทย ตำแหน่งผู้นำทางการเมืองเริ่มมีความสำคัญมากขึ้น หลังจากที่ประเทศมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย ใน พ.ศ. 2475 โดยผู้นำทางการเมืองจะเป็นตำแหน่งที่ได้รับการคัดเลือกทางตรงหรือทางอ้อมจากประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศให้เข้ามาทำหน้าที่ เป็นตัวแทนในการบริหาร กำหนดนโยบายเพื่อนำพาประเทศให้พัฒนาและเจริญรุ่งเรือง ไม่ว่าจะเป็น นโยบายด้านการศึกษา การเมือง เศรษฐกิจ สังคม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สาธารณสุข สิ่งแวดล้อม เป็นต้น เพราะฉะนั้นผู้นำทางการเมืองจึงจำเป็นต้องอยู่ในสายตาของประชาชนเจ้าของประเทศ และในฐานะ ที่ผู้นำทางการเมืองได้รับเลือกตั้งจากประชาชนให้เข้าไปเป็นตัวแทนในการบริหารประเทศ ดังนั้นผู้นำทางการเมืองจึงเป็นบุคคลที่คนในสังคมส่วนใหญ่ฝากความหวังและอนาคตไว้ ถ้าผู้นำทางการเมืองไม่ทำตามหน้าที่หรือทำได้ไม่เต็มที่ก็จะสร้างความเสียหายและทำลายความมั่นคงให้กับประเทศชาติ

แต่ตลอดระยะเวลากว่า 80 ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยประสบปัญหาเกี่ยวกับผู้นำทางการเมืองมา โดยตลอดและมักปรากฏตามหน้าหนังสือพิมพ์ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการซื้อสิทธิ์ขายเสียงและทุจริตการ เลือกตั้ง, การทุจริตคอร์รัปชัน, การขาดความรับผิดชอบต่อหน้าที่, การขาดคุณธรรมและจริยธรรมทาง การเมือง เป็นต้น

การซื้อสิทธิ์ขายเสียงและทุจริตการเลือกตั้ง ถือเป็นพฤติกรรมที่มีมานานในสังคมไทย ซึ่งแต่ เดิมไม่มีการควบคุมหรือลงโทษอย่างชัดเจน แต่หลังจากที่มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร ไทย พ.ศ. 2540 จึงทำให้เกิดคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ขึ้น ซึ่งถือเป็นองค์กรอิสระที่ทำหน้าที่ ควบคุม ดำเนินการจัดให้มีการเลือกตั้ง และมีอำนาจในการสั่งให้มีการนับคะแนนใหม่ เมื่อพบหลักฐาน ว่าทุจริตการเลือกตั้งและสามารถเพิกถอนสิทธิ์ของผู้สมัครโดยการให้ใบเหลืองและใบแดงแก่ผู้สมัครได้

และแม้ว่าจะมีหน่วยงานกำกับดูแลอยู่ แต่ก็พบหลักฐานเกี่ยวกับการทุจริตการเลือกตั้งของผู้นำทางการเมืองอยู่บ่อยครั้ง

การทุจริตคอร์รัปชัน ถือเป็นภาพลักษณ์ที่ไม่ดีของผู้นำทางการเมืองไทย จากการสำรวจดัชนีคอร์รัปชันทั่วโลกโดยองค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International) ที่มีเกณฑ์ว่าดัชนีคะแนนสูงหมายถึง มีการคอร์รัปชันต่ำ และดัชนีคะแนนต่ำหมายถึง มีการคอร์รัปชันสูงพบว่าในปี พ.ศ. 2555 ประเทศไทยได้คะแนน 3.7 และเมื่อย้อนหลังกลับไป 10 ปี (พ.ศ. 2545-2554) พบว่าคะแนนเฉลี่ยของประเทศไทยอยู่ระหว่าง 3.2-3.8 ซึ่งถือว่ามียอดดัชนีคะแนนที่ค่อนข้างต่ำ แสดงให้เห็นว่าการคอร์รัปชันของประเทศไทยอยู่ในอัตราที่สูง (Transparency International, 2012)

การขาดความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ถือเป็นอีกพฤติกรรมหนึ่งที่ไม่พึงประสงค์ของผู้นำทางการเมืองในปัจจุบัน เช่น การไม่เข้าร่วมประชุมสภา จากการตรวจสอบพฤติกรรมการทำงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในช่วง พ.ศ. 2554-2555 ของเครือข่ายข้อมูลการเมืองไทย คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่าในรอบปีมีการประชุมสภาทั้งสิ้น 84 ครั้ง และมี ส.ส.ที่เข้าประชุมสภาครบทุกครั้งเพียง 140 คน จากจำนวน ส.ส.ทั้งหมด 500 คน นอกจากนี้ยังพบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในสภา เช่น การเสียบบัตรแทนกัน การใช้วาจาไม่สุภาพและส่อเสียด การดูภาพลามกกระหว่างการประชุม และการใช้กำลังในสภาอีกด้วย (ฐานเศรษฐกิจ, 2556)

การขาดคุณธรรมและจริยธรรมทางการเมืองเป็นอีกพฤติกรรมหนึ่งที่เคยได้อ่านและได้ยินจากเนื้อหาข่าวอยู่บ่อยครั้ง โดยเฉพาะการฉ้อราษฎร์บังหลวงการใช้อำนาจในทางมิชอบและการดักดวงผลประโยชน์ให้กับตนเองและพวกพ้อง ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามาตรฐานคุณธรรมและจริยธรรมของผู้นำทางการเมืองไทยตกต่ำลงอย่างมาก การขาดคุณธรรมและจริยธรรมของผู้นำทางการเมืองจึงเป็นเรื่องที่ได้รับการกล่าวถึงมากในสังคมปัจจุบัน และมีความพยายามที่จะแก้ไขปัญหาระบบนี้ โดยมีการจัดทำประมวลจริยธรรมทางการเมือง ซึ่งปรากฏในมาตรา 279-280 ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 และกำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดินให้คำแนะนำในการจัดทำหรือปรับปรุงประมวลจริยธรรม เพื่อส่งเสริมให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐมีจิตสำนึกในด้านจริยธรรม

จากข้อมูลดังกล่าวมาข้างต้นพบว่าผู้นำทางการเมืองของไทยมีภาวะที่ไม่พึงประสงค์อย่างยิ่ง ซึ่งเป็นสิ่งที่คนไทยจำเป็นต้องมีส่วนร่วมและเร่งแก้ไข ซึ่งในระบอบประชาธิปไตยต้องการให้การปกครองเป็นของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชน ดังนั้นในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 จึงได้กำหนดให้ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ เพราะ การมีส่วนร่วมทางการเมืองจะทำให้ประชาธิปไตยเกิดการพัฒนาไปในทิศทางที่ดีขึ้น ดังตัวอย่างเช่น (ราชกิจจานุเบกษา, 2550)

มาตรา 87 (3) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ ในรูปแบบองค์กรทางวิชาชีพหรือตามสาขาอาชีพที่หลากหลาย หรือรูปแบบอื่น

มาตรา 163 ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่ต่ำกว่า 10,000 คนมีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานรัฐสภาเพื่อให้รัฐสภาพิจารณาร่างพระราชบัญญัติตามที่กำหนดในหมวด 3 และหมวด 5

มาตรา 164 ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่ต่ำกว่า 20,000 คนมีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานวุฒิสภาเพื่อให้วุฒิสภามีมติตามมาตรา 274 ให้ถอดถอนบุคคลตามมาตรา 270 ออกจากตำแหน่งได้ (บุคคลตามมาตรา 270 คือ ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ประธานศาลฎีกา ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครองสูงสุด หรืออัยการสูงสุด)

การมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงถือเป็นพฤติกรรมทางการเมืองที่มีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะเป็นการแสดงออกถึงกิจกรรมทางการเมืองของบุคคลในสังคม และช่วยให้ระบอบประชาธิปไตยสามารถขับเคลื่อนไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการตรวจสอบและพัฒนาอยู่เสมอ ซึ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจำเป็นต้องได้รับการปลูกฝังจากหลายสถาบัน เริ่มตั้งแต่สถาบันครอบครัว สถาบันสื่อสารมวลชนและสถาบันที่สำคัญ คือ สถาบันการศึกษา

มนุษย์เชื่อว่าการศึกษาเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากกว่า 2,000 ปีแล้ว นับตั้งแต่เพลโต (Plato) ได้เขียนหนังสือชื่อ สาธารณรัฐ (The Republic) โดยกล่าวว่า “What you want in the state, you must put into the school” (ถ้าท่านต้องการอะไรในรัฐ ก็จงบรรจุไว้ในโรงเรียน)

จากข้อความดังกล่าวอาจกล่าวได้ว่าการพัฒนาการเมืองของประเทศจะต้องอาศัยการศึกษาเป็นเครื่องมือในการสอดแทรกความรู้และทัศนคติที่ดีต่อการเมือง ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ ตลอดจนการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อปลูกฝัง อบรมและถ่ายทอดให้สมาชิกในสังคมมีความรู้ทางการเมืองที่ถูกต้อง รู้จักสิทธิ เสรีภาพและหน้าที่ของความเป็นพลเมือง ตลอดจนทำให้เกิดการพัฒนาทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ดังในมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ความว่า (ราชกิจจานุเบกษา, 2542)

ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

นอกจากการขัดเกลาทางการเมือง (Political Socialization) สถาบันการศึกษายังเกี่ยวเนื่องกับสถาบันทางการเมืองในแง่ของการเลือกสรรทางการเมือง (Political Recruitment) และการบูรณาการทางการเมือง (Political Integration) ซึ่งสถาบันการศึกษาจะเป็นกุญแจสำคัญในการเลื่อนฐานะขึ้นเป็นผู้นำทางการเมืองของประชาชน โดยทำหน้าที่กำหนดคุณสมบัติเบื้องต้นในด้านคุณวุฒิการศึกษาของผู้นำทางการเมือง และเป็นสถาบันที่ผลิตและตัดสินใจเลือกบุคคลที่จะเข้าไปมีบทบาททางการเมือง นอกจากนี้ยังเป็นสถาบันที่ช่วยบูรณาการทางการเมืองให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองที่พึงประสงค์ในสังคม ซึ่งวัฒนธรรมทางการเมืองจะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมทางการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีหรือไม่มีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน การศึกษาจึงมีผลทำให้การเมืองเกิดความมั่นคงสูงขึ้น ดังนั้นสถาบันการศึกษาและสถาบันการเมืองจึงมีส่วนเกี่ยวเนื่องและส่งผลกระทบซึ่งกันและกัน

ย้อนกลับไปเมื่อประมาณ 40 ปีที่แล้ว สถาบันการศึกษาได้เข้าไปมีบทบาทและเคลื่อนไหวทางการเมืองอย่างมาก โดยเฉพาะกลุ่มปัญญาชน อันได้แก่ นิสิตนักศึกษา ที่ให้ความสนใจกับระบอบประชาธิปไตย รัฐธรรมนูญ สิทธิเสรีภาพและการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยมีการออกวารสารและหนังสือที่กระตุ้นความสนใจทางการเมือง เช่น สังคมศาสตร์ปริทัศน์ ฉบับนิสิตนักศึกษา, จุฬาสาร, วารสารสโมสรมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, วลัยชนทัศน์, เสียงนักศึกษา เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้งศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย (ศนท.) ใน พ.ศ. 2512 เพื่อเป็นแกนนำในการเคลื่อนไหวทางการเมือง เช่น การไปสังเกตการณ์เลือกตั้งทั่วไป การประท้วงการขึ้นค่ารถเมล์ การจัดสัปดาห์ไม่ซื้อสินค้าญี่ปุ่น การรณรงค์เลิกซื้อสินค้าฟุ่มเฟือยจากต่างประเทศ เป็นต้น ซึ่งจะพบว่าแม้นิสิตนักศึกษาจะมีจำนวนไม่มาก แต่ก็สามารถแสดงบทบาทและเป็นแกนนำในการเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องประชาธิปไตย และได้สร้างประวัติศาสตร์การเมืองของไทยในเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 หลังจากเหตุการณ์สิ้นสุดลง ขบวนการนิสิตนักศึกษาก็ยังได้รับความไว้วางใจจากประชาชนและเข้าไปมีบทบาททางการเมืองสูงขึ้น (จิตกานต์ ธนาโอฬาร, 2537)

ต่อมาเมื่อพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยเริ่มแทรกซึมเข้าไปยังขบวนการนิสิตนักศึกษา จนนำไปสู่การปราบปรามนิสิตนักศึกษาอย่างรุนแรงในเหตุการณ์ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 ก็ทำให้ขบวนการนิสิตนักศึกษาได้สลายตัวลง มีนิสิตนักศึกษาบางส่วนหลบหนีเข้าป่า บางส่วนได้กลับเข้าสู่สถานศึกษาของตน และแม้ว่าจะมีความพยายามที่จะก่อตั้งขบวนการนิสิตนักศึกษาขึ้นใหม่อีกครั้ง แต่ก็ไม่ได้รับการสนับสนุน จนในที่สุดก็ต้องล้มเลิกไป นี่อาจเป็นสาเหตุประการหนึ่งที่ทำให้บทบาทการมีส่วนร่วมทางการเมืองของกลุ่มนิสิตนักศึกษาลดน้อยลง

เมื่อถึงเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ พ.ศ. 2535 และวิกฤตการเมืองใน พ.ศ. 2549 ปรากฏว่ามีกลุ่มนิสิตนักศึกษาเข้าร่วมในฐานะผู้สนับสนุนเท่านั้น ไม่ได้มีจำนวนมากเหมือนสมัยก่อน ซึ่งเป็นผลมาจากนิสิตนักศึกษาในยุคปัจจุบันเติบโตท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคโลกาภิวัตน์ จึงทำให้นิสิตนักศึกษาสนใจเรื่องความศิวิไลซ์และลัทธิบริโภคนิยมมากกว่าที่จะสนใจปัญหาความเป็นไปของบ้านเมืองและของส่วนรวม แต่เมื่อเกิดเหตุการณ์ทางการเมืองดังกล่าว นิสิตนักศึกษาก็ยังออกมาเป็นพลัง

บริสุทธิ์เหมือนเช่นเคย ถึงแม้ว่าจะมีน้อยกว่าที่เคยเป็นมาในอดีต แต่ก็ยังมีบทบาทและยังได้รับความสนใจจากสังคม (กรกมล เรืองเดช, 2554)

จากเหตุผลที่กล่าวมาทั้งหมด จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะทำการศึกษาคุณลักษณะและแนวทางในการพัฒนาผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ โดยเน้นไปที่ความคิดเห็นของกลุ่มนิสิตนักศึกษา เพราะเยาวชนกลุ่มนี้ คือ ชนชั้นปัญญาชนที่เป็นคนรุ่นใหม่และเป็นกำลังสำคัญของชาติ ในการแสดงพลังเพื่อมีส่วนร่วมทางการเมือง ตลอดจนเสริมสร้างกระบวนการพัฒนาประชาธิปไตยให้มีความมั่นคงมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ผลการวิจัยจะเป็นแนวทางหนึ่งที่จะนำเสนอต่อสังคมไทยในการพัฒนาผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ในอนาคตของประเทศต่อไป

2. คำถามวิจัย

- 2.1 คุณลักษณะของผู้นำทางการเมืองแบบใดที่นิสิตนักศึกษาต้องการ
- 2.2 นิสิตนักศึกษามีความคิดเห็นต่อการพัฒนาผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์อย่างไร

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 3.1 เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ตามความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา
- 3.2 เพื่อนำเสนอแนวทางในการพัฒนาผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ตามความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา

4. ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องการนำเสนอแนวทางในการพัฒนาผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ตามความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษามีขอบเขตและข้อจำกัด ดังนี้

- 4.1 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการสำรวจ และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์
- 4.2 ขอบเขตของประชากรและพื้นที่ คือผู้วิจัยเลือกสำรวจกลุ่มนิสิตนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี เฉพาะในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล เนื่องจากเห็นว่าเป็นพื้นที่ที่เกิดการเคลื่อนไหวทางการเมืองค่อนข้างสูง

5. คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

5.1 ผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ หมายถึง ผู้นำทางการเมืองที่มีคุณลักษณะทั้ง 8 ด้าน คือ คุณลักษณะทั่วไป ด้านความรู้ ด้านเจตคติต่อตนเอง ด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคม ด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเอง ด้านทักษะในการถ่ายทอดและสื่อสาร ด้านทักษะในการเข้าสังคมและด้านทักษะในการบริหารจัดการ

5.2 ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกถึงความรู้สึก ทศนคติ ความเชื่อและการตัดสินใจต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง โดยมีอารมณ์ ประสบการณ์และสภาพแวดล้อมในขณะนั้นเป็นพื้นฐานของการแสดงออกซึ่งอาจจะถูกต้องหรือไม่ก็ได้

5.3 นิสิตนักศึกษา หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

5.4 คุณลักษณะ หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกในฐานะเป็นผู้นำทางการเมือง

5.4.1 คุณลักษณะทั่วไป หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกทางกายและสถานภาพทางการศึกษา ครอบครัว เศรษฐกิจและสังคม

5.4.2 คุณลักษณะด้านความรู้ หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกถึงความเข้าใจในเรื่องการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ความเข้าใจบริบททางการเมือง และความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของการเป็นผู้นำทางการเมือง

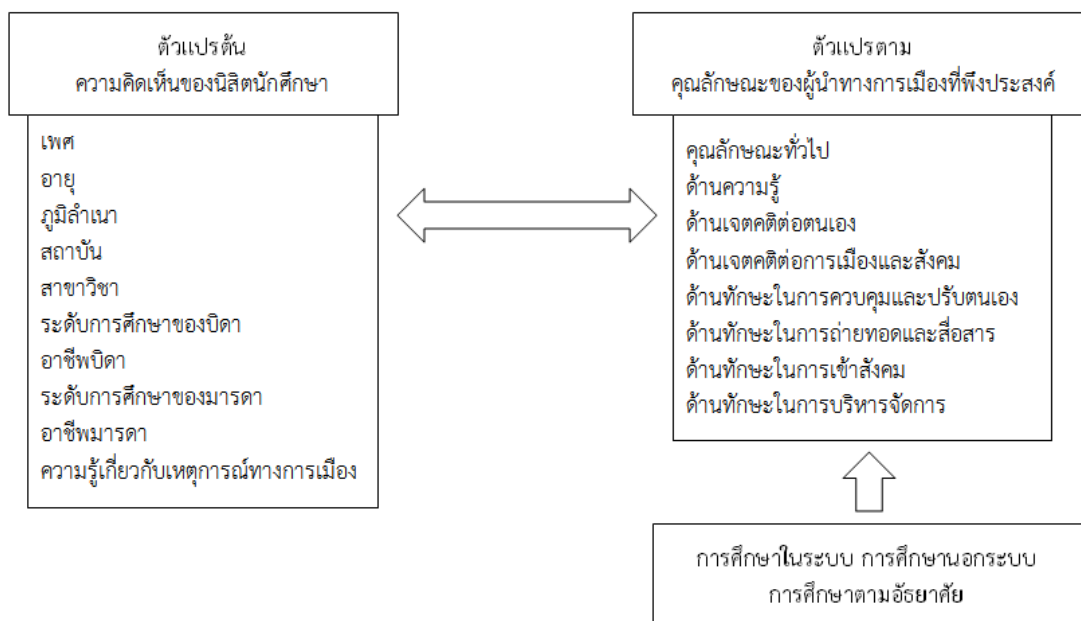
5.4.3 คุณลักษณะด้านเจตคติ หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกถึงอารมณ์ และความรู้สึกนึกคิดในเรื่องต่างๆ ซึ่งประกอบด้วย 2 ด้าน คือ เจตคติต่อตนเอง เจตคติต่อการเมืองและสังคม

5.4.4 คุณลักษณะด้านทักษะ หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกในการจัดการตนเอง และสิ่งต่างๆ ได้เป็นอย่างดี ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ทักษะในการควบคุมและปรับตนเอง ทักษะในการถ่ายทอดและสื่อสาร ทักษะในการเข้าสังคมและทักษะในการบริหารจัดการ

5.5 แนวทางในการพัฒนาผู้นำทางการเมือง หมายถึง วิธีการหรือรูปแบบของการศึกษาที่ทำให้ผู้นำทางการเมืองเกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์

6. กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยเรื่องการนำเสนอแนวทางในการพัฒนาผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ตามความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา เป็นการสอบถามความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา ซึ่งมีตัวแปรต้น คือ เพศ อายุ ภูมิลำเนา สถาบัน สาขาวิชา ระดับการศึกษาของบิดา อาชีพบิดา ระดับการศึกษาของมารดา อาชีพมารดา และความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง ส่วนตัวแปรตาม คือ คุณลักษณะของผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ ซึ่งได้จากการสังเคราะห์แนวคิดของนักวิชาการในบทที่ 2 ประกอบด้วย 8 ด้าน คือ คุณลักษณะทั่วไป ด้านความรู้ ด้านเจตคติต่อตนเอง ด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคม ด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเอง ด้านทักษะในการถ่ายทอดและสื่อสาร ด้านทักษะในการเข้าสังคมและด้านทักษะในการบริหารจัดการ ซึ่งคุณลักษณะทุกด้านสามารถพัฒนาได้โดยผ่านการศึกษาทั้ง 3 ระบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ดังปรากฏในแผนภาพ ดังนี้

แนวทางในการพัฒนาผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ตามความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ทำให้ทราบความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษา และสามารถนำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์เพื่อนำเสนอแนวทางในการพัฒนาผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ นอกจากนี้ผลการวิจัยยังสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการคัดสรรผู้นำทางการเมืองของไทยในอนาคตต่อไป

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเรื่องการนำเสนอแนวทางในการพัฒนาผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ตามความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา มีแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นกรอบแนวคิดและวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับผู้นำทางการเมือง

- 1.1 ความหมายของผู้นำทางการเมือง
- 1.2 ประเภทของผู้นำทางการเมือง
- 1.3 คุณลักษณะของผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์
- 1.4 บทบาท หน้าที่และความสำคัญของผู้นำทางการเมือง
- 1.5 การพัฒนาผู้นำทางการเมืองไทยในอดีตจนถึงปัจจุบัน
- 1.6 ประเด็นการศึกษาและส่งเสริมเรื่องผู้นำทางการเมืองของไทย
- 1.7 นิสิตนักศึกษากับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในอดีตจนถึงปัจจุบัน

ตอนที่ 2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

- 2.1 ทฤษฎีรัฐศาสตร์การศึกษา
- 2.2 ทฤษฎีชนชั้นนำ

ตอนที่ 3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับผู้นำทางการเมือง

1.1 ความหมายของผู้นำทางการเมือง

ในทุกสังคมย่อมมีผู้นำ ซึ่งทำหน้าที่ในการบังคับบัญชาผู้อื่นได้ ซึ่งกลุ่มนักรัฐศาสตร์ด้านชนชั้นนำ เช่น Vilfredo Pareto และ Gaetano Mosca มีความเห็นพ้องว่าทุกสังคมจะมีคนกลุ่มน้อยกลุ่มหนึ่ง ทำหน้าที่ปกครองคนทั้งหมด ซึ่งอาจเรียกคนกลุ่มนี้ว่าเป็นชนชั้นนำทางการเมือง (Political class) หรือชนชั้นนำในทางปกครอง (Governing Elite) ผู้ซึ่งสามารถออกคำสั่งในทางการเมืองหรือใช้อิทธิพลโดยตรงต่อการตัดสินใจทางการเมืองได้ (เสวี บัวแก้ว, 2533)

นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการอีกหลายท่านได้ให้ความหมายของผู้นำทางการเมืองไว้ ดังนี้ Plano ให้ความหมายว่า เป็นบุคคลที่สามารถใช้อิทธิพลได้มาก ในการควบคุมและกระทำการที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ผู้ได้รับอำนาจจากความมั่นคง สถานภาพด้านครอบครัว ชั้นวรรณะ ระบบ หรือความมีสติปัญญาเป็นเลิศ และผู้นำเป็นองค์ประกอบของโครงสร้างอำนาจของท้องถิ่น ชาติและชุมชน (Plano, Greenbury, Olton, & Riggs, 1973)

Bell ให้ความหมายว่า เป็นผู้ซึ่งอยู่ในอำนาจหรือตำแหน่งที่ถูกกำหนดให้เป็นผู้นำ เป็นผู้ซึ่งสามารถใช้อิทธิพลในการจัดสรรและจัดการต่อสิ่งที่มีคุณค่าต่างๆ มากกว่าคนอื่นๆ ในชุมชนนั้น เพื่อให้เกิดความสำเร็จตามความมุ่งหมายทั้งของตนและสมาชิกของชุมชน (Bell, Edwards, & Wagner, 1969)

Burdy ให้ความหมายว่า บุคคลที่สามารถชักจูงให้คนอื่นปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ ทำให้ผู้อื่นมีความเชื่อมั่นในตัวเอง สามารถช่วยคลี่คลายความตึงเครียดต่างๆ ลงได้ นำกลุ่มให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งเอาไว้ (Burdy, 1972 อ้างถึงในประทีป จงสีบรรณ, 2529)

Whitehead ให้ความหมายว่าบุคคลที่ได้รับการคัดเลือกจากคนอื่นๆ ในกลุ่มและเป็นผู้ที่สามารถช่วยเหลือผู้อื่นในสิ่งที่ผู้อื่นร้องขอ สามารถชี้แนะหนทางให้ผู้อื่นทำตาม โดยผู้ตามให้ความเชื่อฟัง (Whitehead, 1963 อ้างถึงในเกรียงไกร จงเจริญ, 2536)

Pfiffner และ Presthus ให้ความหมายว่าเป็นผู้ที่บริหารงานของกลุ่มโดยทำหน้าที่เกี่ยวกับการอำนวยการ จูงใจ ริเริ่ม ประนีประนอมและการประสานงาน ส่วนในด้านพฤติกรรมของผู้นำ จะเน้นความสำคัญของภาระหน้าที่ของผู้นำเกี่ยวกับการวินิจฉัยสั่งการ และพฤติกรรมของผู้นำดำเนินไปได้โดยอาศัยอำนาจหน้าที่และอำนาจบารมีเป็นเครื่องมือ ทั้งในลักษณะที่เป็นพิธีการและไม่เป็นพิธีการ ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดพลังของกลุ่มมุ่งให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ (Pfiffner & Presthus, 1965)

* ในเอกสารอ้างอิงบางฉบับอาจใช้คำว่าผู้ปกครองหรือนักการเมือง แต่ในที่นี้ผู้วิจัยขอใช้คำว่าผู้นำหรือผู้นำทางการเมือง เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันทั้งเล่ม

Edinger ให้ความหมายว่า ความสามารถของผู้ที่มีตำแหน่งหน้าที่ที่จะต้องชี้ นำพฤติกรรมร่วมของกลุ่มไปในทิศทางที่ต้องการ ภายใต้การจตุสรรสิ่งที่มีคุณค่าเชิงอำนาจหน้าที่ภายในชุมชนหนึ่งๆ (Edinger, 1964 อ้างถึงในอานนท์ ภัคตวิงศ์, 2530)

Cartwright ให้ความหมายว่าบุคคลหรือกลุ่มบุคคลในระดับสูง ผู้ซึ่งมีอิทธิพลมากที่สุดในการกำหนดทางเลือกที่สำคัญๆ สำหรับชุมชนทางการเมืองหนึ่งๆ (Cartwright, 1978 อ้างถึงในอานนท์ ภัคตวิงศ์, 2530)

Stogdill ให้ความหมายว่าเป็นกิจกรรมของการที่จะสร้างอิทธิพลต่อผู้ใต้บังคับบัญชาหรือกลุ่มเพื่อที่จะก่อให้เกิดความพยายามในการดำเนินงานให้บรรลุถึงเป้าหมายที่กำหนดไว้ (Stogdill, 1950 อ้างถึงใน อุทัย หิรัญโต, 2524)

Bennis ให้ความหมายว่ากระบวนการชักนำผู้ใต้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติตามที่ต้องการ (Bennis, 1959 อ้างถึงใน อุทัย หิรัญโต, 2524)

Tead ให้ความหมายว่ากิจกรรมในการใช้อิทธิพลจูงใจประชาชนให้ร่วมมือปฏิบัติงานเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งคนเหล่านั้นเองเห็นว่าเป็นสิ่งอันพึงปรารถนา (Tead, 1935)

จากความหมายที่นักวิชาการให้มาทั้งหมด สามารถสรุปได้ว่า **ผู้นำทางการเมือง** หมายถึงบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีอำนาจในการควบคุม ตัดสินใจ ริเริ่ม ประนีประนอม ชี้ นำ วินิจฉัยสั่งการและประสานงาน ในด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคมทั้งเป็นลักษณะแบบเป็นพิธีการและไม่เป็นพิธีการนอกจากนี้ยังสามารถใช้อิทธิพลให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติตามด้วยความเชื่อฟังและเต็มใจ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความสำเร็จตามความมุ่งหมายทั้งของตนและของชุมชน

1.2 ประเภทของผู้นำทางการเมือง

ผู้วิจัยได้รวบรวมประเภทของผู้นำทางการเมืองจากข้อเสนอของนักวิชาการ ดังนี้

1.2.1 การแบ่งประเภทตามแนวคิดของ Robert Kreitner (Kreitner, 1985 วุฒิเลิศ เทวกุล, 2552)

1.2.1.1 ผู้นำแบบทางการ (Formal Leader)

เป็นผู้นำที่ได้รับการแต่งตั้งตามกฎหมายหรือได้รับการเลือกตั้ง มีการประกาศแต่งตั้งอย่างเป็นทางการ เป็นผู้ได้รับมอบหมายงาน และมีอำนาจหน้าที่ตามตำแหน่งที่ได้รับแต่งตั้งหรือเลือกตั้ง

1.2.1.2 ผู้นำแบบไม่ทางการ (Informal Leader)

เป็นผู้นำที่ไม่ได้การแต่งตั้งหรือเลือกตั้งเป็นทางการ ไม่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย แต่เป็นบุคคลที่คนอื่นๆศรัทธาเคารพนับถือ สามารถชักจูงคนอื่นๆ เชื่อถือ เชื่อฟัง และพร้อมที่จะปฏิบัติตามในเรื่องต่างๆ เป็นบุคคลที่คนอื่นๆมักไปขอคำแนะนำ หรือขอคำปรึกษาในเรื่องต่างๆ

1.2.2 การแบ่งประเภทตามแนวคิดของ Max Weber (Bendix,1969 วิสุทธิ์ โปธิ
แทน, 2548)

1.2.2.1 ผู้นำตามกฎหมายและเหตุผล (Legal-rational Rulers)

คือผู้นำที่ได้มาจากการเลือกสรร โดยวิธีการที่กำหนดไว้โดยกฎหมายที่
เกิดขึ้นและดำรงอยู่อย่างมีเหตุผลของประเทศ ผู้นำประเภทนี้ได้รับการยอมรับว่าเหนือกว่าโดยการ
รับรองของกฎหมาย และเป็นผู้เคารพกฎหมายเช่นเดียวกับกับผู้อยู่ใต้ปกครอง ซึ่งเป็นผู้ที่เท่าเทียมกัน
ตามกฎหมาย การเชื่อฟังของผู้ใต้ปกครองต่ออำนาจของผู้นำนั้น ถือว่าเป็นการเชื่อฟังกฎหมายที่ให้
อำนาจแก่ผู้นำ หากใช้เป็นการเชื่อฟังตัวผู้นำไม่

1.2.2.2 ผู้นำตามจารีตประเพณี (Traditional Rulers)

คือผู้นำที่ทำการปกครองตามความเชื่อโดยยึดจารีตประเพณีของสังคม
กล่าวคือ เป็นผู้นำโดยการสืบทอดตำแหน่งในลักษณะเดียวกันกับสืบทอดทางกรรมพันธุ์ ผู้นำมี
ลักษณะเป็นนาย ผู้ใต้ปกครองต้องทำตามคำบัญชาของผู้นำ

1.2.2.3 ผู้นำบุญญาบารมี (Charismatic Rulers)

คือผู้นำที่มีลักษณะโดดเด่นเป็นพิเศษส่วนตัว อันเป็นลักษณะของผู้มีพรสวรรค์
ในการปกครอง คือ ทำให้ผู้ใต้ปกครองเชื่อฟังในฐานะผู้ตาม เกิดความเลื่อมใสในบารมีของผู้นำโดยไม่
คำนึงถึงกฎเกณฑ์หรือจารีตประเพณีแต่อย่างใด การปกครองที่มีผู้ปกครองประเภทนี้มักจะขาดการจัการ
องค์การในทางการปกครองที่แน่นอน เพราะทุกอย่างจะขึ้นอยู่กับผู้นำจะสั่ง

1.2.3 การแบ่งประเภทตามลักษณะวิธีการใช้อำนาจหรือตามลักษณะการปกครอง
(ชูป กาญจนประกร, 2509)

1.2.3.1 ผู้นำแบบอำนาจนิยมหรืออัตตาธิปไตย (Autocratic Leaders)

เป็นผู้นำที่ถืออำนาจเป็นใหญ่ มีลักษณะถือตัว เชื้อมั่นในตนเองมาก
บริหารงานและกำหนดนโยบายโดยใช้อารมณ์และอำนาจ วางท่าใหญ่โต ไม่ให้เกียรติคนอื่น ใช้อำนาจเป็น
ที่ตั้ง เน้นสมรรถภาพของการทำงานของตนเองและต้องการขยายอำนาจของตนออกไปในทุกวิถีทาง

1.2.3.2 ผู้นำแบบเสรีนิยม (Laissez-faire Leaders)

เป็นผู้นำที่ใช้อำนาจในการควบคุมการบริหารแต่น้อย บรรดาผู้ใต้บังคับบัญชา
ต่างก็มีเสรีในการที่จะวินิจฉัยสั่งการ มาตรฐานการปฏิบัติงานหรือระบบการจัดงานไม่คำนึงถึงหลักการ
หรือกฎเกณฑ์เท่าใด การกำหนดนโยบายไม่มีความแน่นอน ขาดความริเริ่มและไม่มีการประเมินผลงาน
เพื่อหาแนวทางแก้ไขแต่อย่างใด

1.2.3.3 ผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leaders)

ถือว่าเป็นผู้นำที่ดีที่สุดและอำนวยผลในการบริหารงานมากที่สุดเป็นการ
บริหารงานโดยยึดถือความคิดเห็นของกลุ่มเป็นสำคัญ จะดำเนินการในสิ่งใดก็มักจะกระทำไปในนาม
ของกลุ่ม เพราะต้องการความร่วมมือร่วมแรงร่วมใจจากผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย การบริหารเน้นหนักใน
รูปการสร้างใจอันดีต่อกันก่อน โดยเปิดโอกาสให้มีการแสดงความคิดเห็นเพื่อร่วมกันวินิจฉัย
เลือกวิธีที่จะทำให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ ดังนั้นในการปฏิบัติงานจะเป็นไปในลักษณะของการร่วมมือ
ประสานงานกันอย่างจริงจัง

1.2.4 การแบ่งประเภทตามวิธีการทำงาน (สมพงษ์ เกษมสิน, 2514)

1.2.4.1 ผู้นำแบบเจ้าระเบียบ (Regulative Leaders)

ผู้นำแบบนี้มักถือระเบียบแบบแผนเป็นสำคัญ ไม่ชอบให้มีการเปลี่ยนแปลง ผู้นำแบบนี้คล้ายผู้นำแบบอัตตนิยม การสั่งการมักใช้กฎหมายระเบียบเป็นเครื่องมือ โดยยกเหตุผลในระเบียบมาใช้ในการปฏิบัติงาน มากกว่าการยกตนเองแบบผู้นำอัตตนิยม การติดต่อสื่อสารมักเป็นในรูปทิศทางเดียว (one-way communication)

1.2.4.2 ผู้นำแบบบงการ (Directive Leaders)

ผู้นำแบบนี้ชอบปฏิบัติงานแบบใช้อำนาจ ขาดหลักมนุษยสัมพันธ์ทำงานแบบสั่งการเพื่อแสดงถึงอำนาจ ความสัมพันธ์ในการทำงานเป็นแบบ Informal

1.2.4.3 ผู้นำแบบจูงใจ (Persuasive Leaders)

การทำงานของผู้นำแบบนี้นิยมให้ผู้ใต้บังคับบัญชาร่วมพิจารณาเพื่อแสดงความคิดเห็นและเป็นการบรรเทาการต่อต้านไปด้วย การติดต่อสั่งงานเป็นแบบสองทิศทาง (two-way communication)

1.2.4.4 ผู้นำแบบร่วมใจ (Participative Leaders)

การทำงานของผู้นำแบบนี้นิยมการปรึกษาหารือ และเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา ยึดหลักการประนีประนอม และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ในฐานะผู้ร่วมงาน อาศัยศิลปะการจูงใจเมื่อประสงค์ให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติตามอย่างหนึ่ง ใช้ความร่วมมือร่วมใจในการแสดงความคิดเห็นและการปฏิบัติงาน

1.2.5 การแบ่งประเภทตามลักษณะการเกิดของผู้นำ

1.2.5.1 ผู้นำโดยการสร้างตนเอง (The Self-constituted Leader)

เป็นผู้นำซึ่งผลักดันตนเองขึ้นไปสู่ความเป็นผู้นำโดยมีบุคลิกลักษณะเข้มแข็งและสำนึกในตนเองอย่างหนักแน่น มีกำลังใจแน่วแน่ที่จะกระทำสิ่งเขาเห็นว่าสำคัญให้บรรลุสำเร็จตามประวัติศาสตร์มักมีผู้คิดว่าผู้นำประเภทนี้เป็นผู้นำมาโดยกำเนิด และการที่บุคคลพวกนี้เป็นพวกที่สร้างตนเองขึ้นมา จึงมีเจตนาในการแสดงอำนาจอย่างมากมายและไม่มีที่สิ้นสุด

1.2.5.2 ผู้นำซึ่งเลือกโดยหมู่คณะ (The Group-selected Leader)

เป็นผู้นำเกิดจากการเลือกบุคคลในหมู่คณะเดียวกัน แล้วเสริมสร้างสถานะอิทธิพลของเขาในฐานะที่เป็นผู้นำขึ้น เพราะในสังคมระบอบประชาธิปไตย การเลือกผู้นำเป็นวิธีที่มีผลในการจูงใจผู้ที่ถูกนำ เนื่องจากคนเหล่านั้นต่างเชื่อว่า เขาสามารถไว้วางใจการดำเนินนโยบายบริหารของผู้นำได้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ก็คือ ความต้องการได้ตัวแทนที่จะควบคุมการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง ผู้นำชนิดนี้จึงอยู่ในสภาพอันมีช่องทางได้รับความสำเร็จมากที่สุด มีโอกาสดีที่สุดในการได้มาและดำรงไว้ซึ่งการปฏิบัติตามของผู้ตาม ซึ่งตราบไต่ที่ผู้นำยังปฏิบัติภารกิจใดๆ อันสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เพราะอำนาจของผู้นำลักษณะนี้จะเป็นการยอมรับด้วยเหตุและผลเป็นพื้นฐานสำคัญ

1.2.5.3 ผู้นำที่ได้รับการแต่งตั้งจากผู้มีอิทธิพลเหนือ (The Leader appointed from above)

เป็นผู้นำซึ่งเข้ามาสู่ตำแหน่งโดยการแต่งตั้งโดยคณะกรรมการอำนวยการหรือกรรมการบริหาร หรือโดยหัวหน้าระดับเหนือขึ้นไป ในกรณีนี้กลุ่มมิได้เป็นคนเลือกผู้นำ แต่ผู้นำเป็นผู้รวบรวมบุคคลเข้าเป็นกลุ่ม โดยผู้นำจะต้องแสดงให้เห็นว่า ในการรับใช้หมู่คณะนั้น เขาเหล่านั้นเกิดความปรารถนาในสิ่งที่เป็นความปรารถนาขององค์การ

1.2.6 การแบ่งประเภทตามการศึกษาจากบทบาทที่ผู้นำแสดงออก
(จุมพล นิมพานิช, 2551)

1.2.6.1 ผู้นำแบบบิดามารดาปกครองบุตร (Parental Leadership)

ผู้นำแบบนี้เป็นผู้ที่ปฏิบัติตนทำนองเดียวกับพ่อแม่ปกครองลูก กล่าวคือแสดงบทบาทโดยการทำตัวเหมือนพ่อแม่ของผู้ใต้บังคับบัญชา ต้องการให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเชื่อฟังตนเหมือนอย่างลูกหลานและจะต้องให้ความเคารพเหมือนอย่างพ่อแม่ด้วย

1.2.6.2 ผู้นำแบบนักการเมือง (Manipulator)

เป็นผู้นำที่อาศัยความรู้และฐานะของตนให้เข้ากับสถานการณ์โดยการเชิดบุคคลบางคนให้แสดงบทบาทเพื่อประโยชน์ของตนการที่ผู้นำแบบนี้แสดงบทบาทดังกล่าวมิใช่เพราะถือว่าตนมีเกียรติรอบรู้กว่าคนอื่นเหมือนประเภทที่ 1 หากแต่เป็นเพราะอยู่ในตำแหน่งที่รู้เรื่องและมีโอกาสดีกว่าคนอื่น ๆ ในหน่วยงานหรือองค์การที่ทำงานอยู่ โดยที่ผู้นำแบบนี้ที่จริงแล้วมักจะไม่มีความจงรักภักดีหรือความซื่อสัตย์ที่แท้จริงไม่ว่าอำนาจที่เกิดขึ้นโดยพระคุณหรือพระเดช ซึ่งแสดงบทบาทแบบยืมมือของผู้บังคับบัญชาของผู้นำประเภทนี้อีกชั้นหนึ่งโดยเสนอและขอให้สั่งการเพื่อประโยชน์แก่ตนเอง

1.2.6.3 ผู้นำแบบผู้เชี่ยวชาญ (Expert)

ผู้นำแบบนี้หากจะกล่าวอย่างจริงจังจะเรียกไม่ได้ว่าเป็นผู้นำในทางการบริหาร เพราะมีบทบาทหน้าที่ให้คำแนะนำ มิใช่เป็นผู้สั่งการ ผู้นำแบบนี้เป็นผู้ที่มีความรอบรู้ มีความเชี่ยวชาญในเฉพาะสาขาที่ได้รับการฝึกอบรม ผู้นำแบบนี้ไม่พึงประสงค์ที่จะเข้าไปแสดงบทบาทหรือต้องเป็นใหญ่โดยการมีอำนาจควบคุมบังคับบัญชาการบริหาร หากแต่เป็นเพราะมีความรู้ความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพพิเศษนั่นเอง ที่ช่วยส่งเสริมฐานะตำแหน่งให้สูงขึ้น โดยได้รับการยกย่องนับถือจากผู้ใต้บังคับบัญชาอีกประการหนึ่งที่สำคัญก็คือ ผู้นำแบบนี้ไม่ชอบที่จะคอยกดขี่ผู้อื่นเสมออำนาจ แต่ในทางตรงข้ามกลับพยายามส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีตำแหน่งที่สูงขึ้น

1.2.7 การแบ่งประเภทตามการศึกษาจากลักษณะการได้มาซึ่งตำแหน่งผู้นำ
(จุมพล นิมพานิช, 2551)

1.2.7.1 ผู้นำโดยการตกทอด (Hereditary Leadership)

ผู้นำประเภทนี้จะได้ตำแหน่งของตนเองจากบรรพบุรุษเคยได้รับตำแหน่งมาก่อนบรรพบุรุษเป็นผู้ที่เคยได้รับความเคารพยกย่องนับถือได้สร้างบารมีไว้มาก เมื่อมีทายาทก็จะส่งเสริมให้ได้รับตำแหน่งสืบไป ถ้าทายาทมีความเป็นผู้นำและได้รับการฝึกฝนไว้เป็นอย่างดี ก็จะช่วย

นำผู้ตามหรือผู้ใต้บังคับบัญชาในองค์กรหรือหน่วยงานได้ อย่างไรก็ตามถ้าผู้นำประเภทนี้ขาดลักษณะความเป็นผู้นำ กล่าวคือไม่สามารถทำหน้าที่ของผู้นำได้ดีจนเป็นที่เชื่อถือแล้ว ก็อาจจะมีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับตัวผู้นำได้

1.2.7.2 ผู้นำเป็นทางการ (Formal Leadership)

ผู้นำประเภทนี้เป็นผู้นำที่มาจากแต่งตั้งหรือเลือกตั้งตามสถานการณ์ต่างๆ โดยทั่วไปผู้นำลักษณะแบบนี้มีลักษณะบางอย่างที่เด่นเป็นพิเศษ เช่น มีความคล่องแคล่ว มีไหวพริบในการตัดสินใจและแก้ปัญหาต่างๆ

1.2.7.3 ผู้นำตามธรรมชาติ (Natural Leadership)

ผู้นำประเภทนี้เป็นผู้นำที่ไม่มีการแต่งตั้งอย่างเป็นทางการในกรณีนี้มักมีใครบางคนคอยทำหน้าที่ตามธรรมชาติโดยคนอื่นคิดว่าเขาเป็นคนดีเหมาะสมที่จะเป็นผู้นำ และโดยปกติผู้นำประเภทนี้มีความเต็มใจและตั้งใจในการทำงาน เพราะมีลักษณะพิเศษ ผู้นำประเภทนี้ถ้าได้รับการฝึกฝน รู้หน้าที่ผู้นำอย่างแท้จริง จะทำให้เขาทำงานได้ดีขึ้น

1.2.8 การแบ่งประเภทตามการพิจารณาจากสถานภาพ (อุทัย หิรัญโต, 2524)

1.2.8.1 ผู้นำตามกฎหมาย (Legal Leaders)

ผู้นำประเภทนี้เป็นหัวหน้าคนโดยกฎหมาย หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่งขององค์กร เช่น ปลัดกระทรวง อธิบดี ผู้อำนวยการกอง ผู้จัดการหรือตำแหน่งอื่นๆที่มีหน้าที่ปกครองบังคับบัญชาคน ผู้ที่ดำรงตำแหน่งดังกล่าว จะมีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ผู้นำประเภทนี้เป็นผู้นำที่องค์กรแต่งตั้งโดยพิจารณาถึงความรู้ความสามารถและความเหมาะสม

1.2.8.2 ผู้นำที่เกิดจากความสามารถพิเศษ (Charismatic Leaders)

ผู้นำประเภทนี้มีคุณสมบัติเป็นผู้นำหรือเกิดมาเพื่อเป็นผู้นำ โดยที่เขาได้รับตำแหน่งผู้นำจากการที่มีคุณสมบัติพิเศษในการนำคน เช่น มีบุคลิกภาพดึงดูดใจคน มีความสามารถในการพูด มีความเฉลียวฉลาด มีคุณธรรม เป็นต้น แต่คุณสมบัติเหล่านี้จะต้องดีเด่นเหนือคนทั่วไปและผู้นำประเภทนี้ไม่จำเป็นจะต้องมีตำแหน่งอยู่ในองค์กรแต่เขาก็สามารถครองใจผู้อื่นได้โดยอาศัยบุคลิกภาพและอำนาจ ซึ่งมีอยู่ในเรือนกายและเรือนใจ

1.2.8.3 ผู้นำที่เป็นสัญลักษณ์ (Symbolic Leaders)

ผู้นำประเภทนี้โดยตำแหน่งหน้าที่ ความรับผิดชอบ หรือคุณสมบัติส่วนตัว เป็นเพียงสัญลักษณ์ของกลุ่มหรือเป็นสัญลักษณ์ของคนทั้งหลาย ซึ่งคนทั่วไปต้องเคารพนับถือ เช่น องค์พระมหากษัตริย์ สมเด็จพระสังฆราช ประธานสภาผู้แทนราษฎร เป็นต้น ผู้อยู่ในสถานภาพดังกล่าว จะเป็นผู้นำทางสัญลักษณ์ในทันทีทันใดที่ได้ดำรงตำแหน่งนั้น

1.2.9 การแบ่งประเภทโดยพิจารณาจากประสิทธิภาพในการ (Reddin, 1970 อ้างถึงในอุทัย หิริญโต, 2524)

เรดดินแบ่งผู้นำออกเป็น 8 ประเภท โดย 4 ประเภทแรก คือ ผู้นำที่มีประสิทธิภาพมาก และอีก 4 ประเภท คือ ผู้นำที่มีประสิทธิภาพน้อย

ผู้นำที่มีประสิทธิภาพมาก ได้แก่

1.2.9.1 ผู้นำที่เป็นพวกข้าราชการ (Bureaucrate)

ผู้นำประเภทนี้บริหารงานโดยยึดถือกฎหมาย กฎข้อบังคับหรือระเบียบอย่างเคร่งครัด เพราะถือว่าสิ่งเหล่านี้เป็นแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้อง การละเมิดกฎหมาย กฎข้อบังคับหรือระเบียบแบบแผนจะกระทำมิได้ หากทำไปจะมีความผิด การปฏิบัติข้าราชการเช่นนี้ ทำให้มีลักษณะเป็นการปฏิบัติตามคำสั่งอย่างเคร่งครัด ไม่สนใจกับประสิทธิภาพของงานหรือสัมพันธภาพอันดีกับผู้ร่วมงาน ผู้นำประเภทนี้จะประสบผลสำเร็จ ถ้าเป็นผู้นำในวงราชการ แต่ถ้าในองค์กรธุรกิจเอกชน อาจจะล้มเหลวโดยสิ้นเชิงก็ได้

1.2.9.2 ผู้นำที่เป็นพวกนักพัฒนา (Developer)

นักพัฒนาเป็นลักษณะของผู้นำประเภทหนึ่งที่มีพฤติกรรมในการเป็นหัวหน้าคน โดยร่วมทำงานกับผู้อื่นได้ดี และมีความไว้วางใจผู้ร่วมงาน เขาจะถือว่าทุกสิ่งทุกอย่างปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นได้อย่างค่อยเป็นค่อยไปหรือทำแบบบัวไม่ให้ช้ำน้ำไม่ให้ขุ่น ลักษณะการนำของเขา จึงขาดความเด็ดเดี่ยวในการตัดสินใจปัญหาต่างๆ ได้ เพราะเขาเชื่อว่าทุกคนปกครองตนเองได้ ทุกคนมีความสามารถในการควบคุมตัวเอง

1.2.9.3 ผู้นำที่เป็นนักเผด็จการที่มีศิลปะ (Benevolent Autocrat)

ผู้นำประเภทนี้มีหลักการในการทำงานแน่นอน มีความชำนาญชำนาญในการสั่งงาน โดยที่ไม่ทำให้ผู้ร่วมงานเกิดความขุ่นเคือง แม้จะมีลักษณะเป็นผู้เผด็จการ แต่ก็เป็นอย่างนุ่มนวล มีชั้นเชิง โดยใช้มนุษยสัมพันธ์เป็นแนวทาง ผู้นำเผด็จการที่มีศิลปะมักมีความทะเยอทะยาน และรอบรู้ความเป็นไปของสังคมเป็นอย่างดี

1.2.9.4 ผู้นำที่เป็นนักบริหาร (Executive)

ผู้นำประเภทนี้เป็นผู้นำที่ประสบความสำเร็จจากการใช้คนอื่น โดยการรู้จักใช้ความสามารถของผู้ใต้บังคับบัญชาให้เป็นประโยชน์มากที่สุด การบริหารงานเขาจะใช้วิธีการกระตุ้นส่งเสริมกำลังใจให้ทุกคนใช้ความคิดและมีส่วนร่วมในการวางแผน โดยเหตุนี้เขาจึงได้ความคิดที่ดีเยี่ยมจากทุกคน การตกลงใจกระทำกรใดๆจะมีการปรึกษาหารือ และทำความเข้าใจร่วมกันก่อน เมื่อสั่งการไปแล้ว ทุกคนจึงยอมรับโดยดุษฎี และสำนึกตนว่ามีส่วนร่วมในความสำเร็จหรือล้มเหลวของงานด้วยกันทุกคน ผู้นำที่เป็นผู้บริหารนี้ยอมรับกันว่าเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด

ผู้นำที่มีประสิทธิภาพน้อย ได้แก่

1.2.9.5 ผู้นำประเภทหนีงาน (Deserter)

ผู้นำประเภทนี้จัดได้ว่าเป็นผู้นำที่เลวที่สุด เนื่องจากเขาไม่มีจิตใจต่อสู้เพื่อความสำเร็จของงานและยังขาดความสนใจที่จะทำงานให้เกิดผลดีที่สุด กล่าวคือ เป็นหัวหน้างานประเภทที่มีลักษณะ เมื่อทำงานครั้งแรกไม่สำเร็จก็เลิกไม่ทำต่อ ชอบงานในตำแหน่งแต่เกลียดการทำงาน ไม่ชวนช่วยปรับปรุงแก้ไข ชอบโทษเวทดาฟ้าดินเมื่อบริหารล้มเหลว

1.2.9.6 ผู้นำเป็นนักบุญ (Missionary)

ผู้นำประเภทนี้เป็นผู้มีจิตใจเมตตา กรุณา มุ่งรักษาความสัมพันธ์อันดีเหนือสิ่งใด ไม่กล้าตำหนิโทษใคร เพราะกลัวผู้อื่นจะเสียกำลังใจทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้น เปลี่ยนแปลงไปหรือดำรงอยู่ถือเป็นเรื่องของบุญกรรม ผลงานจะเป็นอย่างไรไม่คำนึงถึงขอเพียงให้บรรยากาศการทำงานอบอุ่น และมีความเป็นกันเอง ไม่กล้าตัดสินใจแก้ปัญหาที่มูลเหตุแต่แก้ที่ปลายเหตุ

1.2.9.7 ผู้นำเป็นผู้เผด็จการ (Autocrate)

ผู้นำประเภทนี้ การทำงานของเขาจะใช้อำนาจบงการอย่างเดียว และไม่คำนึงถึงสัมพันธ์ภาพอันดีกับผู้ร่วมงาน เขาไม่ชอบการจูงใจคนแต่ชอบให้ทุกคนตามใจเขา หรือทำตามที่เขาสั่ง เขาคิดว่างานของเขา คือ ทำให้ผู้ร่วมงานกลัวและรีบทำตามคำสั่งโดยเร็วที่สุด โดยไม่มีการโต้แย้ง

1.2.9.8 ผู้นำเป็นผู้ประนีประนอม (Compromisor)

ผู้นำประเภทนี้ถือว่าการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ร่วมงานมีความสำคัญแต่ก็ขาดการตัดสินใจที่เด็ดขาด ในการระงับข้อขัดแย้งเขาจึงใช้วิธีประนีประนอมให้เสร็จไปชั่วคราวชั่วคราว งานในบั้นปลายจะเป็นอย่างไร เป็นเรื่องของความฝัน เขาจะระมัดระวังที่สุดในการทำงานที่จะมิให้กระทบกระเทือนใจใคร ลักษณะการทำงานจึงมีอยู่น้อยมาก และถือว่าเป็นผู้นำที่ไม่มีประสิทธิภาพอีกประเภทหนึ่ง

1.2.10 การแบ่งประเภทผู้นำโดย ม.ร.ว. วุฒิเลิศ เทวกุล (วุฒิเลิศ เทวกุล, 2552)

1.2.10.1 ผู้นำที่มีบารมี (Charismatic leader)

คือ ผู้นำที่มีบุคลิกดี มีลักษณะพิเศษในตัวบุคคล มีความรู้ความสามารถพิเศษ มีจริยธรรมและคุณธรรม มีจิตใจดี เป็นที่น่าเคารพนับถือ น่าชื่นชม และศรัทธาของลูกน้อง หรือผู้ใต้บังคับบัญชา เช่น มหาตมะ คานธี ชูการ์โน เป็นต้น ผู้นำประเภทนี้มีคุณสมบัติครบถ้วน มีพรสวรรค์ และมีบารมีเป็นที่ยอมรับ

1.2.10.2 ผู้นำที่เป็นสัญลักษณ์ (Symbolic leader)

คือ ผู้นำที่ได้รับการยกย่องและยอมรับ เป็นศูนย์รวมจิตใจ ความรักและความสามัคคีของคนในชาติ และเป็นที่ยอมรับนับถือยกย่องบูชา การได้มาของผู้นำประเภทนี้ได้มาจากธรรมเนียม จารีต ประเพณีที่ได้ปฏิบัติสืบต่อกันมาเป็นระยะเวลายาวนาน เช่น พระมหากษัตริย์ เป็นต้น

1.2.10.3 ผู้นำแบบประสาน (Integrated leader)

คือ ผู้นำที่ให้ความสำคัญทั้งคนและงาน ผู้นำประเภทนี้จะมีศิลปะจูงใจทุกคนมีส่วนร่วมในการทำงาน มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ร่วมมือร่วมใจในการทำงาน จะได้รับผลงานที่มีคุณภาพสูงในที่สุด

1.3 คุณลักษณะของผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์

ลิขิต ธีรเวคิน ได้กล่าวถึงคุณลักษณะที่ดีของผู้นำทางการเมืองไว้ 5 ประการ ดังนี้ (ลิขิต ธีรเวคิน, 2549)

1. ผู้นำทางการเมืองผู้นั้นต้องมีความผูกพันทางอุดมการณ์ (Ideological Commitment) โดยในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยนั้นจะต้องมีความเชื่อและศรัทธาในระบบประชาธิปไตยมีจิตวิญญาณประชาธิปไตยและต้องเข้าใจว่าประชาธิปไตยนั้นเป็นกรรมวิธี (means) เพื่อจุดมุ่งหมายบางอย่างและขณะเดียวกันก็เป็นสิ่งที่มีเป้าหมายอันปลาย (end) ที่มีคุณค่าในตัวของมันเองผู้นำทางการเมืองที่ดีจึงเป็นผู้ที่ปฏิบัติตามกรอบกติกาเพื่อรักษาไว้ซึ่งกระบวนการประชาธิปไตยโดยไม่ตะแบงละเมียด

2. ผู้นำทางการเมืองที่ดีจะต้องมีจริยธรรมทางการเมือง (Political Ethics)

ในขณะที่อุดมการณ์ทางการเมืองมักจะรวมจริยธรรมอยู่ด้วยแต่จริยธรรมทางการเมืองอาจจะเป็นรายละเอียดที่อยู่นอกกรอบอุดมการณ์ทางการเมืองซึ่งเป็นกรอบใหญ่ประเด็นเรื่องจริยธรรมทางการเมืองจะเกี่ยวข้องกับความถูกต้องตามกฎหมายความชอบธรรมทางการเมืองและความน่าเชื่อถือโดยรวมทั้งศรัทธาการกระทำอันใดก็ตามถึงแม้จะถูกต้องตามกฎหมายจะต้องพยายามหลีกเลี่ยงถ้าเกิดผลเสียตามมาจริยธรรมทางการเมืองจะเป็นเครื่องชี้แนวทางในการปฏิบัติในขณะที่อุดมการณ์ทางการเมืองจะทำหน้าที่เสมือนจิตวิญญาณของระบบการเมืองในภาพรวม

3. ผู้นำทางการเมืองที่ประสบความสำเร็จในฐานะผู้นำทางการเมืองที่ทำประโยชน์ต่อประเทศชาติและสังคมไม่ว่าจะในฐานะสมาชิกรัฐสภาหรือรัฐมนตรีจะต้องมีความรู้ทางการเมือง (Political Knowledge) ซึ่งความรู้ดังกล่าวนี้คือความรู้ทางการเมืองเศรษฐกิจและสังคมมีวิชาหนึ่งวิชาที่เริ่มต้นในอังกฤษเป็นที่ทราบกันว่าเป็นวิชาที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาการเมืองความรู้เกี่ยวกับการเมืองและเศรษฐศาสตร์หรือที่เรียกว่า PPE (Philosophy, Politics and Economics) วิชาดังกล่าวนี้มีแนวคิดที่ว่า การบริหารประเทศนั้นจะต้องกระทำโดยบุคคลที่มีความรู้ทางการเมืองอันรวมถึงความรู้ทางสังคมด้วย ขณะเดียวกันก็ต้องมีความรู้เรื่องเศรษฐกิจและธุรกิจทั้งเศรษฐกิจภายในประเทศและระหว่างประเทศแต่ที่สำคัญจำเป็นต้องมีความรู้เรื่องปรัชญาทางการเมืองซึ่งปรัชญาทางการเมืองนั้นจะรวมทั้งอุดมการณ์และจริยธรรมเพื่อเป็นเครื่องชี้แนะในการปฏิบัติทางการเมืองที่มีความรู้จริงๆ กลางๆ จะเป็นอันตรายอย่างยิ่งเพราะจะทำให้เกิดการตัดสินใจผิดพลาดเนื่องจากขาดข้อมูลและความรู้ที่สำคัญขาดอุดมการณ์ที่จะเป็นเครื่องชี้แนะ

4. ผู้นำทางการเมืองที่ดีจะต้องมีประสาทสัมผัสทางการเมือง (Political Sense)

ความสามารถในการเข้าใจนัยสำคัญทางการเมืองอันเกิดจากเหตุการณ์ทางการเมือง ซึ่งจะส่งผลในทางลบหรือทางบวกนั้นเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งเพราะการอ่านสถานการณ์ทางการเมืองที่ผิดพลาดอาจจะนำไปสู่ความสูญเสียอย่างมหาศาลกระบวนการทางการเมืองที่เริ่มต้นจากคนเพียงคนเดียวที่ดูเหมือนไม่สำคัญเนื่องจากการอ่านสถานการณ์ที่ผิดพลาดอาจจะนำไปสู่การขยายขอบข่ายอย่างกว้างขวางเป็นผลร้ายทางการเมืองได้

5. ผู้นำทางการเมืองที่ดีคือนักการเมืองที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอารมณ์ทางการเมือง (Political Mood) ของสังคม การขาดความเข้าใจอารมณ์ทางการเมืองของสังคมจะนำไปสู่ความเสียหายทางการเมืองอย่างหนักอารมณ์ทางการเมืองสามารถจะกระตุ้นปลุกเร้าให้เกิดขึ้นโดยขบวนการทางการเมืองความไม่เข้าใจอารมณ์ทางการเมืองย่อมบ่งชี้ถึงการขาดประสาทสัมผัสทางการเมืองเพราะทั้งสองส่วนนี้มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันอย่างแน่นแฟ้น

อรุณ รักธรรม กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้นำที่ดี ดังนี้ (อรุณ รักธรรม, 2527)

1. ความรู้ (knowledge) การเป็นผู้นำนั้นความรู้เป็นสิ่งจำเป็นที่สุด เพราะจะเป็นเครื่องมือช่วยรักษาสถานการณ์ต่างๆ ได้เป็นอย่างดี ฉะนั้นผู้นำหรือผู้บังคับบัญชาจึงต้องเป็นผู้ที่รอบรู้ ยิ่งรอบรู้มากเพียงใด ฐานะแห่งความเป็นผู้นำก็จะยิ่งมั่นคงขึ้นเพียงนั้น

2. ความคิดริเริ่ม (Initiative) คือ ความต้องการที่จะปฏิบัติสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยไม่ต้องมีคำสั่งและแสดงข้อคิดเห็นที่จะแก้ไขสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ดีขึ้นหรือเจริญขึ้น เป็นลักษณะอย่างหนึ่งที่ผู้นำจะต้องมี และในการที่จะริเริ่มทำอะไรทุกอย่างนั้นจะต้อง “คิดก่อนทำ” เสมอ เพราะจะทำให้เรามีเหตุผลในการทำงานมากขึ้น เป็นที่ไว้วางใจของผู้ใต้บังคับบัญชาได้อย่างดี

3. ความกล้าหาญ (Courage) คือ ลักษณะอาการที่ไม่กลัวต่ออันตราย ความลำบากหรือความเจ็บปวดใดๆ โดยสามารถควบคุมความกลัวไว้ได้ ความกล้าหาญนี้จะต้องมีทั้งทางกาย วาจา และจิตใจ จึงจะปฏิบัติการอันเป็นผู้นำที่ดีได้ เพราะว่าผู้นำที่มีความกล้าหาญนั้นจะสามารถผจญต่องานต่างๆ ให้สำเร็จลุล่วงได้ทุกอย่าง โดยไม่กลัวต่อการต้านทานหรือสิ่งกีดขวางใดๆ นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดความมั่นใจในสิ่งที่จะกระทำลงไป และมีความมั่นคงในความคิดของตนเอง

4. ความเด็ดขาด (Decisiveness) คือ ความสามารถที่จะตัดสินใจตกลงใจได้ทันที เมื่อตกลงสั่งการใดๆ แล้ว จะสั่งได้อย่างเด็ดขาด สั้น และชัดเจน ความเด็ดขาดนั้นขึ้นอยู่กับการตัดสินใจทันทีและทันกับเวลาที่เรากำลังต้องการอีกด้วย ซึ่งเป็นลักษณะอันหนึ่งในการที่จะเป็นผู้นำหรือผู้บังคับบัญชาที่ดี

5. ความแนบเนียน (Tact) คือ ความสามารถที่จะติดต่อเกี่ยวข้องกับหรือ มีความสัมพันธ์กับผู้อื่น ด้วยกริยา อาการและวาจาที่ถูกต้องและเหมาะสม โดยไม่ทำให้ผู้ที่เรากำลังติดต่อดำเนินเกิดความกระด้างกระเดื่องหรือไม่พอใจแก่ตนได้ ความแนบเนียนนี้สามารถศึกษาเอาได้ โดยต้องหมั่นศึกษาถึงขนบธรรมเนียมประเพณี มารยาทในการเข้าสังคม ตลอดจนจนถึงวัฒนธรรมของผู้ที่เราจะติดต่อดำเนิน ทั้งนี้เพื่อให้การคบค้าสมาคมเป็นไปโดยราบรื่นและเรียบร้อย

6. ความยุติธรรม (Justice) คือ การปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามความยุติธรรมและศีลธรรมวางตนเป็นกลาง ไม่เอนเอียงในการที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ หรือเป็นโทษต่อผู้ใดผู้หนึ่ง ความยุติธรรมที่กล่าวถึงนี้ คือ ความเที่ยงธรรมนั่นเอง และไม่เกี่ยวกับความยุติธรรมในทางกฎหมาย เพราะความยุติธรรมในแง่กฎหมายนั้นพลิกแพลงได้และกฎหมายที่ตราไว้นั้นย่อมมีทางหลีกเลี่ยงได้เสมอ ฉะนั้นในการเป็นผู้นำหรือผู้บังคับบัญชานั้น จะต้องยึดหลักแห่งยุติธรรมไว้เป็นอย่างดี เพราะถ้าผู้นำขาดความยุติธรรมแล้ว จะทำให้ส่วนรวมเสื่อมเสียมากที่สุด

7. ความอดทน (Endurance) คือ ความสามารถของร่างกายและความคิดจิตใจที่จะทนต่อการปฏิบัติกิจการหรือหน้าที่อย่างหนึ่งอย่างใดที่สมเหตุสมผลให้ต่อเนื่องและบรรลุผลสำเร็จได้ ความอดทนนี้เป็นพลังอันหนึ่งที่จะผลักดันงานของเราไปสู่จุดหมายปลายทางได้อย่างแท้จริง

8. ท่าทาง (Bearing) คือ การแสดงออก ซึ่งรูปร่างลักษณะของร่างกายที่ต้องประสงค์ มีกิริยาอาการและเครื่องแต่งกายที่ถูกต้องเหมาะสม ซึ่งนับว่าเป็นเรื่องสำคัญอีกประการหนึ่งที่ผู้นำ จะต้องระมัดระวังอยู่ให้มาก ผู้ที่จะเป็นผู้นำที่ดีนั้นจำเป็นต้องมีลักษณะท่าทางที่ดี จึงจะทำให้ผู้อื่นหรือ ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความเลื่อมใสศรัทธาในตัวเอง

9. ความกระตือรือร้น (Enthusiasm) คือ การมีใจจดจ่อที่ดี และมีความเอาใจใส่ต่อ หน้าที่หรือกิจการที่จะต้องปฏิบัติอยู่เสมอ ซึ่งเป็นคุณสมบัติอย่างหนึ่งที่จะทำให้เราติดต่อกับผู้อื่นได้ง่าย นอกจากนี้ความกระตือรือร้น ยังช่วยให้กิจการต่างๆของหน่วยสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

10. ความไม่เห็นแก่ตัว (Unselfishness) หมายถึง การขจัดเสียซึ่งความสุขหรือ ผลประโยชน์แห่งตน โดยที่คนอื่นกลับเสียผลประโยชน์ ซึ่งก็หมายความว่า เป็นการข่มหรือบังคับ ความ โลก ความหลงและความอยากได้ของตนเอง คนที่ไม่เห็นแก่ตัวย่อมเป็นคนที่มีความซื่อสัตย์สุจริต ตรงไปตรงมาและไม่ทำลายล้างผู้อื่น ซึ่งเป็นลักษณะอันหนึ่งที่ผู้นำจะต้องมีไว้ เพราะจะทำให้เราสามารถ คุ้มครองรักษา และให้สิทธิแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาได้เป็นอย่างดีและอย่างเป็นธรรม

11. ความตื่นตัว (Alertness) หมายถึง ความระมัดระวัง ความสุขุมรอบคอบ ความ ไม่ประมาท ไม่ยืดขาด ทำอะไรทันทีทันควัน และมีความว่องไวปราดเปรียวอยู่เสมอ ซึ่งหมายความว่า ไม่เป็นคนใจลอยหรือหลับใหล ทั้งนี้เพื่อจะได้นำหรือชักจูงให้ผู้ใต้บังคับบัญชาให้ทำตามโดยอัตโนมัติ

12. ดุลยพินิจ (Judgment) หมายถึง อำนาจแห่งความคิดที่สามารถจะพิจารณาสิ่ง ต่างๆ หรือเหตุต่างๆอย่างถูกต้องโดยชั่งน้ำหนักเหตุผลนั้นๆ และสรุปเป็นข้อลงความเห็นหรือข้อตกลงใจ อันเฉียบแหลมได้ ในการเป็นผู้นำนั้น จะต้องใช้ดุลยพินิจอย่างมากมาย ทั้งนี้เพื่อที่จะให้ผู้ใต้บังคับบัญชา เกิดความมั่นใจในดุลยพินิจของเราและมีความเชื่อถือเราในที่สุด

13. ความสงบเสงี่ยม (Humility) หมายถึง ความไม่หยิ่งยโส ไม่จองหองและไม่มี ความ ภูมิใจในสิ่งที่ไร้เหตุผล ลักษณะอันนี้เหมาะกับผู้บังคับบัญชาโดยตรง และเป็นลักษณะที่สำคัญอย่างหนึ่ง ที่จะคอยบังคับไม่ให้เราเป็นคนเห็นแก่ตัว นอกจากนี้มันยังจะคอยควบคุมบุคลิกภาพอื่นๆให้อยู่ในขอบเขต ที่ดีงามด้วย ฉะนั้นความสงบเสงี่ยมนี้ถ้ามีอยู่ในผู้นำ ก็จะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีความนับถือและให้ ความร่วมมือ

14. ความเห็นอกเห็นใจ (Humanity) หมายถึง คุณสมบัติประจำตัวอันเป็นแบบอย่าง ของมนุษยชาติ คือ ต้องประกอบไปด้วยความเมตตาปราณี ความกรุณา ความสงสารและความเห็นใจผู้อื่น ในลักษณะที่ไม่เสียผลประโยชน์ของส่วนรวม อันเป็นการแบ่งเบาความรู้สึกของผู้ที่อยู่ร่วมกัน ฉะนั้น ผู้บังคับบัญชาจะต้องคอยเอาใจใส่ในเรื่องทุกข์สุขตลอดจนความเดือดเนื้อร้อนใจของผู้ใต้บังคับบัญชาให้ มาก เพราะจะเป็นเครื่องคอยผูกมัดจิตใจซึ่งกันและกันได้อย่างดีที่สุดในที่สุด และผลที่ได้นั่นคือ เราจะได้รับ ความร่วมมือร่วมใจจากผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างล้นหลาม

15. ความจงรักภักดี (Loyalty) หมายถึงสภาพหรือคุณสมบัติประจำตัวของการเป็น บุคคลที่ซื่อสัตย์สุจริตและซื่อตรงต่อผู้อื่น ต่อหน้าที่ ต่อรัฐ นั่นเอง การเป็นผู้นำจำเป็นต้องมีความ จงรักภักดีต่อหมู่คณะหรือส่วนรวม ทั้งนี้ก็เพื่อจะได้เป็นที่ไว้วางใจของผู้ใต้บังคับบัญชาว่า เราจะซื่อสัตย์ ต่อเขา เขาก็จะมีความจงรักภักดีต่อเรา

16. การสังคม (Sociability) หมายถึง การมีบุคลิกภาพที่จะเข้าสังคมได้อย่างถูกต้อง หมายความว่า การที่เราจะเป็นผู้นำที่ดีนั้น จะต้องปรับตนเองให้คบค้าสมาคมกับเพื่อนมนุษย์ด้วยกันอย่างถูกต้องแบบเนียน ผู้นำที่ดีจะต้องพยายามศึกษาและปรับตนให้เข้ากับสังคมต่างๆที่เราจะไปติดต่อให้ได้ และให้ถูกต้องอีกด้วย

17. การบังคับตนเอง (Self-control) หมายถึง การบังคับจิตใจโดยผ่านทางอารมณ์ ซึ่งรับมาจากประสาทสัมผัสทั้ง 5 อันได้แก่ รูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส เพื่อมิให้แสดงออกซึ่งกิริยาอาการต่างๆที่ไม่เหมาะสมแก่ผู้อื่นได้ การบังคับตนเองนั้นนับว่าเป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะตลอดเวลาผู้นำมักเป็นเป้าสายตาของผู้ใต้บังคับบัญชาอยู่เสมอ กิริยาอาการต่างๆนั้นจะถูกมองถูกสังเกตและบางทีอาจกลายเป็นแบบอย่างของผู้ใต้บังคับบัญชาได้

วิสุทธิ์ โปธิแทน ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้นำที่พึงประสงค์ไว้ 3 ประการ ดังนี้ (วิสุทธิ์ โปธิแทน, 2548)

1. มีความชอบธรรม หมายถึง การได้รับการยอมรับจากคนทั่วไปว่า ผู้นำนั้นเป็นผู้ที่มีความเหมาะสมที่จะเป็นผู้นำของประเทศในขณะนั้น ซึ่งขึ้นอยู่กับความชัดเจนของอุดมการณ์ทางการเมืองหรือระเบียบวิธีทางการเมืองของประเทศ

2. มีคุณภาพที่พึงประสงค์

2.1 คุณภาพแห่งจิตใจหมายถึง การยกระดับจิตใจของผู้นำให้มีจริยธรรม จริยธรรมที่ผู้นำควรจะมีประกอบด้วย

2.1.1 การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้อง

2.1.2 การมีศีลธรรมประจำใจ

2.1.3 การมีความรับผิดชอบ

2.1.4 การเคารพกติกาของสังคม

2.1.5 การมีความยุติธรรม

2.1.6 การมีความซื่อสัตย์สุจริต

2.2 คุณภาพในความสามารถประกอบด้วยลักษณะ ดังนี้

2.2.1 การเป็นผู้ที่มีความฉลาดในการคิดอ่าน

2.2.2 การเป็นผู้รู้ระเบียบแบบแผนในการปฏิบัติงานพอสมควร

2.2.3 การเป็นผู้ที่รู้จักและเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนในฐานะ

เป็นผู้นำประเทศ

2.2.4 การกล้าตัดสินใจ

2.2.5 การมีความสามารถในการปรับตัว

3. มีทรัพยากรที่จำเป็นอย่างพอเพียงและรู้จักใช้ทรัพยากร

ทรัพยากรเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญของผู้นำ ผู้นำที่พึงปรารถยานั้น นอกจากจะมีความชอบธรรมและมีความสามารถแล้ว จำเป็นที่จะต้องเป็นผู้ที่มีทรัพยากรที่จำเป็นอย่างพอเพียงและรู้จักใช้ทรัพยากรนั้นให้เป็นประโยชน์ ซึ่งทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับผู้ปกครองมี 2 ประเภท คือ ทรัพยากรที่เป็นวัตถุและทรัพยากรมนุษย์

3.1 ทรัพยากรที่เป็นวัตถุดิบที่สำคัญได้แก่ เครื่องใช้จำเป็นในการยังชีพ รายได้
วัสดุ อุปกรณ์และทุน

3.2 ทรัพยากรมนุษย์ซึ่งหมายถึง ผู้ร่วมงาน ที่ปรึกษาและผู้ใต้บังคับบัญชา
ตลอดจนราษฎรที่มีคุณภาพ

ศิริพร พงศ์ศรีโรจน์กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้นำที่ดี 3 ด้าน ดังนี้ (ศิริพร พงศ์ศรีโรจน์,
2540)

1. คุณสมบัติด้านวิชาการ

- 1.1 มีความรู้ด้านวิชาชีพระเป็นอย่างดี
- 1.2 มีความรู้ด้านทั่วไปดี
- 1.3 มีประสบการณ์ในการบริหารและการนำ

2. คุณสมบัติด้านบุคลิกภาพ

2.1 มีบุคลิกภาพด้านร่างกายดี บุคลิกลักษณะดี แต่งกายถูกต้อง มีชีวิตชีวา
วาจาดี วางตนเหมาะสม

2.2 มีบุคลิกด้านจิตใจดี มีความเชื่อมั่น ศรัทธาต่อผู้อื่น มีความอดทน
กล้าหาญ มีเมตตาจิต มีวินัย มีใจเป็นธรรม และมีอารมณ์ขัน

2.3 มีบุคลิกด้านสังคมดี มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ช่วยเหลือสังคม เห็นแก่
ประโยชน์ส่วนรวมเหนือส่วนตน

3. คุณสมบัติด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน

มีสติปัญญาฉลาด รู้บทบาทตน รับผิดชอบ มีความกล้า แนบเนียน เด็ดขาด
กระตือรือร้น บังคับใจตนเองได้ มีความสามารถในด้านการตัดสินใจ การจูงใจ การประสานงาน

พรนพ พุกกะพันธ์ กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้นำที่ดี 11 ประการ ดังนี้ (พรนพ พุกกะ
พันธ์, 2544)

1. มีความเฉลียวฉลาด

ผู้นำที่ดีจะต้องมีความสามารถทางด้านสติปัญญาและคุณภาพทางสมอง ซึ่งเป็น
สิ่งจำเป็นสำหรับผู้นำ คนที่มีความเฉลียวฉลาดย่อมโน้มน้าวให้ผู้อื่นปฏิบัติตามได้ง่าย

2. มีการศึกษาอบรมดี

การศึกษาก่อให้เกิดความคิดริเริ่ม ความคิดสร้างสรรค์ เป็นส่วนประกอบสำคัญของ
การเป็นผู้นำ ความรู้ย่อมทำให้คนนับหน้าถือตาจะพูดอะไรคนอื่นเขาก็จะเชื่อฟังและให้ความเคารพ
นับถือด้วย

3. มีความเชื่อมั่นในตนเอง

ต้องมีกำลังใจเข้มแข็งเมื่อตัดสินใจจะทำกิจการใดๆไป ก็จะต้องมีความเชื่อมั่นว่างาน
นั้นจะต้องสำเร็จ โดยไม่หวั่นไหวต่อเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้น ซึ่งจะเป็นอุปสรรคในการดำเนินงานนั้น

4. เป็นคนมีเหตุผลดี

มีความสามารถทางด้านเปรียบเทียบและแปลความหมายอย่างมีเหตุผล มีความสามารถที่จะตีความหมายทางภาษาเป็นตัวเลขและจากตัวเลขเป็นถ้อยคำ ทำให้นักบริหารสามารถที่จะหาเหตุผลต่างๆ จากสาเหตุต่างๆ ได้ และสามารถแปลความหมายของสิ่งที่เป็นสัญลักษณ์ให้เป็นภาษาเขียนได้ ความสามารถทางด้านเหตุผลนี้พัฒนาได้ยาก เพราะจำต้องมีความสามารถทางภาษา ทักษะและความรู้ทางด้านวิชาการ

5. มีประสบการณ์ในการปกครองบังคับบัญชาเป็นอย่างดี

ในการปฏิบัติงานจะทำให้ผู้นำสามารถคาดการณ์เกี่ยวกับงานได้ ฉะนั้นในระยะเริ่มแรก ย่อมต้องการผู้นำที่มีประสบการณ์ในทางปฏิบัติงานอย่างกว้างขวาง ผู้นำที่ดีจะต้องมีคุณสมบัติในด้านการตัดสินใจวินิจฉัยสั่งการและการวางแผนพร้อมไปด้วย เพื่อจะได้เลือกทางที่ถูกต้องที่สุดในการดำเนินงานต่อไป

6. มีชื่อเสียงเกียรติคุณดี

7. สามารถเข้ากับคนได้ทุกชนชั้นวรรณะเป็นอย่างดี

8. มีสุขภาพอนามัยดี

9. มีความสามารถเหนือระดับความสามารถของบุคคลธรรมดา

10. มีความรู้เกี่ยวกับงานทุกอย่างขององค์การ

11. มีความสามารถเผชิญปัญหาเฉพาะหน้าที่จะเกิดขึ้น

12. มีความสามารถคาดการณ์หรือทำนายเหตุการณ์หรือปัญหาที่จะเกิดขึ้น

ล่วงหน้า และหาทางป้องกันมิให้เหตุการณ์หรือปัญหานั้นเกิดขึ้นได้

จุมพล หนิมพานิช กล่าวถึงคุณลักษณะการเป็นผู้นำที่ดีไว้ 12 ประการ ดังนี้ (จุมพล หนิมพานิช, 2551)

1. มีความรู้เชี่ยวชาญในเรื่องเทคนิคหรือวิชาการเกี่ยวกับงานที่รับผิดชอบ

การเป็นผู้นำความรู้ความเชี่ยวชาญเป็นเรื่องจำเป็น สิ่งที่ต้องรู้ เช่น วิธีการทำงาน รู้ว่าอะไรควรทำก่อนหลัง รู้จักแผนงาน รู้จักเครื่องมือที่ใช้ รู้คุณภาพของที่ต้องการ รู้วิธีการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับงาน เป็นต้น

2. มีความคิดสร้างสรรค์

มีแรงจูงใจอยากรู้อยากเห็น ละเอียดอ่อนต่อปัญหา มีความคิดคล่องแคล่ว ยืดหยุ่น เข้าใจในสิ่งที่เป็นนามธรรม มีความสามารถในการตีความและเตรียมการต่างๆ มีอารมณ์ขัน ใช้ถ้อยคำได้คล่องแคล่ว นับถือตนเอง รู้จักตนเอง เป็นต้น

3. มีการตัดสินใจที่ดี

การตัดสินใจปัญหาต่างๆ ในทางที่ถูกต้องตรงกับข้อเท็จจริง โดยมีข้อผิดพลาดน้อย นั้นหมายความว่าในการตัดสินใจแต่ละครั้ง จะต้องได้มีการศึกษาปัญหาต่างๆ ก่อนมีเหตุผลที่ดีและทำลงไปด้วยความระมัดระวัง คำนึงถึงปัญหาที่เกิดจากความผิดพลาดที่อาจจะเกิดขึ้นข้างหน้า และเมื่อตัดสินใจสิ่งใดสิ่งหนึ่งหลังจากได้ศึกษาปัญหาอย่างดีแล้วจะต้องกระทำลงไปด้วยความเด็ดเดี่ยว

4. มีความสนใจ เอาใจใส่ และคอยปกป้องคุ้มครองผลประโยชน์ของผู้ใต้บังคับบัญชา
ผู้นำควรสนใจเอาใจใส่งานที่ผู้ใต้บังคับบัญชาทำ ขณะเดียวกันก็อย่าทำให้ผู้นำปกป้องผลประโยชน์ที่ตนควรมีหรือควรได้ ไม่ว่าจะเป็ผลประโยชน์ในรูปของตัวเงิน เบี้ยเลี้ยง ค่าล่วงเวลา เป็นต้น

5. มีความเชื่อมั่นในตนเอง
ผู้นำต้องมีความเชื่อมั่นในตนเอง เมื่อตัดสินใจกระทำกิจกรรมใดๆไปแล้วต้องเชื่อมั่นว่าจะสำเร็จไม่วันไหน ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่ง นอกจากนี้จะต้องมีอารมณ์คงที่ คือ มีความหนักแน่น ไม่ใช้อารมณ์ส่วนตัวในการแก้ไขปัญหา เมื่อมีวิกฤตการณ์เกิดขึ้นสามารถควบคุมได้นั้นก็หมายความว่าผู้นำจะต้องเป็นผู้บรรลุนิติภาวะทางอารมณ์

6. มีร่างกายเข้มแข็งสุขภาพสมบูรณ์
ผู้นำที่มีร่างกายเข้มแข็งสุขภาพสมบูรณ์จะมีจิตใจดี เป็นที่ยอมรับนับถือจากผูปฏิบัติงานที่ตั้งใจผู้อื่น เป็นลักษณะที่จะให้ผู้อื่นเชื่อตามได้ เพราะความเชื่อถือของบุคคลบางคนดูที่ลักษณะท่าทาง นอกจากนี้จะช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดในการปฏิบัติงานได้มาก

7. มีความกระตือรือร้น อยากรู้ อยากเห็น
การมีใจที่จดจ่อและมีความเอาใจใส่ต่อหน้าที่หรือกิจการที่จะต้องปฏิบัติอยู่เสมอ ผู้นำที่มีคุณสมบัตินี้จะรู้ว่าทำไมบางสิ่งบางอย่างเกิดขึ้นหรือเกิดขึ้นอย่างไร จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแก้ไขอย่างไรเพื่อจะทำให้ผลงานดีขึ้น นอกจากนี้จะทำให้ติดต่อกับผู้อื่นได้ง่าย ช่วยให้กิจการต่างๆของหน่วยงานหรือองค์การสำเร็จไปได้ด้วยดี

8. มีลักษณะเหนือกว่าผู้ใต้บังคับบัญชา
ลักษณะที่เหนือกว่า คือ การเหนือกว่าทางความคิด ผลงาน สถานะในองค์การและในบางกรณีอาจหมายถึงเหนือกว่าในสถานะส่วนตัวด้วย

9. มีลักษณะเป็นนักกลยุทธ์
ผู้นำที่ก้าวหน้าจะต้องเป็นผู้มีกลยุทธ์ ความเป็นกลยุทธ์จะช่วยให้ปฏิบัติการใดๆอย่างคล่องตัวและเคลื่อนไหวอยู่เสมอ ไม่หยุดนิ่งอยู่กับที่

10. มีความอดทนทำงานที่หนักอยู่เสมอ
ความอดทน คือ ความสามารถของร่างกายและความคิด จิตใจที่จะทนต่อการปฏิบัติถึงการหรือหน้าที่อย่างใดอย่างถึงที่สมเหตุสมผลให้ต่อเนื่องและบรรลุผลสำเร็จได้ ความอดทนนี้เป็นพลังอันหนึ่งที่จะผลักดันงานให้บรรลุจุดหมายปลายทางได้

11. มีความยุติธรรม
การปฏิบัติตนเป็นกลาง ไม่เอนเอียงในการที่จะก่อให้เกิดประโยชน์หรือเป็นโทษต่อผู้หนึ่งผู้ใด ความยุติธรรมในที่นี้ ก็คือความเที่ยงธรรมนั่นเอง ไม่เกี่ยวกับความยุติธรรมทางกฎหมาย เพราะ ความยุติธรรมในแง่กฎหมายพลิกแพลงได้

12. มีมนุษยสัมพันธ์ดี
ผู้นำที่ดีจะต้องเข้ากับหมู่คณะได้ ทำตัวสนิทสนมกับทุกคนโดยสามารถวางตัวเป็นกันเองและเป็นที่ปรึกษาของผู้ใต้บังคับบัญชา

ม.ร.ว.วุฒิเลิศ เทวกุล ได้เสนอคุณลักษณะของผู้นำ ไว้ดังนี้ (วุฒิเลิศ เทวกุล, 2552)

1. การเป็นผู้รู้จักตนเอง หมายถึง รู้ถึงความต้องการของตน รู้ขีดความสามารถของตนว่า จะทำอะไรได้แค่ไหน รู้วิธีควบคุมตนเอง รู้ถึงความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นยอมรับความจริง และสามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงนั้นๆ

2. การเป็นผู้รู้จักวิเคราะห์หาเหตุและผล หมายถึง เป็นผู้ตั้งคำถามตลอดเวลาว่า ใครทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร ทำไม และอย่างไร มองปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างลึกซึ้ง และสามารถคาดคะเนผลที่ตามมาได้อย่างถูกต้อง มองเหตุการณ์และพฤติกรรมของบุคคล มองปัญหาอย่างเป็นระบบ และสามารถเชื่อมโยงปัญหาที่เกิดขึ้นกับหลักการและเหตุผล เพื่อแสวงหาวิธีการปฏิบัติ เพื่อแก้ปัญหา ป้องกันปัญหาเพื่อให้เกิดสถานการณ์ที่ต้องการได้

3. การเป็นผู้เรียนรู้ตลอดเวลา หมายถึง ผู้นำต้องเป็นผู้ใฝ่รู้ไม่ทอดทิ้ง มองเห็นสังขารของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็สิ่งของ ผู้คน เข้าใจการเปลี่ยนแปลงของสังคมและโลก ค้นหาติดตาม มุ่งเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง และมีความเข้าใจแต่ละเรื่องอย่างแท้จริง ต้องเป็นผู้แสวงหาความรู้ใหม่ๆ อยู่เสมอ โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับวิชาชีพและองค์กรของตน ความรู้ของผู้นำและบุคคลที่อยู่ในองค์กรจะนำไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) และสังคมแห่งการเรียนรู้ (Learning society) ได้ในที่สุด

4. ความเข้าใจในจิตวิทยาการบริหาร มนุษย์เป็นทรัพยากรที่มีค่าและสำคัญมากที่สุดในการบริหารงาน ในองค์กรจำเป็นต้องมีความเข้าใจบุคลากร เพราะการบริหารงานก็คือ การบริหารคนนั่นเอง เพราะคนเป็นผู้กำหนดวิธีการ ระบบต่างๆ การได้มาและใช้ ทรัพยากรเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดขององค์กร ดังนั้น ผู้นำจึงต้องเข้าใจพฤติกรรมของคน และสามารถคาดเดาพฤติกรรมของคนได้ ผู้นำที่ใช้จิตวิทยาในการบริหารจะต้องมีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดี เข้าถึงจิตใจของบุคคลเอาใจเขามาใส่ใจเรา ก็จะทำให้การทำงานเป็นไปโดยราบรื่น

5. การเป็นคนดี คือ คนที่มีจริยธรรม รู้แจ้งถึงความดี ความชั่ว มีความรู้ ไหวพริบ และเฉลียวฉลาด (Intelligence Quotient: IQ) มีความอดกลั้น มีสติตั้งมั่นไม่ไหวหวั่นต่อสิ่งยั่วยุ (Emotional Quotient: EQ) มีความอดทน มุ่งมั่นไม่ยอมแพ้ต่ออุปสรรค (Adversity Quotient: AQ) รู้ที่จะปรับตัวเองให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม และสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาอย่างเหมาะสม ดังนั้นคุณสมบัติที่สำคัญประการหนึ่งของผู้นำ ก็คือ จะต้องเป็นคนดีนั่นเอง

6. การเป็นผู้มีศีลธรรม คุณธรรมและจริยธรรม ผู้นำต้องมีความสำนึกในเรื่องความรับผิดชอบชั่วดี มีความละเอียดรอบาป มุ่งทำแต่ความดี ประพฤติตนโดยยึดหลักจริยธรรม ศีลธรรม และคุณธรรมเป็นที่ตั้ง ซึ่งนอกจากจะเป็นการพัฒนาตนเองแล้ว ยังเป็นการสร้างแบบอย่างที่ดีให้กับผู้ร่วมงานอีกด้วย

พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุษย์ ได้สรุปคุณลักษณะที่ดีของผู้นำจากแนวคิดของ May Smith และ Sir Walter Puckey ไว้ดังนี้ (พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุษย์, 2549 อ้างถึงใน วุฒิเลิศ เทวกุล, 2552)

1. มีความเฉลียวฉลาด และมีความสามารถในการนำเพื่อจะสามารถควบคุมการทำงานให้เกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพ และใช้ทรัพยากรได้อย่างอรรถประโยชน์

2. มีความเชื่อมั่นในตนเอง ผู้นำต้องมีความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่โลเล ต้องใคร่ครวญในการตัดสินใจอย่างถี่ถ้วน

3. มีการตัดสินใจที่ดี มีความกล้าที่จะตัดสินใจปัญหาต่างๆ ได้อย่างเด็ดขาด กล้าผจญกับผลดีและผลร้ายที่เกิดขึ้น
4. มีกำลังใจที่เข้มแข็ง มีกำลังใจในการทำงาน ไม่ท้อถอย
5. มีปฏิภาณไหวพริบดี ผู้นำต้องแก้ปัญหาอย่างฉับไว โต้ตอบสถานการณ์ต่างๆ ได้ทันท่วงทีและถูกต้อง
6. มีความรอบรู้ มีหูตากว้างไกล สนใจสถานการณ์รอบด้านและมีวิจารณ์ญาณใฝ่รู้อยู่เสมอ
7. มีความรับผิดชอบและตื่นตัวอยู่เสมอ ผู้นำต้องมีความรับผิดชอบสูงต่องานในหน้าที่พร้อมที่จะศึกษาสถานการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานที่รับผิดชอบ
8. มีความสุภาพ เมตตา กรุณาและมีความเห็นใจต่อผู้บังคับบัญชา มีความสุภาพทั้งกาย วาจา รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา ดูแลทุกข์สุขผู้ใต้บังคับบัญชา ตลอดจนครอบครัวของเขา
9. มีความซื่อสัตย์และยุติธรรม ให้ความเสมอภาคกับผู้ปฏิบัติงาน ไม่ลำเอียง ทำงานด้วยความซื่อสัตย์
10. มีความสามารถที่จะสอนผู้อื่นได้ ผู้นำจะต้องมีความรู้ ความสามารถที่จะสอนหรืออธิบายเรื่องงานให้ผู้ร่วมงานได้เข้าใจและปฏิบัติงานได้
11. มีความศรัทธาต่องานและผู้ร่วมงาน ผู้นำต้องให้ความไว้วางใจผู้ร่วมงาน มีความศรัทธาต่องานที่ทำ
12. มีอารมณ์ขัน ผู้นำต้องไม่เคร่งเครียดเกินไปในการทำงาน ต้องมีอารมณ์ขัน สอดแทรกให้เหมาะสมเพื่อสร้างมนุษยสัมพันธ์

ออร์ดเวย์ ทีด (Ordway Tead) ได้เสนอคุณลักษณะของผู้นำไว้ 9 ประการ ดังนี้ (Tead, 1935 อ้างถึงในณรงค์ สินสวัสดี, 2523)

1. พลังกายและพลังประสาท

ผู้นำที่ประสบความสำเร็จ จำเป็นต้องมีพลังกายและพลังประสาทเข้มแข็ง ในเมื่อใครๆ จำนวนมากก็อยากจะเป็นผู้นำ เพราะฉะนั้นคนที่จะถึบตัวเองขึ้นมาเหนือคนอื่นๆ จำเป็นจะต้องมีพลังขั้ต้น ความอดทนและสมบูรณ์ยั้งทั้งทางกายและใจ มากกว่าคนธรรมดาสามัญ

นอกจากนี้ผู้นำควรจะทำางานด้วยท่าทีที่เข้มแข็ง กระตือรือร้น เพราะจะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีความเข้มแข็งและกระตือรือร้นตามไปด้วย และสิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่ผู้นำควรจะมี คือ เมื่อผิดหวังก็ต้องไม่เสียกำลังใจและจะต้องกล้าเผชิญหน้ากับฝ่ายตรงข้ามซึ่งมีความเก่งกล้าอย่างไม่พรั้งพรั้ง ซึ่งการที่จะมีคุณสมบัติทั้ง 2 ประการนั้นผู้นำจำต้องมีพลังกายและพลังประสาทที่เข้มแข็ง

2. รู้จุดมุ่งหมายและแนวทางที่จะนำประเทศ

ผู้นำควรจะต้องรู้ว่าเขาต้องการให้มันโยบายอย่างไร ควรจะทำอะไรให้เสร็จก่อนหลัง ซึ่งหมายความว่า ผู้นำแม้ในช่วงเวลาก่อนที่จะมีโอกาสเป็นผู้นำก็ควรมีนโยบายอย่างแจ้จชัดว่าเขามีเป้าหมายอย่างไรถ้าเขาได้เป็นผู้นำ และจะสามารถพาประเทศไปให้บรรลุเป้าหมายนั้นได้อย่างไร

ซึ่งจะเห็นว่าผู้นำจำนวนมากไม่มีเป้าหมายและวิธีการที่แน่ชัดหรือบางที ก็ไม่มีเอาเสียเลย ผู้นำส่วนใหญ่อยากได้อำนาจ เพียงเพราะเสริมสร้างเกียรติและความมั่งคั่งจำนวนมากเท่านั้น

ดังนั้นผู้นำที่ดีจะต้องมีจุดมุ่งหมายและวิธีการที่แน่เสียก่อน แต่สิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ผู้นำจะต้องสามารถทำให้คนอื่น ๆ เห็นดีเห็นชอบกับเป้าหมายและแนวทางที่เขาถืออยู่ด้วย

3. ความกระตือรือร้น

นอกจากผู้นำจะต้องมีเป้าหมายและแนวทางแน่นอนแล้ว เขายังจะต้องมีความแข็งขันที่จะให้แผนการของเขานั้นได้บรรลุผล จะต้องเต็มไปด้วยความหวังและกำลังใจที่จะบากบั่นเอาชนะอุปสรรคและผู้นำจะต้องรู้สึกสนุกกับการดำเนินงานตามแผนของเขา สิ่งเหล่านี้โดยรวมเรียกว่า ความกระตือรือร้น

ทิตได้เสนอว่าความกระตือรือร้นเป็นคุณสมบัติที่สำคัญมากประการหนึ่งของผู้นำ เพราะจะทำให้ผู้นำยึดมั่นในแผนการของตน และเมื่อผู้นำกระตือรือร้น ผู้ใต้บังคับบัญชา ก็จะเกิดความกระตือรือร้นตามไปด้วย เท่ากับเป็นการช่วยให้แผนการของผู้นำดำเนินไปอย่างรวดเร็วขึ้น

4. ความเป็นมิตรและความรัก

ผู้นำที่ดีควรจะทำให้ผู้ตามโดยเฉพะอย่างยิ่งคนใกล้ชิดมีความรู้สึก ว่า นอกจากเขาจะเป็นผู้นำแล้ว เขายังเป็นเพื่อนที่มีความผูกพันกับผู้ตาม การให้ความรักและความสนิทสนมหรือ แม้แต่การรู้จักครอบครัวของบริวารใกล้ชิดก็เป็นการเพิ่มความรักใคร่และนับถืออย่างจริงใจของ ผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีต่อผู้นำมากยิ่งขึ้น

5. ความน่าเชื่อถือ

ผู้ใต้บังคับบัญชาส่วนใหญ่เชื่อว่าผู้นำจะไม่ทรยศ หลอกลวง หักหลังไม่ทอดทิ้งหน้าที่ ไปก่อนทำงานจะสำเร็จ ไม่มีความประพฤติเสื่อมเสียอันไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ ดังนั้นผู้นำจึง จำเป็นต้องสร้างความน่าเชื่อถือ เพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชารู้สึกว่าผู้นำไว้ใจได้และเป็นคนที่ทำอะไรแล้ว ต้องทำให้สำเร็จ

6. ความกล้าตัดสินใจ

ผู้นำย่อมประสบปัญหาต่างๆมากมาย ซึ่งในแต่ละปัญหาจะมีทางออกหลายทาง ผู้นำ จะต้องตัดสินใจเลือกทางใดทางหนึ่ง เพราะเหตุนี้เองการกล้าตัดสินใจและกล้าใช้วิจารณญาณในการตัดสินใจจึงมีความสำคัญมาก แต่ผู้นำที่ดีไม่ใช่เพียงแต่จะกล้าตัดสินใจเท่านั้น หากแต่ยังต้อง รับผิดชอบกับผลที่ตามมา

7. สถิติปัญญาความรอบรู้

ผู้นำที่ดีควรมีสถิติปัญญาเฉลียวฉลาดและมีความรอบรู้เรื่องต่างๆมากกว่าคนทั่วไป เพราะ ความรอบรู้จะทำให้ได้เปรียบในหลายๆด้าน เช่น มีความคล่องและเก่งรอบตัว มองเห็นและ ตัดสินปัญหาได้อย่างแยบคาย เป็นต้น

ทิต เสนอว่าคุณสมบัติที่น่าจะไปด้วยกันได้กับสถิติปัญญา คือ การมีจินตนาการและ อารมณ์ขัน ซึ่งจินตนาการในที่นี้ คือ ความสามารถที่สร้างแผนหรือแนวทางปฏิบัติขึ้นล่วงหน้า ซึ่งเป็น สิ่งที่สามารถนำมาปฏิบัติได้จริง ส่วนอารมณ์ขันนั้นเป็นเหมือนน้ำมันหล่อลื่นในการติดต่อสัมพันธ์กับ ผู้อื่นไม่ให้เกิดความเครียดจนเกินไป

8. ครูที่ดี

ผู้นำที่ดีจะต้องเป็นครูที่ดี เพราะในฐานะของผู้หน้านั้นเขาจะต้องสามารถชี้แนวทางที่ควรดำเนินเหตุผลหรือความจำเป็นที่จะต้องแก้ไขวิธีการบางอย่าง บางครั้งผู้ใต้บังคับบัญชาอาจจะไม่มีความคิดอย่างที่ผู้นำคิดมาก่อน ผู้นำก็จะต้องสามารถถ่ายทอดความคิด ชักจูงให้ผู้ใต้บังคับบัญชาล้อยตามให้ได้ มิฉะนั้นงานอาจจะไม่สำเร็จลุล่วง

9. ศรัทธาและความเชื่อมั่น

ในการบริหารประเทศนั้น บางครั้งกลุ่มที่ทำหน้าที่บริหารบ้านเมืองอาจจะรู้สึกเหนื่อยหน่าย เฉื่อยชา ผู้นำจะต้องสามารถกระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชา เกิดความกระฉับกระเฉง และต้องทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความรู้สึกว่าสิ่งที่กำลังทำอยู่ มีคุณค่าเหมาะแก่การลงทุนลงแรง ดังนั้นผู้นำจึงจำเป็นต้องสร้างศรัทธาและความเชื่อมั่นให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาของเขาให้มากขึ้น

การจะสร้างศรัทธาและความเชื่อมั่นให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้นั้น ผู้นำที่ดีก็ควรจะมีศรัทธาเชื่อมั่นด้วย เขาจะต้องมีความเชื่อมั่นในความสามารถ และความพยายามของมนุษย์ ผู้นำที่ดีต้องไม่ย่อท้อถอยและสิ้นหวังและต้องยืนหยัดสู้อย่างที่สุด

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ ได้กล่าวถึงคุณลักษณะผู้นำในสองทศวรรษหน้าไว้ 10 ประการ ดังนี้ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2539)

1. เป็นคนที่มีคุณภาพสูง

นอกจากการมีคุณวุฒิที่จะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารชาติแล้ว ผู้นำยังจำเป็นต้องมีความสามารถ ความเก่งกาจ ฉลาดรอบรู้ และเป็นนักบริหารที่สามารถจัดการได้อย่างดีเลิศทั้ง 3 ด้าน คือ บริหารงาน คน เศรษฐกิจ และต้องเป็นคนที่ชอบเรียนรู้ ไม่ปฏิเสธสิ่งใหม่ๆ เปิดใจพัฒนาตนเองให้ก้าวทันโลกตลอดเวลา

2. เป็นผู้ที่มีคุณประโยชน์ทำงานเพื่อส่วนรวมด้วยความเสียสละ

ผู้นำที่พึงประสงค์ต้องทำทุกสิ่งโดยเห็นแก่ส่วนรวมเป็นหลักไม่เห็นแก่ส่วนตัวพวกพ้อง ไม่ทำหน้าที่เพื่อหาประโยชน์ส่วนตัว และต้องไม่ประนีประนอมกระทำตามพลังกลุ่ม หากเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องหรือเป็นผลร้ายต่อประเทศชาติ

3. เป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล

ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกลจะเป็นที่น่าเชื่อถือยิ่งในยุคโลกาภิวัตน์ ผู้นำจึงจำเป็นต้องมองอนาคต เป็นคนที่มีความคิดริเริ่ม ไม่มองอะไรแคบๆ ไม่เป็นคนคิดสั้น คิดไม่ละเอียดรอบคอบ และต้องเป็นผู้มีใจเปิดกว้างในการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และเป็นคนมีเหตุผล

4. มีคุณลักษณะชีวิตที่ดี

ผู้นำต้องมีลักษณะพื้นฐานของการดำเนินชีวิตแบบเสมอต้นเสมอปลายก่อนเข้ามาดำรงตำแหน่งเป็นอย่างไร เมื่อได้รับตำแหน่งแล้วก็ต้องเป็นคนเช่นนั้น ไม่ได้เป็นการเสแสร้ง คุณลักษณะในชีวิตที่ควรมีได้แก่ ต้องมีความเมตตากรุณา มีความมุ่งมั่นที่จะยกระดับเรื่องสิทธิมนุษยชน และต้องเรียนรู้ที่จะให้อภัย มีความมั่นคงในอารมณ์ รู้จักอดกลั้นและรักษาจิตสำนึกให้ถูกต้องและชอบธรรมอยู่เสมอ นอกจากนี้ยังต้องสุภาพ อ่อนน้อม ไม่ถือตัว ขยันขันแข็ง กล้าหาญ กล้ารับผิดชอบ กล้าตัดสินใจ กล้ายอมรับผิด

5. มีคุณประวัติ

ผู้นำจะต้องมีประวัติดี มีการดำเนินชีวิตตั้งแต่อดีตที่โปร่งใส ทั้งในชีวิตหน้าที่การงาน และชีวิตส่วนตัว จะต้องเป็นผู้มีความหวังดีต่อสาธารณชน และต้องมีชีวิตครอบครัวเป็นแบบอย่าง และจะต้องประกอบอาชีพที่สุจริต ไม่มีประวัติทุจริต ไม่มีกิจการที่เกี่ยวข้องกับการพนันหรือธุรกิจที่สร้างปัญหาสังคมมาก่อน

6. มีคุณวาจา คุณกริยา

ผู้นำจะต้องมีวาทศิลป์ มีคำพูดที่สุภาพ มีเหตุมีผล รักษาคำพูดไว้ให้มั่นคง ไม่โกหก ไม่กลับกโลก ไม่ปลิ้นปล้อน ต้องไม่เป็นคนที่ชอบด่าต่อว่าผู้อื่น ต้องไม่พูดให้ร้ายโจมตีและที่สำคัญต้องสามารถสื่อสารกับบุคคลทุกระดับทั้งในประเทศและต่างประเทศได้เป็นอย่างดี

7. มีคุณธรรมจริยธรรม

ผู้นำจะต้องเป็นคนที่มีความประพฤติดี จะต้องมีความยุติธรรม ไม่เป็นคนลำเอียง เป็นผู้ที่มีจริยธรรม มีความซื่อสัตย์จริงใจต่อประเทศชาติและประชาชน เป็นผู้รักษาคำพูดและมีสติในการพิจารณาพิเคราะห์เรื่องราวต่างๆอย่างละเอียดรอบคอบ

8. มีความเข้มแข็ง เด็ดเดี่ยวกล้าหาญ และรู้จักผ่อนหนักเป็นเบา

ความเข้มแข็งเด็ดเดี่ยวกล้าหาญของผู้นำ แสดงออกมาในลักษณะของการกล้าตัดสินใจ และมีความเข้มแข็งในการรับแรงกดดันจากรอบด้าน แรงกดดันจากเสียงวิพากษ์วิจารณ์ ผู้นำต้องยืนหยัดต่อการตัดสินใจ แต่ในขณะเดียวกัน ก็ต้องรู้จักผ่อนหนักผ่อนเบา เพราะในความเข้มแข็งเด็ดเดี่ยวนั้นง่ายต่อนำไปสู่ความเป็นเผด็จการ ผู้นำจึงต้องรู้จักใช้อำนาจอย่างชอบธรรม

9. มีทีมงานที่สามารถ

เนื่องจากสังคมมีความซับซ้อนขึ้น ไม่มีผู้นำคนใดสามารถมีความรู้ความสามารถในทุกๆ ด้าน จึงจำเป็นต้องอาศัยทีมงานในการช่วยกันทำงาน ทำการวิจัยเก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล เพื่อสามารถนำไปกำหนดเป็นนโยบายปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม

ผู้นำที่สามารถสร้างทีมงานได้นั้นต้องเป็นผู้นำที่สนใจความสำเร็จของทีมมากกว่าความสำเร็จของตนเอง เขาจะต้องเป็นผู้นำที่รู้จักประสานประโยชน์ มีความรู้ มีความสามารถในการสอนและพัฒนาทีมงานได้

10. มีอุดมการณ์ประชาธิปไตย

ผู้นำจำเป็นต้องมีอุดมการณ์ทางการเมืองประชาธิปไตย เพราะจะเป็นประโยชน์ต่อประเทศในอนาคต เพราะเป็นคุณสมบัติที่ช่วยทำให้คนในประเทศ มีความเข้าใจในระบบประชาธิปไตยมากยิ่งขึ้นเนื่องจากเห็นผู้นำเป็นแบบอย่าง และยังช่วยให้ประเทศได้รับการยอมรับจากนานาประเทศมากยิ่งขึ้น

สุเชาว์ นี๋หนองหว้า และเชษฐา พวงหัตถ์ได้เสนอคุณลักษณะของผู้ผู้นำในอีก 10 ปีข้างหน้า ไว้ดังนี้ (สุเชาว์ นี๋หนองหว้า และเชษฐา พวงหัตถ์, 2549)

1. ผู้ผู้นำที่มีการศึกษาผู้ผู้นำในอีก 10 ปีข้างหน้าจะมีการศึกษาที่ดี เนื่องจาก

1.1 โลกมีความซับซ้อนขึ้น

โลกในปัจจุบันและในอนาคตมีการเปลี่ยนแปลงเร็วเร็ว สังคมยุคสารสนเทศต้องการคนที่มีความรู้ มีความคิดสร้างสรรค์ การศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อจะได้คนที่มีความรู้ความสามารถและถือเป็นยุทธศาสตร์หลักของการพัฒนาประเทศสำหรับการเข้าร่วมในระบบโลกที่มีการแข่งขันสูง ผู้ผู้นำจะต้องมีฐานความรู้ที่สามารถเผชิญกับสภาวะการณ์ที่ซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

1.2 ประเทศไทยต้องติดต่อกับต่างชาติทั้งในระดับภูมิภาคและในระดับโลก

การที่เศรษฐกิจของประเทศมุ่งสู่การค้าในระดับโลกที่เน้นการค้าเสรี ทำให้ผู้ผู้นำต้องตระหนักในความสัมพันธ์ที่ต้องมีต่อนานาชาติ ประเทศต่างๆทั่วโลกจะเข้ารวมกันเป็นคู่ค้า ผู้ผู้นำในอนาคตจึงต้องเป็นคนที่มีการศึกษา มีความรู้ความเข้าใจในด้านภาษาเป็นอย่างดีเพื่อเป็นฐานในการสร้างสัมพันธ์ไมตรีและเจรจาข้อตกลงทางการค้ากับนานาประเทศได้

1.3 เทคโนโลยีมีความก้าวหน้ามากขึ้น

เนื่องจากในปัจจุบันเป็นยุคเทคโนโลยีระดับสูง การศึกษาทำให้คนมีความรู้และเปิดรับเทคโนโลยีใหม่ๆ ผู้ผู้นำจำเป็นต้องมีการศึกษาที่ดีเพื่อสามารถเข้าใจเทคโนโลยีใหม่ๆ และนำมาใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการบ้านเมือง

1.4 ประชาชนโดยเฉลี่ยมีการศึกษาสูงขึ้น

การปฏิรูปการศึกษาจะได้รับความสนใจและมีความสำคัญมากขึ้นในอนาคต ประชาชนจะเริ่มมองเห็นความสำคัญของการศึกษามากขึ้น รวมทั้งการขยายการศึกษาภาคบังคับออกไปในอีก 10 ปีข้างหน้า ผลจากความรู้ที่เพิ่มขึ้น รวมกับความตื่นตัวในด้านการเมืองระบอบประชาธิปไตยภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ จะทำให้ในอนาคตประชาชนจะมีการศึกษาดีขึ้น สูงขึ้น ผู้ผู้นำในอนาคตซึ่งมาจากการเลือกตั้งจะเป็นกลุ่มคนที่มีการศึกษาระดับสูง

2. ผู้ผู้นำที่มีคุณธรรมและความซื่อสัตย์

จากแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงด้านวัตถุที่เกิดขึ้นในยุคโลกาภิวัตน์ ทำให้ผู้คนเริ่มหันมาให้ความสนใจในเรื่องของคุณค่าทางจิตใจ นอกจากนั้นการรวมกลุ่มในระดับภูมิภาคจำเป็นต้องวางอยู่บนรากฐานของความไว้วางใจกัน และการยอมรับความหลากหลาย ผู้ผู้นำในอนาคตจำเป็นต้องตระหนักในเรื่องนี้และต้องมีคุณธรรมและความซื่อสัตย์เป็นคุณสมบัติหลัก

3. ผู้ผู้นำที่มีความสามารถและพิสูจน์ตัวเองแล้วว่าประสบความสำเร็จ

ในโลกที่มีการแข่งขันอย่างเข้มข้นมากขึ้น ผู้ที่จะเข้าสู่การแข่งขันได้ดี คือ ผู้ที่มีความรู้ความสามารถ โลกจะเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ซับซ้อนมากขึ้น การแข่งขันทางเศรษฐกิจในตลาดโลกจะหนักหน่วงมากขึ้นด้วยการใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ ผู้ผู้นำในอีก 10 ปีข้างหน้าต้องปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลง ต้องเป็นคนมีความสามารถในการบริหารจัดการ การควบคุมสั่งการ การเลือกคนที่จะมาทำงาน รวมถึงการแบ่งงาน กระจายงานอย่างเหมาะสม

4. ผู้นำที่มีความเป็นประชาธิปไตยและมาจากมวลชน

ในอีก 10 ปีข้างหน้ามีปัจจัย 2 ประการที่เป็นแรงผลักดันให้ระบบการเมืองไทยต้องมีผู้นำที่เป็นประชาธิปไตยเต็มรูปแบบ คือ

ประการแรก คนส่วนใหญ่มีการศึกษาดีขึ้น มีความเข้าใจในประชาธิปไตยมากขึ้น และการศึกษาทำให้เศรษฐกิจของคนส่วนใหญ่ดีขึ้น เมื่อประชาชนมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น การซื้อขายเสียงจะเป็นไปได้ยากขึ้น ผู้นำที่จะเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมืองในอนาคตจะมาจากการเลือกตั้งบนฐานของมวลชน ไม่ใช่ฐานของประชาชนที่ถูกจัดตั้งโดยผู้มีอิทธิพล ประชาชนจะเข้าใจเรื่องประชาธิปไตย มีสำนึกในเรื่องสิทธิเสรีภาพของปัจเจกบุคคลในฐานะผู้กระทำการ

ประการที่สอง กระแสโลกเรียกร้องให้คนมีสำนึกประชาธิปไตยและพลังกลุ่มอำนาจทางเศรษฐกิจจะเป็นแรงบีบให้ผู้นำต้องมีความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น ในอนาคตจะมีการตรวจสอบความโปร่งใส และสังคมมีเสรีภาพที่จะรับรู้ ตรวจสอบการทำงานของผู้นำ

5. ผู้นำที่มีความเป็นสากล ไม่ใช่ผู้นำที่มีความเป็นท้องถิ่นที่คับแคบ

เนื่องจากโลกจะมุ่งสู่เศรษฐกิจแบบเชื่อมโยงกันและมีผลกระทบต่อกันทั้งโลก ประเทศต่างๆทั่วโลกจะทำการค้าระหว่างประเทศกันอย่างเสรีมากขึ้น และมีการรวมกลุ่มกันในระดับภูมิภาคเพื่อความสะดวกสบายทางเศรษฐกิจเพื่อเพิ่มอำนาจในการต่อรองและปกป้องการค้าของตน ผู้นำจึงมีภาระหน้าที่ที่จะต้องสร้างบรรยากาศการลงทุน การค้ากับนานาประเทศ ทั้งนี้เพื่อเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ในอนาคตอย่างน้อยอีก 10 ปีข้างหน้า ผู้นำจะต้องเป็นผู้นำระดับสากล สามารถติดต่อสื่อสารกับคนทั่วโลกได้ด้วยวิสัยทัศน์ที่ก้าวทันโลก ผู้นำจะต้องมีความเป็นสากล ต้องเข้าใจและปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์โลกได้อย่างคล่องแคล่ว ฉับไว ในเวลา 10 ปีข้างหน้า ผู้ที่จะมาเป็นผู้นำไม่เพียงแต่จะต้องเป็นที่ยอมรับของประชาชนในประเทศเท่านั้น แต่ยังต้องเป็นที่ยอมรับของนานาประเทศอีกด้วย

6. ผู้นำที่สามารถสื่อสารผ่านสื่อมวลชนได้

ในยุคโลกาภิวัตน์ ข้อมูลข่าวสารสามารถสื่อสารถึงกันได้ทั่วโลกผ่านเทคโนโลยีด้านการสื่อสารที่ก้าวหน้า ประชาชนจะสนใจและต้องการมีสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารมากขึ้น ผู้นำใน 10 ปีข้างหน้าจะต้องมีความสามารถในการสื่อสารผ่านสื่อต่างๆสู่ประชาชน เพื่อถ่ายทอดความคิดนโยบายของตนหรือของรัฐบาลให้เป็นที่เข้าใจของประชาชนทั่วประเทศ และต้องสามารถสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้ปรากฏต่อสายตาของประชาชนและสื่อมวลชน ในอนาคตผู้นำไม่สามารถใช้ความเป็นอำนาจนิยมในการกำหนดนโยบายหรือความคิดเห็นสาธารณะได้ตามความต้องการของตนเองฝ่ายเดียว รวมถึงการใช้กำลังความรุนแรงในการบีบบังคับประชาชนให้ทำตามประสงค์ของตน หรือในการสลายชุมนุมประท้วง ผู้นำต้องมีความเฉลียวฉลาดในการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะ และยอมรับความแตกต่างหลากหลายของภาคประชาชน

1.4 บทบาท หน้าที่และความสำคัญของผู้นำทางการเมือง

1.4.1 บทบาทและหน้าที่ของผู้นำทางการเมือง

ผู้นำเป็นผู้ที่มีอิทธิพลสามารถโน้มน้าวและชักจูงให้บุคคลอื่นปฏิบัติงานให้เป็นผลสำเร็จ ดังนั้น ผู้นำจึงควรมีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญ ดังต่อไปนี้ (วุฒิเลิศ เทวกุล, 2552)

1.4.1.1 บทบาทในการทำงาน

ผู้นำจะต้องทำงานให้เกิดประสิทธิภาพและบรรลุตามเป้าหมาย โดยผู้นำจะต้องมีบทบาทในฐานะเป็นผู้ริเริ่มและเป็นผู้วางแผน กำหนดนโยบาย ควบคุมงาน ประสานงาน ติดตาม และประเมินผล วางกฎระเบียบ ข้อบังคับที่จำเป็น รวมทั้งสามารถให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะแก่ผู้ร่วมงานเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น

1.4.1.2 บทบาทที่สัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน

ในการทำงานทุกอย่างเพื่อให้ประสบความสำเร็จนั้น นอกจากจะมีผู้นำที่ดีแล้ว จะต้องมีส่วนอื่น ๆ ซึ่งได้แก่ ลูกน้อง ผู้ใต้บังคับบัญชาหรือผู้ร่วมงานที่ดีด้วย เพราะลำพังผู้นำคนเดียวไม่สามารถที่จะนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จได้ ดังนั้นบุคคลอื่น ๆ ที่กล่าวมานี้จึงมีความสำคัญ ผู้นำจึงควรมีบทบาทในการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับบุคคลเหล่านั้นด้วยการให้คำแนะนำ ส่งเสริม สนับสนุนและให้กำลังใจในการทำงาน ให้ความช่วยเหลือ ให้รางวัลเมื่อทำความดีและลงโทษเมื่อกระทำผิด นอกจากนี้จะต้องสามารถทำหน้าที่ประสานสัมพันธ์ และประนีประนอมข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคลในองค์กร

1.4.1.3 บทบาทที่เกี่ยวข้องกับองค์กร

ผู้นำต้องเป็นสัญลักษณ์ และเป็นตัวแทนขององค์กรเมื่อต้องไปติดต่อหรือสัมพันธ์กับองค์กรอื่นๆ เช่น เข้าร่วมประชุมสัมมนา กล่าวคำอวยพร เป็นผู้อภิปรายหรือปาฐกถานำ ดังนั้นจึงต้องเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพดี น่านับถือ ลูกน้องหรือผู้ร่วมงานสามารถที่จะเอาเป็นแบบอย่างได้ นอกจากนี้จะต้องมีบทบาทในฐานะเป็นผู้ประสานงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ ภายในองค์กร รวมทั้งองค์กรภายนอก ซึ่งผู้นำจะต้องพยายามสร้างเครือข่ายให้เกิดขึ้น

1.4.1.4 บทบาทเกี่ยวกับข่าวสารข้อมูล

สังคมปัจจุบันอยู่ในยุคโลกาภิวัตน์ นอกจากจะเป็นยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง และวัฒนธรรมแล้ว ยังเป็นยุคของการติดต่อโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นการสื่อสารติดต่อกันได้อย่างรวดเร็ว หรือการติดต่อที่ไร้พรมแดน ดังนั้นใครที่ครอบครองข้อมูลข่าวไว้มากที่สุด ทันสมัยที่สุด ก็จะเป็นผู้ที่ได้เปรียบ ผู้นำจะต้องมีบทบาทในฐานะผู้แสวงหาข้อมูล ซึ่งจะต้องค้นหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องและจำเป็นสำหรับองค์กร เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข รวมทั้งพัฒนาให้องค์กรมีความเจริญก้าวหน้าต่อไป นอกจากนี้จะต้องมีบทบาทในฐานะผู้ถ่ายทอดข้อมูลที่นำมาให้กับผู้ร่วมงานได้รับทราบ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขปัญหาต่างๆ ภายในองค์กร บทบาทดังกล่าวนี้จะรวมถึงบทบาทของผู้นำในฐานะเป็นผู้กระจายข่าวสารที่นำมาให้บุคลากรในองค์กรได้รับทราบด้วย

1.4.1.5 บทบาทในการตัดสินใจ

ผู้นำที่ดีนั้น นอกจากจะเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถสูงแล้ว จะต้องมีการตัดสินใจที่รวดเร็วและถูกต้อง โดยอาศัยข้อมูลพื้นฐานที่ตนเองมีอยู่ ผู้นำต้องเข้าไปแก้ไขข้อขัดแย้งระหว่างบุคคล หรือระหว่างกลุ่มในองค์กร รวมทั้งแก้ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น ซึ่งจำเป็นจะต้องวิเคราะห์ และตัดสินใจอย่างรวดเร็ว เพื่อให้ปัญหาต่างๆยุติ ซึ่งบางกรณีผู้นำอาจต้องทำหน้าที่เป็นผู้เจรจาไกล่เกลี่ยหรือผู้ประนีประนอม

1.4.1.6 บทบาทในการสร้างทีมงาน

ผู้นำไม่สามารถจะทำงานคนเดียวได้ แต่จะต้องมีทีมงานหรือสร้างทีมงานที่มีความมุ่งมั่นที่จะทำงานให้สำเร็จ ผู้นำจะต้องวางตัวเป็นผู้นำทีมที่เหมาะสม เพื่อให้ลูกน้องเกิดความศรัทธา ตลอดจนประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆในองค์กร มีความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา โดยให้มีการสนับสนุนแผนการทำงานเป็นทีมอย่างเต็มที่

1.4.2 ความสำคัญของผู้นำทางการเมือง

ผู้นำทางการเมืองเป็นตำแหน่งที่มีความสำคัญมากในสังคมประชาธิปไตย เพราะถือว่าเป็นตำแหน่งที่ได้รับการคัดเลือกโดยตรงหรือโดยอ้อมจากประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศให้เข้ามาทำหน้าที่เป็นตัวแทนในการบริหาร กำหนดนโยบายเพื่อนำพาประเทศให้พัฒนาและเจริญรุ่งเรืองไปในทิศทางที่เอื้อประโยชน์สูงสุด ดังนั้นผู้นำทางการเมืองจึงจำเป็นต้องอยู่ในสายตาของประชาชนเจ้าของประเทศและในฐานะที่ผู้นำทางการเมืองได้รับเลือกตั้งจากประชาชนให้เข้าไปเป็นตัวแทนในการบริหารประเทศ ดังนั้นจึงมีหน้าที่ในการกำหนดนโยบายในเรื่องต่างๆ ตั้งแต่การศึกษา การเมือง เศรษฐกิจ สังคม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สาธารณสุข สิ่งแวดล้อม เป็นต้น ผู้นำทางการเมืองจึงต้องเปลี่ยนแปลงจุดอ่อนเป็นจุดแข็ง มีวิสัยทัศน์กว้างไกล ดังคำกล่าวที่ว่า “ภาระของผู้นำ คือ การเปลี่ยนแปลงความอ่อนแอให้กลายเป็นความเข้มแข็ง เปลี่ยนจุดมุ่งหมายให้เป็นจิ้งหะกั้วที่เด่นชัด เปลี่ยนความอ่อนแอให้กลายเป็นชัยชนะ” (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2539)

จึงเห็นได้ชัดว่าผู้นำทางการเมืองมีหน้าที่รับผิดชอบต่อสังคมต่อประเทศชาติในวงกว้าง ทั้งในทางสร้างสรรค์และในทางเสียหายทำลาย ผู้นำทางการเมืองจึงเป็นบุคคลที่คนในสังคมส่วนใหญ่ฝากความหวังและอนาคตไว้ ถ้าผู้นำทางการเมืองไม่ทำตามหน้าที่หรือทำได้ไม่เต็มที่ก็จะสร้างความเสียหายและทำลายความมั่นคงของประเทศ ดังนั้นผู้นำทางการเมืองจึงจำเป็นต้องมีบุคลิกและคุณสมบัติบางประการที่สร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนและนำพาประเทศไปสู่ความเจริญรุ่งเรือง

1.5 การพัฒนาผู้นำทางการเมืองไทยในอดีตจนถึงปัจจุบัน

1.5.1 การพัฒนาผู้นำทางการเมืองไทยช่วงก่อนสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

การศึกษาของไทยในช่วงก่อนสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวนั้น ไม่ว่าจะเป็นสมัยสุโขทัย กรุงศรีอยุธยา ธนบุรีและรัตนโกสินทร์ตอนต้นนั้น มักเป็นการบวชเรียนในวัด ซึ่งเป็นการสอนที่เน้นการอ่าน เขียนมากกว่าที่จะเน้นให้รู้เรื่องเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ กฎหมายหรือประวัติศาสตร์ ในด้านการเรียนเกี่ยวกับการบริหารปกครองบ้านเมือง (รัฐศาสตร์) นั้นมักจะเรียนเป็นภาคปฏิบัติและมักสงวนให้พระบรมวงศานุวงศ์ กล่าวคือ พระเจ้าลูกเธอจะต้องเข้าเฝ้าเพื่อฟังถวายรายงานและการสั่งการต่างๆจากองค์พระมหากษัตริย์โดยตรง หลังจากนั้นเมื่ออายุ 20 ปีก็ให้บวชพระและสีกออกรมรับราชการ (วุฒิชัย มูลศิลป์, 2529)

จะสังเกตได้ว่าการพัฒนาผู้นำการเมืองในช่วงสมัยนี้มักเป็นการพัฒนาแบบไม่เป็นรูปธรรม อาศัยลักษณะที่เรียกว่าครุพักลักจำ และผู้นำจะต้องมีความสามารถเฉพาะตัวในการบริหารปกครองบ้านเมืองให้เกิดความปกติสุข ดังนั้นจึงทำให้แต่ละช่วงสมัยมีพัฒนาการความเจริญรุ่งเรืองที่แตกต่างกัน บางครั้งก็เจริญสูงสุด แต่ในบางครั้งก็ตกต่ำขีดสุด ทั้งนี้เนื่องมาจากความสามารถในการปกครองของผู้นำนั่นเอง

1.5.2 การพัฒนาผู้นำทางการเมืองไทยช่วงสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

การปฏิรูปการปกครองในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ใน พ.ศ. 2435 นำมาซึ่งการเปิดสอนวิชาข้าราชการพลเรือน โดยมีการเปิดโรงเรียนข้าราชการในกระทรวงมหาดไทย และรับนักเรียนที่สำเร็จชั้นประถมบริบูรณ์ (ประโยคหนึ่ง) และมีมัธยมบริบูรณ์ (ประโยคสอง) มีการแบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ภาคๆละ 1 ปี โดยภาคแรก (ชั้นเสมียนเอก) เรียนวิชาเสมียนและภูมิศาสตร์เป็นหลัก ภาคสอง (ชั้นกลาง) เป็นการเรียนและฝึกอบรมในด้านงานสารบรรณและกฎข้อบังคับของกระทรวงมหาดไทย ส่วนในภาคสาม (ชั้นนักเรียนปกครอง) เป็นการฝึกอบรมการปกครองท้องที่ในมณฑลอยุธยาหรือมณฑลพิษณุโลก แต่กระนั้นก็ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการข้าราชการ ดังนั้นพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงโปรดฯให้สถาปนาโรงเรียนขึ้นชื่อว่าสำนักฝึกหัดข้าราชการฝ่ายพลเรือน ซึ่งต่อมามีการเปลี่ยนชื่อเป็น โรงเรียนมหาดเล็ก ใน พ.ศ. 2445

หลักสูตรของโรงเรียนมหาดเล็กมีลักษณะคล้ายคลึงกับโรงเรียนข้าราชการในกระทรวงมหาดไทย กล่าวคือ แบ่งเป็น 3 ภาคๆ 1 ปีเหมือนกัน โดย 2 ปีแรกจะเรียนความรู้เบื้องต้นสำหรับข้าราชการทั่วไป เช่น วิชาเสมียน คัดลายมือ พิมพ์ดีด อ่านทาน แต่งหนังสือ การตำรวจภูธร แผนที่ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ตลอดจนเรื่องราวสำนักและราชาศัพท์ ซึ่งเมื่อจบ 2 ปีแรกและสอบผ่านจะได้ประกาศนียบัตรถวายตัวเป็นมหาดเล็ก ส่วนในปีที่ 3 ซึ่งต้องเป็นผู้ที่ผ่านการถวายตัวเป็นมหาดเล็กแล้วนั้นจะต้องไปอบรมต่อที่กระทรวงที่ต้องการจะเข้ารับราชการ

นอกจากโรงเรียนมหาดเล็กในส่วนกลางแล้ว กระทรวงมหาดไทยได้จัดตั้งโรงเรียนฝึกอบรมข้าราชการระดับภูมิภาค เรียกว่า โรงเรียนฝึกหัดกรมการอำเภอโดยกระทรวงมหาดไทยให้มณฑลต่างๆส่งข้าราชการมาเรียนเพื่อยกระดับ โดยจัดตั้งที่มณฑลกรุงเก่าหรืออยุธยา เป็นแห่งแรก ใน พ.ศ. 2442 แต่ไม่ค่อยประสบความสำเร็จนักในภายหลังจึงยกเลิกไป

การศึกษาด้านการปกครองได้พัฒนาไปอีกขั้น เมื่อพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ยกฐานะโรงเรียนมหาดเล็กขึ้นเป็น โรงเรียนข้าราชการพลเรือนของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พ.ศ. 2453 โดยรวมโรงเรียนต่างๆ เช่น โรงเรียนแพทย์ โรงเรียนฝึกหัดครูและโรงเรียนกฎหมาย เข้าเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียนนี้ โดยการสอนเรื่องการปกครองอยู่ในส่วนที่เรียกว่า โรงเรียนรัฐศาสตรศึกษา วิชาที่สอน เช่น ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ภูมิศาสตร์ พงศาวดาร ระเบียบการปกครองกรุงสยาม กฎหมายปกครอง กฎหมายอรรถคดี กฎหมายระหว่างประเทศ วิธีภาษีอากร และสินค้าเข้าออก วิธีทำแผนที่ การฝึกหัดทหาร เป็นต้น โดยใช้เวลาเรียน 4 ปี เป็นการเรียนในชั้นเรียน 3 ปีและฝึกงานอีก 1 ปี ซึ่งผู้สำเร็จการศึกษาจะได้รับประกาศนียบัตร และสามารถเข้ารับราชการในหน่วยงานต่างๆของรัฐได้

ต่อมาใน พ.ศ. 2459 เมื่อมีการสถาปนาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยขึ้น การศึกษาด้านการปกครองก็ยังไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมนัก กล่าวคือ คณะรัฐศาสตรศึกษาซึ่งมีเป้าหมายในการฝึกหัดนักเรียนออกไปรับราชการในหน่วยงานต่างๆ เหมือนเดิม ซึ่งโครงสร้างหลักสูตร ประกอบด้วย 2 แผนก คือ แผนกกฎหมายและการปกครอง และแผนกพาณิชยศาสตร์และเศรษฐศาสตร์ โดยใช้เวลาเรียน 3 ปี วิชาที่เรียนประกอบด้วย 5 หมวด คือ หมวดเลขานุการ หมวดบัญชี การคลังและการสรรพากร หมวดกฎหมาย หมวดการปกครองและหมวดเบ็ดเตล็ด ซึ่งการศึกษาในหลักสูตรนี้พบปัญหาว่าเป็นการเรียนวิชาด้านกฎหมายและระเบียบข้าราชการ โดยไม่ได้เกี่ยวข้องกับการเมืองเลยแม้แต่น้อย จึงทำให้มีผู้เรียนน้อยลงเรื่อยๆ จนเหลือเพียง 35 คนในปี พ.ศ. 2472 (อนุสรณ์ ลิมมณี, 2541)

ตารางที่ 2.1 วิชาที่เรียนในคณะรัฐศาสตรศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ชั้นปี	วิชาที่เรียน	
1	1) การเลขานุการ 3) การบัญชีและการคลัง 5) สุขวิทยาและอนามัย	2) ภาษาอังกฤษหรือฝรั่งเศส 4) แผนที่และแผนผัง 6) การปกครองและรัฐบาลกลาง
2	1) ภาษาอังกฤษหรือฝรั่งเศส 3) ประมวลกฎหมายอาญา 5) การปกครองเกี่ยวแก่แผนกคลัง และสรรพากร 7) กฎหมายทรัพย์สินและที่ดิน 9) การบัญชีแบงก์และสหกรณ์	2) การปกครองท้องถิ่น 4) การปกครองแผนกคดีส่วนอาญาและแพ่ง 6) ลักษณะสัญญา 8) ประมวลกฎหมายแพ่ง
3	1) การปกครองแผนกคดีอาญาและแพ่ง 3) ธรรมะระหว่างประเทศและธรรมศาสตร์ 5) การปกครองเกี่ยวแก่แผนกทหาร 7) การปกครองเกี่ยวแก่การใช้แบบพิมพ์ 9) การปกครองทั่วไป	2) กฎหมายวิธีพิจารณาและลักษณะพยาน 4) การปกครองแผนกทะเบียน 6) การปกครองเกี่ยวแก่แผนกเกษตร 8) การปกครองเกี่ยวแก่แผนกธรรมการ

ที่มา : (อนุสรณ์ ลิมมณี, 2541)

จะสังเกตได้ว่าหลังจากการปฏิรูปการเมืองในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวนั้น การพัฒนาผู้นำทางการเมืองไทยยังอยู่ในขอบเขตที่จำกัด กล่าวคือมักจะเน้นให้เป็นข้าราชการ (มหาดเล็ก) มากกว่าที่จะให้เป็นผู้นำทางการเมือง อาจจะเป็นเพราะรูปแบบการปกครองไทยในสมัยนั้นยังเป็นแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ จึงทำให้ไม่สามารถขยายขอบเขตการศึกษาได้มากนัก และประกอบกับคนไทยยังไม่นิยมเข้าศึกษาต่อในระดับสูงเท่าที่ควร จึงทำให้การพัฒนาผู้นำทางการเมืองไทยยังไม่ชัดเจนและไม่เห็นเป็นรูปธรรม

1.5.3 การพัฒนาผู้นำทางการเมืองไทยในยุคหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง

พ.ศ. 2475

การเปลี่ยนแปลงการปกครองใน พ.ศ. 2475 นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก กล่าวคือมีการจัดตั้งคณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ ขึ้นในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ใน พ.ศ. 2476 แต่เปิดได้เพียงปีเดียวก็ย้ายไปสังกัดกับมหาวิทยาลัยแห่งใหม่ คือ มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง ซึ่งเป็นการศึกษาในระดับปริญญาตรีทั้งปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษา

ในระดับปริญญาตรี การศึกษาด้านรัฐศาสตร์จัดเป็นส่วนหนึ่งในหลักสูตรธรรมศาสตร์บัณฑิต ซึ่งสอนวิชากฎหมาย การเมืองและเศรษฐศาสตร์ ส่วนในระดับบัณฑิตศึกษาจัดเป็นการศึกษาเฉพาะด้าน มีทั้งระดับปริญญาโทและปริญญาเอก และยังมีการแยกแผนกการทูตออกมาเป็นอีกสาขาหนึ่ง ซึ่งในระดับปริญญาตรี วิชาที่เรียนอาจจะไม่ค่อยแตกต่างจากหลักสูตรเดิมที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเคยจัดมากนัก แต่หลักสูตรบัณฑิตศึกษานั้นมีความชัดเจนในเรื่องการเมืองและการปกครองอย่างแท้จริง เพราะมีบางวิชาที่เกี่ยวข้องกับสถาบันและกระบวนการทางการเมืองซึ่งไม่เคยปรากฏมาก่อนในการปกครองช่วงสมบูรณาญาสิทธิราชย์ เช่น กฎหมายรัฐธรรมนูญ กฎหมายปกครอง และกฎหมายการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นหลักสูตรแรกเป็นการศึกษารัฐศาสตร์ในแง่การเมืองอย่างแท้จริง หลังจากที่เคยเป็นเพียงการศึกษาเฉพาะด้านการบริหารงานของรัฐเท่านั้น (อนุสรณ์ ลิมมณี, 2541)

การศึกษารัฐศาสตร์ในลักษณะนี้เป็นรากฐานของการศึกษาด้านการเมือง การบริหารงานรัฐและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในระดับอุดมศึกษาในปัจจุบัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการพัฒนาผู้นำทางการเมืองไทยถูกริเริ่มอย่างแท้จริง ภายหลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองตราจบจนถึงปัจจุบัน

1.5.4 การพัฒนาผู้นำทางการเมืองไทยในยุคปัจจุบัน

ปัจจุบันการศึกษาด้านการพัฒนาผู้นำทางการเมืองไทยพบได้ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ดังนี้

1.5.4.1 การศึกษาในระบบ

มีการจัดหลักสูตรรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ ทั้งในระดับปริญญาตรี ปริญญาโทและปริญญาเอก โดยจัดการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยรัฐบาล มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาล และมหาวิทยาลัยเอกชนทั่วประเทศ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2.2 หลักสูตรคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ในประเทศไทย

มหาวิทยาลัย	คณะ/สังกัด	หลักสูตร รัฐศาสตร์			หลักสูตร รัฐประศาสนศาสตร์		
		ตรี	โท	เอก	ตรี	โท	เอก
มหาวิทยาลัยรัฐและในกำกับของรัฐ							
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	คณะรัฐศาสตร์	✓	✓	✓	✓	✓	✓
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	คณะสังคมศาสตร์	✓	✓	✗	✓	✓	✗
มหาวิทยาลัยขอนแก่น	คณะมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์	✗	✗	✗	✓	✗	✗
มหาวิทยาลัยขอนแก่น	วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น	✗	✗	✗	✓	✓	✓
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสน ศาสตร์	✓	✓	✗	✓	✓	✗
มหาวิทยาลัยทักษิณ	คณะมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์	✗	✗	✗	✓	✗	✗
มหาวิทยาลัยทักษิณ	วิทยาลัยการจัดการเพื่อการ พัฒนา	✓	✓	✗	✓	✓	✓
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	คณะรัฐศาสตร์	✓	✓	✓	✓	✓	✓
มหาวิทยาลัยนเรศวร	คณะสังคมศาสตร์	✓	✗	✗	✓	✓	✗
มหาวิทยาลัยบูรพา	คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์	✓	✓	✓	✓	✗	✗
มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว	คณะวิทยาศาสตร์และ สังคมศาสตร์	✗	✗	✗	✓	✗	✗
มหาวิทยาลัยพะเยา	คณะศิลปศาสตร์	✓	✗	✗	✗	✓	✗
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย	คณะสังคมศาสตร์	✓	✗	✗	✓	✓	✓
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราช วิทยาลัย	คณะสังคมศาสตร์	✓	✓	✗	✗	✗	✗
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	วิทยาลัยการเมืองการปกครอง	✓	✓	✗	✓	✓	✗
มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เชียงใหม่	วิทยาลัยบริหารศาสตร์	✓	✗	✗	✓	✓	✗
มหาวิทยาลัยแม่โจ้ - แพร่ เฉลิมพระเกียรติ	สาขาวิชารัฐศาสตร์	✓	✗	✗	✗	✗	✗
มหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร	สาขาวิชารัฐศาสตร์	✓	✗	✗	✗	✗	✗

หมายเหตุ

✓ = มีการเปิดสอน

✗ ไม่มีการเปิดสอน

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

มหาวิทยาลัย	คณะ/สังกัด	หลักสูตร รัฐศาสตร์			หลักสูตร รัฐประศาสนศาสตร์		
		ตรี	โท	เอก	โท	ตรี	เอก
มหาวิทยาลัยรัฐและในกำกับของรัฐ (ต่อ)							
มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง	สำนักวิชาศิลปศาสตร์	×	×	×	✓	✓	×
มหาวิทยาลัยรามคำแหง	คณะรัฐศาสตร์	✓	✓	×	✓	✓	✓
มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์	สำนักวิชาศิลปศาสตร์	✓	×	×	×	×	×
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	คณะสังคมศาสตร์	✓	×	×	✓	✓	×
มหาวิทยาลัยศิลปากร	คณะวิทยาการจัดการ	×	×	×	✓	✓	×
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี	คณะรัฐศาสตร์	✓	×	×	✓	×	×
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่	คณะวิทยาการจัดการ	×	×	×	✓	✓	×
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	สาขาวิชารัฐศาสตร์	✓	✓	✓	✓	✓	×
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี	คณะรัฐศาสตร์	✓	✓	×	✓	✓	✓
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหาร ศาสตร์	คณะรัฐประศาสนศาสตร์	×	×	×	×	✓	✓
มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์							
มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	×	×	×	✓	✓	×
มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	×	×	×	✓	×	×
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จ เจ้าพระยา	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	×	×	×	✓	✓	×
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	×	×	×	✓	✓	×
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	✓	×	×	✓	✓	✓
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	×	✓	×	✓	✓	×
มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ							
มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาสารคาม	วิทยาลัยกฎหมายและการปกครอง	✓	✓	×	✓	✓	×
มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด	วิทยาลัยนิติรัฐศาสตร์	×	×	×	✓	×	×

หมายเหตุ

✓ = มีการเปิดสอน

× ไม่มีการเปิดสอน

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

มหาวิทยาลัย	คณะ/สังกัด	หลักสูตร รัฐศาสตร์			หลักสูตร รัฐประศาสนศาสตร์		
		ตรี	โท	เอก	ตรี	โท	เอก
มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ต่อ)							
มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	×	×	×	✓	×	×
มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	×	×	×	✓	✓	×
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	×	×	×	✓	✓	×
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	×	×	×	✓	✓	×
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	×	×	×	✓	✓	×
มหาวิทยาลัยราชภัฏ อุบลราชธานี	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	×	×	×	✓	✓	×
มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคกลาง							
มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	×	×	×	✓	×	×
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	×	×	×	✓	✓	×
มหาวิทยาลัยราชภัฏ พระนครศรีอยุธยา	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	×	×	×	✓	✓	×
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	×	×	×	✓	×	×
มหาวิทยาลัยราชภัฏราช นครินทร์	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	×	×	×	✓	✓	×
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	×	×	×	✓	✓	×
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลย อลงกรณ์ฯ	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	×	×	×	✓	✓	✓
มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้าน จอมบึง	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	×	×	×	✓	×	×

หมายเหตุ

✓ = มีการเปิดสอน

× ไม่มีการเปิดสอน

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

มหาวิทยาลัย	คณะ/สังกัด	หลักสูตร รัฐศาสตร์			หลักสูตร รัฐประศาสนศาสตร์		
		ตรี	โท	เอก	ตรี	โท	เอก
มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคใต้							
มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครศรีธรรมราช	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	×	×	×	✓	×	×
มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	×	×	×	✓	✓	✓
มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	×	×	×	✓	×	×
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ ธานี	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	✓	×	×	✓	✓	×
มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	×	×	×	✓	×	×
มหาวิทยาลัยเอกชน							
มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี	คณะรัฐศาสตร์	✓	×	×	✓	✓	✓
มหาวิทยาลัยเกริก	คณะรัฐศาสตร์	✓	×	×	×	✓	✓
มหาวิทยาลัยหาดใหญ่	คณะรัฐศาสตร์	✓	×	×	✓	✓	×
มหาวิทยาลัยปทุมธานี	คณะรัฐศาสตร์	✓	✓	×	×	✓	✓
มหาวิทยาลัยรังสิต	วิทยาลัยบริหารรัฐกิจและรัฐศาสตร์	✓	×	×	×	✓	✓
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต	คณะรัฐประศาสนศาสตร์	×	×	×	✓	✓	×
มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น	วิทยาลัยการศึกษผ่านระบบเครือข่าย	×	×	×	✓	✓	✓
มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ	คณะศิลปศาสตร์	×	×	×	✓	✓	×
มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่	คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์	×	×	×	✓	✓	×
มหาวิทยาลัยเนชั่น วิทยาเขตโยนก	คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์	×	×	×	✓	✓	×
มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น	คณะบริหารรัฐกิจ	×	×	×	✓	×	×
มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย	คณะรัฐประศาสนศาสตร์	×	×	×	✓	×	×
มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์	คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์	×	×	×	✓	✓	×
มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา	คณะรัฐศาสตร์	×	×	×	✓	✓	×
มหาวิทยาลัยอีสาน	คณะศิลปศาสตร์	×	×	×	×	✓	×

หมายเหตุ

✓ = มีการเปิดสอน

× ไม่มีการเปิดสอน

ที่มา : (วิกิพีเดีย, 2554)

1.5.4.2 การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

1.5.4.2.1 สถาบันพระปกเกล้า (King Prajadhipok's Institute)

สถาบันพระปกเกล้าเป็นองค์การอิสระทางวิชาการในกำกับของประธานรัฐสภา โดยมีสภาสถาบันพระปกเกล้าเป็นองค์กรบริหารสูงสุด ดำเนินงานเกี่ยวข้องกับงานด้านวิชาการ ซึ่งจะครอบคลุมถึงเรื่องของการวิจัย การจัดการศึกษา อบรม และเผยแพร่ให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตย และการเมืองการปกครอง รวมทั้งให้บริการคำแนะนำปรึกษาด้านการบริหารปกครองบ้านเมืองที่ดี ทั้งในระดับชาติและท้องถิ่น นอกจากนี้ยังรับผิดชอบงานเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทั้งนี้ โดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานในประเทศและระหว่างประเทศ เพื่อให้เกิดการพัฒนาประชาธิปไตยอย่างยั่งยืน

ในปัจจุบันสถาบันพระปกเกล้าได้เปิดหลักสูตรการศึกษาอบรมพัฒนาผู้นำทางการเมือง 2 หลักสูตร โดยอยู่ในความดูแลของวิทยาลัยการเมืองการปกครอง ดังนี้

1) หลักสูตรประกาศนียบัตร ผู้นำยุคใหม่ในระบบประชาธิปไตย
หลักสูตรนี้ผู้เข้าอบรมต้องจบการศึกษาขั้นต่ำในระดับปริญญาตรี โดยเป็นบุคคลที่สนใจจะเป็นผู้นำทางการเมืองรุ่นใหม่ และมีวิธีดำเนินการศึกษาโดยการบรรยาย การศึกษาดูงานในประเทศ จัดทำโครงการกลุ่ม และอบรมเข้มแบบอยู่ประจำ โดยมีประเด็นในการศึกษา 4 กลุ่มวิชา คือ (1) โลกยุคใหม่และหลักการของการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตย (2) แนวคิดและคุณสมบัติของผู้นำที่พึงประสงค์ (3) เครื่องมือสู่การเป็นผู้นำที่พึงประสงค์และ (4) ประเด็นร่วมสมัย (สถาบันพระปกเกล้า, 2555)

2) หลักสูตรประกาศนียบัตรชั้นสูงการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยสำหรับนักบริหารระดับสูง

หลักสูตรนี้รับผู้บริหารระดับสูงในภาครัฐหรือภาคเอกชนเข้าอบรม และมีวิธีดำเนินการศึกษาโดยการบรรยาย การระดมความคิดเห็น จัดทำรายงานเอกสารวิชาการกลุ่มและส่วนบุคคล การศึกษาดูงาน การศึกษาดูงานในประเทศและต่างประเทศ โดยมีประเด็นในการศึกษา 9 กลุ่มวิชา คือ (1) วิสัยทัศน์ใหม่เกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตย (2) การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยและทางเลือก (3) ประเทศไทยในกระแสโลกาภิวัตน์ (4) ประมุขศิลป์เพื่อการพัฒนาและการจัดการการเมืองในระบบประชาธิปไตย (5) การพัฒนาการเมืองไทย (6) กระบวนการทำงานของฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหาร (7) การปกครองระบอบประชาธิปไตยเปรียบเทียบ (8) ระบบควบคุมและการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ และ(9) ประเด็นการเมืองการปกครองร่วมสมัย (สถาบันพระปกเกล้า, 2556)

1.5.4.2.2 สถาบันพัฒนาการเมืองและการเลือกตั้งสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

สถาบันพัฒนาการเมืองและการเลือกตั้ง เปิดหลักสูตรการพัฒนาการเมืองและการเลือกตั้งระดับสูงโดยมีกลุ่มเป้าหมายหลักในการอบรม คือ บุคลากรของพรรคการเมือง นักการเมืองระดับชาติและท้องถิ่น ผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ องค์กรตามรัฐธรรมนูญ องค์กรอิสระ องค์กรเอกชน และภาคเอกชน และนักวิชาการและนักสื่อสารมวลชน

ใช้วิธีการอบรมทั้งการบรรยาย การอภิปราย การสัมมนา การศึกษาดูงาน การแบ่งกลุ่มย่อยฝึกปฏิบัติ จัดทำรายงานกรณีศึกษาโดยมีขอบเขตเนื้อหาของหลักสูตรคือ (1) ความรู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญและกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ (2) การพัฒนาพรรคการเมืองในบริบทการเมืองไทย (3) การเลือกตั้งที่สุจริต เทียบธรรม กับการพัฒนาการเมืองและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (4) ธรรมชาติของการเมืองไทย (5) บทบาทผู้นำกับการเปลี่ยนแปลง และ(6) ประเด็นร่วมสมัย (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง สถาบันพัฒนาการเมืองและการเลือกตั้ง, 2553)

1.5.4.2.3 สถาบันฝึกอบรมผู้นำ มุลนิธิจำลอง ศรีเมือง (Leadership school)

สถาบันฝึกอบรมผู้นำ มุลนิธิจำลอง ศรีเมืองตั้งอยู่ที่ตำบลหนองบัว อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี เป็นโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เข้าร่วมอบรม เพื่อปลูกจิตสำนึกให้ทุกคนพัฒนาตนเอง โดยฝึกฝนการใช้ชีวิตตามแนวทางแบบเศรษฐกิจพอเพียง การกินอาหารที่เป็นประโยชน์แก่ร่างกาย ผู้เข้าอบรมจะได้ฝึกฝนการใช้ชีวิตกับธรรมชาติ ทำปุ๋ย ปลูกผักกินเอง ฝึกฝนให้รู้จักตนเอง รู้จักดำรงชีวิตอย่างเรียบง่ายและอย่างมีคุณค่า โดยเน้นคุณลักษณะ 6 ประการ คือ สะอาด ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ เสียสละ กตัญญู ก่อตั้งตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 โดยหลักสูตรเป็นการฝึกอบรม 3 วัน 4 คืน และผู้เข้าอบรมต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

- อายุระหว่าง 25-55 ปี (สตรีต้องไม่อยู่ระหว่างการตั้งครรภ์)
- สุขภาพแข็งแรงไม่เป็นโรคติดต่อ หรือโรคประจำตัวร้ายแรง และสามารถออกกำลังกาย วิ่งขึ้นเขาเข้าถ้ำได้
- การศึกษาขั้นต่ำ คือ ระดับอนุปริญญา
- เป็นหัวหน้าหน่วยงานหรือเจ้าของกิจการ

ปัจจุบันสถาบันฝึกอบรมผู้นำ มุลนิธิจำลอง ศรีเมืองได้เปิดการอบรมรุ่นสุดท้ายในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2554 โดยยกเลิกหลักสูตรและเปลี่ยนเป็นศูนย์ล้างพิษระดับโรงเรียนผู้นำ แทน (มุลนิธิจำลอง ศรีเมือง, 2554)

1.5.4.2.4 โรงเรียนการเมือง พลตรีสนั่น ขจรประศาสน์

โรงเรียนการเมืองพลตรีสนั่น ขจรประศาสน์ เปิดสอนในหลักสูตรพัฒนาการพูดและการเมือง ที่บ้านพลตรีสนั่น ขจรประศาสน์ สนามบินน้ำ หลักสูตรพัฒนาการพูดและการเมือง แบ่งโครงสร้างการสอนออกเป็น 2 ส่วน คือ

(1) กลยุทธ์การพูดทางการเมือง
ในวิชานี้จะมีการเรียนการสอนทั้งหมด 15 ครั้ง โดยเป็นการบรรยาย โดยวิทยากรและการฝึกทดสอบการพูดชั้นหน้าเรียน

(2) ภารกิจทางการเมือง
ในวิชานี้เป็นการให้ความรู้ด้านทฤษฎีการเมือง จึงเป็นการบรรยายทั้งหมด โดยหัวข้อในการบรรยายทั้งหมดจัดได้เป็น 4 กลุ่ม คือ (1) ความรู้เรื่องแนวคิดทางการเมืองและปรัชญาประชาธิปไตย (2) ความรู้เรื่องปฏิบัติตัวและหน้าที่ของนักการเมืองต่อประชาชน ต่อตำแหน่งทางการเมือง ต่อพรรคการเมือง (3) ความรู้เรื่องสถานการณ์โลก สถานการณ์บ้านเมือง การวางแผน

บริหารงานความรู้เรื่องการกระจายอำนาจท้องถิ่นสู่ประชาชน และ(4) ความรู้เรื่องข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับประชาชนเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบการทำงานของหน่วยงานราชการและหน่วยงานการเมือง เพื่อประโยชน์ในการรักษาสิทธิความเป็นพลเมือง

ปัจจุบันโรงเรียนการเมือง พลตรีสนั่น ขจรประศาสน์ได้ปิดตัวลงเนื่องจาก พลตรีสนั่น ขจรประศาสน์ถึงแก่อนิจกรรม ด้วยโรคถุงลมโป่งพอง ในวันที่ 22 พฤศจิกายน พ.ศ. 2555 (จิตติมา หลอมทอง, 2544)

1.5.4.2.5 สถาบันพัฒนาบุคลากรท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

สถาบันพัฒนาบุคลากรท้องถิ่น เปิดหลักสูตรอบรมนักการเมืองฝ่ายบริหารซึ่งเป็นการอบรมผู้นำทางการเมืองในระดับท้องถิ่น ใช้วิธีการศึกษาแบบบรรยายและศึกษาดูงานภายในประเทศ โดยแบ่งการอบรมออกเป็นหลักสูตรต่างๆ ดังนี้ (กระทรวงมหาดไทย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น สถาบันพัฒนาบุคลากรท้องถิ่น, 2556)

- หลักสูตรนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด
- หลักสูตรนายกองค์การบริหารส่วนตำบล
- หลักสูตรนายกเทศมนตรี
- หลักสูตรรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด
- หลักสูตรรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล
- หลักสูตรรองนายกเทศมนตรี
- หลักสูตรเลขานุการนายกองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
- หลักสูตรที่ปรึกษานายกองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
- หลักสูตรผู้นำท้องถิ่นมืออาชีพ
- หลักสูตรนักบริหารการกระจายอำนาจมืออาชีพ

1.5.4.2.6 โรงเรียนการเมือง นปช. แดงทั้งแผ่นดิน

เป็นการอบรมหลักสูตรผู้ปฏิบัติงานระดับต้นของกลุ่มคนเสื้อแดง เป็นเวลา 1 วันและจะเวียนไปอบรมตามจังหวัดต่างๆ โดยมีหัวข้อในการอบรม คือ (1) นโยบาย โครงสร้าง และภาระหน้าที่ (2) งานมวลชนและการจัดตั้งองค์กร นปช.ในชนบทและเขตเมือง (3) พัฒนาการการต่อสู้ของประชาชนไทยและสถานการณ์การต่อสู้ในปัจจุบัน (4) การดำรงอยู่ของระบอบอำมาตยาธิปไตยในปัจจุบัน และ(5) นปช.กับการเมืองไทย (นปช. แดงทั้งแผ่นดิน, 2555)

1.5.4.2.7 โครงการก้าวแรกสู่การเมือง กับอินเทอร์เนชันนัลพรรคประชาธิปไตย

เป็นโครงการที่ให้ความรู้ทางด้านการเมืองแก่เยาวชนเพื่อพัฒนาการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยกิจกรรมมีทั้งการฟังบรรยาย เรียนรู้การทำงานภายในพรรค ลงพื้นที่เป็นอาสาสมัคร และเข้าร่วมการประชุมใหญ่สามัญพรรค

คุณสมบัติของผู้สมัคร คือ เป็นนิสิตนักศึกษาไทย อายุ 18-25 ปี ที่กำลังศึกษาใน หลักสูตรภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เข้าฝึกอบรม 15 วัน โดยจัด 2 รุ่นต่อปี และเปิดรับสมัครในช่วงปิดภาคฤดูร้อนเดือนเมษายน และเดือนกรกฎาคมของทุกปี (พรรคประชาธิปไตย, 2556)

1.6 ประเด็นการศึกษาและส่งเสริมเรื่องผู้นำทางการเมืองของไทย

ประเด็นการศึกษาเรื่องผู้นำทางการเมืองจะพบในงานเขียนสาขาต่างๆ เช่น (อานนท์ ภัคติวงศ์, 2530)

ด้านสังคมวิทยา มีการศึกษาในแง่ของสังคมวิทยาการเมือง ซึ่งพยายามอธิบายผู้นำทางการเมืองในแง่ของชนชั้นนำทางการเมือง (Political Elites) โดยอธิบายว่า ผู้นำทางการเมืองส่วนใหญ่ มักจะเป็นผู้ได้เปรียบทางสังคม กล่าวคือ มีสภาพภูมิหลังทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองเหนือกว่าคนทั่วไป ดังนั้นจึงจัดได้ว่าอยู่ในสถานภาพที่ได้รับการจัดช่วงชั้นทางสังคมในฐานะชนชั้นนำ (Elites) และเมื่อพิจารณาในแง่การเมือง ก็คือ ชนชั้นนำทางการเมือง ดังนั้นจะพบเสมอว่า ผู้นำทางการเมืองมักจะเป็นชนชั้นนำทางการเมืองด้วย

ด้านประวัติศาสตร์ มีการศึกษาในแง่ประวัติศาสตร์การเมือง (Political History) ซึ่งมักจะหลีกเลี่ยงไม่พ้นที่จะกล่าวถึงผู้นำทางการเมืองในยุคต่างๆ โดยนักประวัติศาสตร์ มักจะสนใจศึกษาในประเด็นเกี่ยวกับชีวประวัติของผู้นำทางการเมือง (Biography) และความคิดทางการเมือง (Political Thought) ของผู้นำทางการเมืองในยุคต่างๆ

ด้านจิตวิทยา การศึกษาในแง่จิตวิทยาสังคม (Social Psychology) ได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับการศึกษาผู้นำทางการเมืองในประเด็นต่างๆ เช่น บุคลิกภาพ ทัศนคติ ความเชื่อ ตลอดจนอุดมการณ์ของผู้นำทางการเมืองที่สำคัญทั้งในอดีตและปัจจุบัน โดยอาศัยทฤษฎีทางจิตวิทยาที่สำคัญ

ด้านรัฐศาสตร์ นักรัฐศาสตร์ได้ศึกษาผู้นำทางการเมืองในประเด็นต่างๆ เช่น ตำแหน่งประธานาธิบดี ผู้นำพรรคการเมือง ผู้นำกลุ่มทางการเมือง ผู้นำทางการเมืองชุมชนระดับท้องถิ่น นอกจากนี้ยังพยายามเชื่อมโยงไปยังประเด็นใหม่ๆ เช่น กระบวนการตัดสินใจและวางนโยบาย มาตรฐานทางศีลธรรมและกิจกรรมทางการเมืองของผู้นำทางการเมือง เป็นต้น

ด้านการศึกษา มีนักการศึกษาท่านหนึ่ง คือ เจมส์ เอส โคลแมน (Jame S. Coleman) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเมืองกับการศึกษาไว้ 3 หัวข้อ ดังนี้ (ชนิตา รัชภพลเมือง, 2527)

1) การขัดเกลาทางการเมือง (Political Socialization)

สถาบันการศึกษาถ่ายทอดความคิดเห็น ทัศนคติ ลักษณะนิสัย ความรู้ เกี่ยวกับการเมืองหรือสถาบันการปกครองให้สมาชิกสังคมทั้งในด้านเนื้อหาวิชา หลักสูตร กิจกรรมต่างๆ เพื่อผลิตพลเมืองตามความต้องการของสถาบันการปกครอง

2) การเลือกสรรทางการเมือง (Political Recruitment)

ซึ่งอาจจะเท่ากับเป็นการส่งเสริมให้มีการแบ่งช่วงชั้นทางสังคมและการเลื่อนฐานะทางสังคม ทั้งนี้เพราะผู้ที่ผ่านการศึกษามีโอกาสเข้าร่วมในสถาบันการปกครองมากกว่า เช่น การกำหนดระดับการศึกษาขั้นต่ำของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ผู้มีสิทธิได้รับการเลือกตั้งเป็น ส.ส.

3) การสร้างบูรณาการทางการเมือง (Political Integration)

เป็นการสร้างความเป็นปึกแผ่นให้แก่ประเทศชาติ เพราะการศึกษาสามารถสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสมาชิกสังคม อย่างไรก็ตามในทางกลับกันหากไม่ระมัดระวังให้การศึกษาที่สามารถจะก่อความแตกแยกระหว่างชนชั้นนำ (Elite) กับมวลชน (Mass) ระหว่างชนชั้นนำรุ่นเก่า (1st generation elite) ซึ่งได้รับการศึกษาตามแนวเก่า มีความคิดไปในทางอนุรักษนิยม กับชนชั้นนำรุ่นใหม่ (2nd generation elite) ซึ่งได้รับการศึกษาแผนใหม่ มีหัวก้าวหน้ารุนแรง

ส่วนพลศักดิ์ จิรไกรศิริ นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์การศึกษาแห่งมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้ให้ความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษากับการเมืองไว้ 8 ประการ ดังนี้ (พลศักดิ์ จิรไกรศิริ, 2529)

1) การเมืองและการศึกษาเป็นกิจกรรมขั้นพื้นฐานของมวลมนุษย์ในลักษณะที่สัมพันธ์กัน คือ การศึกษาเป็นกระบวนการถ่ายทอดความรู้และวัฒนธรรม และพัฒนาทักษะกับฝึกอบรมมนุษย์เพื่อปฏิบัติงานในสังคม ส่วนการเมืองเกี่ยวข้องกักิจกรรมของอำนาจอิทธิพล และอำนาจหน้าที่

2) การเมืองและการศึกษามีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่การศึกษาเป็นอุปกรณ์ในการกำหนดชีวิตทางการเมืองในระดับชาติและการศึกษายังก่อให้เกิดการสร้างสรรคอย่างสำคัญในทางการเมือง

3) นัยสำคัญทางการเมืองของการศึกษามีส่วนเพิ่มพูนระดับของการเปลี่ยนแปลงในสังคมที่กำลังพัฒนา การศึกษาจึงมีความสำคัญต่อสังคมที่กำลังพัฒนา ในลักษณะที่ช่วยเร่งให้มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจ

4) การเมืองมีความสัมพันธ์กับการศึกษาในด้านที่ว่า รัฐบาลเป็นผู้จัดเตรียมและอำนวยความสะดวกให้กับการศึกษา ในขณะที่เดียวกันก็เข้าควบคุมสถาบันการศึกษาต่างๆ ทั้งด้านค่าใช้จ่าย โครงสร้างและระบบการศึกษา ซึ่งมีส่วนเชื่อมโยงกับทัศนคติของชุมชน ความคาดหวังและความต้องการของปวงชน ดังนั้นถ้ารัฐบาลต้องการให้คนในชุมชนมีโลกทัศน์อย่างไร ก็สามารถจัดการศึกษาให้มีทิศทางที่ต้องการได้

5) กระบวนการและสถาบันการศึกษายังถูกพิจารณาในลักษณะที่เป็นผลของระบบการเมือง ที่มีความสำคัญต่อการกำหนดโฉมหน้าทางการเมือง เสถียรภาพทางการเมืองและการปฏิบัติทางการเมือง การเมืองจึงมีความสัมพันธ์กับกระบวนการศึกษาในลักษณะที่กระบวนการศึกษา เป็นอุปกรณ์ของการส่งเสริมการสนับสนุนของเยาวชนที่มีต่อระบบการเมืองและส่วนต่างๆ ของระบบการเมือง

6) ระบบการศึกษาเป็นระบบย่อยในระบบการเมือง ถ้าระบบการเมืองมีโครงสร้างที่อ่อนแอ ระบบการศึกษาก็จะอ่อนแอตามไปด้วย

7) เมื่อระบบการศึกษาขยายตัว นักเรียน นิสิตนักศึกษา ครูอาจารย์ได้เพิ่มปริมาณมากขึ้น ก่อให้เกิดการรวมกลุ่มผลประโยชน์ ซึ่งเป็นกลุ่มพลังที่สำคัญในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ทำให้นักรัฐศาสตร์ให้ความสนใจกับกลุ่มเหล่านี้ ในฐานะที่เป็นสถาบันการเมืองในระดับล่างที่ช่วยเหลือในการระดมประชาชนให้เป็นกลุ่มก้อน และการเมืองของกลุ่มเหล่านี้ยังเป็นการเมืองในระดับนำ ที่มีผลกระทบต่อนโยบายการพัฒนาประเทศมากที่สุด

8) สถาบันการศึกษาเป็นเสมือนการเมืองจุลภาค ที่ทำหน้าที่ทางการเมืองในการให้การเรียนรู้ทางการเมืองแก่เยาวชนของชาติ กระบวนการศึกษาภายในสถาบันการศึกษาตั้งแต่โรงเรียนจนถึงมหาวิทยาลัย จะเป็นกระบวนการอบรมกล่อมเกลากิจการการเมือง ที่สามารถฝังรากวัฒนธรรมทางการเมืองให้กับเยาวชน ซึ่งเป็นกำหนัดโลกทัศน์และบทบาททางการเมืองของผู้ใหญ่ทั้งด้านการรับรู้ระบบการเมือง ความรู้สึกที่มีต่อสัญลักษณ์ทางการเมือง การประเมินค่าบทบาททางการเมือง และแรงจูงใจในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง

วิทยากร เชียงกุล ได้กล่าวถึงแนวทางในการส่งเสริมการพัฒนาผู้นำทางการเมืองของประเทศไทยไว้ว่าต้องสร้างผู้นำและผู้ตามแบบใหม่ เพราะสังคมไทยคาดหวังผู้นำแบบอัครวินชี่มาขาว ดังนั้นผู้นำทางการเมืองจึงต้องเข้าใจปัญหาความต้องการและรู้วิธีหาทางในการแก้ไขปัญหาของคนส่วนใหญ่ โดยสิ่งที่สำคัญ คือ ผู้นำควรมีความรู้เรื่องเศรษฐกิจ การเมือง สังคม การบริหารจัดการอย่างกว้างขวาง แต่อาจไม่จำเป็นต้องเชี่ยวชาญด้านใดด้านหนึ่งก็ได้ เพราะถ้าผู้นำทางการเมืองรู้วิธีการเรียนรู้แบบรักการอ่าน การฟัง การเปิดหูเปิดตาอย่างฉลาดพอ เขาจะรู้ว่าจะไปหาข้อมูลจากแหล่งต่างๆ รวมทั้งปรึกษาผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ ผู้นำควรรู้จักการรับฟังและเลือกฟังอย่างตั้งใจ รู้ว่าควรหาข้อมูลที่ไหนจากใคร รู้จักการเรียนรู้จากคนอื่นและรู้จักคิด ตัดสินใจ รู้จักการสื่อสารการจูงใจให้ผู้อื่นมาช่วยกันทำงาน รวมทั้งรู้จักประเมินตัวเอง นอกจากนี้ประเทศไทยจะต้องปฏิรูปการเรียนการสอนให้คนไทยรักการอ่าน คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ แก้ปัญหาประยุกต์ใช้เป็นและต้องปฏิรูปสื่อสารมวลชน ศิลปวัฒนธรรมและการเคลื่อนไหวทางสังคมให้เป็นไปในทางส่งเสริมให้คนไทยสนใจและได้รับข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม (วิทยากร เชียงกุล, 2553)

ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์ ได้กล่าวถึงเรื่องการพัฒนาการเมืองไทยในอนาคต ให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมโดยยกบทบาทของสถาบันที่สำคัญทั้ง 9 กลุ่ม ดังนี้ (ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์, 2545)

1) บทบาทของประชาชนในฐานะปัจเจกบุคคล

ต้องเริ่มต้นจากตัวเราเองก่อน ต้องสอนตัวเองไม่ให้ปิดกั้นกระแสความคิดใหม่ๆ และต้องกล้าหาญที่จะใช้สิทธิเสรีภาพภายใต้กรอบของรัฐธรรมนูญ ไม่ว่าจะเป็นการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การสื่อความหมายโดยวิธีอื่นๆ การใช้เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ เสรีภาพในการรวมตัวเป็นสมาคม สหภาพ สหพันธ์ สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร องค์กรเอกชน หรือหมู่คณะใดๆ รวมทั้งการรวมตัวจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองเพื่อสร้างเจตนารมณ์ทางการเมืองตามวิถีประชาธิปไตย

นอกจากนี้ยังต้องรู้จักใช้สิทธิในการรับทราบข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะ และมีสิทธิเสนอเรื่องราวร้องทุกข์หรือฟ้องหน่วยงานรัฐในกรณีที่ทำความผิด เพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

2) บทบาทของสถาบันการศึกษา

บทบาทสถาบันการศึกษาควรมีบทบาทในการส่งเสริมและรณรงค์กิจกรรมประชาธิปไตยในสถานศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น การจัดตั้งสถานักเรียน คณะกรรมการนักเรียน เป็นต้น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นความสำคัญและคุณค่าของวัฒนธรรมประชาธิปไตยที่สร้างสรรค์และสอดคล้องกับวิถีชีวิตแบบไทยเพื่อเป็นองค์ความรู้ในการถ่ายทอดและเผยแพร่ทั้งในและนอกระบบโรงเรียน

3) บทบาทของสถาบันวิชาการและองค์กรนักศึกษา

สถาบันวิชาการจำต้องปฏิรูปบทบาทของตนเองเพื่อให้เป็นองค์กรในการชี้นำสังคมให้ไปสู่ทิศทางที่ถูกต้องในทางวิชาการและการพัฒนาการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ดังนั้นสถาบันวิชาการจึงควรส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมที่มีส่วนร่วมกับสังคมในการแก้ไขวิกฤตการณ์ของสังคม ชี้นำสังคมไปสู่ทิศทางที่ถูกต้อง รวมทั้งกระตุ้นและพัฒนาบุคลากรทางด้านวิชาการให้เข้าไปมีบทบาทและมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาสังคม

ส่วนสิ่งที่ควรส่งเสริมบทบาทขององค์กรนักศึกษา คือ พัฒนาการนักศึกษาให้ นักศึกษาเกิดจิตสำนึกทางการเมือง โดยจัดกิจกรรมกระตุ้นให้นักศึกษาสนใจปัญหาทางสังคมและปัญหา การเมืองการปกครอง นอกจากนี้องค์กรนักศึกษาคควรมีบทบาทสำคัญในการเผยแพร่ประชาธิปไตยให้แก่ ประชาชน และมีส่วนร่วมสอดส่องการเลือกตั้งเพื่อให้การเลือกตั้งบริสุทธิ์ยุติธรรมมากขึ้น

4) บทบาทของสถาบันชุมชนท้องถิ่น

สถาบันชุมชนท้องถิ่นจะต้องมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้เห็นคุณค่า ของวัฒนธรรมประชาธิปไตยโดยผ่านสื่อทุกรูปแบบส่งเสริมการรวมกลุ่มในลักษณะหลากหลายบน พื้นฐานวัฒนธรรมประชาธิปไตย อาทิ ธุรกิจชุมชน ธนาคารโคกระบือ กองทุนหมู่บ้าน เป็นต้น พร้อมทั้ง มีส่วนร่วมในการตรวจสอบพฤติกรรมของสมาชิกด้วยการอาศัยความร่วมมือของประชาชนในท้องถิ่น จัด กิจกรรมและโครงการนำร่องการเสริมสร้างวิถีชีวิตประชาธิปไตยในสังคมไทยทุกระดับ

5) บทบาทของกลุ่มผลประโยชน์

กลุ่มผลประโยชน์ก็คือการรวมตัวกันของปัจเจกบุคคลซึ่งมีมากมายหลายร้อยกลุ่มใน ประเทศไทย ซึ่งในระยะเวลาที่ผ่านมากลุ่มผลประโยชน์มักมีบทบาทน้อยในการช่วยพัฒนาประเทศ ดังนั้น จึงควรส่งเสริมให้กลุ่มต่างๆพัฒนาตนเองให้เข้มแข็งและถาวร สามารถพึ่งตนเองได้โดยไม่ต้องขอรับการ สนับสนุนหรือขอความช่วยเหลือจากรัฐอีกต่อไป และรัฐควรส่งเสริมให้กลุ่มต่างๆและพรรคการเมืองมี การถ่วงดุลอำนาจซึ่งกันและกันเพื่อให้ระบอบการเมืองสามารถพัฒนาไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6) บทบาทของสถาบันทางเศรษฐกิจ

บทบาทของสถาบันทางเศรษฐกิจ สถาบันอาชีพ หน่วยราชการ รัฐวิสาหกิจและองค์กร เอกชนต่างๆ ควรเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรของตนให้มีความเป็นประชาธิปไตยบนพื้นฐานของปัญญา ธรรม การระดมและสามัคคีธรรม ให้ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบและพฤติกรรมประชาธิปไตยทั้งในและ นอกสถานที่ทำงานพัฒนาระบบการประสานงานและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของ องค์กรบนพื้นฐานโดยประชาชนเพื่อประชาชนและของประชาชน จัดให้มีการประเมินผลงานเชิงระบบ ในทุกหน่วยงานเพื่อเปิดโอกาสให้สมาชิกได้แสดงความคิดเห็นต่างๆ เพื่อปรับปรุงงานได้ดีขึ้น

7) บทบาทของสถาบันองค์กรนอกภาครัฐบาล

สถาบันองค์กรนอกภาครัฐบาล อาทิ สมาคมวิชาชีพต่างๆ มูลนิธิ องค์กรเอกชน ชมรม ทางการเมืองอิสระ เป็นต้น จัดเป็นสถาบันที่มีปฏิสัมพันธ์ต่อการพัฒนาการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน โลกยุคโลกาภิวัตน์ที่เศรษฐกิจ สังคม การเมืองทั้งในประเทศและระหว่างประเทศมีความสัมพันธ์เชื่อมโยง ซึ่งกันและกัน

บทบาทของสถาบันองค์กรนอกภาครัฐบาล คือ การส่งเสริมให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและ ตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เองในการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นและระบบสาธารณูปโภคและ สาธารณูปการ ตลอดจนทั้งโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ โดย เน้นการพัฒนาการรวมตัวของประชาชนในท้องถิ่นโดยให้ท้องถิ่นเป็นอิสระและมีอำนาจบริหารจัดการ ตนเองมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาท้องถิ่นและประเทศชาติให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นอย่าง เป็นระบบในลักษณะของประชาสังคม

8) บทบาทของสถาบันการเมือง

สถาบันการเมืองควรจะพัฒนาตนเองให้มีศักยภาพและอยู่ในกรอบของรัฐธรรมนูญอย่างเคร่งครัด โดยการปฏิรูปสถาบันของตนเอง ไม่ว่าจะเป็นสถาบันฝ่ายบริหาร สถาบันฝ่ายนิติบัญญัติ สถาบันข้าราชการ สถาบันพรรคการเมืองและสถาบันองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหลาย ก็เท่ากับว่าสถาบันการเมืองได้มีส่วนสำคัญยิ่งในการพัฒนาทางการเมืองของไทยทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

ในส่วนของความร่วมมือสัมพันธ์กับสถาบันอื่นๆ หากผู้นำทางการเมืองสามารถแสดงออกซึ่งจิตสำนึกทางการเมืองที่สูงส่ง มีคุณธรรมจริยธรรม ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างและเป็นผู้นำของการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในสังคมทุกระดับ และหากจะทำให้การพัฒนาทางการเมืองในระยะยาวมีโอกาสเป็นไปได้มากขึ้น ควรร่วมมือกับชุมชนท้องถิ่นและสถาบันการศึกษาในการเผยแพร่วัฒนธรรมประชาธิปไตย ซึ่งมีความสำคัญต่อการวางรากฐานการปกครองอย่างมาก

9) บทบาทของสถาบันสื่อสารมวลชน

มีบทบาทสำคัญยิ่งในการเผยแพร่วัฒนธรรมประชาธิปไตยที่พึงประสงค์ในสังคมไทย และเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น การเสริมสร้างรายการทางวิทยุและโทรทัศน์หรือในหน้าหนังสือพิมพ์เพื่อเป็นการกระตุ้นการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนและเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถสร้างจินตนาการของตนเองเกี่ยวกับข้อเสนอเพื่อการพัฒนาทางการเมืองและเสริมสร้างแนวความคิดใหม่ๆออกมา จะมีส่วนช่วยให้สถาบันต่างๆในสังคม สามารถรับมือหรือปรับตัวให้สอดคล้องต่อสภาพการณ์ที่จะเปลี่ยนแปลงไป

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ ได้เสนอเงื่อนไขในการได้มาซึ่งผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ในอีก 2 ทศวรรษหน้า โดยเสนอให้เปลี่ยนแปลง 3 ด้าน ดังนี้ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2539)

1) เปลี่ยนแปลงผู้ลงสมัครเลือกตั้ง (ผู้นำทางการเมือง)

ผู้นำทางการเมืองเป็นผู้ที่นำทิศทางให้กับประชาชน หากสังคมได้ผู้นำที่ไม่ได้เป็นแบบอย่าง หรือที่ไม่ได้มาจากระบบการเลือกตั้งที่ถูกต้อง หรือการมีผู้นำที่มีคุณสมบัติไม่เหมาะสมก็จะพาคนทั้งประเทศดำเนินไปในแนวทางที่ไม่ถูกต้องได้ ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งจึงเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องแก้จากต้นตอ คือ การเพิ่มคุณธรรมและจริยธรรมประจำใจ

2) เปลี่ยนแปลงผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง (ประชาชน)

ผู้นำทางการเมืองที่มาจาก การเลือกตั้งสะท้อนให้เห็นภาพของประชาชน เพราะผู้นำเป็นตัวแทนของประชาชนที่มาจาก การเลือกตั้ง ประชาชนจะได้ผู้นำตามที่เขาสมควรจะได้รับ คนในสังคมเป็นเช่นไรก็จะได้ผู้นำที่เป็นเช่นนั้น แม้ว่าในสังคมนั้นไม่ได้ขาดคนที่มีคุณสมบัติเช่นผู้นำที่พึงประสงค์ก็ตาม อาทิ คนในสังคมไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องประชาธิปไตย เขาจึงเลือกผู้แทนบนพื้นฐานอื่นเช่น การรับเงินซื้อเสียงเป็นเหตุให้เขาก็จะได้ผู้แทนที่เข้าไปทำการคอร์รัปชันบ้านเมืองได้ ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงในตัวผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้มีลักษณะที่เหมาะสมจึงเป็นเรื่องที่จำเป็นอย่างยิ่ง

3) เปลี่ยนแปลงระบบการเลือกตั้ง

ระบบการเลือกตั้งนับว่าเป็นอุปสรรคประการสำคัญต่อการกำหนดปัจจัยการได้ผู้นำที่พึงประสงค์ ระบบที่บกพร่องจะเป็นช่องโหว่ทำให้ไม่สามารถคัดเลือกบุคคลที่มีลักษณะที่ต้องการได้ การปฏิรูประบบการเมืองจึงเป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะต้องเกิดขึ้นเพื่อก่อให้เกิดระบบที่สอดคล้องและเหมาะสมในการได้มาซึ่งผู้นำทางการเมือง

1.7 นิสิตนักศึกษากับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในอดีตจนถึงปัจจุบัน

ในหลายประเทศ นิสิตนักศึกษาจัดได้ว่าเป็นกลุ่มคนที่มีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม จะเห็นได้จากการที่นิสิตนักศึกษาได้เข้าไปมีบทบาททางการเมืองอย่างกว้างขวาง ทั้งในด้านการสนับสนุน การต่อต้านและการโค่นล้มรัฐบาลหรือระบบการปกครอง และในสมัยที่ลัทธิอาณานิคมได้แพร่หลายอย่างกว้างขวางนั้น นิสิตนักศึกษาก็ได้รวมตัวกันเป็นพวกแรกในการต่อสู้และปลดปล่อยประเทศให้เป็นอิสระ ในทางเศรษฐกิจสังคมนั้น นิสิตนักศึกษามักจะเป็นผู้ที่เรียกร้องความเป็นธรรม เป็นตัวแทนในการต่อสู้ให้กับประชาชนผู้ยากไร้ เพื่อให้เกิดความยุติธรรมในสังคม

การรวมกลุ่มของนิสิตนักศึกษา เกิดจากการที่นักศึกษาจำนวนมากอยู่ในสถานศึกษาเดียวกัน มีความสนใจในเรื่องเดียวกัน ได้รับแรงกระตุ้นจากสภาพแวดล้อมที่คล้ายคลึงกันทำให้นิสิตนักศึกษาเกิดความต้องการที่จะรวมตัวกันเป็นกลุ่ม เป็นองค์กรหรือขบวนการเพื่อที่จะได้เข้าไปมีบทบาทในสังคมได้ง่ายขึ้น ในบางครั้งความเป็นกลุ่มกันของนิสิตนักศึกษาก็อาจเกิดความรู้สึกเหงาหงอย (alienation) ในรูปแบบเก่าๆ ของสังคม การที่นิสิตนักศึกษาได้รับอิทธิพลแนวความคิดตะวันตกทั้งจากอาจารย์ผู้สอนจากระบบการเรียนการสอน ทำให้นิสิตนักศึกษาปฏิเสธคุณค่าเก่าในสังคม เกิดความโศกเศร้าระหว่างค่านิยมแบบเก่าและแบบใหม่ขึ้น ทำให้เกิดการผสมผสานระหว่างค่านิยมทั้งสองเกิดเป็นอุดมการณ์ใหม่ขึ้นในกลุ่มนิสิตนักศึกษา ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อแนวความคิด และการแสดงออกของนิสิตนักศึกษา นอกจากนี้การที่ทางมหาวิทยาลัยจัดให้มีองค์การหรือชุมนุมต่างๆ ขึ้นในมหาวิทยาลัย เพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน ก็ได้กลายเป็นสถานที่สำหรับนิสิตนักศึกษาที่มีความสนใจในเรื่องต่างๆ มารวมตัวกันแลกเปลี่ยนทัศนคติหรือทำกิจกรรมร่วมกัน (กรกมล เรื่องเดช, 2554)

นิสิตนักศึกษาไทยเป็นกลุ่มพลังทางการเมืองที่มีพัฒนาการควบคู่มากับการพัฒนาการของระบอบประชาธิปไตยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งบทบาทของนิสิตนักศึกษาที่มีต่อการเมือง สามารถสรุปได้ดังนี้ (ฐิตกานต์ ธนาโอฬาร, 2537)

ในช่วงหลังเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ถึงก่อน 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 นั้น บทบาทของนิสิตศึกษามีน้อย ไม่ต่อเนื่อง สุดแต่เหตุการณ์ เนื่องจากมีมหาวิทยาลัยเพียงแห่งเดียว คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จนกระทั่งมีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยอีกแห่ง คือ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งการแสดงบทบาททางการเมืองของนิสิตนักศึกษา ในระยะแรกเป็นแสดงออกในลักษณะของการเคลื่อนไหวทางการเมืองเพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในประเทศ เช่น การเดินขบวนของนิสิตนักศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เพื่อสนับสนุนรัฐบาลในการเรียกร้องดินแดนอินโดจีนจากฝรั่งเศส ในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2483 การเข้าร่วมขบวนการเสรีไทยและการเดินขบวนของนักศึกษาระบบธรรมศาสตร์ที่ต้องการให้รัฐบาลคืนพื้นที่มหาวิทยาลัย หลังจากรัฐบาลยึดคืนจากกรณีกบฏแมนฮัตตัน ในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2494

การแสดงบทบาททางการเมืองของนิสิตนักศึกษา เริ่มเปลี่ยนแปลงรูปแบบใน พ.ศ. 2508 เมื่อสมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทยมีการออกนิตยสาร “สังคมศาสตร์ปริทัศน์” จึงทำให้นิสิตนักศึกษา กลุ่มหนึ่งจัดพิมพ์หนังสือ “สังคมศาสตร์ปริทัศน์ ฉบับนิสิตนักศึกษา” เพื่อเป็นเวทีในการเผยแพร่ความคิดและเป็นจุดเริ่มต้นของหนังสือและวารสารการเมืองอีกหลาย ๆ ฉบับ เช่น หนังสือเจ็ดสถาบัน, “วลัยขัตติ์” ของนักศึกษารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, “จุฬาสาร”, “วารสารสโมสร

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์”, “เสียงนักศึกษา” เป็นต้น หนังสือเหล่านี้ได้ปลุกจิตสำนึกและกระตุ้นความตื่นตัวทางการเมืองในหมู่นักเรียน นิสิตและนักศึกษาอย่างมาก

ในปี พ.ศ. 2512 ศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทยได้เริ่มก่อตัวขึ้น โดยศูนย์ฯ ดังกล่าวได้แสดงบทบาทเป็นแกนนำของกลุ่มนิสิตนักศึกษาในการเคลื่อนไหวทางการเมืองหลายครั้ง เช่น การจัดสัปดาห์ไม่ซื้อสินค้าญี่ปุ่น การรณรงค์บิณฑบาตเลิกซื้อสินค้าฟุ่มเฟือยจากต่างประเทศ และก่อนเกิดเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 ได้เปิดโปงการใช้เครื่องบินราชการไปล่าสัตว์ที่ทุ่งใหญ่ และเรียกร้องให้คืนสถานภาพนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงที่ถูกลบชื่อออกจากการเป็นนักศึกษา จากการจัดพิมพ์เอกสารชื่อ “มหาวิทยาลัยที่ไม่มีคำตอบ” โดยมีข้อความกระทบผู้บริหารสูงสุดของประเทศ และจากเหตุการณ์นี้อธิการบดีมหาวิทยาลัยก็ต้องลาออกตามเสียงเรียกร้อง

ในช่วงระหว่างเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 ถึง 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 ได้เกิดเหตุการณ์การเคลื่อนไหวทางการเมืองครั้งใหญ่ โดยการเคลื่อนไหวครั้งนี้มีนิสิตนักศึกษาจากหลายสถาบันร่วมเดินขบวนเป็นจำนวนมากที่สุดเท่าที่ปรากฏ และมีกำลังจากประชาชนกลุ่มต่างๆ ในสังคมเข้าร่วมสมทบและให้การสนับสนุนอย่างกว้างขวาง

อาจกล่าวได้ว่าหลังจากเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 เป็นช่วงที่บทบาทของนิสิตนักศึกษาในสังคมเฟื่องฟูที่สุด เนื่องจากความสำเร็จในเหตุการณ์นี้ทำให้นิสิตนักศึกษาเกิดกำลังใจและความฮึกเหิม จึงมีการแสดงออกโดยการชุมนุมประท้วงบ่อยครั้ง จนในระยะหลังเป็นที่เบื่อหน่ายในสังคม จวบจนกระทั่งเกิดเหตุการณ์นิสิตนักศึกษาได้ถูกเจ้าหน้าที่จับกุมในวันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519

หลังเหตุการณ์ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 เป็นต้นมาบทบาทของนิสิตนักศึกษาไม่ได้แสดงออกทางการเมืองอย่างรุนแรงเหมือนแต่ก่อน การแสดงบทบาทยังคงมีอยู่บ้างเป็นระยะๆ แต่ไม่บ่อยเหมือนในอดีต สาเหตุหนึ่งอาจมาจากการพัฒนาทางการเมืองของประเทศ และประสบการณ์ทางการเมืองที่ผ่านมามากก็เป็นบทเรียนให้รัฐบาลชุดต่อๆ มา นอกจากนี้กลุ่มคนในสังคมรวมทั้งสื่อมวลชนไม่ได้ถูกปิดกั้นเสรีภาพ การแสดงบทบาทที่รุนแรงจึงไม่ค่อยปรากฏขึ้น และสาเหตุอีกประการคือการที่ประวัติศาสตร์การเมืองทั้ง 2 ครั้งมีการนองเลือดก็ทำให้ได้บทเรียนว่าความรุนแรงไม่ช่วยแก้ปัญหาเสมอไป การแก้ปัญหาโดยสันติวิธีจึงเป็นทางออกที่ถูกเลือกมากขึ้น

จนกระทั่งเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ พ.ศ. 2535 นั้น การชุมนุมเรียกร้องก็เป็นไปอย่างสงบอยู่หลายวันก่อนที่จะเกิดเหตุการณ์รุนแรงขึ้น ซึ่งกลุ่มผู้ร่วมชุมนุมที่มีนิสิตนักศึกษาเป็นพลังสนับสนุนก็ปรารถนาที่จะชุมนุมโดยสงบมากกว่าต้องการให้เกิดความรุนแรงขึ้น

จะเห็นได้ว่าบทบาททางการเมืองของนิสิตนักศึกษาจากอดีตจนถึงปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบและแนวทางไปจากแต่ก่อน โดยมีการแสดงออกต่อสังคมภายนอกน้อยลง และหันมาใช้วิธีการที่นุ่มนวลมากขึ้น การชุมนุมหรือเดินขบวนประท้วงที่ริเริ่มโดยกลุ่มนิสิตนักศึกษาเองนั้นแทบจะไม่มีเลย บทบาทส่วนใหญ่จะออกมาในฐานะผู้สนับสนุนมากกว่าที่จะเป็นผู้ริเริ่มเสียเอง

การที่นิสิตศึกษาในปัจจุบันแสดงบทบาทต่อสังคมน้อยลง ก็น่าจะเกิดจากสาเหตุสำคัญจากเงื่อนไขทางเศรษฐกิจและสังคม ทั้งนี้เพราะสังคมในปัจจุบันมีการแข่งขันทางเศรษฐกิจที่สูงขึ้น ดังนั้นนิสิตศึกษาในปัจจุบันจึงให้ความสนใจและเวลาส่วนใหญ่กับการเรียนมากขึ้น ดังนั้นการทำกิจกรรมซึ่งเป็นส่วนเสริมจึงได้รับความสนใจน้อยลงตามลำดับ

ตอนที่ 2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1 ทฤษฎีรัฐศาสตร์การศึกษา

ในช่วงปี ค.ศ. 1965 เจมส์ เอส โคลแมน (Jame S. Coleman) นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ การศึกษาชาวอเมริกัน ได้ให้ความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษากับการเมืองไว้ 3 หัวข้อ ดังนี้ (ชนิตา รักษ์ พลเมือง, 2527)

2.1.1 การขัดเกลาทางการเมือง (Political Socialization)

บทบาทของการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการขัดเกลาทางการเมือง คือ การปลูกฝัง ให้สมาชิกของรัฐมีความเชื่อและอุดมการณ์ทางการเมืองตามที่รัฐต้องการ เป็นผู้ยอมรับและเชื่อฟัง อำนาจของรัฐ จงรักภักดี หวงแหนเสียสละ และทำประโยชน์ให้ประเทศชาติ

ผลงานวิจัยของกาเบรียล เอ อัลมอนด์ (Gabriel A. Almond) และ ซิดนีย์ เวอร์บา (Sidney Verba) ศึกษาเกี่ยวกับการขัดเกลาทางการเมืองของ 5 ประเทศ คือ สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร เยอรมนี ตะวันตก อิตาลี และเม็กซิโก พบว่า การมีส่วนร่วมของครอบครัวมีผลต่อ ความสามารถทางการเมือง และพบว่าการศึกษาในระบบโรงเรียน (Formal Education) เป็นปัจจัย สำคัญในกระบวนการขัดเกลาทางการเมือง กล่าวคือ การศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความรู้และการ มีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งหมายถึงการตระหนักถึงอิทธิพลของรัฐบาล ความรู้เรื่องการเมือง ข่าวสารทาง การเมือง ความคิดเห็นทางการเมือง เป็นต้น

2.1.2 การเลือกสรรทางการเมือง (Political Recruitment)

บทบาทของการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเลือกสรรทางการเมือง คือ การกำหนด วุฒิการศึกษาของผู้ที่จะเป็นผู้นำทางการเมือง การตัดสินใจเลือกบุคคลที่จะเข้ามาเป็นผู้นำทางการเมือง ระบบการศึกษาจะเป็นผู้กำหนดและผลิตบุคคลที่จะเข้ามาเป็นผู้บริหารในด้านต่างๆ เช่น นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ผู้นำทางสังคม เศรษฐกิจหรือแม้กระทั่งผู้นำทางการเมืองทั้งระดับต่ำและระดับสูง ความสัมพันธ์ของการศึกษากับการเมืองในลักษณะนี้ตรงกับทฤษฎีการแบ่งช่วงชั้น สมัยใหม่ กล่าวคือ

2.1.2.1 โอกาสชีวิตของปัจเจกบุคคลที่จะได้เข้ามาในช่วงชั้นนำทางการเมือง จะมีมากขึ้น หากเขาอยู่หรือสามารถขึ้นมาอยู่ในระดับบนของช่วงชั้นทางสังคม

2.1.2.2 สังคมที่ยึดถือความสามารถให้ความสำคัญแก่การศึกษาในการเลื่อน ฐานะทางสังคม โดยผู้ที่ได้รับการศึกษาสูงจะได้อาชีพดี มีรายได้สูงอยู่ในช่วงชั้นนำในสังคม มีเกียรติภูมิ ในสังคม

2.1.2.3 การศึกษาเป็นกุญแจสำคัญสำหรับการเลื่อนฐานะเป็นผู้นำทาง การเมือง สังคมสมัยใหม่มักจะให้ความสำคัญต่อคุณวุฒิมากกว่าชาติวุฒิ ดังนั้นการศึกษาจึงมีบทบาท สำคัญมาก

2.1.3 การบูรณาการทางการเมือง (Political Intergration)

บทบาทของการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบูรณาการทางการเมือง คือการขัดเกลาสมาชิก จนสมาชิกเหล่านั้นเกิดวัฒนธรรมทางการเมืองขึ้น ซึ่งวัฒนธรรมทางการเมืองจะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมทางการเมืองของสมาชิกในสังคมซึ่งการบูรณาการทางการเมืองจะต้องคำนึงถึง 2 มิติ คือ มิติแนวตั้ง หมายถึง การเชื่อมต่อกันระหว่างช่องว่างชนชั้นนำ-มวลชนกับพัฒนาการของกระบวนการทางการเมือง และมิติแนวนอน คือ การหลอมรวมกันของชุมชนการเมืองต่างๆ เข้าเป็นระบบการเมืองขนาดใหญ่ที่สมบูรณ์

การศึกษาเข้ามามีบทบาทสำคัญในการบูรณาการทางการเมืองอยู่ 2 ประเด็น คือ

2.1.3.1 การศึกษาอาจจะทำให้ช่องว่างระหว่างชนชั้นนำกับมวลชนคงอยู่ตลอดเวลา อันเป็นลักษณะเด่นเฉพาะของบรรดาประเทศกำลังพัฒนา

2.1.3.2 การศึกษาอาจรักษาไว้และเสริมให้เกิดความแตกต่างระหว่างกลุ่มเชื้อชาติ กลุ่มศาสนา กลุ่มชนท้องถิ่น อันเป็นกลุ่มที่จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องใช้การศึกษาเป็นสื่อในการสร้างความรู้สึกร่วมกันเป็นส่วนหนึ่งของชาติ

ดังนั้นการศึกษาอาจช่วยสร้างบูรณาการทางการเมืองให้เห็นผลในระยะยาว แต่ในระยะสั้นก็ต้องระวังมิให้การศึกษาขัดขวางการสร้างบูรณาการ เพราะการศึกษาอาจก่อให้เกิดความริ้วฉานในสังคมได้ บุคคลที่ได้รับการศึกษาสูง ย่อมทำให้เกิดช่องว่างทางสังคมต่อบุคคลที่มีการศึกษาต่ำ หรือไร้การศึกษา ดังนั้นนโยบายการเมืองจึงมีผลให้เกิดโอกาสเท่าเทียมกันทางการศึกษา การสร้างบูรณาการทางการเมืองจึงต้องคำนึงถึงชนชั้นนำ-มวลชน และการแตกแยกในภูมิภาคหรือเชื้อชาติด้วย

2.2 ทฤษฎีชนชั้นนำ

คำว่า Elitist ได้เริ่มใช้ครั้งแรกในประเทศฝรั่งเศสเมื่อศตวรรษที่ 7 ในการพรรณนาถึงสินค้าที่มีลักษณะพิเศษที่ดีเลิศ และต่อมาความหมายนี้ได้เปลี่ยนแปลงไปโดยหมายถึงกลุ่มสังคมที่มีอำนาจ เช่น กลุ่มทหารหรือกลุ่มขุนนางชั้นสูง

ในทัศนะของ Lasswell ชนชั้นนำก็คือ ผู้ที่ทรงอิทธิพลในการที่จะหาประโยชน์ หรือคุณค่าจากสังคมให้ได้มากที่สุด โดยเขาได้จำแนกลักษณะของคุณค่าออกเป็นตำแหน่ง (Deference) รายได้ (Income) และสวัสดิภาพ (Safety) นอกจากนี้ Lasswell ยังได้กล่าวต่อไปอีกว่ามันเป็นสิ่งที่เป็นสากลที่ทุกสังคม ย่อมมีการแบ่งคนออกเป็นสองชั้น คือ ชนชั้นนำ (Elite) และมวลชน (Mass)

Mosca นักรัฐศาสตร์ชาวอิตาลีได้เสริมความคิดของ Lasswell ไว้ว่าทุกสังคมจากสังคมที่ด้อยพัฒนาหรือที่กำลังพัฒนาจนถึงสังคมที่ก้าวหน้าและพัฒนาแล้ว จะมีการแบ่งชนชั้นออกเป็น 2 ชั้นชั้น กล่าวคือ ชนชั้นนำ (ผู้ปกครอง) และชนชั้นใต้ปกครอง (มวลชน) ชนชั้นนำจะเป็นกลุ่มบุคคลที่มีจำนวนน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนประชาชนภายในสังคม แต่คนส่วนน้อยเหล่านี้จะเป็นผู้ทรงอำนาจและผูกขาดการใช้อำนาจเพื่อประโยชน์ของตนทั้งสิ้น สำหรับชนชั้นใต้ปกครอง ถึงแม้จะมีจำนวนมากในสังคม แต่ถูกควบคุมโดยคนจำนวนน้อย เพราะคนจำนวนน้อยเหล่านั้น สามารถที่จะจัดองค์กรได้อย่างเข้มแข็งมีประสิทธิภาพ และมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน

Pareto ได้อธิบายถึงความหมายของชนชั้นนำไว้สองความหมายด้วยกัน กล่าวคือในความหมายแรก เขาได้เน้นถึงใครก็ตามที่ประสบความสำเร็จในชีวิตเกี่ยวกับหน้าที่การงานอย่างสูง ในความหมายที่สอง เขาได้เน้นถึงการแบ่งบุคคลภายในสังคมออกเป็น 2 ระดับด้วยกัน คือ ในระดับต่ำ ได้แก่ พวกที่ไม่ได้เป็นชนชั้นนำ (Non-Elite) และในระดับที่สูงกว่า ได้แก่ ชนชั้นนำผู้ที่มีบทบาทในการปกครอง (Governing Elite) กับชนชั้นนำ ผู้ซึ่งไม่มีบทบาทในการปกครอง (Non- Governing Elite)

ในทฤษฎีมาร์กซิสต์ก็ได้มีการแบ่งสังคมออกเป็นสองชนชั้นด้วยกัน คือ ชนชั้นปกครอง (Ruling Class) และผู้ใต้ปกครอง (Subject Class) ชนชั้นปกครองจะเป็นผู้ควบคุมปัจจัยผลิตในทางเศรษฐกิจ สิ่งที่แตกต่างกันระหว่างทฤษฎีมาร์กซิสต์และทฤษฎีชนชั้นนำอยู่ที่ว่า ทฤษฎีชนชั้นนำจะเน้นถึงการหมุนเวียนของพวกชนชั้นนำ (Circulation of Elites) ถึงแม้จะมีการปฏิบัติเปลี่ยนแปลงผู้ปกครองโดยกลุ่มบุคคลภายในสังคม แต่ในที่สุดกลุ่มบุคคลผู้ทำการปฏิวัตินั้นก็จะกลายเป็นชนชั้นนำชุดใหม่โดยปริยาย สำหรับทฤษฎีมาร์กซิสต์ เมื่อมีการปฏิบัติโดยมวลชนเกิดขึ้นจะเป็นจุดจบของชนชั้นนำ และจะนำไปสู่เสรีภาพอย่างแท้จริง ที่ปราศจากผู้ปกครอง

กล่าวโดยสรุปจะเห็นว่าชนชั้นนำ คือ ผู้ที่มีอำนาจในการปกครองในการที่จะชี้ชะตาบุคคลที่อยู่ภายใต้การปกครอง ให้เป็นไปตามครรลองที่พวกเขาต้องการ เครื่องมือที่สำคัญในการช่วยสร้างฐานอำนาจให้เข้มแข็ง ได้แก่ สถานะทางเศรษฐกิจที่มั่นคง และความสามารถที่ควบคุมปัจจัยการผลิตไว้ได้ นอกจากนี้ยังมีสิ่งที่กำหนดอื่นๆ อีกที่ทำให้ชนชั้นนำมีอำนาจเหนือบุคคลอื่นๆ ภายในสังคม เช่น สภาวะผู้นำ การศึกษา เป็นต้น (สถาบันพระปกเกล้า, 2550)

ตอนที่ 3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ไกรรฐ จิระบุตร (2520) เรื่องทัศนคติทางการเมืองของนิสิตนักศึกษาไทย พบว่า นิสิตนักศึกษาไทยโดยทั่วไป ส่วนใหญ่มีทัศนคติทางการเมืองเป็นแบบประชาธิปไตย มีความสำนึกในหน้าที่พลเมืองและความเชื่อมั่นในตนเอง มีความกระตือรือร้นสนใจเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองและการปกครอง และมีทัศนคติทางการเมืองเป็นแบบเผด็จการในระดับต่ำหรือไม่เป็นแบบเผด็จการ นิสิตนักศึกษาชายส่วนใหญ่มีทัศนคติทางการเมืองเป็นแบบประชาธิปไตย มีความสำนึกในหน้าที่พลเมืองและความเชื่อมั่นในตนเองมีความกระตือรือร้นสนใจเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองและการปกครองมากกว่านิสิตนักศึกษาหญิง และมีทัศนคติทางการเมืองเป็นแบบเผด็จการน้อยกว่านิสิตนักศึกษาหญิง และนิสิตนักศึกษายังมีระดับการศึกษาสูงขึ้น ส่วนใหญ่จะยังมีความสำนึกในหน้าที่พลเมืองและความเชื่อมั่นในตนเอง กับมีความกระตือรือร้นสนใจเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองและการปกครองเพิ่มมากขึ้น แต่จะมีทัศนคติทางการเมืองเป็นแบบประชาธิปไตยและทัศนคติทางการเมืองเป็นแบบเผด็จการลดลง และในสาขาวิชาสังคมศาสตร์ นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่มีทัศนคติทางการเมืองเป็นแบบประชาธิปไตย มีความสำนึกในหน้าที่พลเมืองและความเชื่อมั่นในตนเอง และมีความกระตือรือร้นสนใจเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองและการปกครองมากกว่านิสิตนักศึกษาในสาขาวิทยาศาสตร์ กับมีทัศนคติทางการเมืองเป็นแบบเผด็จการน้อยกว่านิสิตนักศึกษาในสาขาวิทยาศาสตร์ (ไกรรฐ จิระบุตร, 2520)

ชลอ ใบเจริญ (2520) เรื่องความคิดเห็นทางการเมืองของผู้นำเยาวชนชนบท พบว่า สมมติฐานที่ 1-4 ไม่เป็นที่ยอมรับ กล่าวคือ ผู้นำเยาวชนชนบทส่วนใหญ่มีความรู้เรื่อง Political Object ต่างๆ คือ ระบบการเมืองหรือสถาบันการเมืองโดยทั่วไป ตัวแทนของประชาชนหรือตัวแทนของรัฐ กฎหมายหรือนโยบายของประเทศ ตลอดจนฐานะและบทบาทของตนเอง สำหรับสมมติฐานที่ 5-12 ปรากฏว่าเป็นที่ยอมรับได้ เพศและระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจเรื่อง Political Object ต่างๆ กล่าวคือ ผู้นำเยาวชนชนบทชายมีความรู้ความเข้าใจเรื่อง Political Object ต่างๆมากกว่าผู้นำเยาวชนหญิง และผู้นำเยาวชนชนบทความรู้ความเข้าใจเรื่อง Political Object ต่างๆมากขึ้น เมื่อมีระดับการศึกษาสูงขึ้น (ชลอ ใบเจริญ, 2520)

สุภาพร วิไลพันธ์ (2520) เรื่องความคิดเห็นทางการเมืองของนักเรียนไทยเชื้อสายจีนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนไทยเชื้อสายจีนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นทางการเมืองอยู่ในกลุ่มอนุรักษ์นิยมคิดเป็นร้อยละ 48.27 ของตัวอย่างประชากร กลุ่มก้าวหน้าคิดเป็นร้อยละ 40.39 ของตัวอย่างประชากร และกลุ่มเป็นกลางมีเพียงร้อยละ 11.34 ของตัวอย่างประชากรระดับการศึกษาของบิดามารดาของนักเรียนไทยเชื้อสายจีนไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นทางการเมืองของนักเรียนไทยเชื้อสายจีนที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 อาชีพของบิดาของนักเรียนไทยเชื้อสายจีน มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นทางการเมืองของนักเรียนไทยเชื้อสายจีนที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 อาชีพของมารดาของนักเรียนไทยเชื้อสายจีน ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นทางการเมืองของนักเรียนไทยเชื้อสายจีนที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 การเลี้ยงดูการอบรมสั่งสอนของบิดามารดาของนักเรียนไทยเชื้อสายจีน มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นทางการเมืองของนักเรียนไทยเชื้อสายจีนที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 ความคิดเห็นทางการเมืองระหว่างนักเรียนไทยเชื้อสายจีนเพศชายและเพศหญิงไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 นักเรียนไทยเชื้อสายจีนที่เคยเรียนภาษาจีนและไม่เคยเรียนภาษาจีน มีความคิดเห็นทางการเมืองไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 นักเรียนไทยเชื้อสายจีนมีความเห็นว่าวิชาหน้าที่พลเมืองควรปรับปรุงเนื้อหาทางการเมืองให้มากขึ้นและทันสมัยยิ่งขึ้น วิธีการสอนความรู้ทางการเมืองควรสอนโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน เช่น การแก้ปัญหา ร่วมกันในห้องเรียน ส่วนการวัดผลการเรียนควรวัดความมีเหตุผลมากกว่าความจำ นักเรียนไทยเชื้อสายจีนมีความเห็นว่าแหล่งที่ให้ความรู้ทางการเมืองการปกครองมาก ได้แก่ หนังสือพิมพ์และการแสดงนิทรรศการ ครูบาอาจารย์เป็นแหล่งความรู้ระดับปานกลาง และการปาฐกถา การพูดกับนิสิตนักศึกษา และภาพยนตร์เป็นแหล่งที่ให้ความรู้ทางการเมืองต่ำสุด (สุภาพร วิไลพันธ์, 2520)

ชวลิต ภัยลี (2522) เรื่องทัศนคติในทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยตำรวจ พบว่า เป็นไปตามสมมติฐานกว้างๆที่ตั้งไว้เพียงบางส่วน คือ พบว่านักเรียนนายร้อยตำรวจส่วนใหญ่มีความผสมผสานในทัศนะทั้ง 2 ลักษณะ แต่จากการวัดทัศนคติในทางประชาธิปไตยได้คะแนนเฉลี่ย 2.95 หมายความว่าทัศนคติในทางประชาธิปไตยที่ค่อนข้างเป็นลบ (ไม่ถึง 3.00) แต่ในการวัดทัศนคติความเป็นเผด็จการปรากฏว่าได้คะแนนเท่ากับ 3.25 ซึ่งหมายความว่าในทางกลับกัน คือ นักเรียนนายร้อยตำรวจส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ค่อนข้างไม่เห็นด้วยกับการใช้อำนาจเผด็จการ ถ้านำมาตรของประชาธิปไตยและความเป็นเผด็จการมาหาสหสัมพันธ์ได้ค่าเท่ากับ 0.50 ซึ่งหมายความว่ามาตรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันค่อนข้างสูง ค่าสหสัมพันธ์ที่เป็นบวกนี้เป็นการยืนยันถึงความเป็นประชาธิปไตยและเผด็จการปนๆกันไปของนักเรียนนายร้อยตำรวจ นอกจากนี้ยังพบว่าข้อมูลที่มีอยู่ไม่สนับสนุนข้อสมมติฐานที่ว่า นักเรียนนาย

ร้อยตำรวจชั้นปีที่สูงจะมีทัศนคติทางประชาธิปไตยต่ำ และในขณะเดียวกันก็ไม่สนับสนุนข้อสมมติฐานที่ว่านักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีสถานภาพทางครอบครัว จะมีความเป็นเผด็จการมากกว่า (ชวลิต ภัยลี, 2522)

ลลินธร กิจจาธิการกุล (2523) เรื่องทัศนคติทางการเมืองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายส่วนใหญ่มีทัศนคติทางการเมืองในกลุ่มปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 64.22 ของตัวอย่างประชากร กลุ่มก้าวหน้ามีร้อยละ 29.57 และกลุ่มอนุรักษ์นิยมมีเพียงร้อยละ 6.21 ของตัวอย่างประชากร นักเรียนชายกับนักเรียนหญิง นักเรียนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตตัวเมืองกับอยู่นอกเขตตัวเมือง มีทัศนคติทางการเมืองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ระดับการศึกษา อาชีพและการเลี้ยงดูอบรมสั่งสอนของบิดามารดาไม่มีผลต่อทัศนคติทางการเมืองของนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 (ลลินธร กิจจาธิการกุล, 2523)

สายทิพย์ สุคติพันธ์ (2524) เรื่องการเรียนรู้ทางการเมืองของเยาวชนไทย: ศึกษาเฉพาะกรณีนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่านักเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร โดยเฉลี่ยมีระดับความสนใจทางการเมืองค่อนข้างต่ำ มีระดับความรู้สึกรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองค่อนข้างสูง มีความไว้วางใจทางการเมืองในระดับปานกลาง เพศไม่มีอิทธิพลต่อความสนใจทางการเมืองและระดับความรู้สึกรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง แต่เพศมีอิทธิพลต่อความไว้วางใจทางการเมืองที่ระดับนัยสำคัญ .05 โดยพบว่านักเรียนชายมีระดับความไว้วางใจทางการเมืองสูงกว่านักเรียนหญิง ระดับชั้นเรียนหรืออายุมีอิทธิพลต่อความสนใจทางการเมืองระดับความรู้สึกรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองและความไว้วางใจทางการเมือง ตลอดจนความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐบาล ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 โดยพบว่ายิ่งเด็กมีระดับชั้นเรียนสูงขึ้น ยิ่งมีความสนใจทางการเมืองสูงขึ้น มีความรู้สึกรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองสูงขึ้น แต่จะมีความไว้วางใจทางการเมืองลดลงตามลำดับ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่มีอิทธิพลต่อความสนใจทางการเมืองและไว้วางใจทางการเมืองของนักเรียน ตลอดจนความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐบาล แต่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์กับระดับความรู้สึกรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 โดยนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ามีแนวโน้มที่จะมีระดับความรู้สึกรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองสูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่า ฐานะทางเศรษฐกิจสังคมของครอบครัวของนักเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับความสนใจทางการเมือง ระดับความรู้สึกรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง ความไว้วางใจทางการเมือง ตลอดจนความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐบาล (สายทิพย์ สุคติพันธ์, 2524)

จาตุรงค์ สุวรรณน้อย (2544) เรื่องนักการเมืองที่พึงประสงค์ในทัศนคติของข้าราชการกรมสรรพสามิตพบว่า คุณลักษณะของนักการเมืองที่พึงประสงค์ในระบบการเมืองไทย 5 ประการแรก คือ มีhirioตตปะ มีขันติธรรม มีศีลธรรมในครอบครัว มีมนุษยสัมพันธ์ และมีเมตตาธรรม โดยทัศนคติที่มีต่อการทำความดีและทัศนคติต่อคุณลักษณะนักการเมืองที่พึงประสงค์มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทัศนคติต่อระบอบประชาธิปไตย ระดับตำแหน่งและระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อคุณลักษณะของนักการเมืองที่พึงประสงค์แต่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการทำความดีในสังคมไทย (จาตุรงค์ สุวรรณน้อย, 2544)

จิราภรณ์ พิรทรัพย์ (2544) นักการเมืองท้องถิ่นที่ดีในทัศนคติของข้าราชการกรุงเทพมหานคร พบว่าข้าราชการกรุงเทพมหานครมีทัศนคติต่อนักการเมืองท้องถิ่นที่ดีในระดับสูง ตัวแปรด้านอายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการรับราชการ รายได้ ทัศนคติที่มีต่อระบอบประชาธิปไตยและทัศนคติที่มีต่อการทำความดีในสังคมไทยมีผลต่อทัศนคติที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นที่ดี ส่วนตัวแปรด้านเพศ สถานภาพสมรส สาขาวิชาที่ศึกษา และระดับตำแหน่งไม่มีผลต่อทัศนคติที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นที่ดี (จิราภรณ์ พิรทรัพย์, 2544)

ชาตรี จันทร์พิทักษ์ (2544) เรื่องคุณสมบัติของนักการเมืองที่ดีในทัศนคติของข้าราชการทหารบกในหน่วยกำลังรบของกองพลในกรุงเทพมหานคร พบว่า ข้าราชการทหารบกในหน่วยกำลังรบของกองพลในกรุงเทพมหานครมีทัศนคติต่อคุณสมบัติของนักการเมืองที่ดี อันประกอบด้วย คุณสมบัติด้านคุณธรรม จริยธรรมและคุณสมบัติด้านความรู้ ความสามารถในระดับสูง ตัวแปรด้านระดับชั้นยศและทัศนคติต่อการทำความดีในสังคมไทยมีผลต่อทัศนคติที่มีต่อคุณสมบัติของนักการเมืองที่ดี ส่วนตัวแปรด้านระดับการศึกษา อายุเวลารับราชการและทัศนคติต่อระบอบประชาธิปไตยไม่มีผลต่อทัศนคติที่มีต่อคุณสมบัติของนักการเมืองที่ดี (ชาตรี จันทร์พิทักษ์, 2544)

อัษฎาภูมิ วิภาณูรัตน์ (2545) เรื่องภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของนายกรัฐมนตรียุคใหม่: ศึกษาเฉพาะกรณีความคิดเห็นของนิสิตคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า นิสิตคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของนายกรัฐมนตรียุคใหม่อยู่ในระดับดี มาก และผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า นิสิตที่มีเพศ ภูมิสำเนา ภาควิชา การเข้าร่วมกิจกรรมหรือชมรม รายได้ของครอบครัว อาชีพของบิดา อาชีพของมารดาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของนายกรัฐมนตรียุคใหม่แตกต่างกัน ส่วนการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว ลักษณะการเรียนการสอน มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของนายกรัฐมนตรียุคใหม่ แต่ไม่พบว่ามีส่วนร่วมทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของนายกรัฐมนตรียุคใหม่ (อัษฎาภูมิ วิภาณูรัตน์, 2545)

สนธิ บุญยรัตกลิน (2555) เรื่องผู้นำทางการเมืองไทยยุคใหม่: กรณีของนายกรัฐมนตรียุคใหม่ พบว่านายกรัฐมนตรียุคใหม่มีลักษณะภาวะผู้นำต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ เป็นต้นว่านายกชวน หลีกภัย มีลำดับสูงสุดเกี่ยวกับภาวะผู้นำด้านความเป็นประชาธิปไตย นายกพันตำรวจโท ดร.ทักษิณ ชินวัตร ได้รับลำดับสูงสุดเกี่ยวกับภาวะผู้นำด้านความรู้ ความสามารถและวิสัยทัศน์ ส่วนพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ได้รับภาวะผู้นำด้านจริยธรรม อย่างไรก็ตามเมื่อแยกอาชีพแล้วพบว่า คุณลักษณะของภาวะผู้นำทางด้านความเป็นประชาธิปไตย ด้านความรู้ความสามารถและวิสัยทัศน์เป็นของนายกรัฐมนตรียุคใหม่ทั้งหมดมาจากพลเรือนหรือนักธุรกิจ ในขณะที่ภาวะผู้นำด้านจริยธรรมเป็นของนายกรัฐมนตรียุคใหม่ทั้งหมดมาจากข้าราชการ เมื่อแยกออกตามภูมิภาค พบว่าคุณลักษณะแตกต่างกัน โดยพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ได้รับการยกย่องสูงสุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลางและภาคใต้ ขณะที่พันตำรวจโท ดร.ทักษิณ ชินวัตรได้รับการยกย่องสูงสุดในภาคเหนือ และเมื่อแยกตามเพศและระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ได้รับคะแนนสูงสุด และพันตำรวจโท ดร.ทักษิณ ชินวัตร ได้รับคะแนนรองลงมา ส่วนในเรื่องของนายกรัฐมนตรียุคใหม่ในประเทศไทยในอนาคต ประชาชนผู้ตอบ

ส่วนใหญ่ปรารถนาที่จะมีนายกรัฐมนตรีที่มีคุณธรรมและจริยธรรมยึดศาสนาเป็นหลัก ตามมาด้วยความ
เป็นประชาธิปไตยสูง มีความสามารถสร้างความปรองดองลดความขัดแย้งและมีความโปร่งใสสุจริต
ตามลำดับ (สนธิ บุญยรัตกลิน, 2555)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่องการนำเสนอแนวทางในการพัฒนาผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ตามความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา เป็นการผสมผสานการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ตามความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา (2) เพื่อนำเสนอแนวทางในการพัฒนาผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ตามความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ตามความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา

เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสนทนากลุ่ม มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. การสำรวจ

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1.1 ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ นิสิตนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จำนวน 1,821,318 คน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2556)

1.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ดังนี้

1.2.1 กำหนดขอบเขตของพื้นที่ โดยผู้วิจัยเลือกสำรวจกลุ่มนิสิตนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี เฉพาะในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล เนื่องจากเห็นว่า เป็นพื้นที่ที่เกิดการเคลื่อนไหวทางการเมืองค่อนข้างมาก

1.2.2 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของยามาเน่ (Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และยอมให้ความคลาดเคลื่อนเกิดขึ้นไม่เกินร้อยละ 5 ของส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ได้กลุ่มตัวอย่าง 400 คน (Yamane, 1973 อ้างถึงใน วรรณิ แกมเกตุ, 2551) แต่เนื่องจากผู้วิจัยต้องการครอบคลุมกลุ่มตัวอย่างจากทั้ง 2 สาขาวิชา คือ สาขาวิทยาศาสตร์ และ สาขามนุษยศาสตร์-สังคมศาสตร์ จึงกำหนดให้ทั้ง 2 กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนเท่ากัน คือ สาขาวิชาละ 400 คน รวมทั้งหมด 800 คน

1.2.3 สุ่มกลุ่มตัวอย่าง โดยแบ่งสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างตามประเภทมหาวิทยาลัย แล้วจึงทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามสาขาวิชา ได้กลุ่มตัวอย่างดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.1 การแบ่งสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างตามประเภทมหาวิทยาลัย

ประเภทมหาวิทยาลัย	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
รัฐบาลและในกำกับของรัฐบาล	487,965	215
รัฐบาลแบบไม่จำกัดรับ	410,850	180
ราชภัฏและราชชมงคล	647,681	284
เอกชน	274,822	121
รวมทั้งหมด	1,821,318	800

ตารางที่ 3.2 การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามสาขาวิชา

สาขาวิชา	วิทยาศาสตร์	มนุษย์/สังคม	รวม
ประเภทมหาวิทยาลัย	(คน)	(คน)	(คน)
รัฐบาลและในกำกับของรัฐบาล	108	108	216
รัฐบาลแบบไม่จำกัดรับ	90	90	180
ราชภัฏและราชชมงคล	142	142	284
เอกชน	61	61	122
รวม	401	401	802

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามแบบมีโครงสร้างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบและประเมินค่า (Rating scale) โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ภูมิลำเนา สถาบัน สาขาวิชา ชั้นปี ระดับการศึกษาบิดา อาชีพบิดา ระดับการศึกษามารดา และอาชีพมารดา จำนวน 10 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามที่ตรวจวัดความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมืองจำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ โดยรวบรวมจากการทบทวนวรรณกรรมในบทที่ 2 และใช้มาตรวัดแบบ Likert scale 5 ระดับ จำนวน 42 ข้อ ซึ่งมี 8 ด้าน ได้แก่

- 1) คุณลักษณะทั่วไป
- 2) คุณลักษณะด้านความรู้
- 3) คุณลักษณะด้านเจตคติต่อตนเอง
- 4) คุณลักษณะด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคม

- 5) คุณลักษณะด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเอง
- 6) คุณลักษณะด้านทักษะในการถ่ายทอดและสื่อสาร
- 7) คุณลักษณะด้านทักษะในการเข้าสังคม
- 8) คุณลักษณะด้านทักษะในการบริหารจัดการ

ตอนที่ 4 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์จำนวน 5 ข้อ

เครื่องมือวิจัยในตอนที่ 2, 3 และ 4 ผู้วิจัยได้นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ โดยในตอนที่ 2 และตอนที่ 4 เป็นการตรวจสอบความเป็นปรนัย (Objectivity) ส่วนตอนที่ 3 เป็นการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ก่อนนำเครื่องมือไปใช้

1) เครื่องมือในตอนที่ 2 และ 4 เป็นการนำข้อคำถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความชัดเจนของภาษาที่ใช้ในการสื่อสารความหมาย ผลการตรวจสอบพบว่า ข้อคำถามสามารถสื่อความหมายได้เข้าใจและใช้ภาษาได้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง

2) เครื่องมือในตอนที่ 3 เกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสิน คือ ค่า Index of Consistency (IOC) ที่คำนวณได้ต้องสูงกว่า 0.50 (วรณิ แกมเกต, 2551) ผลการตรวจสอบได้ค่า IOC เท่ากับ 0.81

3) นำเครื่องมือที่ผ่านการตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับนิสิตนักศึกษาทั้ง 2 สาขาวิชา จำนวน 60 คน โดยแบ่งเป็นสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ 30 คน และสาขาวิชามนุษยศาสตร์-สังคมศาสตร์ 30 คน แล้วนำไปตรวจสอบความเที่ยง (Reliability) ตามสูตรของ Cronbach's Alpha ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.85 และ 0.85

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามให้นิสิตนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยเก็บกลับคืนมาด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามคืนมา 802 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

1.4 การวิเคราะห์และแปลความหมาย

ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

1.4.1 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาประมวลผลโดยใช้โปรแกรม SPSS 17.0 for Windows

1.4.2 ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) T-test และ ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

1.4.3 แปลความหมายความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง ในข้อคำถามตอนที่ 2 และคะแนนคุณลักษณะของผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ ในข้อคำถามตอนที่ 3 ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.3 การแปลความหมายความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง

จำนวนตอบ	ความหมาย
ตอบถูกครบทั้ง 5 ข้อ	มีความรู้ทางการเมืองระดับสูง
ตอบถูก 3-4 ข้อ	มีความรู้ทางการเมืองระดับปานกลาง
ตอบถูก 1-2 ข้อ	มีความรู้ทางการเมืองระดับต่ำ
ตอบถูก 0 ข้อ	ไม่มีมีความรู้ทางการเมืองเลย

ตารางที่ 3.4 การแปลความหมายคะแนนคุณลักษณะของผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์

คะแนน	ความหมาย
4.51 ขึ้นไป	ผู้นำทางการเมืองควรมีคุณลักษณะพึงประสงค์อยู่ในระดับสูงที่สุด
3.51-4.50	ผู้นำทางการเมืองควรมีคุณลักษณะพึงประสงค์อยู่ในระดับสูง
2.51-3.50	ผู้นำทางการเมืองควรมีคุณลักษณะพึงประสงค์อยู่ในระดับปานกลาง
1.51-2.50	ผู้นำทางการเมืองควรมีคุณลักษณะพึงประสงค์อยู่ในระดับต่ำ
ต่ำกว่า 1.50	ผู้นำทางการเมืองควรมีคุณลักษณะพึงประสงค์อยู่ในระดับต่ำที่สุด

2. การสนทนากลุ่ม

2.1 ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยคัดเลือกผู้นำนิสิตนักศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล จำนวน 8 คน และกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกไว้ ดังนี้

2.1.1 เคยดำรงหรืออยู่ในตำแหน่งนายกสโมสรนิสิตนักศึกษา หรือตำแหน่งอื่นๆ ในคณะใดคณะหนึ่ง และ/หรือ

2.1.2 เคยดำรงหรืออยู่ในตำแหน่งประธานชมรมนิสิตนักศึกษาหรือตำแหน่งอื่นๆ ในชมรมใดชมรมหนึ่ง

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสนทนากลุ่ม ซึ่งผู้วิจัยได้จัดทำร่างแนวทางฉบับที่ 1 ซึ่งรวบรวมมาจากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม มานำเสนอในการสนทนากลุ่มนิสิตนักศึกษาเพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยติดต่อผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม เพื่อสอบถามความสมัครใจ นัดวัน เวลาและสถานที่สำหรับการจัดสนทนากลุ่ม และจัดการสนทนากลุ่มด้วยตนเอง

2.4 การวิเคราะห์และแปลความหมาย

ผู้วิจัยนำคำตอบที่ได้จากการสนทนากลุ่มมาถอดเป็นความเรียง จากนั้นวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อหาความสอดคล้องคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ของการใช้แบบสอบถามและการสนทนากลุ่ม

ตอนที่ 2 เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ตามความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา

เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. การสนทนากลุ่ม

1.1 ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

คือ ผู้นำนิสิตนักศึกษาที่ผู้วิจัยได้คัดเลือกไว้ในตอนที่ 1 จำนวน 8 คน

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสนทนากลุ่ม ซึ่งผู้วิจัยได้จัดทำร่างแนวทางฉบับที่ 1 ซึ่งรวบรวมมาจากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม นำมาเสนอในการสนทนากลุ่มนิสิตนักศึกษาเพื่อหาแนวทางการพัฒนาผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลในวัน เวลาและสถานที่เดียวกับตอนที่ 1

1.4 การวิเคราะห์และแปลความหมาย

ผู้วิจัยนำคำตอบที่ได้จากการสนทนากลุ่มมาถอดเป็นความเรียง จากนั้นวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และจัดทำร่างแนวทางฉบับที่ 2 เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ตามความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาให้นักวิชาการต่อไป

2. การสัมภาษณ์

2.1 ผู้ให้สัมภาษณ์

ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 2 คน และเนื่องจากงานวิจัยนี้เป็นแขนงของการศึกษาในด้านรัฐศาสตร์การศึกษา ผู้วิจัยจึงกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ให้สัมภาษณ์ไว้ ดังนี้

2.1.1 เป็นนักวิชาการด้านครุศึกษาในระดับอุดมศึกษา และ

2.1.2 เป็นนักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ในระดับอุดมศึกษา

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยนำร่างแนวทางฉบับที่ 2 ไปใช้เป็นแบบสัมภาษณ์ถามนักวิชาการ เพื่อตรวจสอบแนวทางการพัฒนาผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ตามความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยติดต่อผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละท่าน เพื่อสอบถามความสมัครใจ นัดวัน เวลาและสถานที่สัมภาษณ์ตามที่ผู้ให้สัมภาษณ์สะดวก และทำการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

2.4 การวิเคราะห์และแปลความหมาย

ผู้วิจัยนำคำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์มาถอดเป็นความเรียง จากนั้นวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อตรวจสอบแนวทางในการพัฒนาผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ตามความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การรายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูลในบทนี้ แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษา

1. จากการสำรวจ
 - 1.1 ผลการสำรวจข้อมูลทั่วไป
 - 1.2 ผลการวิเคราะห์ความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง
 - 1.3 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์
 - 1.4 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ เปรียบเทียบระหว่างตัวแปร

2. จากการสนทนากลุ่ม

- 2.1 คุณลักษณะของผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์

1. จากการสำรวจ

- 1.1 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์

2. จากการสนทนากลุ่ม

- 2.1 การศึกษาในระบบกับการพัฒนาผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์
- 2.2 การศึกษานอกระบบกับการพัฒนาผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์
- 2.3 การศึกษาตามอัธยาศัยกับการพัฒนาผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์
- 2.4 แนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์

3. จากการสัมภาษณ์นักวิชาการ

- 3.1 การศึกษาในระบบกับการพัฒนาผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์
- 3.2 การศึกษานอกระบบกับการพัฒนาผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์
- 3.3 การศึกษาตามอัธยาศัยกับการพัฒนาผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์
- 3.4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาผู้นำทางการเมืองที่

พึงประสงค์

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษา

1. จากการสำรวจ

1.1 ผลการสำรวจข้อมูลทั่วไป

ตารางที่ 4.1 จำนวนร้อยละของข้อมูลทั่วไป

(N = 802)

ตัวแปร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	336	41.9
1.2 หญิง	466	58.1
2. อายุ		
2.1 18 ปี	143	17.8
2.2 19 ปี	198	24.7
2.3 20 ปี	193	24.1
2.4 21 ปี	126	15.7
2.5 22 ปี	71	8.9
2.6 23 ปี	42	5.2
2.7 23 ปีขึ้นไป	29	3.6
3. ภูมิลำเนา		
3.1 กรุงเทพฯและปริมณฑล	422	52.6
3.2 ภาคกลาง	78	9.7
3.3 ภาคเหนือ	37	4.6
3.4 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	84	10.5
3.5 ภาคตะวันออก	51	6.4
3.6 ภาคตะวันตก	47	5.9
3.7 ภาคใต้	83	10.3
4. สถาบัน		
4.1 มหาวิทยาลัยรัฐบาลและกำกับของรัฐบาล	216	26.9
4.2 มหาวิทยาลัยรัฐบาลแบบไม่จำกัดรับ	180	22.4
4.3 มหาวิทยาลัยราชภัฏและราชวมงคล	284	35.4
4.4 มหาวิทยาลัยเอกชน	122	15.2

ตารางที่ 4.1 ต่อ

(N = 802)

ตัวแปร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
5. สาขาวิชา		
5.1 วิทยาศาสตร์	401	50
5.2 มนุษยศาสตร์-สังคมศาสตร์	401	50
6. ชั้นปี		
6.1 ปีที่ 1	245	30.5
6.2 ปีที่ 2	211	26.3
6.3 ปีที่ 3	175	21.8
6.4 ปีที่ 4	124	15.5
6.5 ปีที่ 5	43	5.4
6.6 ปีที่ 6	4	0.5
7. การศึกษาบิดา		
7.1 ประถมศึกษา	188	23.4
7.2 มัธยมศึกษาตอนต้น	71	8.9
7.3 มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช.	154	19.2
7.4 ปวส. หรือ อนุปริญญา	98	12.2
7.5 ปริญญาตรี	233	29.1
7.6 สูงกว่าปริญญาตรี	58	7.2
8. อาชีพบิดา		
8.1 รับราชการ	148	18.5
8.2 พนักงานเอกชนหรือรัฐวิสาหกิจ	84	10.5
8.3 รับจ้าง	203	25.3
8.4 กิจการส่วนตัว	227	28.3
8.5 เกษตรกร	109	13.6
8.6 อื่นๆ	31	3.9
9. ระดับการศึกษาบิดา		
9.1 ประถมศึกษา	248	30.9
9.2 มัธยมศึกษาตอนต้น	101	12.6
9.3 มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช.	158	19.7
9.4 ปวส. หรือ อนุปริญญา	73	9.1
9.5 ปริญญาตรี	181	22.6
9.6 สูงกว่าปริญญาตรี	41	5.1

ตารางที่ 4.1 ต่อ

(N = 802)

ตัวแปร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
10. อาชีพมารดา		
10.1 รับราชการ	84	10.5
10.2 พนักงานเอกชนหรือรัฐวิสาหกิจ	65	8.1
10.3 รับจ้าง	185	23.1
10.4 กิจการส่วนตัว	291	36.3
10.5 เกษตรกร	101	12.6
10.6 อื่นๆ	76	9.5

จากการส่งแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนิสิตนักศึกษาจำนวน 802 คน สามารถ
จำแนกเป็นเพศชาย 336 คน คิดเป็นร้อยละ 41.9 และเพศหญิง 466 คน คิดเป็นร้อยละ 58.1

เปรียบเทียบระหว่างอายุ พบว่านิสิตนักศึกษาที่มีอายุ 18 ปี 143 คน (ร้อยละ 17.8) อายุ 19 ปี
198 คน (ร้อยละ 24.7) อายุ 20 ปี 193 คน (ร้อยละ 24.1) อายุ 21 ปี 126 คน (ร้อยละ 15.7) อายุ 22
ปี 71 คน (ร้อยละ 8.9) อายุ 23 ปี 42 คน (ร้อยละ 5.2) และอายุ 23 ปีขึ้นไป 29 คน (ร้อยละ 3.6)

เปรียบเทียบระหว่างภูมิลำเนา พบว่านิสิตนักศึกษามีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพฯและปริมณฑล สูง
ที่สุด รองลงมา คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก และ
ภาคเหนือตามลำดับ โดยนิสิตนักศึกษามีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพฯและปริมณฑล 422 คน (ร้อยละ 52.6)
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 84 คน (ร้อยละ 10.5) ภาคใต้ 83 คน (ร้อยละ 10.3)

เปรียบเทียบระหว่างสถาบัน พบว่า นิสิตนักศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยรัฐบาลและกำกับของ
รัฐบาล 216 คน (ร้อยละ 26.9) มหาวิทยาลัยรัฐบาลแบบไม่จำกัดรับ 180 คน (ร้อยละ 22.4
มหาวิทยาลัยราชภัฏและราชชมงคล 284 คน (ร้อยละ 35.4) และมหาวิทยาลัยเอกชน 122 คน (ร้อยละ
15.2)

เปรียบเทียบระหว่างสาขาวิชา พบว่า นิสิตนักศึกษาเรียนในสาขาวิทยาศาสตร์ 401 คน
เปรียบเทียบระหว่างชั้นปี พบว่านิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สูงที่สุด รองลงมา คือ ชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 ชั้นปีที่
4 ชั้นปีที่ 5 และชั้นปีที่ 6 ตามลำดับ โดยนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 1 245 คน (ร้อยละ 30.5) ชั้นปีที่ 2 211
คน (ร้อยละ 26.3) ชั้นปีที่ 3 175 คน (ร้อยละ 21.8)

เปรียบเทียบระหว่างระดับการศึกษาบิดา พบว่า บิดาของนิสิตนักศึกษาจบการศึกษาในระดับ
ปริญญาตรีสูงสุด รองลงมา คือ ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลายหรือ ปวช. ปวส. หรือ
อนุปริญญา มัธยมศึกษาตอนต้น และสูงกว่าปริญญาตามลำดับ โดยระดับปริญญาตรี 233 คน (ร้อยละ
29.1) ระดับประถมศึกษา 188 คน (ร้อยละ 23.4) มัธยมศึกษาตอนปลายหรือ ปวช. 154 คน (ร้อยละ
19.2)

เปรียบเทียบระหว่างอาชีพบิดา พบว่า บิดาของนิสิตนักศึกษาประกอบกิจการส่วนตัว สูงที่สุด รองลงมา คือ รับจ้าง รับราชการ เกษตรกร พนักงานเอกชนหรือรัฐวิสาหกิจ และอื่นๆ ตามลำดับ โดยประกอบกิจการส่วนตัว 227 คน (ร้อยละ 28.3) รับจ้าง 203 คน (ร้อยละ 25.3) รับราชการ 148 คน (ร้อยละ 18.5)

เปรียบเทียบระหว่างระดับการศึกษามารดา พบว่า มารดาของนิสิตนักศึกษาจบการศึกษาในระดับประถมศึกษาสูงสุด รองลงมา คือ ระดับปริญญาตรี มัธยมศึกษาตอนปลายหรือ ปวช. มัธยมศึกษาตอนต้น ปวส.หรือ อนุปริญญา และสูงกว่าปริญญาตามลำดับ โดยระดับระดับประถมศึกษา 248 คน (ร้อยละ 30.9) ปริญญาตรี 181 คน (ร้อยละ 22.6) มัธยมศึกษาตอนปลายหรือ ปวช. 158 คน (ร้อยละ 19.7)

เปรียบเทียบระหว่างอาชีพมารดา พบว่า มารดาของนิสิตนักศึกษาประกอบกิจการส่วนตัวสูงที่สุด รองลงมา คือ รับจ้าง เกษตรกร รับราชการ อื่นๆ และพนักงานเอกชนหรือรัฐวิสาหกิจตามลำดับ โดยประกอบกิจการส่วนตัว 291 คน (ร้อยละ 36.3) รับจ้าง 185 คน (ร้อยละ 23.1) เกษตรกร 101 คน (ร้อยละ 12.6)

1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง

ตารางที่ 4.2 จำนวนร้อยละความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง

ความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ตอบถูกครบทั้ง 5 ข้อ	250	31.2
ตอบถูก 3-4 ข้อ	262	32.7
ตอบถูก 1-2 ข้อ	242	30.2
ตอบถูก 0 ข้อ	48	6.0
รวม	802	100

จากตารางที่ 4.2 พบว่านิสิตนักศึกษาที่มีความรู้ทางการเมืองในระดับสูง คือ ตอบข้อคำถาม เหตุการณ์ทางการเมืองถูกครบทั้ง 5 ข้อมีจำนวน 250 คน คิดเป็นร้อยละ 31.2 มีความรู้ทางการเมืองในระดับปานกลาง คือ ตอบข้อคำถามถูก 3-4 ข้อ มีจำนวน 262 คน (ร้อยละ 32.7) มีความรู้ทางการเมืองในระดับต่ำ คือ ตอบข้อคำถามถูก 1-2 ข้อ มีจำนวน 242 คน (ร้อยละ 30.2) และไม่มีความรู้ทางการเมืองเลย คือ ตอบไม่ถูกทุกข้อ มีจำนวน 48 คน (ร้อยละ 6.0)

ตารางที่ 4.3 จำนวนร้อยละของผู้รู้และไม่รู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง

(N = 802)

เหตุการณ์ทางการเมือง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475		
1.1 มีความรู้	564	70.3
1.2 ขาดความรู้	238	29.7
2.14 ตุลาคม พ.ศ. 2516		
2.1 มีความรู้	467	58.2
2.2 ขาดความรู้	335	41.8
3.6 ตุลาคม พ.ศ. 2519		
3.1 มีความรู้	335	41.8
3.2 ขาดความรู้	467	58.2
4. พฤษภาทมิฬ พ.ศ. 2535		
4.1 มีความรู้	358	44.6
4.2 ขาดความรู้	444	55.4
5. รัฐประหาร พ.ศ. 2549		
5.1 มีความรู้	680	84.8
5.2 ขาดความรู้	122	15.2

จากตารางที่ 4.3 พบว่าเหตุการณ์ที่นิสิตนักศึกษาที่มีความรู้สูงสุด คือ รัฐประหาร พ.ศ. 2549 จำนวน 680 คน คิดเป็นร้อยละ 84.8 รองลงมา คือ การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 (564 คน ร้อยละ 70.3) 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 (467 คน ร้อยละ 58.2) พฤษภาทมิฬ พ.ศ. 2535 (358 คน ร้อยละ 44.6) และ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 (335 คน ร้อยละ 41.8) ตามลำดับ

ส่วนเหตุการณ์ที่นิสิตนักศึกษาขาดความรู้สูงสุด คือ เหตุการณ์ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 จำนวน 467 คน คิดเป็นร้อยละ 58.2

1.3 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะผู้นำ ทางการเมืองที่พึงประสงค์

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะทั่วไปของผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์

คุณลักษณะทั่วไป	ค่าเฉลี่ย(\bar{X})	S.D.	แปลความ
1. ผู้นำต้องมีสุขภาพแข็งแรงและมีความสมบูรณ์ทางร่างกาย	4.36	0.61	สูง
2. ผู้นำต้องมีกริยาและอาการที่เหมาะสม	4.63	0.53	สูงที่สุด
3. ผู้นำต้องมีการแต่งกายที่เหมาะสม	4.49	0.63	สูง
4. ผู้นำควรจบการศึกษาขั้นต่ำในระดับปริญญาตรี	4.01	0.96	สูง
5. ผู้นำต้องมีครอบครัวที่มั่นคง	3.87	0.90	สูง
6. ผู้นำต้องมีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม	3.88	0.88	สูง
7. ผู้นำต้องมีประวัติชีวิตที่ดี	4.00	0.97	สูง
8. ผู้นำต้องเป็นที่ยอมรับทั้งในประเทศและต่างประเทศ	4.20	0.90	สูง
ค่าเฉลี่ย	4.18	0.50	สูง

จากตารางที่ 4.4 โดยภาพรวมพบว่านิสิตนักศึกษามีความปรารถนาที่จะให้ผู้นำทางการเมืองมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์คุณลักษณะทั่วไป อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.18$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้นำต้องมีกริยาและอาการที่เหมาะสม ($\bar{X} = 4.63$) รองลงมาคือ ผู้นำต้องมีการแต่งกายที่เหมาะสม ($\bar{X} = 4.49$) และผู้นำต้องมีสุขภาพแข็งแรงและมีความสมบูรณ์ทางร่างกาย ($\bar{X} = 4.36$) ตามลำดับ สำหรับประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้นำต้องมีครอบครัวที่มั่นคง ($\bar{X} = 3.87$)

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านความรู้ของผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์

ด้านความรู้	ค่าเฉลี่ย(\bar{X})	S.D.	แปลความ
1. ผู้นำต้องมีความรู้ด้านการเมือง	4.34	0.78	สูง
2. ผู้นำต้องมีความรู้ด้านเศรษฐกิจ	4.42	0.69	สูง
3. ผู้นำต้องมีความรู้ด้านสังคมและวัฒนธรรม	4.47	0.62	สูง
4. ผู้นำต้องมีความเข้าใจบริบทและสถานการณ์ทางการเมืองในขณะนั้น	4.49	0.65	สูง
5. ผู้นำต้องเข้าใจบทบาทของตนเองในฐานะที่เป็นผู้นำทางการเมือง	4.54	0.64	สูงที่สุด
ค่าเฉลี่ย	4.45	0.57	สูง

จากตารางที่ 4.5 โดยภาพรวมพบว่านิสิตนักศึกษามีความปรารถนาที่จะให้ผู้นำทางการเมืองมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความรู้อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.45$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้นำต้องเข้าใจบทบาทของตนเองในฐานะที่เป็นผู้นำทางการเมือง ($\bar{X} = 4.54$) รองลงมาคือ ผู้นำต้องมีความเข้าใจบริบทและสถานการณ์ทางการเมืองในขณะนั้น ($\bar{X} = 4.49$) และผู้นำต้องมีความรู้ด้านสังคมและวัฒนธรรม ($\bar{X} = 4.47$) ตามลำดับ สำหรับประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้นำต้องมีความรู้ด้านการเมือง ($\bar{X} = 4.34$)

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านเจตคติต่อตนเองของผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์

ด้านเจตคติต่อตนเอง	ค่าเฉลี่ย(\bar{X})	S.D.	แปลความ
1. ผู้นำต้องมีคุณธรรมจริยธรรม	4.73	0.49	สูงที่สุด
2. ผู้นำต้องเชื่อมั่นในตนเอง	4.56	0.57	สูงที่สุด
3. ผู้นำต้องมีความอดทนและเด็ดขาด	4.65	0.54	สูงที่สุด
4. ผู้นำต้องมีความสุภาพอ่อนน้อม	4.64	0.58	สูงที่สุด
5. ผู้นำต้องมีความระมัดระวังและรอบคอบ	4.71	0.51	สูงที่สุด
6. ผู้นำต้องมีความพยายามและกระตือรือร้น	4.70	0.53	สูงที่สุด
ค่าเฉลี่ย	4.67	0.06	สูงที่สุด

จากตารางที่ 4.6 โดยภาพรวมพบว่านิสิตนักศึกษามีความปรารถนาที่จะให้ผู้นำทางการเมืองมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านเจตคติต่อตนเองอยู่ในระดับสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.67$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้นำต้องมีคุณธรรมจริยธรรม ($\bar{X} = 4.73$) รองลงมา คือ ผู้นำต้องมีความระมัดระวังและรอบคอบ ($\bar{X} = 4.71$) และ ผู้นำต้องมีความพยายามและกระตือรือร้น ($\bar{X} = 4.70$) สำหรับประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้นำต้องเชื่อมั่นในตนเอง ($\bar{X} = 4.56$)

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคมของผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์

ด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคม	ค่าเฉลี่ย(\bar{X})	S.D.	แปลความ
1. ผู้นำต้องมีความเชื่อและศรัทธาในอุดมการณ์ประชาธิปไตย	4.44	0.64	สูง
2. ผู้นำต้องมีความชอบธรรมและความถูกต้องทางการเมือง	4.59	0.60	สูงที่สุด
3. ผู้นำต้องมีความรับผิดชอบ	4.73	0.50	สูงที่สุด
4. ผู้นำต้องมีความเชื่อมั่นและศรัทธาต่องานที่ทำ	4.63	0.53	สูงที่สุด
5. ผู้นำต้องมีความมุ่งมั่นเอาใจใส่กับงาน	4.70	0.51	สูงที่สุด
6. ผู้นำต้องมีความยุติธรรม	4.74	0.51	สูงที่สุด
7. ผู้นำต้องมีความเห็นอกเห็นใจ เข้าใจและเอาใจใส่ผู้ใต้บังคับบัญชา	4.60	0.58	สูงที่สุด
8. ผู้นำต้องมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และมีวิสัยทัศน์กว้างไกล	4.62	0.56	สูงที่สุด
9. ผู้นำต้องมีความซื่อสัตย์ ไม่เห็นแก่ตัว เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน	4.74	0.54	สูงที่สุด
ค่าเฉลี่ย	4.64	0.39	สูงที่สุด

จากตารางที่ 4.7 โดยภาพรวมพบว่านิสิตนักศึกษาที่มีความปรารถนาที่จะให้ผู้นำทางการเมืองมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคมอยู่ในระดับสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.64$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้นำต้องมีความยุติธรรม ($\bar{X} = 4.74$) และผู้นำต้องมีความซื่อสัตย์ ไม่เห็นแก่ตัว เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ($\bar{X} = 4.74$) รองลงมา คือ ผู้นำต้องมีความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.73$) สำหรับประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้นำต้องมีความเชื่อและศรัทธาในอุดมการณ์ประชาธิปไตย ($\bar{X} = 4.44$)

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเองของผู้บริหารเมืองที่พึงประสงค์

ด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเอง	ค่าเฉลี่ย(\bar{X})	S.D.	แปลความ
1. ผู้นำต้องมีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา	4.55	0.57	สูงที่สุด
2. ผู้นำต้องสามารถบังคับและควบคุมตนเองได้	4.64	0.53	สูงที่สุด
3. ผู้นำต้องรู้จักการวิเคราะห์หาเหตุผล	4.67	0.53	สูงที่สุด
ค่าเฉลี่ย	4.62	0.44	สูงที่สุด

จากตารางที่ 4.8 โดยภาพรวมพบว่านิสิตนักศึกษาที่มีความปรารถนาที่จะให้ผู้นำทางการเมืองมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเองอยู่ในระดับสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.62$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้นำต้องรู้จักการวิเคราะห์หาเหตุผล ($\bar{X} = 4.67$) สำหรับประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้นำต้องมีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ($\bar{X} = 4.55$)

ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการถ่ายทอดและสื่อสารของผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์

ด้านทักษะในการถ่ายทอดและสื่อสาร	ค่าเฉลี่ย(\bar{X})	S.D.	แปลความ
1. ผู้นำต้องมีความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้	4.60	0.54	สูงที่สุด
2. ผู้นำต้องสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้เป็นอย่างดี	4.53	0.63	สูงที่สุด
3. ผู้นำต้องมีความสามารถในการเจรจาต่อรองเพื่อผลประโยชน์ประเทศชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.64	0.55	สูงที่สุด
4. ผู้นำต้องมีความสามารถในการสื่อสารนโยบายของรัฐบาลให้ประชาชนทุกระดับเข้าใจได้ง่าย	4.55	0.59	สูงที่สุด
ค่าเฉลี่ย	4.58	0.46	สูงที่สุด

จากตารางที่ 4.9 โดยภาพรวมพบว่านิสิตนักศึกษามีความปรารถนาที่จะให้ผู้นำทางการเมืองมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านทักษะในการถ่ายทอดและสื่อสารอยู่ในระดับสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.58$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้นำต้องมีความสามารถในการเจรจาต่อรองเพื่อผลประโยชน์ประเทศชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.64$) สำหรับประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้นำต้องสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้เป็นอย่างดี ($\bar{X} = 4.53$)

ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการเข้าสังคมของผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์

ด้านทักษะในการเข้าสังคม	ค่าเฉลี่ย(\bar{X})	S.D.	แปลความ
1. ผู้นำต้องชอบเข้าสังคม	4.01	0.84	สูง
2. ผู้นำต้องเข้าใจมารยาททางสังคม	4.54	0.57	สูง
3. ผู้นำต้องมีอารมณ์ขัน	3.89	0.84	สูง
ค่าเฉลี่ย	4.15	0.57	สูง

จากตารางที่ 4.10 โดยภาพรวมพบว่านิสิตนักศึกษาที่มีความปรารถนาที่จะให้ผู้นำทางการเมืองมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านทักษะในการเข้าสังคมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.15$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้นำต้องเข้าใจมารยาททางสังคม ($\bar{X} = 4.54$) สำหรับประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้นำต้องมีอารมณ์ขัน ($\bar{X} = 3.89$)

ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการบริหารจัดการของผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์

ด้านทักษะในการบริหารจัดการ	ค่าเฉลี่ย(\bar{X})	S.D.	แปลความ
1. ผู้นำต้องมีความกล้าตัดสินใจ	4.71	0.54	สูงที่สุด
2. ผู้นำต้องมีประสบการณ์ในการทำงาน	4.49	0.67	สูง
3. ผู้นำต้องมีความสามารถในการบริหารจัดการทรัพยากร วัสดุและทรัพยากรมนุษย์	4.56	0.59	สูงที่สุด
4. ผู้นำต้องสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี	4.68	0.51	สูงที่สุด
ค่าเฉลี่ย	4.61	0.45	สูงที่สุด

จากตารางที่ 4.11 โดยภาพรวมพบว่านิสิตนักศึกษามีความปรารถนาที่จะให้ผู้นำทางการเมืองมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านทักษะในการบริหารจัดการอยู่ในระดับสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.61$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้นำต้องมีความกล้าตัดสินใจ ($\bar{X} = 4.71$) สำหรับประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้นำต้องมีประสบการณ์ในการทำงาน ($\bar{X} = 4.49$)

ตารางที่ 4.12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะของผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์
จำแนกตามคุณลักษณะ

คุณลักษณะ	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	S.D.	แปลความ
1. คุณลักษณะทั่วไป	4.18	0.50	สูง
2. คุณลักษณะด้านความรู้	4.45	0.57	สูง
3. คุณลักษณะด้านเจตคติต่อตนเอง	4.67	0.52	สูงที่สุด
4. คุณลักษณะด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคม	4.64	0.39	สูงที่สุด
5. คุณลักษณะด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเอง	4.62	0.44	สูงที่สุด
6. คุณลักษณะด้านทักษะในการถ่ายทอดและสื่อสาร	4.58	0.46	สูงที่สุด
7. คุณลักษณะด้านทักษะในการเข้าสังคม	4.15	0.57	สูง
8. คุณลักษณะด้านทักษะในการบริหารจัดการ	4.61	0.45	สูงที่สุด
ค่าเฉลี่ย	4.49	0.34	สูง

จากตารางที่ 4.12 โดยภาพรวมพบว่านิสิตนักศึกษามีความปรารถนาที่จะให้ผู้นำทางการเมืองมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในทุกคุณลักษณะอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.49$) โดยคุณลักษณะด้านเจตคติต่อตนเองมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.67$) รองลงมา คือ คุณลักษณะด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคม ($\bar{X} = 4.64$) คุณลักษณะด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเอง ($\bar{X} = 4.62$) คุณลักษณะด้านทักษะในการบริหารจัดการ ($\bar{X} = 4.61$) คุณลักษณะด้านทักษะในการถ่ายทอดและสื่อสาร ($\bar{X} = 4.58$) คุณลักษณะด้านความรู้ ($\bar{X} = 4.45$) คุณลักษณะทั่วไป ($\bar{X} = 4.18$) และคุณลักษณะด้านทักษะในการเข้าสังคม ($\bar{X} = 4.15$) ตามลำดับ

1.4 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ คุณลักษณะผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ เปรียบเทียบระหว่างตัวแปร

ตารางที่ 4.13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะทั่วไป เปรียบเทียบระหว่างเพศ

คุณลักษณะทั่วไป	เพศชาย		เพศหญิง		t (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้นำต้องมีสุขภาพแข็งแรงและมีความสมบูรณ์ทางร่างกาย	4.34	0.64	4.37	0.58	-0.76
2. ผู้นำต้องมีกริยาและอาการที่เหมาะสม	4.62	0.54	4.64	0.52	-0.40
3. ผู้นำต้องมีการแต่งกายที่เหมาะสม	4.48	0.69	4.50	0.57	-0.61
4. ผู้นำควรจบการศึกษาขั้นต่ำในระดับปริญญาตรี	3.97	1.00	4.04	0.93	-0.99
5. ผู้นำต้องมีครอบครัวที่มั่นคง	3.89	0.90	3.86	0.90	0.54
6. ผู้นำต้องมีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม	3.86	0.89	3.90	0.87	-0.66
7. ผู้นำต้องมีประวัติชีวิตที่ดี	3.94	0.99	4.04	0.95	-1.42
8. ผู้นำต้องเป็นที่ยอมรับทั้งในประเทศและต่างประเทศ	4.11	0.91	4.27	0.88	-2.65*
ค่าเฉลี่ย	4.15	0.51	4.20	0.49	-1.45

(* $P \leq 0.05$)

จากตารางที่ 4.13 โดยภาพรวมพบว่านิสิตนักศึกษาเพศชายและเพศหญิง มีค่าเฉลี่ยคุณลักษณะทั่วไปไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเพศชาย ($\bar{X} = 4.20$, $\bar{X} = 4.15$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบด้านผู้นำต้องเป็นที่ยอมรับทั้งในประเทศและต่างประเทศ มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านความรู้ เปรียบเทียบระหว่างเพศ

ด้านความรู้	เพศชาย		เพศหญิง		t (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้นำต้องมีความรู้ด้านการเมือง	4.26	0.82	4.39	0.75	-2.17
2. ผู้นำต้องมีความรู้ด้านเศรษฐกิจ	4.36	0.73	4.46	0.66	-2.02
3. ผู้นำต้องมีความรู้ด้านสังคมและวัฒนธรรม	4.45	0.63	4.48	0.61	-0.69
4. ผู้นำต้องมีความเข้าใจบริบทและสถานการณ์ทางการเมืองในขณะนั้น	4.41	0.68	4.54	0.62	-2.77*
5. ผู้นำต้องเข้าใจบทบาทของตนเองในฐานะที่เป็นผู้นำทางการเมือง	4.48	0.69	4.58	0.60	-2.20*
ค่าเฉลี่ย	4.39	0.59	4.49	0.55	-2.39*

(* $P \leq 0.05$)

จากตารางที่ 4.14 โดยภาพรวมพบว่านิสิตนักศึกษาเพศชายและเพศหญิง มีค่าเฉลี่ยคุณลักษณะด้านความรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเพศชาย ($\bar{X} = 4.49$, $\bar{X} = 4.39$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบพบว่า องค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความเข้าใจบริบทและสถานการณ์ทางการเมืองในขณะนั้น และผู้นำต้องเข้าใจบทบาทของตนเองในฐานะที่เป็นผู้นำทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านเจตคติต่อตนเอง เปรียบเทียบระหว่างเพศ

ด้านเจตคติต่อตนเอง	เพศชาย		เพศหญิง		t (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้นำต้องมีคุณธรรมจริยธรรม	4.68	0.56	4.76	0.44	-2.29*
2. ผู้นำต้องเชื่อมั่นในตนเอง	4.53	0.60	4.58	0.54	-1.32
3. ผู้นำต้องมีความอดทนและเด็ดขาด	4.57	0.59	4.70	0.48	-3.29*
4. ผู้นำต้องมีความสุภาพอ่อนน้อม	4.57	0.65	4.69	0.53	-2.83*
5. ผู้นำต้องมีความระมัดระวังและรอบคอบ	4.65	0.55	4.75	0.47	-2.87*
6. ผู้นำต้องมีความพยายามและกระตือรือร้น	4.66	0.57	4.73	0.51	-1.79
ค่าเฉลี่ย	4.61	0.46	4.70	0.38	-3.08*

(* $P \leq 0.05$)

จากตารางที่ 4.15 โดยภาพรวมพบว่านิสิตนักศึกษาเพศชายและเพศหญิง มีค่าเฉลี่ยด้านเจตคติต่อตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเพศชาย ($\bar{X} = 4.70$, $\bar{X} = 4.61$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบพบว่า องค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีคุณธรรมจริยธรรม ผู้นำต้องมีความอดทนและเด็ดขาด ผู้นำต้องมีความสุภาพอ่อนน้อม และผู้นำต้องมีความระมัดระวังและรอบคอบ มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.16 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคม เปรียบเทียบระหว่างเพศ

ด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคม	เพศชาย		เพศหญิง		t (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้นำต้องมีความเชื่อและศรัทธาในอุดมการณ์ประชาธิปไตย	4.39	0.65	4.48	0.64	-1.99*
2. ผู้นำต้องมีความชอบธรรมและความถูกต้องทางการเมือง	4.57	0.60	4.61	0.61	-0.92
3. ผู้นำต้องมีความรับผิดชอบ	4.71	0.53	4.74	0.48	-0.85
4. ผู้นำต้องมีความเชื่อมั่นและศรัทธาต่องานที่ทำ	4.58	0.57	4.67	0.50	-2.16*
5. ผู้นำต้องมีความมุ่งมั่นเอาใจใส่กับงาน	4.67	0.56	4.73	0.47	-1.62
6. ผู้นำต้องมีความยุติธรรม	4.71	0.57	4.77	0.47	-1.72
7. ผู้นำต้องมีความเห็นอกเห็นใจ เข้าใจและเอาใจใส่ผู้ใต้บังคับบัญชา	4.58	0.58	4.61	0.58	-0.70
8. ผู้นำต้องมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และมีวิสัยทัศน์กว้างไกล	4.58	0.60	4.65	0.53	-1.72
9. ผู้นำต้องมีความซื่อสัตย์ ไม่เห็นแก่ตัว เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน	4.68	0.63	4.79	0.47	-2.62*
ค่าเฉลี่ย	4.61	0.41	4.67	0.37	-2.29*

(* $P \leq 0.05$)

จากตารางที่ 4.16 โดยภาพรวมพบว่านิสิตนักศึกษาเพศชายและเพศหญิง มีค่าเฉลี่ยด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเพศชาย ($\bar{X} = 4.67$, $\bar{X} = 4.61$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบพบว่า องค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความเชื่อและศรัทธาในอุดมการณ์ประชาธิปไตย ผู้นำต้องมีความเชื่อมั่นและศรัทธาต่องานที่ทำ และผู้นำต้องมีความซื่อสัตย์ ไม่เห็นแก่ตัว เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.17 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเอง เปรียบเทียบระหว่างเพศ

ด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเอง	เพศชาย		เพศหญิง		t (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้นำต้องมีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา	4.53	0.60	4.57	0.55	-1.04
2. ผู้นำต้องสามารถบังคับและควบคุมตนเองได้	4.63	0.53	4.64	0.53	-0.23
3. ผู้นำต้องรู้จักการวิเคราะห์หาเหตุผล	4.65	0.55	4.69	0.52	-1.04
ค่าเฉลี่ย	4.60	0.45	4.63	0.43	-0.98

(* $P \leq 0.05$)

จากตารางที่ 4.17 โดยภาพรวมพบว่านิสิตนักศึกษาเพศชายและเพศหญิง มีค่าเฉลี่ยด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเพศชาย ($\bar{X} = 4.63$, $\bar{X} = 4.60$)

ตารางที่ 4.18 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการถ่ายทอดและการสื่อสาร เปรียบเทียบระหว่างเพศ

ด้านทักษะในการถ่ายทอดและสื่อสาร	เพศชาย		เพศหญิง		t (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้นำต้องมีความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้	4.58	0.55	4.62	0.54	-1.16
2. ผู้นำต้องสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้เป็นอย่างดี	4.50	0.67	4.56	0.59	-1.32
3. ผู้นำต้องมีความสามารถในการเจรจาต่อรองเพื่อผลประโยชน์ประเทศชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.61	0.57	4.67	0.53	-1.44
4. ผู้นำต้องมีความสามารถในการสื่อสารนโยบายของรัฐบาลให้ประชาชนทุกระดับเข้าใจได้ง่าย	4.53	0.63	4.57	0.57	-0.95
ค่าเฉลี่ย	4.55	0.48	4.61	0.44	-1.54

(*P ≤ 0.05)

จากตารางที่ 4.18 โดยภาพรวมพบว่านิสิตนักศึกษาเพศชายและเพศหญิง มีค่าเฉลี่ยด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเพศชาย ($\bar{X} = 4.61$, $\bar{X} = 4.55$)

ตารางที่ 4.19 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการเข้าสังคม
เปรียบเทียบระหว่างเพศ

ด้านทักษะในการเข้าสังคม	เพศชาย		เพศหญิง		t (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้นำต้องชอบเข้าสังคม	4.04	0.85	3.98	0.83	0.98
2. ผู้นำต้องเข้าใจมารยาททางสังคม	4.53	0.57	4.55	0.57	-0.52
3. ผู้นำต้องมีอารมณ์ขัน	3.94	0.83	3.86	0.84	1.38
ค่าเฉลี่ย	4.17	0.57	4.13	0.57	0.99

(* $P \leq 0.05$)

จากตารางที่ 4.19 โดยภาพรวมพบว่านิสิตนักศึกษาเพศชายและเพศหญิง มีค่าเฉลี่ยด้าน
ทักษะในการเข้าสังคมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเพศชายมีค่าเฉลี่ยสูง
กว่าเพศหญิง ($\bar{X} = 4.17$, $\bar{X} = 4.13$)

ตารางที่ 4.20 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการบริหารจัดการ
เปรียบเทียบระหว่างเพศ

ด้านทักษะในการบริหารจัดการ	เพศชาย		เพศหญิง		t (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้นำต้องมีความกล้าตัดสินใจ	4.67	0.60	4.74	0.48	-1.65
2. ผู้นำต้องมีประสบการณ์ในการทำงาน	4.42	0.72	4.53	0.64	-2.23*
3. ผู้นำต้องมีความสามารถในการบริหารจัดการทรัพยากรวัสดุและทรัพยากรมนุษย์	4.51	0.62	4.60	0.56	-2.22*
4. ผู้นำต้องสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี	4.65	0.52	4.70	0.50	-1.23
ค่าเฉลี่ย	4.56	0.48	4.64	0.42	-2.42*

(* $P \leq 0.05$)

จากตารางที่ 4.20 โดยภาพรวมพบว่านิสิตนักศึกษาเพศชายและเพศหญิง มีค่าเฉลี่ยด้านทักษะในการบริหารจัดการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเพศชาย ($\bar{X} = 4.64$, $\bar{X} = 4.56$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบพบว่า องค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีประสบการณ์ในการทำงาน และผู้นำต้องมีความสามารถในการบริหารจัดการทรัพยากรวัสดุและทรัพยากรมนุษย์ มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.21 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์
เปรียบเทียบระหว่างเพศ

คุณลักษณะ	เพศชาย		เพศหญิง		t (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. คุณลักษณะทั่วไป	4.15	0.51	4.20	0.49	-1.45
2. คุณลักษณะด้านความรู้	4.39	0.59	4.49	0.55	-2.39*
3. คุณลักษณะด้านเจตคติต่อตนเอง	4.61	0.46	4.70	0.38	-3.08*
4. คุณลักษณะด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคม	4.61	0.41	4.67	0.37	-2.29*
5. คุณลักษณะด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเอง	4.60	0.45	4.63	0.43	-0.98
6. คุณลักษณะด้านทักษะในการถ่ายทอดและสื่อสาร	4.55	0.48	4.61	0.44	-1.54
7. คุณลักษณะด้านทักษะในการเข้าสังคม	4.17	0.57	4.13	0.57	0.99
8. คุณลักษณะด้านทักษะในการบริหารจัดการ	4.56	0.48	4.64	0.42	-2.42*

(* $P \leq 0.05$)

จากตารางที่ 4.21 นิสิตนักศึกษาเพศชายและเพศหญิง มีค่าเฉลี่ยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ใน 4 องค์ประกอบ คือ คุณลักษณะทั่วไป ด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเอง ด้านทักษะในการถ่ายทอดและสื่อสาร และด้านทักษะในการเข้าสังคม และมีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ใน 4 องค์ประกอบ คือ คุณลักษณะด้านความรู้ ด้านเจตคติต่อตนเอง ด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคม และด้านทักษะในการบริหารจัดการ

ตารางที่ 4.22 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะทั่วไป เปรียบเทียบระหว่างอายุ

คุณลักษณะทั่วไป	18 ปี		19 ปี		20 ปี		21 ปี		22 ปี		23 ปี		23 ปีขึ้นไป		F (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้นำต้องมีสุขภาพแข็งแรงและมีความสมบูรณ์ทางร่างกาย	4.38	0.63	4.38	0.62	4.35	0.61	4.37	0.56	4.31	0.52	4.21	0.78	4.41	0.50	0.58
2. ผู้นำต้องมีกริยาและอาการที่เหมาะสม	4.66	0.53	4.63	0.54	4.59	0.56	4.65	0.48	4.63	0.51	4.67	0.53	4.66	0.55	0.32
3. ผู้นำต้องการแต่งกายที่เหมาะสม	4.57	0.58	4.46	0.61	4.38	0.70	4.58	0.57	4.51	0.67	4.50	0.60	4.66	0.48	2.24*
4. ผู้นำควรจบการศึกษาขั้นต้นในระดับปริญญาตรี	4.04	0.90	3.96	0.93	3.94	0.94	4.06	1.00	4.11	1.08	3.93	1.09	4.38	0.86	1.23
5. ผู้นำต้องมีครอบครัวที่มั่นคง	3.92	0.88	3.74	0.91	3.95	0.86	3.83	0.89	4.01	0.98	3.76	1.03	4.03	0.78	1.57
6. ผู้นำต้องมีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม	4.03	0.86	3.85	0.84	3.88	0.81	3.86	0.87	3.66	1.06	3.88	1.02	4.14	0.92	1.90
7. ผู้นำต้องมีประวัติชีวิตที่ดี	4.06	0.90	3.98	0.98	3.93	1.00	4.05	0.91	3.79	1.05	4.17	0.94	4.31	0.93	1.58
8. ผู้นำต้องเป็นที่ยอมรับทั้งในประเทศและต่างประเทศ	4.12	0.99	4.17	0.90	4.17	0.93	4.21	0.82	4.34	0.76	4.50	0.92	4.31	0.85	1.41
ค่าเฉลี่ย	4.22	0.49	4.15	0.49	4.15	0.51	4.20	0.47	4.17	0.53	4.20	0.60	4.36	0.49	1.12

(*P ≤ 0.05)

จากตารางที่ 4.22 โดยภาพรวมพบว่านิสิตนักศึกษาทุกระดับอายุ มีค่าเฉลี่ยคุณลักษณะทั่วไปไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยนิสิตนักศึกษาอายุ 23 ปีขึ้นไปมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.36$) รองลงมา คือ 18 ปี 21 ปี 23 ปี 22 ปี 19 ปี และ 20 ปี ($\bar{X} = 4.22$, $\bar{X} = 4.20$, $\bar{X} = 4.20$, $\bar{X} = 4.17$, $\bar{X} = 4.15$, $\bar{X} = 4.15$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบด้านผู้นำต้องการแต่งกายที่เหมาะสม มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อนำไปทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยแต่ละคู่ ปรากฏผลดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.23 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องการแต่งกายที่เหมาะสม เปรียบเทียบระหว่างอายุ

ผู้นำต้องการแต่งกายที่เหมาะสม	18 ปี	19 ปี	20 ปี	21 ปี	22 ปี	23 ปี	23 ปีขึ้นไป
18 ปี	-	0.07*	0.08	0.09	0.12	0.13	0.07
19 ปี		-	0.06	0.07	0.09	0.11	0.12
20 ปี			-	0.07*	0.09	0.11	0.12*
21 ปี				-	0.09	0.11	0.13
22 ปี					-	0.12	0.14
23 ปี						-	0.15
23 ปีขึ้นไป							-

จากตารางที่ 4.23 นิสิตนักศึกษามีค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องการแต่งกายที่เหมาะสมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3 คู่ ได้แก่ 1) อายุ 18 ปีและ 19 ปี 2) อายุ 20 ปีและ 21 ปี 3) อายุ 20 ปีและ 23 ปีขึ้นไป

ตารางที่ 4.24 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านความรู้ เปรียบเทียบระหว่างอายุ

ด้านความรู้	18 ปี		19 ปี		20 ปี		21 ปี		22 ปี		23 ปี		23 ปีขึ้นไป		F (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้นำต้องมีความรู้ด้านการเมือง	4.34	0.80	4.29	0.85	4.22	0.86	4.46	0.63	4.38	0.64	4.38	0.70	4.66	0.61	2.25*
2. ผู้นำต้องมีความรู้ด้านเศรษฐกิจ	4.43	0.68	4.42	0.68	4.32	0.76	4.44	0.66	4.44	0.63	4.52	0.55	4.69	0.60	1.61
3. ผู้นำต้องมีความรู้ด้านสังคมและวัฒนธรรม	4.43	0.63	4.44	0.66	4.42	0.66	4.53	0.55	4.51	0.56	4.57	0.59	4.69	0.47	1.42
4. ผู้นำต้องมีความเข้าใจบริบทและสถานการณ์ทางการเมืองในขณะนั้น	4.41	0.73	4.46	0.67	4.47	0.68	4.53	0.56	4.51	0.56	4.62	0.58	4.69	0.60	1.26
5. ผู้นำต้องเข้าใจบทบาทของตนเองในฐานะที่เป็นผู้นำทางการเมือง	4.59	0.63	4.47	0.67	4.46	0.68	4.60	0.55	4.61	0.57	4.67	0.61	4.59	0.63	1.64
ค่าเฉลี่ย	4.44	0.58	4.42	0.60	4.38	0.62	4.51	0.48	4.49	0.46	4.55	0.50	4.66	0.52	1.87

(*P ≤ 0.05)

จากตารางที่ 4.24 โดยภาพรวมพบว่านิสิตนักศึกษาทุกระดับอายุ มีค่าเฉลี่ยด้านความรู้ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยนิสิตนักศึกษาอายุ 23 ปีขึ้นไปมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.66$) รองลงมา คือ 23 ปี 21 ปี 22 ปี 18 ปี 19 ปี และ 20 ปีตามลำดับ ($\bar{X} = 4.55$, $\bar{X} = 4.51$, $\bar{X} = 4.49$, $\bar{X} = 4.44$, $\bar{X} = 4.42$, $\bar{X} = 4.38$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความรู้ด้านการเมือง มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อนำไปทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยแต่ละคู่ ปรากฏผลดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.25 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความรู้ด้านการเมือง เปรียบเทียบระหว่างอายุ

ผู้นำต้องมีความรู้ด้านการเมือง	18 ปี	19 ปี	20 ปี	21 ปี	22 ปี	23 ปี	23 ปีขึ้นไป
18 ปี	-	1.00	0.98	0.98	1.00	1.00	0.35
19 ปี		-	1.00	0.60	1.00	1.00	0.14
20 ปี			-	0.08	0.88	0.98	0.03*
21 ปี				-	1.00	1.00	0.92
22 ปี					-	1.00	0.62
23 ปี						-	0.82
23 ปีขึ้นไป							-

จากตารางที่ 4.25 นิสิตนักศึกษามีค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความรู้ด้านการเมืองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 1 คู่ ได้แก่ 1) อายุ 20 ปี และ 23 ปีขึ้นไป

ตารางที่ 4.26 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านเจตคติต่อตนเอง เปรียบเทียบระหว่างอายุ

ด้านเจตคติต่อตนเอง	18 ปี		19 ปี		20 ปี		21 ปี		22 ปี		23 ปี		23 ปีขึ้นไป		F (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้นำต้องมีคุณธรรมจริยธรรม	4.72	0.47	4.76	0.48	4.66	0.55	4.80	0.40	4.68	0.53	4.76	0.48	4.72	0.59	1.33
2. ผู้นำต้องเชื่อมั่นในตนเอง	4.63	0.50	4.56	0.56	4.51	0.64	4.61	0.51	4.55	0.56	4.43	0.63	4.48	0.63	1.21
3. ผู้นำต้องมีความอดทนและเด็ดขาด	4.69	0.48	4.63	0.55	4.59	0.61	4.75	0.46	4.73	0.45	4.48	0.59	4.59	0.57	2.36
4. ผู้นำต้องมีความสุภาพอ่อนน้อม	4.71	0.49	4.61	0.60	4.59	0.64	4.71	0.52	4.68	0.53	4.55	0.59	4.48	0.79	1.47
5. ผู้นำต้องมีความระมัดระวังและรอบคอบ	4.76	0.43	4.66	0.55	4.65	0.59	4.80	0.40	4.77	0.42	4.71	0.51	4.62	0.62	1.97
6. ผู้นำต้องมีความพยายามและกระตือรือร้น	4.71	0.48	4.70	0.55	4.65	0.62	4.75	0.47	4.75	0.44	4.67	0.53	4.66	0.55	0.69
ค่าเฉลี่ย	4.70	0.36	4.65	0.44	4.61	0.47	4.74	0.35	4.69	0.39	4.60	0.42	4.59	0.48	1.78

(*P ≤ 0.05)

จากตารางที่ 4.26 โดยภาพรวมพบว่านิสิตนักศึกษาทุกระดับอายุ มีค่าเฉลี่ยด้านเจตคติต่อตนเองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยนิสิตนักศึกษาอายุ 21 ปีมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.74$) รองลงมา คือ 18 ปี 22 ปี 19 ปี 20 ปี 23 ปีและ 23 ปีขึ้นไปตามลำดับ ($\bar{X} = 4.70$, $\bar{X} = 4.69$, $\bar{X} = 4.65$, $\bar{X} = 4.61$, $\bar{X} = 4.60$, $\bar{X} = 4.59$)

ตารางที่ 4.27 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคม
เปรียบเทียบระหว่างอายุ

ด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคม	18 ปี		19 ปี		20 ปี		21 ปี		22 ปี		23 ปี		23 ปีขึ้นไป		F (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้เฝ้าต้องมีความเชื่อและศรัทธาในอุดมการณ์ประชาธิปไตย	4.43	0.61	4.42	0.68	4.42	0.65	4.54	0.59	4.38	0.70	4.40	0.59	4.48	0.69	0.70
2. ผู้เฝ้าต้องมีความชอบธรรมและความถูกต้องทางการเมือง	4.62	0.59	4.56	0.65	4.52	0.65	4.66	0.52	4.66	0.51	4.52	0.63	4.66	0.55	1.12
3. ผู้เฝ้าต้องมีความรับผิดชอบ	4.75	0.50	4.71	0.50	4.69	0.56	4.77	0.44	4.75	0.50	4.79	0.42	4.79	0.49	0.57
4. ผู้เฝ้าต้องมีความเชื่อมั่นและศรัทธาต่องานที่ทำ	4.65	0.51	4.58	0.54	4.59	0.57	4.73	0.45	4.63	0.57	4.69	0.47	4.69	0.66	1.44
5. ผู้เฝ้าต้องมีความมุ่งมั่นเอาใจใส่กับงาน	4.73	0.46	4.66	0.55	4.68	0.54	4.76	0.45	4.73	0.51	4.60	0.59	4.76	0.44	1.03
6. ผู้เฝ้าต้องมีความยุติธรรม	4.76	0.50	4.74	0.50	4.66	0.61	4.79	0.43	4.79	0.48	4.86	0.35	4.76	0.51	1.51
7. ผู้เฝ้าต้องมีความเห็นอกเห็นใจ เข้าใจและเอาใจใส่ ผู้ได้บังคับบัญชา	4.59	0.56	4.55	0.64	4.64	0.50	4.67	0.55	4.49	0.67	4.55	0.59	4.69	0.54	1.23
8. ผู้เฝ้าต้องมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และมีวิสัยทัศน์กว้างไกล	4.57	0.56	4.59	0.59	4.62	0.58	4.69	0.50	4.63	0.54	4.64	0.53	4.69	0.47	0.69
9. ผู้เฝ้าต้องมีความซื่อสัตย์ ไม่เห็นแก่ตัว เห็นแก่ประโยชน์ ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน	4.79	0.49	4.72	0.58	4.66	0.64	4.85	0.38	4.75	0.50	4.79	0.52	4.72	0.53	1.90
ค่าเฉลี่ย	4.66	0.35	4.61	0.40	4.61	0.44	4.72	0.32	4.65	0.42	4.65	0.37	4.69	0.43	1.27

(*P ≤ 0.05)

จากตารางที่ 4.27 โดยภาพรวมพบว่านิสิตนักศึกษาทุกระดับอายุ มีค่าเฉลี่ยด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยนิสิตนักศึกษาอายุ 21 ปี มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.72$) รองลงมา คือ 23 ปีขึ้นไป 18 ปี 22 ปี 23 ปี 19 ปี และ 20 ปี ตามลำดับ ($\bar{X} = 4.69$, $\bar{X} = 4.66$, $\bar{X} = 4.65$, $\bar{X} = 4.65$, $\bar{X} = 4.61$, $\bar{X} = 4.61$)

ตารางที่ 4.28 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเอง เปรียบเทียบระหว่างอายุ

ด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเอง	18 ปี		19 ปี		20 ปี		21 ปี		22 ปี		23 ปี		23 ปีขึ้นไป		F (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้นำต้องมีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว	4.61	0.53	4.51	0.64	4.50	0.56	4.58	0.56	4.62	0.52	4.57	0.55	4.66	0.48	1.03
2. ผู้นำต้องสามารถบังคับและควบคุมตนเองได้	4.71	0.46	4.60	0.56	4.56	0.58	4.66	0.49	4.68	0.53	4.64	0.53	4.79	0.41	1.70
3. ผู้นำต้องรู้จักการวิเคราะห์หาเหตุผล	4.71	0.47	4.62	0.58	4.63	0.58	4.73	0.45	4.75	0.47	4.69	0.52	4.62	0.62	1.16
ค่าเฉลี่ย	4.68	0.40	4.58	0.47	4.57	0.46	4.66	0.41	4.68	0.42	4.63	0.43	4.69	0.43	1.69

(*P ≤ 0.05)

จากตารางที่ 4.28 โดยภาพรวมพบว่านิสิตนักศึกษาทุกระดับอายุ มีค่าเฉลี่ยด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยนิสิตนักศึกษาอายุ 23 ปีขึ้นไปมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.69$) รองลงมา คือ 18 ปี 22 ปี 21 ปี 23 ปี 19 ปี และ 20 ปีตามลำดับ ($\bar{X} = 4.68$, $\bar{X} = 4.68$, $\bar{X} = 4.66$, $\bar{X} = 4.63$, $\bar{X} = 4.58$, $\bar{X} = 4.57$)

ตารางที่ 4.29 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการถ่ายทอดและสื่อสาร เปรียบเทียบระหว่างอายุ

ด้านทักษะในการถ่ายทอดและสื่อสาร	18 ปี		19 ปี		20 ปี		21 ปี		22 ปี		23 ปี		23 ปีขึ้นไป		F (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้นำต้องมีความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้	4.59	0.52	4.53	0.61	4.61	0.54	4.68	0.50	4.70	0.46	4.55	0.55	4.66	0.48	1.60
2. ผู้นำต้องสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้เป็นอย่างดี	4.55	0.59	4.46	0.70	4.53	0.60	4.55	0.62	4.61	0.57	4.69	0.60	4.55	0.63	1.08
3. ผู้นำต้องมีความสามารถในการเจรจาต่อรองเพื่อผลประโยชน์ประเทศชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.69	0.51	4.56	0.64	4.61	0.54	4.67	0.51	4.76	0.46	4.69	0.56	4.83	0.38	2.32*
4. ผู้นำต้องมีความสามารถในการสื่อสารนโยบายของรัฐบาลให้ประชาชนทุกระดับเข้าใจได้ง่าย	4.64	0.51	4.49	0.64	4.48	0.63	4.59	0.57	4.65	0.54	4.62	0.58	4.55	0.63	1.72
ค่าเฉลี่ย	4.61	0.43	4.51	0.54	4.56	0.44	4.62	0.42	4.68	0.38	4.64	0.49	4.65	0.43	1.90

(*P ≤ 0.05)

จากตารางที่ 4.29 โดยภาพรวมพบว่านิสิตนักศึกษาทุกระดับอายุ มีค่าเฉลี่ยด้านคุณลักษณะด้านทักษะในการถ่ายทอดและสื่อสารไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยนิสิตนักศึกษาอายุ 22 ปีมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.68$) รองลงมา คือ 23 ปีขึ้นไป 23 ปี 21 ปี 18 ปี 20 ปี และ 19 ปีตามลำดับ ($\bar{X} = 4.65$, $\bar{X} = 4.64$, $\bar{X} = 4.62$, $\bar{X} = 4.61$, $\bar{X} = 4.56$, $\bar{X} = 4.51$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความสามารถในการเจรจาต่อรองเพื่อผลประโยชน์ประเทศชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อนำไปทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยแต่ละคู่ ปรากฏผลดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.30 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความสามารถในการเจรจาต่อรองเพื่อผลประโยชน์ประเทศชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ เปรียบเทียบระหว่างอายุ

ผู้นำต้องมีความสามารถในการเจรจาต่อรองเพื่อผลประโยชน์ประเทศชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ	18 ปี	19 ปี	20 ปี	21 ปี	22 ปี	23 ปี	23 ปีขึ้นไป
18 ปี	-	0.55	0.98	1.00	1.00	1.00	0.84
19 ปี		-	1.00	0.84	0.09	0.97	0.04*
20 ปี			-	1.00	0.38	1.00	0.17
21 ปี				-	0.99	1.00	0.70
22 ปี					-	1.00	1.00
23 ปี						-	0.99
23 ปีขึ้นไป							-

จากตารางที่ 4.25 นิสิตนักศึกษามีค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความสามารถในการเจรจาต่อรองเพื่อผลประโยชน์ประเทศชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 1 คู่ ได้แก่ 1) อายุ 19 ปีและ 23 ปีขึ้นไป

ตารางที่ 4.31 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการเข้าสังคม
เปรียบเทียบระหว่างอายุ

ด้านทักษะในการเข้าสังคม	18 ปี		19 ปี		20 ปี		21 ปี		22 ปี		23 ปี		23 ปีขึ้นไป		F (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้นำต้องชอบเข้าสังคม	4.02	0.84	4.02	0.81	3.94	0.85	4.02	0.89	4.07	0.78	4.10	0.76	4.03	0.98	0.38
2. ผู้นำต้องเข้าใจมารยาททางสังคม	4.53	0.55	4.53	0.59	4.54	0.57	4.59	0.56	4.55	0.56	4.52	0.55	4.59	0.57	0.21
3. ผู้นำต้องมีอารมณ์ขัน	4.00	0.86	3.78	0.81	3.92	0.78	3.90	0.90	3.93	0.83	3.98	0.75	3.66	1.05	1.49
ค่าเฉลี่ย	4.18	0.58	4.11	0.55	4.13	0.57	4.17	0.58	4.18	0.51	4.20	0.58	4.09	0.62	0.46

(*P ≤ 0.05)

จากตารางที่ 4.31 โดยภาพรวมพบว่านิสิตนักศึกษาทุกระดับอายุ มีค่าเฉลี่ยด้านทักษะในการเข้าสังคมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยนิสิตนักศึกษาอายุ 23 ปีมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.20$) รองลงมา คือ 18 ปี 22 ปี 21 ปี 19 ปี และ 23 ปีขึ้นไปตามลำดับ ($\bar{X} = 4.18$, $\bar{X} = 4.18$, $\bar{X} = 4.17$, $\bar{X} = 4.13$, $\bar{X} = 4.11$, $\bar{X} = 4.09$)

ตารางที่ 4.32 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการบริหารจัดการ
เปรียบเทียบระหว่างอายุ

ด้านทักษะในการบริหารจัดการ	18 ปี		19 ปี		20 ปี		21 ปี		22 ปี		23 ปี		23 ปีขึ้นไป		F (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้นำต้องมีความกล้าตัดสินใจ	4.76	0.49	4.64	0.61	4.72	0.54	4.74	0.51	4.75	0.47	4.71	0.46	4.76	0.51	0.95
2. ผู้นำต้องมีประสบการณ์ในการทำงาน	4.64	0.54	4.43	0.69	4.42	0.70	4.52	0.68	4.41	0.77	4.55	0.67	4.48	0.69	2.08
3. ผู้นำต้องมีความสามารถในการบริหารจัดการทรัพยากรวัสดุ และทรัพยากรมนุษย์	4.57	0.62	4.53	0.62	4.50	0.61	4.61	0.51	4.61	0.52	4.71	0.55	4.55	0.63	1.11
4. ผู้นำต้องสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี	4.70	0.48	4.68	0.53	4.64	0.57	4.71	0.47	4.68	0.47	4.76	0.43	4.66	0.48	0.55
ค่าเฉลี่ย	4.67	0.41	4.57	0.50	4.57	0.45	4.64	0.41	4.61	0.43	4.68	0.41	4.61	0.47	1.28

(*P ≤ 0.05)

จากตารางที่ 4.32 โดยภาพรวมพบว่านิสิตนักศึกษาทุกระดับอายุ มีค่าเฉลี่ยด้านทักษะในการ
บริหารจัดการไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยนิสิตนักศึกษาอายุ 23 ปีมี
ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.68$) รองลงมา คือ 18 ปี 21 ปี 22 ปี 23 ปีขึ้นไป 19 ปี และ 20 ปีตามลำดับ
($\bar{X} = 4.67$, $\bar{X} = 4.64$, $\bar{X} = 4.61$, $\bar{X} = 4.61$, $\bar{X} = 4.57$, $\bar{X} = 4.57$)

ตารางที่ 4.33 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์
เปรียบเทียบระหว่างอายุ

คุณลักษณะ	18 ปี		19 ปี		20 ปี		21 ปี		22 ปี		23 ปี		23 ปีขึ้นไป		F (0.05)
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	
1. คุณลักษณะทั่วไป	4.22	0.49	4.15	0.49	4.15	0.51	4.20	0.47	4.17	0.53	4.20	0.60	4.36	0.49	1.12
2. คุณลักษณะด้านความรู้	4.44	0.58	4.42	0.60	4.38	0.62	4.51	0.48	4.49	0.46	4.55	0.50	4.66	0.52	1.87
3. คุณลักษณะด้านเจตคติต่อตนเอง	4.70	0.36	4.65	0.44	4.61	0.47	4.74	0.35	4.69	0.39	4.60	0.42	4.59	0.48	1.78
4. คุณลักษณะด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคม	4.66	0.35	4.61	0.40	4.61	0.44	4.72	0.32	4.65	0.42	4.65	0.37	4.69	0.43	1.27
5. คุณลักษณะด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเอง	4.68	0.40	4.58	0.47	4.57	0.46	4.66	0.41	4.68	0.42	4.63	0.43	4.69	0.43	1.69
6. คุณลักษณะด้านทักษะในการถ่ายทอดและสื่อสาร	4.61	0.43	4.51	0.54	4.56	0.44	4.62	0.42	4.68	0.38	4.64	0.49	4.65	0.43	1.90
7. คุณลักษณะด้านทักษะในการเข้าสังคม	4.18	0.58	4.11	0.55	4.13	0.57	4.17	0.58	4.18	0.51	4.20	0.58	4.09	0.62	0.46
8. คุณลักษณะด้านทักษะในการบริหารจัดการ	4.67	0.41	4.57	0.50	4.57	0.45	4.64	0.41	4.61	0.43	4.68	0.41	4.61	0.47	1.28

(*P ≤ 0.05)

จากตารางที่ 4.33 นิสิตนักศึกษาทุกระดับอายุ มีค่าเฉลี่ยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ 0.05 ในทุกองค์ประกอบ คือ คุณลักษณะทั่วไป ด้านความรู้ ด้านเจตคติต่อตนเอง ด้านเจตคติ
ต่อการเมืองและสังคม ด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเอง ด้านทักษะในการถ่ายทอดและสื่อสาร
ด้านทักษะในการเข้าสังคม และด้านทักษะในการบริหารจัดการ

ตารางที่ 4.34 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะทั่วไป เปรียบเทียบระหว่าง
ภูมิภาค

คุณลักษณะทั่วไป	กรุงเทพฯ- ปริมณฑล		ภาคกลาง		ภาคเหนือ		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคตะวันออก		ภาคตะวันตก		ภาคใต้		F (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้เข้าต้องมีสุขภาพแข็งแรงและมีความสมบูรณ์ทางร่างกาย	4.30	0.64	4.37	0.58	4.30	0.66	4.50	0.53	4.39	0.64	4.49	0.51	4.40	0.52	1.93
2. ผู้เข้าต้องมีกิริยาและอาการที่เหมาะสม	4.58	0.55	4.72	0.45	4.57	0.56	4.67	0.57	4.65	0.52	4.74	0.44	4.71	0.46	1.77
3. ผู้เข้าต้องมีการแต่งกายที่เหมาะสม	4.45	0.67	4.58	0.57	4.54	0.56	4.60	0.56	4.43	0.54	4.45	0.65	4.59	0.56	1.52
4. ผู้เข้าควรจบการศึกษาขั้นต่ำในระดับปริญญาตรี	4.00	0.95	4.00	1.03	4.14	0.92	3.99	1.01	3.98	0.88	3.91	0.95	4.16	0.93	0.54
5. ผู้เข้าต้องมีครอบครัวที่มั่นคง	3.81	0.90	3.83	0.90	4.14	1.00	3.94	0.96	3.86	0.92	3.85	0.75	4.08	0.82	1.80
6. ผู้เข้าต้องมีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม	3.85	0.84	3.94	0.87	4.19	0.85	3.92	1.02	3.92	0.82	3.98	0.71	3.78	1.03	1.24
7. ผู้เข้าต้องมีประวัติชีวิตที่ดี	3.92	0.96	4.10	0.96	4.22	0.95	4.00	1.03	4.12	0.91	4.00	0.98	4.13	0.95	1.36
8. ผู้เข้าต้องเป็นที่ยอมรับทั้งในประเทศและต่างประเทศ	4.18	0.91	4.31	0.67	4.32	0.92	4.21	1.01	4.12	1.03	3.98	0.94	4.34	0.80	1.20
ค่าเฉลี่ย	4.14	0.50	4.23	0.49	4.30	0.50	4.23	0.52	4.18	0.46	4.18	0.53	4.27	0.48	1.69

(*P ≤ 0.05)

จากตารางที่ 4.34 โดยภาพรวมพบว่านิสิตนักศึกษาทุกภูมิภาคมีค่าเฉลี่ยคุณลักษณะทั่วไปไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยภาคเหนือมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.30$) รองลงมา คือ ภาคใต้ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก และ กรุงเทพฯและปริมณฑล ตามลำดับ ($\bar{X} = 4.27$, $\bar{X} = 4.23$, $\bar{X} = 4.23$, $\bar{X} = 4.18$, $\bar{X} = 4.18$, $\bar{X} = 4.14$)

ตารางที่ 4.35 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านความรู้ เปรียบเทียบระหว่าง
ภูมิภาค

ด้านความรู้	กรุงเทพฯ- ปริมณฑล		ภาคกลาง		ภาคเหนือ		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคตะวันออก		ภาคตะวันตก		ภาคใต้		F (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้นำต้องมีความรู้ด้านการเมือง	4.26	0.83	4.36	0.62	4.62	0.49	4.42	0.80	4.31	0.81	4.26	0.87	4.55	0.65	2.88*
2. ผู้นำต้องมีความรู้ด้านเศรษฐกิจ	4.37	0.72	4.50	0.60	4.62	0.49	4.46	0.69	4.37	0.69	4.40	0.77	4.49	0.59	1.38
3. ผู้นำต้องมีความรู้ด้านสังคมและวัฒนธรรม	4.42	0.64	4.62	0.54	4.62	0.55	4.49	0.67	4.45	0.58	4.47	0.65	4.51	0.57	1.58
4. ผู้นำต้องมีความเข้าใจบริบทและสถานการณ์ทางการเมืองในขณะนั้น	4.46	0.63	4.51	0.66	4.65	0.54	4.48	0.74	4.53	0.64	4.38	0.80	4.58	0.59	1.06
5. ผู้นำต้องเข้าใจบทบาทของตนเองในฐานะที่เป็นผู้นำทางการเมือง	4.50	0.67	4.58	0.64	4.62	0.64	4.56	0.61	4.55	0.64	4.60	0.54	4.61	0.58	0.71
ค่าเฉลี่ย	4.40	0.59	4.51	0.47	4.63	0.47	4.48	0.61	4.44	0.56	4.42	0.63	4.55	0.50	1.80

(*P ≤ 0.05)

จากตารางที่ 4.35 โดยภาพรวมพบว่านิสิตนักศึกษาทุกภูมิภาคมีค่าเฉลี่ยด้านความรู้ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยภาคเหนือมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.63$) รองลงมา คือ ภาคใต้ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก และ กรุงเทพฯและปริมณฑล ตามลำดับ ($\bar{X} = 4.55$, $\bar{X} = 4.51$, $\bar{X} = 4.48$, $\bar{X} = 4.44$, $\bar{X} = 4.42$, $\bar{X} = 4.40$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบพบว่า องค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความรู้ด้านการเมือง มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อนำไปทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยแต่ละคู่ ปรากฏผลดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.36 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความรู้ด้านการเมือง เปรียบเทียบระหว่าง
ภูมิภาค

ผู้นำต้องมีความรู้ด้านการเมือง	กรุงเทพฯ - ปริมณฑล	ภาคกลาง	ภาคเหนือ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคตะวันออก	ภาคตะวันตก	ภาคใต้
กรุงเทพฯ- ปริมณฑล	-	-0.10	-0.36*	-0.16	-0.06	0.00	-0.30*
ภาคกลาง		-	-0.26	-0.06	0.05	0.10	-0.20
ภาคเหนือ			-	0.21	0.31	0.37	0.07
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ				-	0.10	0.16	-0.14
ภาคตะวันออก					-	0.06	-0.24
ภาคตะวันตก						-	-0.30
ภาคใต้							-

จากตารางที่ 4.36 นิสิตนักศึกษามีค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความรู้ด้านการเมืองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2 คู่ ได้แก่ 1) กรุงเทพฯและปริมณฑลกับภาคเหนือ 2) กรุงเทพฯและปริมณฑลกับภาคใต้

ตารางที่ 4.37 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านเจตคติต่อตนเอง เปรียบเทียบระหว่างภูมิภาค

ด้านเจตคติต่อตนเอง	กรุงเทพฯ-ปริมณฑล		ภาคกลาง		ภาคเหนือ		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคตะวันออก		ภาคตะวันตก		ภาคใต้		F (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้นำต้องมีคุณธรรมจริยธรรม	4.69	0.53	4.76	0.43	4.86	0.35	4.71	0.53	4.76	0.43	4.74	0.44	4.82	0.42	1.56
2. ผู้นำต้องเชื่อมั่นในตนเอง	4.57	0.55	4.46	0.57	4.43	0.69	4.56	0.61	4.59	0.54	4.55	0.54	4.63	0.58	0.93
3. ผู้นำต้องมีความอดทนและเด็ดขาด	4.62	0.56	4.56	0.64	4.62	0.59	4.71	0.48	4.73	0.45	4.70	0.46	4.77	0.42	1.79
4. ผู้นำต้องมีความสุภาพอ่อนน้อม	4.61	0.61	4.60	0.57	4.70	0.57	4.63	0.58	4.76	0.47	4.64	0.61	4.70	0.49	0.85
5. ผู้นำต้องมีความระมัดระวังและรอบคอบ	4.70	0.52	4.72	0.51	4.68	0.58	4.69	0.51	4.73	0.53	4.77	0.43	4.73	0.47	0.22
6. ผู้นำต้องมีความพยายามและกระตือรือร้น	4.69	0.53	4.73	0.48	4.70	0.57	4.64	0.69	4.76	0.43	4.72	0.50	4.70	0.49	0.36
ค่าเฉลี่ย	4.65	0.43	4.64	0.42	4.67	0.47	4.66	0.43	4.72	0.35	4.69	0.41	4.73	0.36	0.66

(*P ≤ 0.05)

จากตารางที่ 4.37 โดยภาพรวมพบว่านิสิตนักศึกษาทุกภูมิภาคมีค่าเฉลี่ยด้านเจตคติต่อตนเองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยภาคใต้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.73$) รองลงมา คือ ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรุงเทพฯและปริมณฑล และภาคกลาง ตามลำดับ ($\bar{X} = 4.72$, $\bar{X} = 4.69$, $\bar{X} = 4.67$, $\bar{X} = 4.66$, $\bar{X} = 4.65$, $\bar{X} = 4.64$)

ตารางที่ 4.38 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคม เปรียบเทียบระหว่างภูมิภาค

ด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคม	กรุงเทพฯ-ปริมณฑล		ภาคกลาง		ภาคเหนือ		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคตะวันออก		ภาคตะวันตก		ภาคใต้		F (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้ปกครองมีความเชื่อและศรัทธาในอุดมการณ์ประชาธิปไตย	4.40	0.65	4.53	0.64	4.59	0.60	4.43	0.70	4.37	0.66	4.36	0.67	4.59	0.52	1.83
2. ผู้ปกครองมีความชอบธรรมและความถูกต้องทางการเมือง	4.56	0.63	4.64	0.51	4.78	0.48	4.57	0.61	4.57	0.61	4.57	0.62	4.61	0.58	0.91
3. ผู้ปกครองมีความรับผิดชอบ	4.71	0.52	4.77	0.45	4.73	0.56	4.73	0.50	4.71	0.50	4.74	0.49	4.84	0.40	0.97
4. ผู้ปกครองมีความเชื่อมั่นและศรัทธาต่องานที่ทำ	4.59	0.54	4.63	0.54	4.68	0.58	4.62	0.60	4.71	0.50	4.64	0.49	4.78	0.44	1.72
5. ผู้ปกครองมีความมุ่งมั่นเอาใจใส่กับงาน	4.68	0.53	4.72	0.48	4.68	0.53	4.71	0.51	4.65	0.52	4.72	0.50	4.83	0.41	1.19
6. ผู้ปกครองมีความยุติธรรม	4.75	0.51	4.69	0.49	4.81	0.46	4.69	0.62	4.69	0.51	4.81	0.40	4.76	0.51	0.65
7. ผู้ปกครองมีความเห็นอกเห็นใจ เข้าใจและเอาใจใส่ผู้ได้บังคับบัญชา	4.57	0.60	4.60	0.57	4.62	0.59	4.67	0.55	4.49	0.58	4.70	0.51	4.64	0.53	0.95
8. ผู้ปกครองมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และมีวิสัยทัศน์กว้างไกล	4.59	0.58	4.65	0.51	4.62	0.55	4.69	0.58	4.61	0.53	4.64	0.49	4.69	0.54	0.72
9. ผู้ปกครองมีความซื่อสัตย์ ไม่เห็นแก่ตัว เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน	4.73	0.56	4.76	0.46	4.70	0.57	4.74	0.58	4.67	0.65	4.79	0.46	4.87	0.41	1.06
ค่าเฉลี่ย	4.62	0.39	4.67	0.39	4.69	0.46	4.65	0.45	4.61	0.41	4.66	0.39	4.73	0.30	1.24

(*P ≤ 0.05)

จากตารางที่ 4.38 โดยภาพรวมพบว่านิสิตนักศึกษาทุกภูมิภาคมีค่าเฉลี่ยด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยภาคใต้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.73$) รองลงมา คือ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันตก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรุงเทพฯและปริมณฑล และภาคตะวันออก ตามลำดับ ($\bar{X} = 4.69$, $\bar{X} = 4.67$, $\bar{X} = 4.66$, $\bar{X} = 4.65$, $\bar{X} = 4.62$, $\bar{X} = 4.61$)

ตารางที่ 4.39 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเอง เปรียบเทียบระหว่างภูมิภาค

ด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเอง	กรุงเทพฯ-ปริมณฑล		ภาคกลาง		ภาคเหนือ		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคตะวันออก		ภาคตะวันตก		ภาคใต้		F (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้นำต้องมีความสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว	4.53	0.58	4.59	0.50	4.65	0.54	4.50	0.61	4.61	0.53	4.60	0.68	4.63	0.53	0.86
2. ผู้นำต้องสามารถบังคับและควบคุมตนเองได้	4.61	0.54	4.65	0.53	4.68	0.53	4.64	0.55	4.65	0.48	4.70	0.51	4.67	0.47	0.40
3. ผู้นำต้องรู้จักการวิเคราะห์หาเหตุผล	4.67	0.52	4.62	0.59	4.59	0.64	4.56	0.65	4.71	0.50	4.81	0.40	4.78	0.42	2.07
ค่าเฉลี่ย	4.60	0.44	4.62	0.45	4.64	0.49	4.57	0.48	4.65	0.40	4.70	0.39	4.69	0.38	1.05

(*P ≤ 0.05)

จากตารางที่ 4.39 โดยภาพรวมพบว่านิสิตนักศึกษาทุกภูมิภาคมีค่าเฉลี่ยด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยภาคตะวันตกมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.70$) รองลงมา คือ ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ ภาคกลาง กรุงเทพฯและปริมณฑล และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามลำดับ ($\bar{X} = 4.69$, $\bar{X} = 4.65$, $\bar{X} = 4.64$, $\bar{X} = 4.62$, $\bar{X} = 4.60$, $\bar{X} = 4.57$)

ตารางที่ 4.40 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการถ่ายทอดและสื่อสาร เปรียบเทียบระหว่างภูมิภาค

ด้านทักษะในการถ่ายทอดและสื่อสาร	กรุงเทพฯ-ปริมณฑล		ภาคกลาง		ภาคเหนือ		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคตะวันออก		ภาคตะวันตก		ภาคใต้		F (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้ปฏิบัติงานมีความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้	4.60	0.56	4.50	0.58	4.76	0.50	4.62	0.54	4.65	0.48	4.68	0.47	4.58	0.50	1.23
2. ผู้ปฏิบัติงานสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้เป็นอย่างดี	4.54	0.62	4.50	0.64	4.59	0.55	4.46	0.74	4.59	0.50	4.53	0.58	4.57	0.67	0.37
3. ผู้ปฏิบัติงานมีความสามารถในการเจรจาต่อรองเพื่อผลประโยชน์ประเทศชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.62	0.58	4.59	0.59	4.81	0.46	4.67	0.52	4.69	0.47	4.66	0.48	4.70	0.46	1.09
4. ผู้ปฏิบัติงานมีความสามารถในการสื่อสารนโยบายของรัฐบาลให้ประชาชนทุกระดับเข้าใจได้ง่าย	4.53	0.62	4.58	0.55	4.78	0.48	4.51	0.59	4.49	0.54	4.57	0.58	4.63	0.58	1.46
ค่าเฉลี่ย	4.57	0.48	4.54	0.50	4.74	0.43	4.57	0.45	4.60	0.41	4.61	0.40	4.62	0.41	0.99

(*P ≤ 0.05)

จากตารางที่ 4.40 โดยภาพรวมพบว่านิสิตนักศึกษาทุกภูมิภาคมีค่าเฉลี่ยด้านคุณลักษณะด้านทักษะในการถ่ายทอดและสื่อสารไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยภาคเหนือมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.74$) รองลงมา คือ ภาคใต้ ภาคตะวันตก ภาคตะวันออก กรุงเทพฯ และปริมณฑล ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลาง ตามลำดับ ($\bar{X} = 4.62$, $\bar{X} = 4.61$, $\bar{X} = 4.60$, $\bar{X} = 4.57$, $\bar{X} = 4.57$, $\bar{X} = 4.54$)

ตารางที่ 4.41 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการเข้าสังคม เปรียบเทียบระหว่างภูมิภาค

ด้านทักษะในการเข้าสังคม	กรุงเทพฯ- ปริมณฑล		ภาคกลาง		ภาคเหนือ		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคตะวันออก		ภาคตะวันตก		ภาคใต้		F (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้นำต้องชอบเข้าสังคม	3.94	0.83	4.08	0.79	4.27	0.77	4.04	0.98	4.16	0.76	3.85	0.86	4.16	0.79	2.23*
2. ผู้นำต้องเข้าใจมารยาททางสังคม	4.51	0.56	4.53	0.62	4.73	0.45	4.50	0.55	4.67	0.48	4.55	0.65	4.61	0.58	1.61
3. ผู้นำต้องมีอารมณ์ขัน	3.90	0.82	3.87	0.83	4.05	0.66	3.85	1.04	4.02	0.74	3.70	0.88	3.88	0.83	0.89
ค่าเฉลี่ย	4.12	0.55	4.16	0.55	4.35	0.48	4.13	0.66	4.28	0.49	4.04	0.65	4.22	0.55	2.04

(*P ≤ 0.05)

จากตารางที่ 4.41 โดยภาพรวมพบว่านิสิตนักศึกษาทุกภูมิภาคมีค่าเฉลี่ยด้านทักษะในการเข้าสังคมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยภาคเหนือมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.35$) รองลงมา คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ ภาคกลาง ภาคตะวันออก กรุงเทพมหานคร และ ภาคตะวันตก ตามลำดับ ($\bar{X} = 4.28$, $\bar{X} = 4.22$, $\bar{X} = 4.16$, $\bar{X} = 4.13$, $\bar{X} = 4.12$, $\bar{X} = 4.04$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบด้านผู้นำต้องชอบเข้าสังคมมีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อนำไปทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยแต่ละคู่ ปรากฏผลดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.42 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องชอบเข้าสังคม เปรียบเทียบระหว่างภูมิภาค

ด้านผู้นำต้องชอบเข้าสังคม	กรุงเทพฯ - ปริมณฑล	ภาคกลาง	ภาคเหนือ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคตะวันออก	ภาคตะวันตก	ภาคใต้
กรุงเทพฯ- ปริมณฑล	-	-0.14	-0.33*	-0.10	-0.22	0.09	-0.22*
ภาคกลาง		-	-0.19	0.04	-0.08	0.23	-0.08
ภาคเหนือ			-	0.24	0.11	0.42*	0.11
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ				-	-0.12	0.19	-0.12
ภาคตะวันออก					-	0.31	0.00
ภาคตะวันตก						-	-0.31*
ภาคใต้							-

จากตารางที่ 4.42 นิสิตนักศึกษาในกรุงเทพฯและปริมณฑล มีค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องชอบเข้าสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 4 คู่ ได้แก่ 1) กรุงเทพฯและปริมณฑลกับภาคเหนือ 2) กรุงเทพฯและปริมณฑลกับภาคใต้ 3) ภาคเหนือกับภาคตะวันตก 4) ภาคตะวันตกกับภาคใต้

ตารางที่ 4.43 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการบริหารจัดการ
เปรียบเทียบระหว่างภูมิภาค

ด้านทักษะในการบริหารจัดการ	กรุงเทพฯ- ปริมณฑล		ภาคกลาง		ภาคเหนือ		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคตะวันออก		ภาคตะวันตก		ภาคใต้		F (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้นำต้องมีความกล้าตัดสินใจ	4.68	0.56	4.74	0.50	4.78	0.48	4.75	0.46	4.75	0.52	4.72	0.54	4.72	0.57	0.48
2. ผู้นำต้องมีประสบการณ์ในการทำงาน	4.46	0.68	4.47	0.79	4.54	0.65	4.43	0.73	4.61	0.53	4.49	0.59	4.57	0.63	0.69
3. ผู้นำต้องมีความสามารถในการจัดการทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรมนุษย์	4.55	0.59	4.55	0.60	4.59	0.55	4.54	0.63	4.59	0.57	4.57	0.58	4.64	0.55	0.36
4. ผู้นำต้องสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี	4.65	0.53	4.72	0.45	4.70	0.46	4.64	0.55	4.71	0.46	4.72	0.50	4.78	0.47	1.02
ค่าเฉลี่ย	4.59	0.45	4.62	0.48	4.66	0.45	4.59	0.48	4.66	0.38	4.63	0.45	4.68	0.38	0.75

(*P ≤ 0.05)

จากตารางที่ 4.43 โดยภาพรวมพบว่านิสิตนักศึกษาทุกภูมิภาคมีค่าเฉลี่ยด้านทักษะในการบริหารจัดการไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยภาคใต้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.68$) รองลงมา คือ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันตก ภาคกลาง กรุงเทพฯและปริมณฑล และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามลำดับ ($\bar{X} = 4.66$, $\bar{X} = 4.66$, $\bar{X} = 4.63$, $\bar{X} = 4.62$, $\bar{X} = 4.59$, $\bar{X} = 4.59$)

ตารางที่ 4.44 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์
เปรียบเทียบระหว่างภูมิภาค

คุณลักษณะ	กรุงเทพฯ-ปริมณฑล		ภาคกลาง		ภาคเหนือ		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคตะวันออก		ภาคตะวันตก		ภาคใต้		F (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. คุณลักษณะทั่วไป	4.14	0.50	4.23	0.49	4.30	0.50	4.23	0.52	4.18	0.46	4.18	0.53	4.27	0.48	1.69
2. คุณลักษณะด้านความรู้	4.40	0.59	4.51	0.47	4.63	0.47	4.48	0.61	4.44	0.56	4.42	0.63	4.55	0.50	1.80
3. คุณลักษณะด้านเจตคติต่อตนเอง	4.65	0.43	4.64	0.42	4.67	0.47	4.66	0.43	4.72	0.35	4.69	0.41	4.73	0.36	0.66
4. คุณลักษณะด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคม	4.62	0.39	4.67	0.39	4.69	0.46	4.65	0.45	4.61	0.41	4.66	0.39	4.73	0.30	1.24
5. คุณลักษณะด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเอง	4.60	0.44	4.62	0.45	4.64	0.49	4.57	0.48	4.65	0.40	4.70	0.39	4.69	0.38	1.05
6. คุณลักษณะด้านทักษะในการถ่ายทอดและสื่อสาร	4.57	0.48	4.54	0.50	4.74	0.43	4.57	0.45	4.60	0.41	4.61	0.40	4.62	0.41	0.99
7. คุณลักษณะด้านทักษะในการเข้าสังคม	4.12	0.55	4.16	0.55	4.35	0.48	4.13	0.66	4.28	0.49	4.04	0.65	4.22	0.55	2.04
8. คุณลักษณะด้านทักษะในการบริหารจัดการ	4.59	0.45	4.62	0.48	4.66	0.45	4.59	0.48	4.66	0.38	4.63	0.45	4.68	0.38	0.75

(*P ≤ 0.05)

จากตารางที่ 4.44 นิสิตนักศึกษาในแต่ละภูมิภาคมีค่าเฉลี่ยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในทุกองค์ประกอบ คือ คุณลักษณะทั่วไป ด้านความรู้ ด้านเจตคติต่อตนเอง ด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคม ด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเอง ด้านทักษะในการถ่ายทอดและสื่อสาร ด้านทักษะในการเข้าสังคม และด้านทักษะในการบริหารจัดการ

ตารางที่ 4.45 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะทั่วไป เปรียบเทียบระหว่างสถาบันการศึกษา

คุณลักษณะทั่วไป	รัฐและกำกับของรัฐ		รัฐไม่จำกัดรับ		ราชภัฏและราชวมงคล		เอกชน		F (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้นำต้องมีสุขภาพแข็งแรงและมีความสมบูรณ์ทางร่างกาย	4.30	0.65	4.45	0.54	4.34	0.60	4.35	0.62	2.14
2. ผู้นำต้องมีกริยาและอาการที่เหมาะสม	4.75	0.46	4.62	0.50	4.55	0.59	4.62	0.52	6.02*
3. ผู้นำต้องมีการแต่งกายที่เหมาะสม	4.47	0.65	4.48	0.55	4.47	0.66	4.60	0.58	1.40
4. ผู้นำควรจบการศึกษาขั้นต้นในระดับปริญญาตรี	3.91	1.11	4.06	0.88	4.05	0.89	4.02	0.94	1.12
5. ผู้นำต้องมีครอบครัวที่มั่นคง	3.74	0.97	4.03	0.82	3.85	0.89	3.92	0.88	3.65*
6. ผู้นำต้องมีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม	3.77	1.02	3.94	0.81	3.91	0.81	3.95	0.83	1.80
7. ผู้นำต้องมีประวัติชีวิตที่ดี	3.80	1.11	4.08	0.90	4.07	0.89	4.05	0.93	4.36*
8. ผู้นำต้องเป็นที่ยอมรับทั้งในประเทศและต่างประเทศ	4.24	0.94	4.26	0.81	4.12	0.92	4.27	0.89	1.45
ค่าเฉลี่ย	4.12	0.56	4.24	0.45	4.17	0.49	4.22	0.49	2.19

(* $P \leq 0.05$)

จากตารางที่ 4.45 โดยภาพรวมพบว่านิสิตนักศึกษาทั้ง 4 สถาบัน มีค่าเฉลี่ยคุณลักษณะทั่วไปไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมหาวิทยาลัยรัฐไม่จำกัดรับมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.24$) รองลงมา คือ มหาวิทยาลัยเอกชน มหาวิทยาลัยราชภัฏและราชวมงคล และมหาวิทยาลัยรัฐและกำกับของรัฐ ตามลำดับ ($\bar{X} = 4.22$, $\bar{X} = 4.17$, $\bar{X} = 4.12$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบพบว่า องค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีกริยาและอาการที่เหมาะสม ผู้นำต้องมีครอบครัวที่มั่นคง และผู้นำต้องมีประวัติชีวิตที่ดี มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อนำไปทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยแต่ละคู่ ปรากฏผลดังต่อไปนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ตารางที่ 4.46 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีกิริยาและอาการที่เหมาะสม เปรียบเทียบระหว่างสถาบันการศึกษา

ผู้นำต้องมีกิริยาและอาการที่เหมาะสม	รัฐและกำกับของรัฐ	รัฐไม่จำกัดรับ	ราชภัฏและราชวมงคล	เอกชน
รัฐและกำกับของรัฐ	-	1.28*	0.20*	0.13
รัฐไม่จำกัดรับ		-	0.07	0.00
ราชภัฏและราชวมงคล			-	-0.07
เอกชน				-

จากตารางที่ 4.46 นิสิตนักศึกษามีค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีกิริยาและอาการที่เหมาะสม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 2 คู่ ได้แก่ 1) มหาวิทยาลัยรัฐและกำกับของรัฐกับมหาวิทยาลัยรัฐไม่จำกัดรับ 2) มหาวิทยาลัยรัฐและกำกับของรัฐกับมหาวิทยาลัยราชภัฏและราชวมงคล

ตารางที่ 4.47 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีครอบครัวที่มั่นคง เปรียบเทียบระหว่างสถาบันการศึกษา

ผู้นำต้องมีครอบครัวที่มั่นคง	รัฐและกำกับของรัฐ	รัฐไม่จำกัดรับ	ราชภัฏและราชวมงคล	เอกชน
รัฐและกำกับของรัฐ	-	-0.29*	-0.11	-0.18
รัฐไม่จำกัดรับ		-	0.18	0.12
ราชภัฏและราชวมงคล			-	-0.07
เอกชน				-

จากตารางที่ 4.47 นิสิตนักศึกษามีค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีครอบครัวที่มั่นคงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 1 คู่ ได้แก่ 1) มหาวิทยาลัยรัฐและกำกับของรัฐและมหาวิทยาลัยรัฐไม่จำกัดรับ

ตารางที่ 4.48 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีประวัติชีวิตที่ดี เปรียบเทียบระหว่างสถาบันการศึกษา

ผู้นำต้องมีประวัติชีวิตที่ดี	รัฐและกำกับของรัฐ	รัฐไม่จำกัดรับ	ราชภัฏและราชวมงคล	เอกชน
รัฐและกำกับของรัฐ	-	-0.29*	-0.28*	-0.25
รัฐไม่จำกัดรับ		-	0.01	0.03
ราชภัฏและราชวมงคล			-	0.03
เอกชน				-

จากตารางที่ 4.48 นิสิตนักศึกษามีค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีประวัติชีวิตที่ดีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 2 คู่ ได้แก่ 1) มหาวิทยาลัยรัฐและกำกับของรัฐกับมหาวิทยาลัยรัฐไม่จำกัดรับ 2) มหาวิทยาลัยรัฐและกำกับของรัฐกับมหาวิทยาลัยราชภัฏและราชวมงคล

ตารางที่ 4.49 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านความรู้ เปรียบเทียบระหว่างสถาบันการศึกษา

ด้านความรู้	รัฐและกำกับของรัฐ		รัฐไม่จำกัดรับ		ราชภัฏและราชชมงคล		เอกชน		F (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้นำต้องมีความรู้ด้านการเมือง	4.51	0.65	4.44	0.63	4.17	0.86	4.25	0.91	9.43*
2. ผู้นำต้องมีความรู้ด้านเศรษฐกิจ	4.55	0.62	4.44	0.60	4.31	0.74	4.41	0.75	4.98*
3. ผู้นำต้องมีความรู้ด้านสังคมและวัฒนธรรม	4.57	0.61	4.49	0.51	4.37	0.68	4.50	0.62	4.91*
4. ผู้นำต้องมีความเข้าใจบริบทและสถานการณ์ทางการเมืองในขณะนั้น	4.63	0.56	4.45	0.63	4.38	0.70	4.52	0.67	6.72*
5. ผู้นำต้องเข้าใจบทบาทของตนเองในฐานะที่เป็นผู้นำทางการเมือง	4.70	0.51	4.56	0.59	4.40	0.71	4.54	0.68	9.50*
ค่าเฉลี่ย	4.59	0.49	4.47	0.48	4.33	0.62	4.45	0.63	9.57*

(*P ≤ 0.05)

จากตารางที่ 4.49 โดยภาพรวมพบว่านิสิตนักศึกษาทั้ง 4 สถาบัน มีค่าเฉลี่ยด้านความรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมหาวิทยาลัยรัฐและกำกับของรัฐมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.59$) รองลงมา คือ มหาวิทยาลัยรัฐไม่จำกัดรับ มหาวิทยาลัยเอกชน และมหาวิทยาลัยราชภัฏและราชชมงคล ตามลำดับ ($\bar{X} = 4.47$, $\bar{X} = 4.45$, $\bar{X} = 4.33$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบพบว่า องค์ประกอบด้านความรู้ทุกด้าน มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อนำไปทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยแต่ละคู่ ปรากฏผลดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.50 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความรู้ด้านการเมือง เปรียบเทียบระหว่างสถาบันการศึกษา

ผู้นำต้องมีความรู้ด้านการเมือง	รัฐและกำกับของรัฐ	รัฐไม่จำกัดรับ	ราชภัฏและราชชมงคล	เอกชน
รัฐและกำกับของรัฐ	-	0.07	0.34*	0.26*
รัฐไม่จำกัดรับ		-	0.27*	0.19
ราชภัฏและราชชมงคล			-	-0.08
เอกชน				-

จากตารางที่ 4.50 นิสิตนักศึกษามืองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความรู้ด้านการเมืองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 3 คู่ ได้แก่ 1) มหาวิทยาลัยรัฐและกำกับของรัฐกับมหาวิทยาลัยราชภัฏและราชชมงคล 2) มหาวิทยาลัยรัฐและกำกับของรัฐกับมหาวิทยาลัยเอกชน 3) มหาวิทยาลัยรัฐไม่จำกัดรับกับมหาวิทยาลัยราชภัฏและราชชมงคล

ตารางที่ 4.51 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความรู้ด้านเศรษฐกิจ เปรียบเทียบระหว่างสถาบันการศึกษา

ผู้นำต้องมีความรู้ด้านเศรษฐกิจ	รัฐและกำกับของรัฐ	รัฐไม่จำกัดรับ	ราชภัฏและราชวมงคล	เอกชน
รัฐและกำกับของรัฐ	-	0.11	0.24*	0.14
รัฐไม่จำกัดรับ		-	0.13	0.03
ราชภัฏและราชวมงคล			-	-0.10
เอกชน				-

จากตารางที่ 4.51 นิสิตนักศึกษาที่มีค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความรู้ด้านเศรษฐกิจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 1 คู่ ได้แก่ 1) มหาวิทยาลัยรัฐและกำกับของรัฐและมหาวิทยาลัยราชภัฏและราชวมงคล

ตารางที่ 4.52 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความรู้ด้านสังคมและวัฒนธรรม เปรียบเทียบระหว่างสถาบันการศึกษา

ผู้นำต้องมีความรู้ด้านสังคมและวัฒนธรรม	รัฐและกำกับของรัฐ	รัฐไม่จำกัดรับ	ราชภัฏและราชวมงคล	เอกชน
รัฐและกำกับของรัฐ	-	0.09	0.21*	0.07
รัฐไม่จำกัดรับ		-	0.12	-0.01
ราชภัฏและราชวมงคล			-	-0.13
เอกชน				-

จากตารางที่ 4.52 นิสิตนักศึกษาที่มีค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความรู้ด้านสังคมและวัฒนธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 1 คู่ ได้แก่ 1) มหาวิทยาลัยรัฐและกำกับของรัฐและมหาวิทยาลัยราชภัฏและราชวมงคล

ตารางที่ 4.53 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความเข้าใจบริบทและสถานการณ์ทางการเมืองในขณะนั้น เปรียบเทียบระหว่างสถาบันการศึกษา

ผู้นำต้องมีความเข้าใจบริบทและสถานการณ์ทางการเมืองในขณะนั้น	รัฐและกำกับของรัฐ	รัฐไม่จำกัดรับ	ราชภัฏและราชวมงคล	เอกชน
รัฐและกำกับของรัฐ	-	0.18*	0.25*	0.11
รัฐไม่จำกัดรับ		-	0.07	-0.08
ราชภัฏและราชวมงคล			-	-0.14
เอกชน				-

จากตารางที่ 4.53 นิสิตนักศึกษาที่มีค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความเข้าใจบริบทและสถานการณ์ทางการเมืองในขณะนั้น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 2 คู่ ได้แก่ 1) มหาวิทยาลัยรัฐและกำกับของรัฐกับมหาวิทยาลัยรัฐไม่จำกัดรับ 2) มหาวิทยาลัยรัฐและกำกับของรัฐกับมหาวิทยาลัยราชภัฏและราชวมงคล

ตารางที่ 4.54 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องเข้าใจบทบาทของตนเองในฐานะที่เป็นผู้นำทางการเมือง เปรียบเทียบระหว่างสถาบันการศึกษา

ผู้นำต้องเข้าใจบทบาทของตนเองในฐานะที่เป็นผู้นำทางการเมือง	รัฐและกำกับของรัฐ	รัฐไม่จำกัดรับ	ราชภัฏและราชวมงคล	เอกชน
รัฐและกำกับของรัฐ	-	0.15*	0.30*	0.16
รัฐไม่จำกัดรับ		-	0.15	0.02
ราชภัฏและราชวมงคล			-	-0.14
เอกชน				-

จากตารางที่ 4.54 นิสิตนักศึกษาที่มีค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องเข้าใจบทบาทของตนเองในฐานะที่เป็นผู้นำทางการเมือง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 2 คู่ ได้แก่ 1) มหาวิทยาลัยรัฐและกำกับของรัฐกับมหาวิทยาลัยรัฐไม่จำกัดรับ 2) มหาวิทยาลัยรัฐและกำกับของรัฐกับมหาวิทยาลัยราชภัฏและราชวมงคล

ตารางที่ 4.55 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านเจตคติต่อตนเอง เปรียบเทียบระหว่างสถาบันการศึกษา

ด้านเจตคติต่อตนเอง	รัฐและกำกับของรัฐ		รัฐไม่จำกัดรับ		ราชภัฏและราชชมงคล		เอกชน		F (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้นำต้องมีคุณธรรมจริยธรรม	4.85	0.40	4.73	0.49	4.64	0.53	4.71	0.51	7.44*
2. ผู้นำต้องเชื่อมั่นในตนเอง	4.62	0.54	4.50	0.60	4.51	0.59	4.64	0.52	2.90
3. ผู้นำต้องมีความอดทนและเด็ดขาด	4.69	0.50	4.63	0.55	4.60	0.57	4.72	0.50	1.85
4. ผู้นำต้องมีความสุภาพอ่อนน้อม	4.65	0.61	4.64	0.55	4.58	0.59	4.72	0.56	1.66
5. ผู้นำต้องมีความระมัดระวังและรอบคอบ	4.80	0.47	4.69	0.49	4.61	0.57	4.80	0.43	7.08*
6. ผู้นำต้องมีความพยายามและกระตือรือร้น	4.79	0.47	4.71	0.53	4.61	0.59	4.75	0.47	5.24*
ค่าเฉลี่ย	4.73	0.36	4.65	0.43	4.59	0.45	4.72	0.40	5.53*

(*P ≤ 0.05)

จากตารางที่ 4.55 โดยภาพรวมพบว่านิสิตนักศึกษาทั้ง 4 สถาบัน มีค่าเฉลี่ยด้านเจตคติต่อตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมหาวิทยาลัยรัฐและกำกับของรัฐมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.73$) รองลงมา คือ มหาวิทยาลัยเอกชน มหาวิทยาลัยรัฐไม่จำกัดรับ และมหาวิทยาลัยราชภัฏและราชชมงคล ตามลำดับ ($\bar{X} = 4.72$, $\bar{X} = 4.65$, $\bar{X} = 4.59$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีคุณธรรมจริยธรรม ผู้นำต้องมีความระมัดระวังและรอบคอบ และผู้นำต้องมีความพยายามและกระตือรือร้น มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อนำไปทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยแต่ละคู่ ปรากฏผลดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.56 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีคุณธรรมจริยธรรม เปรียบเทียบระหว่างสถาบันการศึกษา

ผู้นำต้องมีคุณธรรมจริยธรรม	รัฐและกำกับของรัฐ	รัฐไม่จำกัดรับ	ราชภัฏและราชชมงคล	เอกชน
รัฐและกำกับของรัฐ	-	0.12	0.21*	0.13
รัฐไม่จำกัดรับ		-	0.09	0.02
ราชภัฏและราชชมงคล			-	-0.07
เอกชน				-

จากตารางที่ 4.56 นิสิตนักศึกษามีค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีคุณธรรมจริยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 1 คู่ ได้แก่ 1) มหาวิทยาลัยรัฐและกำกับของรัฐ และมหาวิทยาลัยราชภัฏและราชชมงคล

ตารางที่ 4.57 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความระมัดระวังและรอบคอบ เปรียบเทียบระหว่างสถาบันการศึกษา

ผู้นำต้องมีความระมัดระวังและรอบคอบ	รัฐและกำกับของรัฐ	รัฐไม่จำกัดรับ	ราชภัฏและราชวมงคล	เอกชน
รัฐและกำกับของรัฐ	-	0.11	0.19*	0.01
รัฐไม่จำกัดรับ		-	0.08	-0.11
ราชภัฏและราชวมงคล			-	-0.18*
เอกชน				-

จากตารางที่ 4.57 นิสิตนักศึกษาที่มีค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความระมัดระวังและรอบคอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 2 คู่ ได้แก่ 1) มหาวิทยาลัยรัฐและกำกับของรัฐกับมหาวิทยาลัยราชภัฏและราชวมงคล 2) มหาวิทยาลัยราชภัฏและราชวมงคลกับมหาวิทยาลัยเอกชน

ตารางที่ 4.58 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความพยายามและกระตือรือร้น เปรียบเทียบระหว่างสถาบันการศึกษา

ผู้นำต้องมีความพยายามและกระตือรือร้น	รัฐและกำกับของรัฐ	รัฐไม่จำกัดรับ	ราชภัฏและราชวมงคล	เอกชน
รัฐและกำกับของรัฐ	-	0.08	0.18*	0.04
รัฐไม่จำกัดรับ		-	0.10	-0.04
ราชภัฏและราชวมงคล			-	-0.14
เอกชน				-

จากตารางที่ 4.58 นิสิตนักศึกษาที่มีค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความพยายามและกระตือรือร้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 1 คู่ ได้แก่ 1) มหาวิทยาลัยรัฐและกำกับของรัฐและมหาวิทยาลัยราชภัฏและราชวมงคล

ตารางที่ 4.59 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคม เปรียบเทียบระหว่างสถาบันการศึกษา

ด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคม	รัฐและกำกับ ของรัฐ		รัฐ ไม่จำกัดรับ		ราชภัฏและ ราชมงคล		เอกชน		F (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้นำต้องมีความเชื่อและศรัทธาในอุดมการณ์ ประชาธิปไตย	4.38	0.72	4.52	0.58	4.43	0.62	4.47	0.63	1.84
2. ผู้นำต้องมีความชอบธรรมและความถูกต้องทาง การเมือง	4.67	0.59	4.63	0.51	4.52	0.62	4.54	0.72	2.99*
3. ผู้นำต้องมีความรับผิดชอบ	4.81	0.45	4.69	0.53	4.68	0.52	4.78	0.49	3.66*
4. ผู้นำต้องมีความเชื่อมั่นและศรัทธาต่องานที่ทำ	4.70	0.50	4.61	0.58	4.60	0.53	4.63	0.52	1.68
5. ผู้นำต้องมีความมุ่งมั่นเอาใจใส่กับงาน	4.80	0.43	4.68	0.54	4.63	0.56	4.74	0.46	4.84*
6. ผู้นำต้องมีความยุติธรรม	4.80	0.47	4.73	0.54	4.68	0.55	4.80	0.46	2.97*
7. ผู้นำต้องมีความเห็นอกเห็นใจ เข้าใจและเอาใจใส่ ผู้ได้บังคับบัญชา	4.67	0.50	4.56	0.59	4.58	0.58	4.57	0.68	1.65
8. ผู้นำต้องมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และมีวิสัยทัศน์ กว้างไกล	4.74	0.50	4.57	0.58	4.56	0.57	4.64	0.56	4.92*
9. ผู้นำต้องมีความซื่อสัตย์ไม่เห็นแก่ตัว เห็นแก่ ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน	4.82	0.54	4.76	0.50	4.67	0.57	4.76	0.55	3.28*
ค่าเฉลี่ย	4.71	0.34	4.64	0.44	4.59	0.40	4.66	0.36	3.72*

(* $P \leq 0.05$)

จากตารางที่ 4.59 โดยภาพรวมพบว่านิสิตนักศึกษาทั้ง 4 สถาบัน มีค่าเฉลี่ยด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมหาวิทยาลัยรัฐและกำกับของรัฐมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.71$) รองลงมา คือ มหาวิทยาลัยเอกชน มหาวิทยาลัยรัฐไม่จำกัดรับ และมหาวิทยาลัยราชภัฏและราชมงคล ตามลำดับ ($\bar{X} = 4.66$, $\bar{X} = 4.64$, $\bar{X} = 4.59$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความชอบธรรมและความถูกต้องทางการเมือง ผู้นำต้องมีความรับผิดชอบ ผู้นำต้องมีความมุ่งมั่นเอาใจใส่กับงาน ผู้นำต้องมีความยุติธรรม ผู้นำต้องมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และมีวิสัยทัศน์กว้างไกล และผู้นำต้องมีความซื่อสัตย์ ไม่เห็นแก่ตัว เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อนำไปทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยแต่ละคู่ ปรากฏผลดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.60 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความชอบธรรมและความถูกต้องทางการเมือง
เปรียบเทียบระหว่างสถาบันการศึกษา

ผู้นำต้องมีความชอบธรรม และความถูกต้องทางการเมือง	รัฐและกำกับ ของรัฐ	รัฐไม่จำกัดรับ	ราชภัฏ และราชวมงคล	เอกชน
รัฐและกำกับของรัฐ	-	0.03	0.15*	0.13
รัฐไม่จำกัดรับ		-	0.11	0.09
ราชภัฏและราชวมงคล			-	-0.02
เอกชน				-

จากตารางที่ 4.60 นิสิตนักศึกษามีค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความชอบธรรมและ
ความถูกต้องทางการเมืองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 1 คู่ ได้แก่ 1)
มหาวิทยาลัยรัฐและกำกับของรัฐและมหาวิทยาลัยราชภัฏและราชวมงคล

ตารางที่ 4.61 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความรับผิดชอบ เปรียบเทียบระหว่างสถาบันการศึกษา

ผู้นำต้องมีความรับผิดชอบ	รัฐและกำกับ ของรัฐ	รัฐไม่จำกัดรับ	ราชภัฏ และราชวมงคล	เอกชน
รัฐและกำกับของรัฐ	-	0.12	0.13*	0.03
รัฐไม่จำกัดรับ		-	0.02	-0.08
ราชภัฏและราชวมงคล			-	-0.10
เอกชน				-

จากตารางที่ 4.61 นิสิตนักศึกษามีค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความรับผิดชอบ
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 1 คู่ ได้แก่ 1) มหาวิทยาลัยรัฐและกำกับของรัฐ
และมหาวิทยาลัยราชภัฏและราชวมงคล

ตารางที่ 4.62 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความมุ่งมั่นเอาใจใส่กับงาน เปรียบเทียบระหว่างสถาบันการศึกษา

ผู้นำต้องมีความมุ่งมั่นเอาใจใส่กับงาน	รัฐและกำกับของรัฐ	รัฐไม่จำกัดรับ	ราชภัฏและราชวมงคล	เอกชน
รัฐและกำกับของรัฐ	-	0.11	0.17*	0.06
รัฐไม่จำกัดรับ		-	0.06	-0.05
ราชภัฏและราชวมงคล			-	-0.11
เอกชน				-

จากตารางที่ 4.62 นิสิตนักศึกษาที่มีค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความมุ่งมั่นเอาใจใส่กับงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 1 คู่ ได้แก่ 1) มหาวิทยาลัยรัฐและกำกับของรัฐและมหาวิทยาลัยราชภัฏและราชวมงคล

ตารางที่ 4.63 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความยุติธรรม เปรียบเทียบระหว่างสถาบันการศึกษา

ผู้นำต้องมีความยุติธรรม	รัฐและกำกับของรัฐ	รัฐไม่จำกัดรับ	ราชภัฏและราชวมงคล	เอกชน
รัฐและกำกับของรัฐ	-	0.07	0.12*	-0.00
รัฐไม่จำกัดรับ		-	0.05	-0.07
ราชภัฏและราชวมงคล			-	-0.12
เอกชน				-

จากตารางที่ 4.63 นิสิตนักศึกษาที่มีค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความยุติธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 1 คู่ ได้แก่ 1) มหาวิทยาลัยรัฐและกำกับของรัฐและมหาวิทยาลัยราชภัฏและราชวมงคล

ตารางที่ 4.64 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และมีวิสัยทัศน์กว้างไกล
เปรียบเทียบระหว่างสถาบันการศึกษา

ผู้นำต้องมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมีวิสัยทัศน์กว้างไกล	รัฐและกำกับ ของรัฐ	รัฐไม่จำกัดรับ	ราชภัฏ และราชวมงคล	เอกชน
รัฐและกำกับของรัฐ	-	0.16*	0.18*	0.10
รัฐไม่จำกัดรับ		-	0.02	-0.07
ราชภัฏและราชวมงคล			-	-0.08
เอกชน				-

จากตารางที่ 4.64 นิสิตนักศึกษาที่มีค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความคิดริเริ่ม
สร้างสรรค์และมีวิสัยทัศน์กว้างไกล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 2 คู่ ได้แก่
1) มหาวิทยาลัยรัฐและกำกับของรัฐกับมหาวิทยาลัยรัฐไม่จำกัดรับ 2) มหาวิทยาลัยรัฐและกำกับของ
รัฐกับมหาวิทยาลัยราชภัฏและราชวมงคล

ตารางที่ 4.65 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความซื่อสัตย์ ไม่เห็นแก่ตัว เห็นแก่ประโยชน์
ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน เปรียบเทียบระหว่างสถาบันการศึกษา

ผู้นำต้องมีความซื่อสัตย์ ไม่เห็นแก่ตัว เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มากกว่าส่วนตน	รัฐและกำกับ ของรัฐ	รัฐไม่จำกัดรับ	ราชภัฏ และราชวมงคล	เอกชน
รัฐและกำกับของรัฐ	-	0.06	0.15*	0.06
รัฐไม่จำกัดรับ		-	0.09	-0.01
ราชภัฏและราชวมงคล			-	-0.09
เอกชน				-

จากตารางที่ 4.65 นิสิตนักศึกษาที่มีค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความซื่อสัตย์ ไม่เห็น
แก่ตัว เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี
1 คู่ ได้แก่ 1) มหาวิทยาลัยรัฐและกำกับของรัฐและมหาวิทยาลัยราชภัฏและราชวมงคล

ตารางที่ 4.66 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเอง เปรียบเทียบระหว่างสถาบันการศึกษา

ด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเอง	รัฐและกำกับของรัฐ		รัฐไม่จำกัดรับ		ราชภัฏและราชวมงคล		เอกชน		F (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้นำต้องมีความสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา	4.66	0.53	4.57	0.56	4.49	0.57	4.52	0.62	3.97*
2. ผู้นำต้องสามารถบังคับและควบคุมตนเองได้	4.77	0.47	4.65	0.51	4.52	0.58	4.66	0.48	9.68*
3. ผู้นำต้องรู้จักการวิเคราะห์หาเหตุผล	4.79	0.45	4.61	0.52	4.60	0.61	4.73	0.45	7.04*
ค่าเฉลี่ย	4.74	0.38	4.61	0.44	4.53	0.46	4.63	0.42	9.43*

(*P ≤ 0.05)

จากตารางที่ 4.66 โดยภาพรวมพบว่านิสิตนักศึกษาทั้ง 4 สถาบัน มีค่าเฉลี่ยด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมหาวิทยาลัยรัฐและกำกับของรัฐมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.74$) รองลงมา คือ มหาวิทยาลัยเอกชน มหาวิทยาลัยรัฐไม่จำกัดรับ และมหาวิทยาลัยราชภัฏและราชวมงคล ตามลำดับ ($\bar{X} = 4.63$, $\bar{X} = 4.61$, $\bar{X} = 4.53$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเองทุกด้านมีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อนำไปทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยแต่ละคู่ปรากฏผลดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.67 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เปรียบเทียบระหว่างสถาบันการศึกษา

ผู้นำต้องมีความสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา	รัฐและกำกับของรัฐ	รัฐไม่จำกัดรับ	ราชภัฏและราชวมงคล	เอกชน
รัฐและกำกับของรัฐ	-	0.09	0.17*	0.14
รัฐไม่จำกัดรับ		-	0.08	0.05
ราชภัฏและราชวมงคล			-	-0.03
เอกชน				-

จากตารางที่ 4.67 นิสิตนักศึกษามีค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 1 คู่ ได้แก่ 1) มหาวิทยาลัยรัฐและกำกับของรัฐและมหาวิทยาลัยราชภัฏและราชวมงคล

ตารางที่ 4.68 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องสามารถบังคับและควบคุมตนเองได้ เปรียบเทียบระหว่างสถาบันการศึกษา

ผู้นำต้องสามารถบังคับและควบคุมตนเองได้	รัฐและกำกับของรัฐ	รัฐไม่จำกัดรับ	ราชภัฏและราชวมงคล	เอกชน
รัฐและกำกับของรัฐ	-	0.12	0.25*	0.11
รัฐไม่จำกัดรับ		-	0.13	-0.01
ราชภัฏและราชวมงคล			-	-0.14
เอกชน				-

จากตารางที่ 4.68 นิสิตนักศึกษาที่มีค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องสามารถบังคับและควบคุมตนเองได้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 1 คู่ ได้แก่ 1) มหาวิทยาลัยรัฐและกำกับของรัฐและมหาวิทยาลัยราชภัฏและราชวมงคล

ตารางที่ 4.69 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องรู้จักการวิเคราะห์หาเหตุผล เปรียบเทียบระหว่างสถาบันการศึกษา

ผู้นำต้องรู้จักการวิเคราะห์หาเหตุผล	รัฐและกำกับของรัฐ	รัฐไม่จำกัดรับ	ราชภัฏและราชวมงคล	เอกชน
รัฐและกำกับของรัฐ	-	0.18*	0.20*	0.06
รัฐไม่จำกัดรับ		-	0.02	-0.12
ราชภัฏและราชวมงคล			-	-0.13
เอกชน				-

จากตารางที่ 4.69 นิสิตนักศึกษาที่มีค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องรู้จักการวิเคราะห์หาเหตุผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 2 คู่ ได้แก่ 1) มหาวิทยาลัยรัฐและกำกับของรัฐกับมหาวิทยาลัยรัฐไม่จำกัดรับ 2) มหาวิทยาลัยรัฐและกำกับของรัฐกับมหาวิทยาลัยราชภัฏและราชวมงคล

ตารางที่ 4.70 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการถ่ายทอดและสื่อสาร เปรียบเทียบระหว่างสถาบันการศึกษา

ด้านทักษะในการถ่ายทอดและสื่อสาร	รัฐและกำกับของรัฐ		รัฐไม่จำกัดรับ		ราชภัฏและราชชมงคล		เอกชน		F (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้นำต้องมีความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้	4.72	0.48	4.59	0.52	4.50	0.60	4.66	0.51	6.97*
2. ผู้นำต้องสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้เป็นอย่างดี	4.58	0.65	4.58	0.57	4.46	0.65	4.57	0.60	2.26
3. ผู้นำต้องมีความสามารถในการเจรจาต่อรองเพื่อผลประโยชน์ประเทศชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.73	0.52	4.71	0.48	4.53	0.61	4.66	0.49	6.99*
4. ผู้นำต้องมีความสามารถในการสื่อสารนโยบายของรัฐบาลให้ประชาชนทุกระดับเข้าใจได้ง่าย	4.68	0.52	4.57	0.58	4.41	0.65	4.64	0.53	10.20*
ค่าเฉลี่ย	4.68	0.42	4.61	0.41	4.48	0.51	4.63	0.43	9.28*

(* $P \leq 0.05$)

จากตารางที่ 4.70 โดยภาพรวมพบว่านิสิตนักศึกษาทั้ง 4 สถาบัน มีค่าเฉลี่ยด้านทักษะในการถ่ายทอดและสื่อสารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีมหาวิทยาลัยรัฐและกำกับของรัฐมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.68$) รองลงมา คือ มหาวิทยาลัยเอกชน มหาวิทยาลัยรัฐไม่จำกัดรับ และมหาวิทยาลัยราชภัฏและราชชมงคล ตามลำดับ ($\bar{X} = 4.63$, $\bar{X} = 4.61$, $\bar{X} = 4.48$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้ ผู้นำต้องมีความสามารถในการเจรจาต่อรองเพื่อผลประโยชน์ประเทศชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ และผู้นำต้องมีความสามารถในการสื่อสารนโยบายของรัฐบาลให้ประชาชนทุกระดับเข้าใจได้ง่าย มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อนำไปทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยแต่ละคู่ปรากฏผลดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.71 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้
เปรียบเทียบระหว่างสถาบันการศึกษา

ผู้นำต้องมีความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้	รัฐและกำกับของรัฐ	รัฐไม่จำกัดรับ	ราชภัฏและราชวมงคล	เอกชน
รัฐและกำกับของรัฐ	-	0.13	0.21*	0.06
รัฐไม่จำกัดรับ		-	0.09	-0.07
ราชภัฏและราชวมงคล			-	-0.15
เอกชน				-

จากตารางที่ 4.71 นิสิตนักศึกษาที่มีค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 1 คู่ ได้แก่ 1) มหาวิทยาลัยรัฐและกำกับของรัฐและมหาวิทยาลัยราชภัฏและราชวมงคล

ตารางที่ 4.72 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความสามารถในการเจรจาต่อรองเพื่อผลประโยชน์ประเทศชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ เปรียบเทียบระหว่างสถาบันการศึกษา

ผู้นำต้องมีความสามารถในการเจรจาต่อรองเพื่อผลประโยชน์ประเทศชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ	รัฐและกำกับของรัฐ	รัฐไม่จำกัดรับ	ราชภัฏและราชวมงคล	เอกชน
รัฐและกำกับของรัฐ	-	0.03	0.20*	0.07
รัฐไม่จำกัดรับ		-	0.18*	0.04
ราชภัฏและราชวมงคล			-	-0.14
เอกชน				-

จากตารางที่ 4.72 นิสิตนักศึกษาที่มีค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความสามารถในการเจรจาต่อรองเพื่อผลประโยชน์ประเทศชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 2 คู่ ได้แก่ 1) มหาวิทยาลัยรัฐและกำกับของรัฐกับมหาวิทยาลัยราชภัฏและราชวมงคล 2) มหาวิทยาลัยรัฐไม่จำกัดรับกับมหาวิทยาลัยราชภัฏและราชวมงคล

ตารางที่ 4.73 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความสามารถในการสื่อสารนโยบายของรัฐบาลให้ประชาชนทุกระดับเข้าใจได้ง่าย เปรียบเทียบระหว่างสถาบันการศึกษา

ผู้นำต้องมีความสามารถในการสื่อสารนโยบายของรัฐบาลให้ประชาชนทุกระดับเข้าใจได้ง่าย	รัฐและกำกับของรัฐ	รัฐไม่จำกัดรับ	ราชภัฏและราชวมงคล	เอกชน
รัฐและกำกับของรัฐ	-	0.11	0.27*	0.04
รัฐไม่จำกัดรับ		-	0.16*	-0.07
ราชภัฏและราชวมงคล			-	-0.23*
เอกชน				-

จากตารางที่ 4.73 นิสิตนักศึกษามีค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความสามารถในการสื่อสารนโยบายของรัฐบาลให้ประชาชนทุกระดับเข้าใจได้ง่าย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 3 คู่ ได้แก่ 1) มหาวิทยาลัยรัฐและกำกับของรัฐกับมหาวิทยาลัยราชภัฏและราชวมงคล 2) มหาวิทยาลัยรัฐไม่จำกัดรับกับมหาวิทยาลัยราชภัฏและราชวมงคล 3) มหาวิทยาลัยราชภัฏและราชวมงคลกับมหาวิทยาลัยเอกชน

ตารางที่ 4.74 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการเข้าสังคม
เปรียบเทียบระหว่างสถาบันการศึกษา

ด้านทักษะในการเข้าสังคม	รัฐและกำกับ ของรัฐ		รัฐไม่จำกัดรับ		ราชภัฏและ ราชวมงคล		เอกชน		F (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้นำต้องชอบเข้าสังคม	3.76	0.92	4.22	0.73	4.01	0.80	4.13	0.82	11.38*
2. ผู้นำต้องเข้าใจมารยาททางสังคม	4.63	0.55	4.57	0.55	4.44	0.58	4.59	0.56	5.52*
3. ผู้นำต้องมีอารมณ์ขัน	3.55	0.89	3.96	0.82	4.01	0.75	4.15	0.78	19.48*
ค่าเฉลี่ย	3.98	0.61	4.25	0.54	4.15	0.53	4.29	0.54	11.19*

(*P ≤ 0.05)

จากตารางที่ 4.74 โดยภาพรวมพบว่านิสิตนักศึกษาทั้ง 4 สถาบัน มีค่าเฉลี่ยด้านทักษะในการเข้าสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมหาวิทยาลัยเอกชนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.29$) รองลงมา คือ มหาวิทยาลัยรัฐไม่จำกัดรับ มหาวิทยาลัยราชภัฏและราชวมงคล และมหาวิทยาลัยรัฐและกำกับของรัฐ ตามลำดับ ($\bar{X} = 4.25$, $\bar{X} = 4.15$, $\bar{X} = 3.98$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบด้านทักษะในการเข้าสังคมทุกด้าน มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อนำไปทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยแต่ละคู่ ปรากฏผลดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.75 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องชอบเข้าสังคม เปรียบเทียบระหว่างสถาบันการศึกษา

ผู้นำต้องชอบเข้าสังคม	รัฐและกำกับ ของรัฐ	รัฐไม่จำกัดรับ	ราชภัฏ และราชวมงคล	เอกชน
รัฐและกำกับของรัฐ	-	-0.46*	-0.25*	-0.37*
รัฐไม่จำกัดรับ		-	0.21*	0.09
ราชภัฏและราชวมงคล			-	-0.12
เอกชน				-

จากตารางที่ 4.75 นิสิตนักศึกษามีค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องชอบเข้าสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 4 คู่ ได้แก่ 1) มหาวิทยาลัยรัฐและกำกับของรัฐกับมหาวิทยาลัยรัฐไม่จำกัดรับ 2) มหาวิทยาลัยรัฐและกำกับของรัฐกับมหาวิทยาลัยราชภัฏและราชวมงคล 3) มหาวิทยาลัยรัฐและกำกับของรัฐกับกับมหาวิทยาลัยเอกชน 4) มหาวิทยาลัยรัฐไม่จำกัดรับกับมหาวิทยาลัยราชภัฏและราชวมงคล

ตารางที่ 4.76 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องเข้าใจมารยาททางสังคม เปรียบเทียบระหว่างสถาบันการศึกษา

ผู้นำต้องเข้าใจมารยาททางสังคม	รัฐและกำกับของรัฐ	รัฐไม่จำกัดรับ	ราชภัฏและราชวมงคล	เอกชน
รัฐและกำกับของรัฐ	-	0.06	0.19*	0.04
รัฐไม่จำกัดรับ		-	0.13	-0.02
ราชภัฏและราชวมงคล			-	-0.15
เอกชน				-

จากตารางที่ 4.76 นิสิตนักศึกษามีค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องเข้าใจมารยาททางสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 1 คู่ ได้แก่ 1) มหาวิทยาลัยรัฐและกำกับของรัฐกับมหาวิทยาลัยราชภัฏและราชวมงคล

ตารางที่ 4.77 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมื่อารมณ์ขัน เปรียบเทียบระหว่างสถาบันการศึกษา

ผู้นำต้องมื่อารมณ์ขัน	รัฐและกำกับของรัฐ	รัฐไม่จำกัดรับ	ราชภัฏและราชวมงคล	เอกชน
รัฐและกำกับของรัฐ	-	-0.41*	-0.46*	-0.60*
รัฐไม่จำกัดรับ		-	-0.05	-0.19
ราชภัฏและราชวมงคล			-	-0.14
เอกชน				-

จากตารางที่ 4.77 นิสิตนักศึกษามีค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมื่อารมณ์ขันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 3 คู่ ได้แก่ 1) มหาวิทยาลัยรัฐและกำกับของรัฐกับมหาวิทยาลัยรัฐไม่จำกัดรับ 2) มหาวิทยาลัยรัฐและกำกับของรัฐกับมหาวิทยาลัยราชภัฏและราชวมงคล 3) มหาวิทยาลัยรัฐและกำกับของรัฐกับกับมหาวิทยาลัยเอกชน

ตารางที่ 4.78 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการบริหารจัดการ
เปรียบเทียบระหว่างสถาบันการศึกษา

ด้านทักษะในการบริหารจัดการ	รัฐและกำกับ ของรัฐ		รัฐไม่จำกัดรับ		ราชภัฏและ ราชชมงคล		เอกชน		F (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้นำต้องมีความกล้าตัดสินใจ	4.75	0.50	4.77	0.46	4.60	0.61	4.80	0.48	6.40*
2. ผู้นำต้องมีประสบการณ์ในการทำงาน	4.46	0.73	4.49	0.67	4.47	0.68	4.57	0.56	0.76
3. ผู้นำต้องมีความสามารถในการบริหารจัดการ ทรัพยากรวัสดุและทรัพยากรมนุษย์	4.63	0.57	4.60	0.55	4.47	0.63	4.58	0.56	3.64*
4. ผู้นำต้องสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี	4.77	0.44	4.68	0.53	4.60	0.56	4.71	0.45	5.06*
ค่าเฉลี่ย	4.66	0.40	4.64	0.45	4.54	0.49	4.67	0.39	4.27*

(* $P \leq 0.05$)

จากตารางที่ 4.78 โดยภาพรวมพบว่านิสิตนักศึกษาทั้ง 4 สถาบัน มีค่าเฉลี่ยด้านทักษะในการบริหารจัดการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมหาวิทยาลัยเอกชนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.67$) รองลงมา คือ มหาวิทยาลัยรัฐและกำกับของรัฐ มหาวิทยาลัยรัฐไม่จำกัดรับ และมหาวิทยาลัยราชภัฏและราชชมงคล ตามลำดับ ($\bar{X} = 4.66$, $\bar{X} = 4.64$, $\bar{X} = 4.54$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความกล้าตัดสินใจ ผู้นำต้องมีความสามารถในการบริหารจัดการทรัพยากรวัสดุและทรัพยากรมนุษย์ และผู้นำต้องสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อนำไปทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยแต่ละคู่ ปรากฏผลดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.79 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความกล้าตัดสินใจ เปรียบเทียบระหว่างสถาบันการศึกษา

ผู้นำต้องมีความกล้าตัดสินใจ	รัฐและกำกับของรัฐ	รัฐไม่จำกัดรับ	ราชภัฏและราชชมงคล	เอกชน
รัฐและกำกับของรัฐ	-	-0.01	0.15*	-0.05
รัฐไม่จำกัดรับ		-	0.17*	-0.04
ราชภัฏและราชชมงคล			-	-0.20*
เอกชน				-

จากตารางที่ 4.79 นิสิตนักศึกษามีค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความสามารถในการสื่อสารนโยบายของรัฐบาลให้ประชาชนทุกระดับเข้าใจได้ง่ายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 3 คู่ ได้แก่ 1) มหาวิทยาลัยรัฐและกำกับของรัฐกับมหาวิทยาลัยราชภัฏและราชชมงคล 2) มหาวิทยาลัยรัฐไม่จำกัดรับกับมหาวิทยาลัยราชภัฏและราชชมงคล 3) มหาวิทยาลัยราชภัฏและราชชมงคลกับมหาวิทยาลัยเอกชน

ตารางที่ 4.80 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความสามารถในการบริหารจัดการทรัพยากรวัสดุและทรัพยากรมนุษย์ เปรียบเทียบระหว่างสถาบันการศึกษา

ผู้นำต้องมีความสามารถในการบริหารจัดการทรัพยากรวัสดุและทรัพยากรมนุษย์	รัฐและกำกับของรัฐ	รัฐไม่จำกัดรับ	ราชภัฏและราชชมงคล	เอกชน
รัฐและกำกับของรัฐ	-	0.03	0.16*	0.05
รัฐไม่จำกัดรับ		-	0.13	0.02
ราชภัฏและราชชมงคล			-	-0.11
เอกชน				-

จากตารางที่ 4.80 นิสิตนักศึกษามีค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความสามารถในการบริหารจัดการทรัพยากรวัสดุและทรัพยากรมนุษย์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 1 คู่ ได้แก่ 1) มหาวิทยาลัยรัฐและกำกับของรัฐกับมหาวิทยาลัยราชภัฏและราชชมงคล

ตารางที่ 4.81 ค่าเฉลี่ยขององค์ประกอบด้านผู้นำต้องสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี เปรียบเทียบระหว่างสถาบันการศึกษา

ผู้นำต้องสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี	รัฐและกำกับของรัฐ	รัฐไม่จำกัดรับ	ราชภัฏและราชวมงคล	เอกชน
รัฐและกำกับของรัฐ	-	0.10	0.18*	0.06
รัฐไม่จำกัดรับ		-	0.08	-0.04
ราชภัฏและราชวมงคล			-	-0.12
เอกชน				-

จากตารางที่ 4.81 นิสิตนักศึกษาที่มีค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 1 คู่ ได้แก่ 1) มหาวิทยาลัยรัฐและกำกับของรัฐกับมหาวิทยาลัยราชภัฏและราชวมงคล

ตารางที่ 4.82 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์
เปรียบเทียบระหว่างสถาบันการศึกษา

องค์ประกอบ	รัฐและกำกับ ของรัฐ		รัฐไม่จำกัดรับ		ราชภัฏและ ราชมงคล		เอกชน		F (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. คุณลักษณะทั่วไป	4.12	0.56	4.24	0.45	4.17	0.49	4.22	0.49	2.19
2. คุณลักษณะด้านความรู้	4.59	0.49	4.47	0.48	4.33	0.62	4.45	0.63	9.57*
3. ด้านเจตคติต่อตนเอง	4.73	0.36	4.65	0.43	4.59	0.45	4.72	0.40	5.53*
4. ด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคม	4.71	0.34	4.64	0.44	4.59	0.40	4.66	0.36	3.72*
5. คุณลักษณะด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเอง	4.74	0.38	4.61	0.44	4.53	0.46	4.63	0.42	9.43*
6. ด้านทักษะในการถ่ายทอดและสื่อสาร	4.68	0.42	4.61	0.41	4.48	0.51	4.63	0.43	9.28*
7. ด้านทักษะในการเข้าสังคม	3.98	0.61	4.25	0.54	4.15	0.53	4.29	0.54	11.19*
8. ด้านทักษะในการบริหารจัดการ	4.66	0.40	4.64	0.45	4.54	0.49	4.67	0.39	4.27*

(* $P \leq 0.05$)

จากตารางที่ 4.82 นิสิตนักศึกษาในแต่ละสถาบันศึกษามีค่าเฉลี่ยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ใน 1 องค์ประกอบ คือ คุณลักษณะทั่วไป และมีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ใน 7 องค์ประกอบ คือ ด้านความรู้ ด้านเจตคติต่อตนเอง ด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคม ด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเอง ด้านทักษะในการถ่ายทอดและสื่อสาร ด้านทักษะในการเข้าสังคม และทักษะในการบริหารจัดการ

ตารางที่ 4.83 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะทั่วไป เปรียบเทียบระหว่างสาขาวิชา

คุณลักษณะทั่วไป	วิทยาศาสตร์		มนุษยศาสตร์-สังคมศาสตร์		t (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้นำต้องมีสุขภาพแข็งแรงและมีความสมบูรณ์ทางร่างกาย	4.33	0.63	4.38	0.58	-0.99
2. ผู้นำต้องมีกริยาและอาการที่เหมาะสม	4.63	0.55	4.63	0.51	0.00
3. ผู้นำต้องมีการแต่งกายที่เหมาะสม	4.51	0.63	4.47	0.62	0.85
4. ผู้นำควรจบการศึกษาขั้นต่ำในระดับปริญญาตรี	3.99	0.99	4.04	0.93	-0.81
5. ผู้นำต้องมีครอบครัวที่มั่นคง	3.85	0.89	3.90	0.91	-0.86
6. ผู้นำต้องมีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม	3.80	0.94	3.97	0.81	-2.63*
7. ผู้นำต้องมีประวัติชีวิตที่ดี	3.97	0.96	4.03	0.97	-0.88
8. ผู้นำต้องเป็นที่ยอมรับทั้งในประเทศและต่างประเทศ	4.16	0.90	4.24	0.90	-1.26
ค่าเฉลี่ย	4.16	0.50	4.21	0.50	-1.47

(* $P \leq 0.05$)

จากตารางที่ 4.83 โดยภาพรวมพบว่านิสิตนักศึกษาทั้ง 2 สาขา มีค่าเฉลี่ยคุณลักษณะทั่วไปไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าสาขาวิทยาศาสตร์ ($\bar{X} = 4.21$, $\bar{X} = 4.16$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบพบว่าองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.84 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านความรู้ เปรียบเทียบระหว่างสาขาวิชา

ด้านความรู้	วิทยาศาสตร์		มนุษยศาสตร์-สังคมศาสตร์		t (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้นำต้องมีความรู้ด้านการเมือง	4.31	0.83	4.36	0.73	-0.77
2. ผู้นำต้องมีความรู้ด้านเศรษฐกิจ	4.44	0.71	4.40	0.67	0.77
3. ผู้นำต้องมีความรู้ด้านสังคมและวัฒนธรรม	4.47	0.64	4.47	0.60	-0.17
4. ผู้นำต้องมีความเข้าใจบริบทและสถานการณ์ทางการเมืองในขณะนั้น	4.46	0.65	4.51	0.65	-1.20
5. ผู้นำต้องเข้าใจบทบาทของตนเองในฐานะที่เป็นผู้นำทางการเมือง	4.51	0.68	4.57	0.60	-1.44
ค่าเฉลี่ย	4.44	0.60	4.46	0.54	-0.66

(*P ≤ 0.05)

จากตารางที่ 4.84 โดยภาพรวมพบว่านิสิตนักศึกษาทั้ง 2 สาขา มีค่าเฉลี่ยด้านความรู้ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าสาขาวิทยาศาสตร์ ($\bar{X} = 4.46$, $\bar{X} = 4.44$)

ตารางที่ 4.85 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านเจตคติต่อตนเอง เปรียบเทียบระหว่างสาขาวิชา

ด้านเจตคติต่อตนเอง	วิทยาศาสตร์		มนุษยศาสตร์-สังคมศาสตร์		t (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้นำต้องมีคุณธรรมจริยธรรม	4.74	0.49	4.72	0.49	0.50
2. ผู้นำต้องเชื่อมั่นในตนเอง	4.58	0.57	4.54	0.57	0.99
3. ผู้นำต้องมีความอดทนและเด็ดขาด	4.67	0.54	4.63	0.53	0.86
4. ผู้นำต้องมีความสุภาพอ่อนน้อม	4.65	0.61	4.63	0.55	0.49
5. ผู้นำต้องมีความระมัดระวังและรอบคอบ	4.73	.050	4.69	0.52	1.10
6. ผู้นำต้องมีความพยายามและกระตือรือร้น	4.70	0.55	4.70	0.52	0.13
ค่าเฉลี่ย	4.68	0.42	4.65	0.41	0.87

(*P ≤ 0.05)

จากตารางที่ 4.85 โดยภาพรวมพบว่านิสิตนักศึกษาทั้ง 2 สาขา มีค่าเฉลี่ยด้านเจตคติต่อตนเองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยสาขาวิทยาศาสตร์มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ($\bar{X} = 4.68$, $\bar{X} = 4.65$)

ตารางที่ 4.86 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคม เปรียบเทียบระหว่างสาขาวิชา

ด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคม	วิทยาศาสตร์		มนุษยศาสตร์-สังคมศาสตร์		t (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้นำต้องมีความเชื่อและศรัทธาในอุดมการณ์ประชาธิปไตย	4.42	0.63	4.46	0.66	-1.04
2. ผู้นำต้องมีความชอบธรรมและความถูกต้องทางการเมือง	4.58	0.62	4.60	0.58	-0.47
3. ผู้นำต้องมีความรับผิดชอบ	4.71	0.54	4.76	0.46	-1.48
4. ผู้นำต้องมีความเชื่อมั่นและศรัทธาต่องานที่ทำ	4.63	0.54	4.64	0.53	-0.20
5. ผู้นำต้องมีความมุ่งมั่นเอาใจใส่กับงาน	4.69	0.50	4.71	0.52	-0.62
6. ผู้นำต้องมีความยุติธรรม	4.73	0.54	4.75	0.48	-0.55
7. ผู้นำต้องมีความเห็นอกเห็นใจ เข้าใจและเอาใจใส่ผู้ใต้บังคับบัญชา	4.60	0.57	4.60	0.59	0.61
8. ผู้นำต้องมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และมีวิสัยทัศน์กว้างไกล	4.62	0.56	4.62	0.56	-0.13
9. ผู้นำต้องมีความซื่อสัตย์ ไม่เห็นแก่ตัว เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน	4.72	0.59	4.77	0.50	-1.17
ค่าเฉลี่ย	4.63	0.40	4.66	0.38	-0.87

(* $P \leq 0.05$)

จากตารางที่ 4.86 โดยภาพรวมพบว่านิสิตนักศึกษาทั้ง 2 สาขา มีค่าเฉลี่ยด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าสาขาวิทยาศาสตร์ ($\bar{X} = 4.66$, $\bar{X} = 4.63$)

ตารางที่ 4.87 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเอง เปรียบเทียบระหว่างสาขาวิชา

ด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเอง	วิทยาศาสตร์		มนุษยศาสตร์-สังคมศาสตร์		t (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้นำต้องมีความสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา	4.58	0.57	4.53	0.57	1.18
2. ผู้นำต้องสามารถบังคับและควบคุมตนเองได้	4.63	0.54	4.64	0.52	-0.27
3. ผู้นำต้องรู้จักการวิเคราะห์หาเหตุผล	4.67	0.54	4.67	0.52	0.07
ค่าเฉลี่ย	4.63	0.45	4.61	0.43	0.43

(*P ≤ 0.05)

จากตารางที่ 4.87 โดยภาพรวมพบว่านิสิตนักศึกษาทั้ง 2 สาขา มีค่าเฉลี่ยด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยสาขาวิทยาศาสตร์มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ($\bar{X} = 4.63$, $\bar{X} = 4.61$)

ตารางที่ 4.88 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการถ่ายทอดและการสื่อสาร เปรียบเทียบระหว่างสาขาวิชา

ด้านทักษะในการถ่ายทอดและสื่อสาร	วิทยาศาสตร์		มนุษยศาสตร์-สังคมศาสตร์		t (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้นำต้องมีความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้	4.60	0.55	4.60	0.53	0.00
2. ผู้นำต้องสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้เป็นอย่างดี	4.57	0.58	4.50	0.66	1.53
3. ผู้นำต้องมีความสามารถในการเจรจาต่อรองเพื่อผลประโยชน์ประเทศชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.63	0.55	4.65	0.55	-0.51
4. ผู้นำต้องมีความสามารถในการสื่อสารนโยบายของรัฐบาลให้ประชาชนทุกระดับเข้าใจได้ง่าย	4.54	0.62	4.57	0.57	-0.60
ค่าเฉลี่ย	4.59	0.47	4.58	0.46	0.17

(* $P \leq 0.05$)

จากตารางที่ 4.88 โดยภาพรวมพบว่านิสิตนักศึกษาทั้ง 2 สาขา มีค่าเฉลี่ยด้านทักษะในการถ่ายทอดและการสื่อสารไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยสาขาวิทยาศาสตร์มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ($\bar{X} = 4.59$, $\bar{X} = 4.58$)

ตารางที่ 4.89 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการเข้าสังคม
เปรียบเทียบระหว่างสาขาวิชา

ด้านทักษะในการเข้าสังคม	วิทยาศาสตร์		มนุษยศาสตร์- สังคมศาสตร์		t (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้นำต้องชอบเข้าสังคม	4.03	0.86	3.99	0.82	0.67
2. ผู้นำต้องเข้าใจมารยาททางสังคม	4.55	0.57	4.54	0.57	0.19
3. ผู้นำต้องมีอารมณ์ขัน	3.91	0.83	3.88	0.84	0.51
ค่าเฉลี่ย	4.16	0.57	4.14	0.56	0.64

(* $P \leq 0.05$)

จากตารางที่ 4.89 โดยภาพรวมพบว่านิสิตนักศึกษาทั้ง 2 สาขา มีค่าเฉลี่ยด้านทักษะในการ
เข้าสังคมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยสาขาวิทยาศาสตร์มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า
สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ($\bar{X} = 4.16$, $\bar{X} = 4.14$)

ตารางที่ 4.90 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการบริหารจัดการ
เปรียบเทียบระหว่างสาขาวิชา

ด้านทักษะในการบริหารจัดการ	วิทยาศาสตร์		มนุษยศาสตร์- สังคมศาสตร์		t (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้นำต้องมีความกล้าตัดสินใจ	4.68	0.59	4.74	0.48	-1.72
2. ผู้นำต้องมีประสบการณ์ในการทำงาน	4.47	0.69	4.50	0.66	-0.52
3. ผู้นำต้องมีความสามารถในการบริหารจัดการ ทรัพยากรวัสดุและทรัพยากรมนุษย์	4.54	0.62	4.58	0.56	-0.96
4. ผู้นำต้องสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี	4.66	0.53	4.70	0.49	-0.97
ค่าเฉลี่ย	4.59	0.47	4.63	0.43	-1.31

(*P ≤ 0.05)

จากตารางที่ 4.90 โดยภาพรวมพบว่านิสิตนักศึกษาทั้ง 2 สาขา มีค่าเฉลี่ยด้านทักษะในการ
บริหารจัดการไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยสาขามนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าสาขาวิทยาศาสตร์ ($\bar{X} = 4.63$, $\bar{X} = 4.59$)

ตารางที่ 4.91 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์
เปรียบเทียบระหว่างสาขาวิชา

คุณลักษณะ	วิทยาศาสตร์		มนุษยศาสตร์- สังคมศาสตร์		t (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. คุณลักษณะทั่วไป	4.16	0.50	4.21	0.50	-1.47
2. คุณลักษณะด้านความรู้	4.44	0.60	4.46	0.54	-0.66
3. คุณลักษณะด้านเจตคติต่อตนเอง	4.68	0.42	4.65	0.41	0.87
4. คุณลักษณะด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคม	4.63	0.40	4.66	0.38	-0.87
5. คุณลักษณะด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเอง	4.63	0.45	4.61	0.43	0.43
6. คุณลักษณะด้านทักษะในการถ่ายทอดและสื่อสาร	4.59	0.47	4.58	0.46	0.17
7. คุณลักษณะด้านทักษะในการเข้าสังคม	4.16	0.57	4.14	0.56	0.64
8. คุณลักษณะด้านทักษะในการบริหารจัดการ	4.59	0.47	4.63	0.43	-1.31

(*P ≤ 0.05)

จากตารางที่ 4.91 นิสิตนักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และมนุษยศาสตร์-สังคมศาสตร์
มีค่าเฉลี่ยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในทุกองค์ประกอบ คือ คุณลักษณะ
ทั่วไป ด้านความรู้ ด้านเจตคติต่อตนเอง ด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคม ด้านทักษะในการควบคุม
และปรับตนเอง ด้านทักษะในการถ่ายทอดและสื่อสาร ด้านทักษะในการเข้าสังคม และด้านทักษะใน
การบริหารจัดการ

ตารางที่ 4.92 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะทั่วไป เปรียบเทียบระหว่างระดับการศึกษาบิดา

คุณลักษณะทั่วไป	ประถมศึกษา		ม.ต้น		ม.ปลาย/ ปวช.		ปวส/ อนุปริญญา		ปริญญาตรี		สูงกว่า ปริญญาตรี		F (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้นำต้องมีสุขภาพแข็งแรงและความสมบูรณ์ทางร่างกาย	4.40	0.56	4.45	0.50	4.40	0.53	4.30	0.65	4.32	0.65	4.22	0.77	1.57
2. ผู้นำต้องมีกริยาและอาการที่เหมาะสม	4.59	0.55	4.56	0.55	4.64	0.52	4.63	0.55	4.66	0.53	4.72	0.45	1.00
3. ผู้นำต้องมีการแต่งกายที่เหมาะสม	4.45	0.64	4.44	0.65	4.55	0.64	4.42	0.61	4.53	0.60	4.52	0.66	0.98
4. ผู้นำควรจบการศึกษาขั้นต้นในระดับปริญญาตรี	4.01	0.97	4.20	0.79	3.90	0.98	3.97	0.94	4.06	0.96	3.97	1.06	1.12
5. ผู้นำต้องมีครอบครัวที่มั่นคง	4.00	0.86	3.94	0.77	3.82	0.89	3.76	0.93	3.86	0.93	3.78	0.99	1.44
6. ผู้นำต้องมีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม	3.91	0.86	3.94	0.81	3.90	0.83	3.85	0.80	3.88	0.93	3.79	1.04	0.27
7. ผู้นำต้องมีประวัติชีวิตที่ดี	3.95	0.96	4.01	0.89	4.07	0.95	4.08	0.92	4.00	0.99	3.78	1.11	1.03
8. ผู้นำต้องเป็นที่ยอมรับทั้งในประเทศและต่างประเทศ	4.16	0.89	4.27	0.81	4.13	0.98	4.24	0.84	4.23	0.89	4.29	0.94	0.57
ค่าเฉลี่ย	4.18	0.50	4.23	0.47	4.18	0.50	4.16	0.46	4.19	0.51	4.13	0.61	0.30

(* $p \leq 0.05$)

จากตารางที่ 4.92 โดยภาพรวมพบว่าระดับการศึกษาบิดาของนิสิตนักศึกษา มีค่าเฉลี่ยคุณลักษณะทั่วไปไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยการศึกษาบิดาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.23$) รองลงมา คือ ปริญญาตรี ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลายหรือปวช. ปวส.หรืออนุปริญญา และสูงกว่าปริญญาตรี ตามลำดับ ($\bar{X} = 4.19$, $\bar{X} = 4.18$, $\bar{X} = 4.18$, $\bar{X} = 4.16$, $\bar{X} = 4.13$)

ตารางที่ 4.93 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านความรู้ เปรียบเทียบระหว่างระดับการศึกษาบิดา

ด้านความรู้	ประถมศึกษา		ม.ต้น		ม.ปลาย/ปวช.		ปวส./อนุปริญญา		ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี		F (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้บิดามีความรู้ด้านการเมือง	4.37	0.81	4.24	0.92	4.21	0.80	4.28	0.74	4.41	0.74	4.48	0.68	2.05
2. ผู้บิดามีความรู้ด้านเศรษฐกิจ	4.43	0.70	4.45	0.67	4.33	0.72	4.37	0.71	4.43	0.68	4.62	0.52	1.66
3. ผู้บิดามีความรู้ด้านสังคมและวัฒนธรรม	4.47	0.62	4.49	0.63	4.40	0.68	4.43	0.61	4.48	0.59	4.62	0.56	1.19
4. ผู้บิดามีความเข้าใจบริบทและสถานการณ์ทางการเมืองในขณะนั้น	4.46	0.67	4.42	0.77	4.46	0.67	4.53	0.63	4.48	0.62	4.66	0.52	1.11
5. ผู้บิดาต้องเข้าใจบทบาทของตนเองในฐานะที่เป็นผู้นำทางการเมือง	4.57	0.57	4.42	0.79	4.53	0.65	4.48	0.72	4.54	0.62	4.71	0.53	1.53
ค่าเฉลี่ย	4.46	0.55	4.41	0.67	4.39	0.60	4.42	0.57	4.47	0.54	4.62	0.47	1.62

(*P ≤ 0.05)

จากตารางที่ 4.93 โดยภาพรวมพบว่าระดับการศึกษาบิดาของนิสิตนักศึกษา มีค่าเฉลี่ยด้านความรู้ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยการศึกษาบิดาในระดับสูงกว่าปริญญาตรี ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.62$) รองลงมา คือ ปริญญาตรี ประถมศึกษา ปวส.หรืออนุปริญญา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลายหรือปวช. ตามลำดับ ($\bar{X} = 4.47$, $\bar{X} = 4.46$, $\bar{X} = 4.42$, $\bar{X} = 4.41$, $\bar{X} = 4.39$)

ตารางที่ 4.94 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านเจตคติต่อตนเอง เปรียบเทียบระหว่างระดับการศึกษาบิดา

ด้านเจตคติต่อตนเอง	ประถมศึกษา		ม.ต้น		ม.ปลาย/ปวช.		ปวส/ อนุปริญญา		ปริญญาตรี		สูงกว่า ปริญญาตรี		F (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้เข้าต้องมีคุณธรรมจริยธรรม	4.72	0.49	4.69	0.55	4.68	0.52	4.73	0.53	4.75	0.46	4.83	0.43	0.92
2. ผู้เข้าต้องเชื่อมั่นในตนเอง	4.49	0.59	4.54	0.58	4.54	0.61	4.55	0.58	4.62	0.54	4.60	0.49	1.20
3. ผู้เข้าต้องมีความอดทนและเด็ดขาด	4.64	0.53	4.55	0.58	4.64	0.56	4.62	0.62	4.67	0.50	4.78	0.42	1.31
4. ผู้เข้าต้องมีความสุขพออ่อนน้อม	4.65	0.56	4.63	0.62	4.60	0.61	4.61	0.65	4.65	0.55	4.69	0.54	0.30
5. ผู้เข้าต้องมีความระมัดระวังและรอบคอบ	4.65	0.54	4.75	0.53	4.68	0.56	4.81	0.40	4.69	0.52	4.81	0.40	1.82
6. ผู้เข้าต้องมีความพยายามและกระตือรือร้น	4.68	0.57	4.72	0.54	4.67	0.58	4.70	0.50	4.70	0.50	4.81	0.44	0.69
ค่าเฉลี่ย	4.64	0.43	4.65	0.49	4.63	0.44	4.67	0.42	4.68	0.40	4.75	0.31	0.92

(* $P \leq 0.05$)

จากตารางที่ 4.94 โดยภาพรวมพบว่าระดับการศึกษาบิดาของนิสิตนักศึกษา มีค่าเฉลี่ยด้านเจตคติต่อตนเองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยการศึกษาบิดาในระดับสูงกว่าปริญญาตรีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.75$) รองลงมา คือ ปริญญาตรี ปวส.หรืออนุปริญญา มัธยมศึกษาตอนต้น ประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนปลายหรือปวช. ตามลำดับ ($\bar{X} = 4.68$, $\bar{X} = 4.67$, $\bar{X} = 4.65$, $\bar{X} = 4.64$, $\bar{X} = 4.63$)

ตารางที่ 4.95 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคม
เปรียบเทียบระหว่างระดับการศึกษาบิดา

ด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคม	ประถมศึกษา		ม.ต้น		ม.ปลาย/ ปวช.		ปวส/ อนุปริญญา		ปริญญาตรี		สูงกว่า ปริญญาตรี		F (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้ปกครองมีความเชื่อและศรัทธาในอุดมการณ์ประชาธิปไตย	4.47	0.67	4.49	0.61	4.40	0.65	4.45	0.59	4.42	0.64	4.47	0.68	0.36
2. ผู้ปกครองมีความชอบธรรมและความถูกต้องทางการเมือง	4.59	0.58	4.54	0.69	4.62	0.55	4.59	0.62	4.55	0.61	4.69	0.63	0.69
3. ผู้ปกครองมีความรับผิดชอบ	4.71	0.52	4.69	0.58	4.78	0.46	4.74	0.44	4.70	0.54	4.84	0.37	1.28
4. ผู้ปกครองมีความเชื่อมั่นและศรัทธาต่องานที่ทำ	4.60	0.56	4.70	0.55	4.64	0.56	4.61	0.51	4.63	0.52	4.69	0.47	0.60
5. ผู้ปกครองมีความมุ่งมั่นเอาใจใส่กับงาน	4.69	0.52	4.69	0.58	4.68	0.56	4.63	0.53	4.75	0.45	4.76	0.47	1.06
6. ผู้ปกครองมีความยุติธรรม	4.67	0.59	4.79	0.48	4.73	0.55	4.71	0.50	4.79	0.46	4.81	0.40	1.63
7. ผู้ปกครองมีความเห็นอกเห็นใจ เข้าใจและเอาใจใส่ ผู้ได้บังคับบัญชา	4.59	0.57	4.62	0.57	4.58	0.60	4.52	0.66	4.62	0.56	4.69	0.50	0.80
8. ผู้ปกครองมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และมีวิสัยทัศน์กว้างไกล	4.60	0.57	4.68	0.56	4.61	0.58	4.53	0.60	4.66	0.52	4.64	0.55	0.96
9. ผู้ปกครองมีความซื่อสัตย์ ไม่เห็นแก่ตัว เห็นแก่ประโยชน์ ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน	4.74	0.57	4.73	0.56	4.73	0.55	4.71	0.59	4.76	0.47	4.74	0.64	0.14
ค่าเฉลี่ย	4.63	0.44	4.66	0.43	4.64	0.40	4.61	0.37	4.65	0.36	4.70	0.30	0.51

(*P ≤ 0.05)

จากตารางที่ 4.95 โดยภาพรวมพบว่าระดับการศึกษาบิดาของนิสิตนักศึกษา มีค่าเฉลี่ยด้าน
เจตคติต่อการเมืองและสังคมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยการศึกษาบิดา
ในระดับสูงกว่าปริญญาตรีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.70$) รองลงมา คือ มัธยมศึกษาตอนต้น ปริญญาตรี
มัธยมศึกษาตอนปลายหรือปวช. ประถมศึกษา และปวส.หรืออนุปริญญา ตามลำดับ ($\bar{X} = 4.66$, $\bar{X} =$
4.65, $\bar{X} = 4.64$, $\bar{X} = 4.63$, $\bar{X} = 4.61$)

ตารางที่ 4.96 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเอง เปรียบเทียบระหว่างระดับการศึกษาบิดา

ด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเอง	ประถมศึกษา		ม.ต้น		ม.ปลาย/ปวช.		ปวส./อนุปริญญา		ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี		F (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้นำต้องมีความสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา	4.56	0.56	4.55	0.60	4.55	0.62	4.57	0.54	4.54	0.55	4.59	0.59	0.10
2. ผู้นำต้องสามารถบังคับและควบคุมตนเองได้	4.61	0.54	4.61	0.60	4.66	0.52	4.64	0.54	4.63	0.51	4.72	0.49	0.51
3. ผู้นำต้องรู้จักการวิเคราะห์หาเหตุผล	4.62	0.57	4.58	0.55	4.69	0.55	4.66	0.54	4.69	0.51	4.84	0.37	2.21
ค่าเฉลี่ย	4.60	0.45	4.58	0.51	4.63	0.44	4.63	0.42	4.62	0.43	4.72	0.37	0.84

(*P ≤ 0.05)

จากตารางที่ 4.96 โดยภาพรวมพบว่าระดับการศึกษาบิดาของนิสิตนักศึกษา มีค่าเฉลี่ยด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยการศึกษาบิดาในระดับสูงกว่าปริญญาตรีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.72$) รองลงมา คือ มัธยมศึกษาตอนปลายหรือปวช. ปวส.หรืออนุปริญญา ปริญญาตรี ประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น ตามลำดับ ($\bar{X} = 4.63$, $\bar{X} = 4.63$, $\bar{X} = 4.62$, $\bar{X} = 4.60$, $\bar{X} = 4.58$)

ตารางที่ 4.97 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการถ่ายทอดและสื่อสาร เปรียบเทียบระหว่างระดับการศึกษาบิดา

ด้านทักษะในการถ่ายทอดและสื่อสาร	ประถมศึกษา		ม.ต้น		ม.ปลาย/ ปวช.		ปวส./ อนุปริญญาตรี		ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี		F (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้ว่าต้องมีความสามารถในการติดต่อกับผู้อื่นได้	4.57	0.52	4.56	0.63	4.56	0.56	4.68	0.53	4.60	0.54	4.74	0.48	1.57
2. ผู้ว่าต้องสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้เป็นอย่างดี	4.58	0.62	4.48	0.63	4.53	0.67	4.49	0.58	4.52	0.62	4.62	0.62	0.66
3. ผู้ว่าต้องมีความสามารถในการเจรจาต่อรองเพื่อผลประโยชน์ประเทศชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.67	0.55	4.58	0.60	4.56	0.60	4.71	0.45	4.63	0.55	4.79	0.45	2.17
4. ผู้ว่าต้องมีความสามารถในการสื่อสารนโยบายของรัฐบาลให้ประชาชนทุกระดับเข้าใจได้ง่าย	4.54	0.61	4.45	0.63	4.49	0.62	4.59	0.61	4.58	0.57	4.69	0.50	1.57
ค่าเฉลี่ย	4.59	0.45	4.52	0.49	4.54	0.50	4.62	0.42	4.58	0.46	4.71	0.40	1.63

(*P ≤ 0.05)

จากตารางที่ 4.97 โดยภาพรวมพบว่าระดับการศึกษาบิดาของนิสิตนักศึกษา มีค่าเฉลี่ยด้านทักษะในการถ่ายทอดและสื่อสารไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยการศึกษาบิดาในระดับสูงกว่าปริญญาตรีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.71$) รองลงมา คือ ปวส.หรืออนุปริญญาตรี ประถมศึกษา ปริญญาตรี มีมัธยมศึกษาตอนปลายหรือปวช. และมีมัธยมศึกษาตอนต้น ตามลำดับ ($\bar{X} = 4.62$, $\bar{X} = 4.59$, $\bar{X} = 4.58$, $\bar{X} = 4.54$, $\bar{X} = 4.52$)

ตารางที่ 4.98 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการเข้าสังคม
เปรียบเทียบระหว่างระดับการศึกษาบิดา

ด้านทักษะในการเข้าสังคม	ประถมศึกษา		ม.ต้น		ม.ปลาย/ปวช.		ปวส/ อนุปริญญา		ปริญญาตรี		สูงกว่า ปริญญาตรี		F (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้ที่ต้องชอบเข้าสังคม	4.03	0.87	4.17	0.74	3.99	0.80	3.97	0.86	4.02	0.84	3.81	0.89	1.25
2. ผู้ที่ต้องเข้าใจมารยาททางสังคม	4.48	0.60	4.51	0.67	4.53	0.54	4.56	0.52	4.58	0.56	4.67	0.47	1.31
3. ผู้ที่ต้องมีอารมณ์ขัน	3.89	0.84	4.01	0.84	3.86	0.80	3.86	0.89	3.92	0.84	3.79	0.85	0.61
ค่าเฉลี่ย	4.13	0.58	4.23	0.58	4.13	0.53	4.13	0.58	4.17	0.57	4.09	0.56	0.60

(*P ≤ 0.05)

จากตารางที่ 4.98 โดยภาพรวมพบว่าระดับการศึกษาบิดาของนิสิตนักศึกษา มีค่าเฉลี่ยด้านทักษะในการเข้าสังคมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยการศึกษาบิดาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.23$) รองลงมา คือ ปริญญาตรี ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลายหรือปวช. ปวส.หรืออนุปริญญา และสูงกว่าปริญญาตรี ตามลำดับ ($\bar{X} = 4.17$, $\bar{X} = 4.13$, $\bar{X} = 4.13$, $\bar{X} = 4.13$, $\bar{X} = 4.09$)

ตารางที่ 4.99 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการบริหารจัดการ
เปรียบเทียบระหว่างระดับการศึกษาบิดา

ด้านทักษะในการบริหารจัดการ	ประถมศึกษา		ม.ต้น		ม.ปลาย/ปวช.		ปวส./ อนุปริญญา		ปริญญาตรี		สูงกว่า ปริญญาตรี		F (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้นำต้องมีความกล้าตัดสินใจ	4.74	0.51	4.62	0.66	4.65	0.59	4.72	0.53	4.71	0.50	4.86	0.40	1.88
2. ผู้นำต้องมีประสบการณ์ในการทำงาน	4.48	0.67	4.54	0.67	4.51	0.64	4.46	0.68	4.46	0.70	4.50	0.68	0.21
3. ผู้นำต้องมีความสามารถในการบริหารจัดการทรัพยากรวัสดุ และทรัพยากรมนุษย์	4.53	0.62	4.58	0.60	4.54	0.58	4.59	0.53	4.52	0.61	4.81	0.44	2.54
4. ผู้นำต้องสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี	4.68	0.50	4.66	0.58	4.65	0.53	4.70	0.48	4.66	0.52	4.86	0.35	1.76
ค่าเฉลี่ย	4.61	0.45	4.60	0.50	4.59	0.47	4.62	0.43	4.59	0.43	4.76	0.36	1.50

(*P ≤ 0.05)

จากตารางที่ 4.99 โดยภาพรวมพบว่าระดับการศึกษาบิดาของนิสิตนักศึกษา มีค่าเฉลี่ยด้าน
ทักษะในการบริหารจัดการไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยการศึกษาบิดาใน
ระดับสูงกว่าปริญญาตรีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.76$) รองลงมา คือ ปวส.หรืออนุปริญญา ประถมศึกษา
มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลายหรือปวช. และปริญญาตรีตามลำดับ ($\bar{X} = 4.62$, $\bar{X} = 4.61$,
 $\bar{X} = 4.60$, $\bar{X} = 4.59$, $\bar{X} = 4.59$)

ตารางที่ 4.100 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์
เปรียบเทียบระหว่างระดับการศึกษาบิดา

คุณลักษณะ	ประถมศึกษา		ม.ต้น		ม.ปลาย/ ปวช.		ปวส/ อนุปริญญา		ปริญญาตรี		สูงกว่า ปริญญาตรี		F (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. คุณลักษณะทั่วไป	4.18	0.50	4.23	0.47	4.18	0.50	4.16	0.46	4.19	0.51	4.13	0.61	0.30
2. คุณลักษณะด้านความรู้	4.46	0.55	4.41	0.67	4.39	0.60	4.42	0.57	4.47	0.54	4.62	0.47	1.62
3. คุณลักษณะด้านเจตคติต่อตนเอง	4.64	0.43	4.65	0.49	4.63	0.44	4.67	0.42	4.68	0.40	4.75	0.31	0.92
4. คุณลักษณะด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคม	4.63	0.44	4.66	0.43	4.64	0.40	4.61	0.37	4.65	0.36	4.70	0.30	0.51
5. คุณลักษณะด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเอง	4.60	0.45	4.58	0.51	4.63	0.44	4.63	0.42	4.62	0.43	4.72	0.37	0.84
6. คุณลักษณะด้านทักษะในการถ่ายทอดและสื่อสาร	4.59	0.45	4.52	0.49	4.54	0.50	4.62	0.42	4.58	0.46	4.71	0.40	1.63
7. คุณลักษณะด้านทักษะในการเข้าสังคม	4.13	0.58	4.23	0.58	4.13	0.53	4.13	0.58	4.17	0.57	4.09	0.56	0.60
8. คุณลักษณะด้านทักษะในการบริหารจัดการ	4.61	0.45	4.60	0.50	4.59	0.47	4.62	0.43	4.59	0.43	4.76	0.36	1.50

(*P ≤ 0.05)

จากตารางที่ 4.100 ระดับการศึกษาบิดาของนิสิตนักศึกษา มีค่าเฉลี่ยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในทุกองค์ประกอบ คือ คุณลักษณะทั่วไป ด้านความรู้ ด้านเจตคติต่อตนเอง ด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคม ด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเอง ด้านทักษะในการถ่ายทอดและสื่อสาร ด้านทักษะในการเข้าสังคม และด้านทักษะในการบริหารจัดการ

ตารางที่ 4.101 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะทั่วไป เปรียบเทียบระหว่างอาชีพบิดา

คุณลักษณะทั่วไป	รับราชการ		พจน.เอกชน/ รัฐวิสาหกิจ		รับจ้าง		กิจการส่วนตัว		เกษตรกร		อื่นๆ		F (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้นำต้องมีสุขภาพแข็งแรงและมีความสมบูรณ์ทางร่างกาย	4.27	0.71	4.33	0.52	4.25	0.53	4.45	0.64	4.48	0.50	4.39	0.67	4.10*
2. ผู้นำต้องมีกริยาและอาการที่เหมาะสม	4.70	0.47	4.68	0.47	4.51	0.56	4.67	0.53	4.63	0.56	4.65	0.55	3.00*
3. ผู้นำต้องการแต่งกายที่เหมาะสม	4.54	0.58	4.60	0.49	4.40	0.63	4.53	0.63	4.45	0.71	4.45	0.68	1.74
4. ผู้นำควรจบการศึกษาขั้นต่ำในระดับปริญญาตรี	3.97	1.01	4.10	0.95	4.04	0.92	4.02	0.95	4.08	0.92	3.55	1.09	1.81
5. ผู้นำต้องมีครอบครัวที่มั่นคง	3.78	0.94	3.93	0.80	3.84	0.90	3.90	0.93	4.00	0.82	3.68	1.05	1.18
6. ผู้นำต้องมีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม	3.78	1.01	3.90	0.82	3.87	0.77	4.00	0.87	3.89	0.89	3.58	0.99	1.95
7. ผู้นำต้องมีประวัติชีวิตที่ดี	3.89	1.07	4.07	0.89	3.94	0.95	4.06	0.90	4.16	0.95	3.68	1.17	2.12
8. ผู้นำต้องเป็นที่ยอมรับทั้งในประเทศและต่างประเทศ	4.18	0.98	4.39	0.78	4.11	0.93	4.22	0.85	4.27	0.88	4.06	0.96	1.50
ค่าเฉลี่ย	4.14	0.56	4.25	0.41	4.12	0.49	4.23	0.48	4.24	0.49	4.00	0.60	2.73*

(*P ≤ 0.05)

จากตารางที่ 4.101 โดยภาพรวมพบว่าอาชีพบิดาของนิสิตนักศึกษา มีค่าเฉลี่ยคุณลักษณะทั่วไป แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยอาชีพพนักงานเอกชนหรือรัฐวิสาหกิจ ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.25$) รองลงมา คือ เกษตรกร กิจการส่วนตัว รับราชการ รับจ้าง และอื่นๆ ตามลำดับ ($\bar{X} = 4.24$, $\bar{X} = 4.23$, $\bar{X} = 4.14$, $\bar{X} = 4.12$, $\bar{X} = 4.00$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบพบว่า องค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีสุขภาพแข็งแรงและมีความสมบูรณ์ทางร่างกาย และผู้นำต้องมีกริยาและอาการที่เหมาะสม มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อนำไปทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยแต่ละคู่ ปรากฏผลดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.102 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีสุขภาพแข็งแรงและมีความสมบูรณ์ทางร่างกาย เปรียบเทียบระหว่างอาชีพบิดา

ผู้นำต้องมีสุขภาพแข็งแรงและมีความสมบูรณ์ทางร่างกาย	รับราชการ	พจน.เอกชน/ รัฐวิสาหกิจ	รับจ้าง	กิจการส่วนตัว	เกษตรกร	อื่นๆ
รับราชการ	-	1.00	1.00	0.15	0.09	1.00
พจน.เอกชน/รัฐวิสาหกิจ		-	0.96	0.76	0.57	1.00
รับจ้าง			-	0.00*	0.00*	0.99
กิจการส่วนตัว				-	1.00	1.00
เกษตรกร					-	1.00
อื่นๆ						-

จากตารางที่ 4.102 อาชีพบิดาของนิสิตนักศึกษามีค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีสุขภาพแข็งแรงและมีความสมบูรณ์ทางร่างกายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 2 คู่ ได้แก่ 1) รับจ้างและกิจการส่วนตัว 2) รับจ้างและเกษตรกร

ตารางที่ 4.103 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีกิริยาและอาการที่เหมาะสม เปรียบเทียบระหว่าง อาชีพบิดา

ผู้นำต้องมีกิริยาและอาการที่เหมาะสม	รับราชการ	พจน.เอกชน/ รัฐวิสาหกิจ	รับจ้าง	กิจการส่วนตัว	เกษตรกร	อื่นๆ
รับราชการ	-	1.00	0.00*	1.00	0.99	1.00
พจน.เอกชน/รัฐวิสาหกิจ		-	0.15	1.00	1.00	1.00
รับจ้าง			-	0.04*	0.65	0.96
กิจการส่วนตัว				-	1.00	1.00
เกษตรกร					-	1.00
อื่นๆ						-

จากตารางที่ 4.103 อาชีพบิดาของนิสิตนักศึกษามีค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีกิริยาและอาการที่เหมาะสมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 2 คู่ ได้แก่ 1) รับราชการ และรับจ้าง 2) รับจ้างและกิจการส่วนตัว

ตารางที่ 4.104 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านความรู้ เปรียบเทียบระหว่าง อาชีพบิดา

ด้านความรู้	รับราชการ		พจน.เอกชน/ รัฐวิสาหกิจ		รับจ้าง		กิจการส่วนตัว		เกษตรกร		อื่นๆ		F (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้นำต้องมีความรู้ด้านการเมือง	4.41	0.76	4.43	0.68	4.20	0.79	4.37	0.76	4.37	0.86	4.32	0.91	1.86
2. ผู้นำต้องมีความรู้ด้านเศรษฐกิจ	4.43	0.67	4.55	0.65	4.31	0.71	4.46	0.67	4.42	0.70	4.45	0.77	1.87
3. ผู้นำต้องมีความรู้ด้านสังคมและวัฒนธรรม	4.53	0.61	4.48	0.65	4.34	0.64	4.51	0.60	4.50	0.60	4.61	0.56	2.49*
4. ผู้นำต้องมีความเข้าใจบริบทและสถานการณ์ทางการเมือง ในขณะนั้น	4.51	0.62	4.56	0.65	4.38	0.69	4.50	0.63	4.56	0.62	4.48	0.72	1.55
5. ผู้นำต้องเข้าใจบทบาทของตนเองในฐานะที่เป็นผู้นำทาง การเมือง	4.61	0.58	4.64	0.61	4.43	0.70	4.58	0.59	4.50	0.66	4.45	0.81	2.43
ค่าเฉลี่ย	4.50	0.54	4.53	0.55	4.33	0.57	4.48	0.56	4.47	0.58	4.46	0.65	2.50*

(*P ≤ 0.05)

จากตารางที่ 4.104 โดยภาพรวมพบว่าอาชีพบิดาของนิสิตนักศึกษา มีค่าเฉลี่ยด้านความรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยอาชีพพนักงานเอกชนหรือรัฐวิสาหกิจค่าเฉลี่ย สูงสุด ($\bar{X} = 4.53$) รองลงมา คือ รับราชการ กิจการส่วนตัว เกษตรกร อื่นๆ และรับจ้างตามลำดับ ($\bar{X} = 4.50$, $\bar{X} = 4.48$, $\bar{X} = 4.47$, $\bar{X} = 4.46$, $\bar{X} = 4.33$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความรู้ด้านสังคมและวัฒนธรรมมีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อนำไปทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยแต่ละคู่ ปรากฏผลดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.105 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความรู้ด้านสังคมและวัฒนธรรม เปรียบเทียบ ระหว่างอาชีพบิดา

ผู้นำต้องมีความรู้ด้านสังคมและวัฒนธรรม	รับราชการ	พจน.เอกชน/ รัฐวิสาหกิจ	รับจ้าง	กิจการส่วนตัว	เกษตรกร	อื่นๆ
รับราชการ	-	0.55	0.00*	0.75	0.77	0.48
พจน.เอกชน/รัฐวิสาหกิจ		-	0.10	0.70	0.75	0.29
รับจ้าง			-	0.00*	0.03*	0.03*
กิจการส่วนตัว				-	0.98	0.37
เกษตรกร					-	0.39
อื่นๆ						-

จากตารางที่ 4.105 อาชีพบิดาของนิสิตนักศึกษามีค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความรู้ และอาการที่เหมาะสมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 4 คู่ ได้แก่ 1) รับราชการ และรับจ้าง 2) รับจ้างและกิจการส่วนตัว 3) รับจ้างและเกษตรกร 4) รับจ้างและอื่นๆ

ตารางที่ 4.106 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านเจตคติต่อตนเอง เปรียบเทียบระหว่างอาชีพบิดา

ด้านเจตคติต่อตนเอง	รับราชการ		พนง.เอกชน/ รัฐวิสาหกิจ		รับจ้าง		กิจการส่วนตัว		เกษตรกร		อื่นๆ		F (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้นำต้องมีคุณธรรมจริยธรรม	4.77	0.45	4.77	0.50	4.63	0.52	4.77	0.44	4.69	0.52	4.84	0.58	2.80*
2. ผู้นำต้องเชื่อมั่นในตนเอง	4.60	0.53	4.55	0.57	4.53	0.57	4.60	0.57	4.46	0.65	4.65	0.49	1.34
3. ผู้นำต้องมีความอดทนและเด็ดขาด	4.69	0.49	4.58	0.61	4.61	0.54	4.69	0.51	4.64	0.60	4.68	0.48	0.93
4. ผู้นำต้องมีความสุภาพอ่อนน้อม	4.66	0.59	4.58	0.63	4.62	0.57	4.67	0.54	4.60	0.64	4.65	0.61	0.49
5. ผู้นำต้องมีความระมัดระวังและรอบคอบ	4.77	0.44	4.76	0.43	4.64	0.56	4.73	0.47	4.71	0.55	4.55	0.77	2.04
6. ผู้นำต้องมีความพยายามและกระตือรือร้น	4.78	0.43	4.69	0.54	4.64	0.55	4.71	0.53	4.66	0.64	4.74	0.51	1.31
ค่าเฉลี่ย	4.71	0.37	4.66	0.42	4.61	0.44	4.70	0.39	4.63	0.47	4.68	0.44	1.50

(* $P \leq 0.05$)

จากตารางที่ 4.106 โดยภาพรวมพบว่าอาชีพบิดาของนิสิตนักศึกษา มีค่าเฉลี่ยด้านเจตคติต่อตนเองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยอาชีพรับราชการมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.71$) รองลงมา คือ กิจการส่วนตัว อื่นๆ พนังงานเอกชนหรือรัฐวิสาหกิจ เกษตรกรและรับจ้าง ตามลำดับ ($\bar{X} = 4.70$, $\bar{X} = 4.68$, $\bar{X} = 4.66$, $\bar{X} = 4.63$, $\bar{X} = 4.61$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบพบว่า องค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีคุณธรรมจริยธรรม มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อนำไปทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยแต่ละคู่ ปรากฏผลดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.107 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีคุณธรรมจริยธรรม เปรียบเทียบระหว่างอาชีพบิดา

ผู้นำต้องมีคุณธรรมจริยธรรม	รับราชการ	พนง.เอกชน/ รัฐวิสาหกิจ	รับจ้าง	กิจการส่วนตัว	เกษตรกร	อื่นๆ
รับราชการ	-	1.00	0.11	1.00	0.95	1.00
พนง.เอกชน/รัฐวิสาหกิจ		-	0.37	1.00	0.98	1.00
รับจ้าง			-	0.04*	1.00	0.62
กิจการส่วนตัว				-	0.06	0.11
เกษตรกร					-	0.12
อื่นๆ						-

จากตารางที่ 4.107 อาชีพบิดาของนิสิตนักศึกษามีค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีคุณธรรมจริยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 1 คู่ ได้แก่ 1) รับจ้างและกิจการส่วนตัว

ตารางที่ 4.108 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคม เปรียบเทียบระหว่างอาชีพบิดา

ด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคม	รับราชการ		พจน.เอกชน/ รัฐวิสาหกิจ		รับจ้าง		กิจการส่วนตัว		เกษตรกร		อื่นๆ		F (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้นำต้องมีความเชื่อและศรัทธาในอุดมการณ์ประชาธิปไตย	4.46	0.64	4.44	0.65	4.39	0.64	4.44	0.63	4.52	0.68	4.35	0.66	0.70
2. ผู้นำต้องมีความชอบธรรมและความถูกต้องทางการเมือง	4.61	0.58	4.73	0.45	4.55	0.64	4.58	0.64	4.56	0.58	4.52	0.68	1.27
3. ผู้นำต้องมีความรับผิดชอบ	4.73	0.48	4.77	0.45	4.69	0.58	4.75	0.47	4.72	0.51	4.81	0.40	0.65
4. ผู้นำต้องมีความเชื่อมั่นและศรัทธาต่องานที่ทำ	4.60	0.53	4.62	0.54	4.58	0.55	4.68	0.53	4.70	0.52	4.58	0.50	1.20
5. ผู้นำต้องมีความมุ่งมั่นเอาใจใส่กับงาน	4.70	0.49	4.81	0.40	4.65	0.54	4.71	0.51	4.72	0.53	4.61	0.67	1.40
6. ผู้นำต้องมีความยุติธรรม	4.80	0.42	4.75	0.49	4.70	0.57	4.80	0.45	4.63	0.63	4.71	0.53	2.27*
7. ผู้นำต้องมีความเห็นอกเห็นใจ เข้าใจและเอาใจใส่ ผู้ได้บังคับบัญชา	4.65	0.56	4.63	0.51	4.57	0.59	4.58	0.61	4.60	0.58	4.58	0.62	0.43
8. ผู้นำต้องมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และมีวิสัยทัศน์กว้างไกล	4.64	0.54	4.70	0.56	4.57	0.55	4.65	0.53	4.57	0.61	4.58	0.67	1.09
9. ผู้นำต้องมีความซื่อสัตย์ ไม่เห็นแก่ตัว เห็นแก่ประโยชน์ ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน	4.76	0.52	4.75	0.66	4.73	0.52	4.77	0.51	4.69	0.62	4.74	0.51	0.39
ค่าเฉลี่ย	4.66	0.35	4.69	0.33	4.60	0.42	4.66	0.38	4.63	0.43	4.61	0.46	0.88

(*P ≤ 0.05)

จากตารางที่ 4.108 โดยภาพรวมพบว่าอาชีพบิดาของนิสิตนักศึกษา มีค่าเฉลี่ยด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยอาชีพพนักงานเอกชนหรือรัฐวิสาหกิจมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.69$) รองลงมา คือ รับราชการ กิจการส่วนตัว เกษตรกร อื่นๆ และรับจ้าง ตามลำดับ ($\bar{X} = 4.66$, $\bar{X} = 4.66$, $\bar{X} = 4.63$, $\bar{X} = 4.61$, $\bar{X} = 4.60$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบด้านผู้นำต้องมียุติธรรม มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อนำไปทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยแต่ละคู่ ปรากฏผลดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.109 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความยุติธรรม เปรียบเทียบระหว่างอาชีพบิดา

ผู้นำต้องมีความยุติธรรม	รับราชการ	พจน.เอกชน/ รัฐวิสาหกิจ	รับจ้าง	กิจการส่วนตัว	เกษตรกร	อื่นๆ
รับราชการ	-	1.00	0.51	1.00	0.20	1.00
พจน.เอกชน/รัฐวิสาหกิจ		-	1.00	1.00	0.91	1.00
รับจ้าง			-	0.54*	1.00	1.00
กิจการส่วนตัว				-	0.22	1.00
เกษตรกร					-	1.00
อื่นๆ						-

จากตารางที่ 4.109 อาชีพบิดาของนิสิตนักศึกษามีค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความยุติธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 1 คู่ ได้แก่ 1) รับจ้างและกิจการส่วนตัว

ตารางที่ 4.110 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเอง เปรียบเทียบระหว่างอาชีพบิดา

ด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเอง	รับราชการ		พจน.เอกชน/ รัฐวิสาหกิจ		รับจ้าง		กิจการส่วนตัว		เกษตรกร		อื่นๆ		F (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้นำต้องมีความสามารถในปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา	4.53	0.56	4.64	0.55	4.47	0.55	4.59	0.58	4.60	0.60	4.58	0.62	1.55
2. ผู้นำต้องสามารถบังคับและควบคุมตนเองได้	4.66	0.49	4.68	0.52	4.59	0.57	4.67	0.51	4.57	0.55	4.71	0.53	1.22
3. ผู้นำต้องรู้จักการวิเคราะห์หาเหตุผล	4.68	0.50	4.73	0.48	4.62	0.54	4.70	0.52	4.62	0.61	4.74	0.58	1.02
ค่าเฉลี่ย	4.62	0.41	4.68	0.39	4.56	0.45	4.65	0.43	4.60	0.49	4.68	0.48	1.57

(*P ≤ 0.05)

จากตารางที่ 4.110 โดยภาพรวมพบว่าอาชีพบิดาของนิสิตนักศึกษา มีค่าเฉลี่ยด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยอาชีพพนักงานเอกชนหรือรัฐวิสาหกิจและอื่นๆมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.68$) รองลงมา คือ กิจการส่วนตัว รับราชการ เกษตรกร และรับจ้าง ตามลำดับ ($\bar{X} = 4.65$, $\bar{X} = 4.62$, $\bar{X} = 4.60$, $\bar{X} = 4.56$)

ตารางที่ 4.111 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการถ่ายทอดและสื่อสาร เปรียบเทียบระหว่างอาชีพบิดา

ด้านทักษะในการถ่ายทอดและสื่อสาร	รับราชการ		พนง.เอกชน/ รัฐวิสาหกิจ		รับจ้าง		กิจการส่วนตัว		เกษตรกร		อื่นๆ		F (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้นำต้องมีความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้	4.66	0.53	4.61	0.56	4.52	0.56	4.63	0.54	4.62	0.52	4.58	0.56	1.41
2. ผู้นำต้องสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้เป็นอย่างดี	4.57	0.60	4.55	0.65	4.53	0.61	4.53	0.62	4.50	0.69	4.55	0.68	0.18
3. ผู้นำต้องมีความสามารถในการเจรจาต่อรองเพื่อผลประโยชน์ประเทศชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.71	0.53	4.62	0.56	4.58	0.60	4.70	0.49	4.60	0.53	4.55	0.72	1.99
4. ผู้นำต้องมีความสามารถในการสื่อสารนโยบายของรัฐบาลให้ประชาชนทุกระดับเข้าใจได้ง่าย	4.62	0.55	4.55	0.59	4.44	0.64	4.63	0.56	4.52	0.60	4.52	0.63	2.88*
ค่าเฉลี่ย	4.64	0.43	4.58	0.45	4.52	0.49	4.62	0.44	4.56	0.46	4.55	0.55	1.75

(* $P \leq 0.05$)

จากตารางที่ 4.111 โดยภาพรวมพบว่าอาชีพบิดาของนิสิตนักศึกษา มีค่าเฉลี่ยทักษะในการถ่ายทอดและสื่อสารไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยอาชีพรับราชการมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.64$) รองลงมา คือ กิจการส่วนตัว พนักงานเอกชนหรือรัฐวิสาหกิจ เกษตรกร อื่นๆ และรับจ้าง ตามลำดับ ($\bar{X} = 4.62$, $\bar{X} = 4.58$, $\bar{X} = 4.56$, $\bar{X} = 4.55$, $\bar{X} = 4.52$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความสามารถในการสื่อสารนโยบายของรัฐบาลให้ประชาชนทุกระดับเข้าใจได้ง่าย มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อนำไปทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยแต่ละคู่ ปรากฏผลดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.112 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความสามารถในการสื่อสารนโยบายของรัฐบาลให้ประชาชนทุกระดับเข้าใจได้ง่าย เปรียบเทียบระหว่างอาชีพบิดา

ผู้นำต้องมีความสามารถในการสื่อสารนโยบายของรัฐบาลให้ประชาชนทุกระดับเข้าใจได้ง่าย	รับราชการ	พนง.เอกชน/ รัฐวิสาหกิจ	รับจ้าง	กิจการส่วนตัว	เกษตรกร	อื่นๆ
รับราชการ	-	1.00	0.06	1.00	0.95	1.00
พนง.เอกชน/รัฐวิสาหกิจ		-	0.93	0.98	1.00	1.00
รับจ้าง			-	0.01*	0.99	1.00
กิจการส่วนตัว				-	0.81	1.00
เกษตรกร					-	1.00
อื่นๆ						-

จากตารางที่ 4.112 อาชีพบิดาของนิสิตนักศึกษามีค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความสามารถในการสื่อสารนโยบายของรัฐบาลให้ประชาชนทุกระดับเข้าใจได้ง่าย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 1 คู่ ได้แก่ 1) รับจ้างและกิจการส่วนตัว

ตารางที่ 4.113 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการเข้าสังคม
เปรียบเทียบระหว่างอาชีพบิดา

ด้านทักษะในการเข้าสังคม	รับราชการ		พนง.เอกชน/ รัฐวิสาหกิจ		รับจ้าง		กิจการส่วนตัว		เกษตรกร		อื่นๆ		F (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้นำต้องชอบเข้าสังคม	3.95	0.88	3.85	0.86	4.00	0.76	4.06	0.86	4.14	0.87	3.94	0.85	1.53
2. ผู้นำต้องเข้าใจมารยาททางสังคม	4.64	0.50	4.58	0.52	4.50	0.56	4.54	0.60	4.50	0.62	4.55	0.57	1.29
3. ผู้นำต้องมีอารมณ์ขัน	3.82	0.81	3.71	0.87	3.90	0.78	3.94	0.90	3.97	0.84	4.06	0.68	1.61
ค่าเฉลี่ย	4.14	0.54	4.05	0.56	4.13	0.53	4.18	0.60	4.20	0.61	4.18	0.56	0.94

(*P ≤ 0.05)

จากตารางที่ 4.113 โดยภาพรวมพบว่าอาชีพบิดาของนิสิตนักศึกษา มีค่าเฉลี่ยด้านทักษะในการเข้าสังคมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยอาชีพเกษตรกรรับราชการมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.20$) รองลงมา คือ กิจการส่วนตัว อื่นๆ รับราชการ รับจ้าง และพนักงานเอกชนหรือรัฐวิสาหกิจ ตามลำดับ ($\bar{X} = 4.18$, $\bar{X} = 4.18$, $\bar{X} = 4.14$, $\bar{X} = 4.13$, $\bar{X} = 4.05$)

ตารางที่ 4.114 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการบริหารจัดการ
เปรียบเทียบระหว่างอาชีพบิดา

ด้านทักษะในการบริหารจัดการ	รับราชการ		พจน.เอกชน/ รัฐวิสาหกิจ		รับจ้าง		กิจการส่วนตัว		เกษตรกร		อื่นๆ		F (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้นำต้องมีความกล้าตัดสินใจ	4.75	0.45	4.73	0.55	4.64	0.57	4.74	0.51	4.70	0.62	4.77	0.50	1.26
2. ผู้นำต้องมีประสบการณ์ในการทำงาน	4.48	0.68	4.58	0.61	4.44	0.71	4.51	0.67	4.50	0.62	4.29	0.78	1.12
3. ผู้นำต้องมีความสามารถในการจัดการทรัพยากรวัสดุ และทรัพยากรมนุษย์	4.62	0.54	4.64	0.51	4.47	0.63	4.59	0.55	4.53	0.66	4.55	0.68	1.69
4. ผู้นำต้องสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี	4.81	0.39	4.71	0.51	4.59	0.55	4.65	0.50	4.71	0.55	4.68	0.60	3.51*
ค่าเฉลี่ย	4.67	0.38	4.67	0.38	4.54	0.50	4.62	0.43	4.61	0.47	4.57	0.48	1.95

(* $P \leq 0.05$)

จากตารางที่ 4.114 โดยภาพรวมพบว่าอาชีพบิดาของนิสิตนักศึกษา มีค่าเฉลี่ยด้านทักษะในการบริหารจัดการไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยอาชีพรับราชการและพนักงานเอกชนหรือรัฐวิสาหกิจมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.67$) รองลงมา คือ กิจการส่วนตัว เกษตรกร อื่นๆ และรับจ้างตามลำดับ ($\bar{X} = 4.62$, $\bar{X} = 4.61$, $\bar{X} = 4.57$, $\bar{X} = 4.54$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบด้านผู้นำต้องสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดีมีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อนำไปทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยแต่ละคู่ ปรากฏผลดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.115 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี เปรียบเทียบระหว่างอาชีพบิดา

ผู้นำต้องสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี	รับราชการ	พจน.เอกชน/ รัฐวิสาหกิจ	รับจ้าง	กิจการส่วนตัว	เกษตรกร	อื่นๆ
รับราชการ	-	0.87	0.00*	0.01*	0.76	0.98
พจน.เอกชน/รัฐวิสาหกิจ		-	0.65	1.00	1.00	1.00
รับจ้าง			-	0.98	0.70	1.00
กิจการส่วนตัว				-	1.00	1.00
เกษตรกร					-	1.00
อื่นๆ						-

จากตารางที่ 4.115 อาชีพบิดาของนิสิตนักศึกษามีค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 2 คู่ ได้แก่ 1) รับราชการและรับจ้าง 2) รับราชการและกิจการส่วนตัว

ตารางที่ 4.116 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์
เปรียบเทียบระหว่างอาชีพบิดา

คุณลักษณะ	รับราชการ		พนง.เอกชน/ รัฐวิสาหกิจ		รับจ้าง		กิจการส่วนตัว		เกษตรกร		อื่นๆ		F (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. คุณลักษณะทั่วไป	4.14	0.56	4.25	0.41	4.12	0.49	4.23	0.48	4.24	0.49	4.00	0.60	2.73*
2. คุณลักษณะด้านความรู้	4.50	0.54	4.53	0.55	4.33	0.57	4.48	0.56	4.47	0.58	4.46	0.65	2.50*
3. คุณลักษณะด้านเจตคติต่อตนเอง	4.71	0.37	4.66	0.42	4.61	0.44	4.70	0.39	4.63	0.47	4.68	0.44	1.50
4. คุณลักษณะด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคม	4.66	0.35	4.69	0.33	4.60	0.42	4.66	0.38	4.63	0.43	4.61	0.46	0.88
5. คุณลักษณะด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเอง	4.62	0.41	4.68	0.39	4.56	0.45	4.65	0.43	4.60	0.49	4.68	0.48	1.57
6. คุณลักษณะด้านทักษะในการถ่ายทอดและสื่อสาร	4.64	0.43	4.58	0.45	4.52	0.49	4.62	0.44	4.56	0.46	4.55	0.55	1.75
7. คุณลักษณะด้านทักษะในการเข้าสังคม	4.14	0.54	4.05	0.56	4.13	0.53	4.18	0.60	4.20	0.61	4.18	0.56	0.94
8. คุณลักษณะด้านทักษะในการบริหารจัดการ	4.67	0.38	4.67	0.38	4.54	0.50	4.62	0.43	4.61	0.47	4.57	0.48	1.95

(*P ≤ 0.05)

จากตารางที่ 4.116 ระดับการศึกษาบิดาของนิสิตนักศึกษา มีค่าเฉลี่ยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ใน 5 องค์ประกอบ คือ ด้านเจตคติต่อตนเอง ด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคม ด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเอง ด้านทักษะในการถ่ายทอดและสื่อสาร ด้านทักษะในการเข้าสังคม และด้านทักษะในการบริหารจัดการ และมีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ใน 2 องค์ประกอบ คือ คุณลักษณะทั่วไป และด้านความรู้

ตารางที่ 4.117 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะทั่วไป เปรียบเทียบระหว่างระดับการศึกษามารดา

คุณลักษณะทั่วไป	ประถมศึกษา		ม.ต้น		ม.ปลาย/ปวช.		ปวส/ อนุปริญญา		ปริญญาตรี		สูงกว่า ปริญญาตรี		F (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้นำต้องมีสุขภาพแข็งแรงและมีความสมบูรณ์ทางร่างกาย	4.42	0.53	4.44	0.57	4.34	0.60	4.34	0.67	4.30	0.62	4.15	0.82	2.20
2. ผู้นำต้องมีกริยาและอาการที่เหมาะสม	4.59	0.56	4.55	0.54	4.70	0.48	4.60	0.60	4.66	0.52	4.76	0.44	1.82
3. ผู้นำต้องมีการแต่งกายที่เหมาะสม	4.49	0.62	4.42	0.64	4.54	0.61	4.38	0.78	4.54	0.57	4.51	0.60	1.15
4. ผู้นำควรจบการศึกษาขั้นต่ำในระดับปริญญาตรี	4.02	0.91	3.93	0.92	3.99	1.01	4.12	0.91	3.99	1.02	4.12	0.90	0.49
5. ผู้นำต้องมีครอบครัวที่มั่นคง	3.95	0.89	3.86	0.75	3.78	0.87	3.93	0.92	3.86	0.97	3.73	1.10	0.92
6. ผู้นำต้องมีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม	3.92	0.86	3.91	0.76	3.87	0.85	4.07	0.73	3.78	0.98	3.80	1.08	1.35
7. ผู้นำต้องมีประวัติชีวิตที่ดี	3.98	0.98	4.08	0.88	4.00	0.96	4.22	0.82	3.92	0.97	3.83	1.26	1.40
8. ผู้นำต้องเป็นที่ยอมรับทั้งในประเทศและต่างประเทศ	4.21	0.91	4.03	0.90	4.11	0.96	4.33	0.65	4.29	0.89	4.37	0.94	2.00
ค่าเฉลี่ย	4.20	0.50	4.15	0.46	4.17	0.50	4.25	0.47	4.17	0.51	4.16	0.60	0.47

(*P ≤ 0.05)

จากตารางที่ 4.117 โดยภาพรวมพบว่าระดับการศึกษามารดาของนิสิตนักศึกษา มีค่าเฉลี่ยคุณลักษณะทั่วไปไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยการศึกษามารดาในระดับปวส. หรืออนุปริญญา ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.25$) รองลงมา คือ ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลายหรือปวช. ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี และมัธยมศึกษาตอนต้น ตามลำดับ ($\bar{X} = 4.20$, $\bar{X} = 4.17$, $\bar{X} = 4.17$, $\bar{X} = 4.16$, $\bar{X} = 4.15$)

ตารางที่ 4.118 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านความรู้ เปรียบเทียบระหว่างระดับการศึกษามารดา

ด้านความรู้	ประถมศึกษา		ม.ต้น		ม.ปลาย/ ปวช.		ปวส/ อนุปริญญา		ปริญญาตรี		สูงกว่า ปริญญาตรี		F (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้นำต้องมีความรู้ด้านการเมือง	4.32	0.84	4.22	0.80	4.25	0.76	4.37	0.79	4.44	0.73	4.54	0.64	2.06
2. ผู้นำต้องมีความรู้ด้านเศรษฐกิจ	4.40	0.72	4.35	0.66	4.37	0.69	4.38	0.74	4.52	0.66	4.51	0.60	1.41
3. ผู้นำต้องมีความรู้ด้านสังคมและวัฒนธรรม	4.45	0.63	4.42	0.59	4.44	0.65	4.45	0.63	4.52	0.60	4.66	0.53	1.29
4. ผู้นำต้องมีความเข้าใจบริบทและสถานการณ์ทางการเมืองในขณะนั้น	4.46	0.68	4.40	0.68	4.46	0.66	4.48	0.71	4.57	0.58	4.61	0.54	1.41
5. ผู้นำต้องเข้าใจบทบาทของตนเองในฐานะที่เป็นผู้นำทางการเมือง	4.52	0.67	4.51	0.59	4.45	0.71	4.58	0.62	4.61	0.58	4.66	0.53	1.52
ค่าเฉลี่ย	4.43	0.59	4.38	0.55	4.39	0.59	4.45	0.56	4.53	0.54	4.60	0.48	2.01

(*P ≤ 0.05)

จากตารางที่ 4.118 โดยภาพรวมพบว่าระดับการศึกษามารดาของนิสิตนักศึกษา มีค่าเฉลี่ยด้านความรู้ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยการศึกษามารดาในระดับสูงกว่าปริญญาตรีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.60$) รองลงมา คือ ปริญญาตรี ปวส.หรืออนุปริญญา ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลายหรือปวช. และมัธยมศึกษาตอนต้น ตามลำดับ ($\bar{X} = 4.53$, $\bar{X} = 4.45$, $\bar{X} = 4.43$, $\bar{X} = 4.39$, $\bar{X} = 4.38$)

ตารางที่ 4.119 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านเจตคติต่อตนเอง เปรียบเทียบระหว่างระดับการศึกษามารดา

ด้านเจตคติต่อตนเอง	ประถมศึกษา		ม.ต้น		ม.ปลาย/ ปวช.		ปวส/ อนุปริญญา		ปริญญาตรี		สูงกว่า ปริญญาตรี		F (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้นำต้องมีคุณธรรมจริยธรรม	4.70	0.49	4.73	0.51	4.73	0.46	4.70	0.49	4.75	0.52	4.83	0.44	0.67
2. ผู้นำต้องเชื่อมั่นในตนเอง	4.51	0.59	4.57	0.57	4.57	0.57	4.56	0.55	4.59	0.57	4.61	0.49	0.54
3. ผู้นำต้องมีความอดทนและเด็ดขาด	4.63	0.55	4.63	0.56	4.68	0.51	4.56	0.60	4.67	0.53	4.76	0.44	0.97
4. ผู้นำต้องมีความสุภาพอ่อนน้อม	4.67	0.53	4.65	0.61	4.61	0.60	4.56	0.62	4.62	0.61	4.66	0.62	0.56
5. ผู้นำต้องมีความระมัดระวังและรอบคอบ	4.65	0.55	4.69	0.56	4.73	0.49	4.68	0.52	4.76	0.46	4.83	0.38	1.63
6. ผู้นำต้องมีความพยายามและกระตือรือร้น	4.69	0.52	4.66	0.64	4.69	0.53	4.63	0.61	4.73	0.49	4.80	0.40	0.83
ค่าเฉลี่ย	4.64	0.42	4.66	0.49	4.67	0.41	4.62	0.42	4.69	0.41	4.75	0.27	0.79

(*P ≤ 0.05)

จากตารางที่ 4.119 โดยภาพรวมพบว่าระดับการศึกษามารดาของนิสิตนักศึกษา มีค่าเฉลี่ยด้านเจตคติต่อตนเองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยการศึกษามารดาในระดับสูงกว่าปริญญาตรีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.75$) รองลงมา คือ ปริญญาตรี มัธยมศึกษาตอนปลายหรือปวช. มัธยมศึกษาตอนต้น ประถมศึกษา และปวส.หรืออนุปริญญา ตามลำดับ ($\bar{X} = 4.69$, $\bar{X} = 4.67$, $\bar{X} = 4.66$, $\bar{X} = 4.64$, $\bar{X} = 4.62$)

ตารางที่ 4.120 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคม
เปรียบเทียบระหว่างระดับการศึกษามารดา

ด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคม	ประถมศึกษา		ม.ต้น		ม.ปลาย/ ปวช.		ปวส/ อนุปริญญา		ปริญญาตรี		สูงกว่า ปริญญาตรี		F (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้นำต้องมีความเชื่อและศรัทธาในอุดมการณ์ประชาธิปไตย	4.49	0.61	4.41	0.72	4.39	0.62	4.34	0.67	4.47	0.66	4.46	0.60	0.93
2. ผู้นำต้องมีความชอบธรรมและความถูกต้องทางการเมือง	4.56	0.62	4.57	0.59	4.56	0.59	4.59	0.66	4.65	0.57	4.63	0.66	0.55
3. ผู้นำต้องมีความรับผิดชอบ	4.69	0.53	4.71	0.52	4.74	0.49	4.73	0.51	4.76	0.49	4.88	0.33	1.23
4. ผู้นำต้องมีความเชื่อมั่นและศรัทธาต่องานที่ทำ	4.60	0.57	4.63	0.54	4.66	0.50	4.60	0.55	4.64	0.52	4.71	0.51	0.50
5. ผู้นำต้องมีความมุ่งมั่นเอาใจใส่กับงาน	4.67	0.53	4.70	0.54	4.66	0.53	4.66	0.51	4.77	0.46	4.80	0.46	1.54
6. ผู้นำต้องมีความยุติธรรม	4.69	0.58	4.77	0.47	4.75	0.48	4.66	0.58	4.81	0.46	4.83	0.38	1.91
7. ผู้นำต้องมีความเห็นอกเห็นใจ เข้าใจและเอาใจใส่ ผู้ได้บังคับบัญชา	4.56	0.57	4.61	0.57	4.61	0.56	4.49	0.71	4.63	0.58	4.76	0.44	1.45
8. ผู้นำต้องมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และมีวิสัยทัศน์กว้างไกล	4.60	0.56	4.59	0.60	4.61	0.55	4.62	0.52	4.65	0.56	4.76	0.49	0.75
9. ผู้นำต้องมีความซื่อสัตย์ ไม่เห็นแก่ตัว เห็นแก่ประโยชน์ ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน	4.75	0.54	4.73	0.58	4.73	0.52	4.70	0.52	4.75	0.60	4.85	0.36	0.45
ค่าเฉลี่ย	4.62	0.42	4.64	0.42	4.64	0.39	4.60	0.41	4.68	0.35	4.74	0.29	1.22

(*P ≤ 0.05)

จากตารางที่ 4.120 โดยภาพรวมพบว่าระดับการศึกษามารดาของนิสิตนักศึกษา มีค่าเฉลี่ยด้าน
เจตคติต่อการเมืองและสังคมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยการศึกษามารดา
ในระดับสูงกว่าปริญญาตรีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.74$) รองลงมา คือ ปริญญาตรี มัธยมศึกษาตอนต้น
มัธยมศึกษาตอนปลายหรือปวช. ประถมศึกษา และปวส.หรืออนุปริญญา ตามลำดับ ($\bar{X} = 4.68$,
 $\bar{X} = 4.64$, $\bar{X} = 4.64$, $\bar{X} = 4.62$, $\bar{X} = 4.60$)

ตารางที่ 4.121 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเอง เปรียบเทียบระหว่างระดับการศึกษามารดา

ด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเอง	ประถมศึกษา		ม.ต้น		ม.ปลาย/ ปวช.		ปวส./ อนุปริญญา		ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี		F (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้นำต้องมีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ และการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา	4.56	0.54	4.50	0.66	4.49	0.63	4.51	0.58	4.62	0.52	4.66	0.48	1.52
2. ผู้นำต้องสามารถบังคับและควบคุมตนเองได้	4.59	0.55	4.61	0.55	4.66	0.53	4.55	0.53	4.67	0.52	4.83	0.38	2.17
3. ผู้นำต้องรู้จักการวิเคราะห์หาเหตุผล	4.63	0.55	4.61	0.60	4.74	0.48	4.56	0.58	4.71	0.50	4.88	0.40	3.21*
	4.59	0.44	4.57	0.50	4.63	0.45	4.54	0.42	4.67	0.41	4.79	0.31	2.60*

จากตารางที่ 4.121 โดยภาพรวมพบว่าระดับการศึกษามารดาของนิสิตนักศึกษา มีค่าเฉลี่ยด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยการศึกษา มารดาในระดับสูงกว่าปริญญาตรีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.79$) รองลงมา คือ ปริญญาตรี มัธยมศึกษาตอนปลายหรือปวช. ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และปวส.หรืออนุปริญญา ตามลำดับ ($\bar{X} = 4.67$, $\bar{X} = 4.63$, $\bar{X} = 4.59$, $\bar{X} = 4.57$, $\bar{X} = 4.54$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบด้านผู้นำต้องรู้จักการวิเคราะห์หาเหตุผล มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อนำไปทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยแต่ละคู่ ปรากฏผลดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.122 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องรู้จักการวิเคราะห์หาเหตุผล เปรียบเทียบระหว่างระดับการศึกษามารดา

ผู้นำต้องรู้จักการวิเคราะห์หาเหตุผล	ประถมศึกษา	ม.ต้น	ม.ปลาย/ ปวช.	ปวส./ อนุปริญญา	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี
ประถมศึกษา	-	1.00	0.33	1.00	0.82	0.01*
ม.ต้น		-	0.68	1.00	0.95	0.04*
ม.ปลาย/ ปวช.			-	0.29	1.00	0.61
ปวส./อนุปริญญา				-	0.60	0.01*
ปริญญาตรี					-	0.27
สูงกว่าปริญญาตรี						-

จากตารางที่ 4.122 ระดับการศึกษามารดาของนิสิตนักศึกษามีค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องรู้จักการวิเคราะห์หาเหตุผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 3 คู่ ได้แก่ 1) ระดับประถมศึกษาและสูงกว่าปริญญาตรี 2) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและสูงกว่าปริญญาตรี 3) ปวส.หรืออนุปริญญาและสูงกว่าปริญญาตรี

ตารางที่ 4.123 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการถ่ายทอดและสื่อสาร เปรียบเทียบระหว่างระดับการศึกษามารดา

ด้านทักษะในการถ่ายทอดและสื่อสาร	ประถมศึกษา		ม.ต้น		ม.ปลาย/ ปวช.		ปวส/ อนุปริญญา		ปริญญาตรี		สูงกว่า ปริญญาตรี		F (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้นำต้องมีความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้	4.56	0.54	4.60	0.55	4.58	0.55	4.58	0.60	4.66	0.53	4.80	0.40	1.99
2. ผู้นำต้องสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้เป็นอย่างดี	4.57	0.57	4.50	0.66	4.51	0.66	4.47	0.69	4.52	0.66	4.68	0.47	0.89
3. ผู้นำต้องมีความสามารถในการเจรจาต่อรองเพื่อผลประโยชน์ประเทศชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.65	0.54	4.59	0.55	4.63	0.56	4.60	0.55	4.64	0.58	4.85	0.42	1.46
4. ผู้นำต้องมีความสามารถในการสื่อสารนโยบายของรัฐบาลให้ประชาชนทุกระดับเข้าใจได้ง่าย	4.51	0.58	4.52	0.59	4.54	0.64	4.48	0.69	4.62	0.54	4.78	0.48	2.32*
ค่าเฉลี่ย	4.57	0.44	4.56	0.45	4.56	0.49	4.53	0.54	4.61	0.45	4.78	0.34	1.99

(*P ≤ 0.05)

จากตารางที่ 4.123 โดยภาพรวมพบว่าระดับการศึกษามารดาของนิสิตนักศึกษา มีค่าเฉลี่ยด้านทักษะในการถ่ายทอดและสื่อสารไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยการศึกษามารดาในระดับสูงกว่าปริญญาตรีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.78$) รองลงมา คือ ปริญญาตรี ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลายหรือปวช. และปวส.หรืออนุปริญญา ตามลำดับ ($\bar{X} = 4.61$, $\bar{X} = 4.57$, $\bar{X} = 4.56$, $\bar{X} = 4.56$, $\bar{X} = 4.53$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความสามารถในการสื่อสารนโยบายของรัฐบาลให้ประชาชนทุกระดับเข้าใจได้ง่ายมีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อนำไปทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยแต่ละคู่ ปรากฏผลดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.124 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความสามารถในการสื่อสารนโยบายของรัฐบาลให้ประชาชนทุกระดับเข้าใจได้ง่าย เปรียบเทียบระหว่างระดับการศึกษามารดา

ผู้นำต้องมีความสามารถในการสื่อสารนโยบายของรัฐบาลให้ประชาชนทุกระดับเข้าใจได้ง่าย	ประถมศึกษา	ม.ต้น	ม.ปลาย/ ปวช.	ปวส/ อนุปริญญา	ปริญญาตรี	สูงกว่า ปริญญาตรี
ประถมศึกษา	-	1.00	1.00	1.00	0.40	0.03*
ม.ต้น		-	1.00	1.00	0.93	0.12
ม.ปลาย/ ปวช.			-	1.00	0.95	0.12
ปวส/อนุปริญญา				-	0.82	1.00
ปริญญาตรี					-	0.08
สูงกว่าปริญญาตรี						-

จากตารางที่ 4.124 ระดับการศึกษามารดาของนิสิตนักศึกษามีค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความสามารถในการสื่อสารนโยบายของรัฐบาลให้ประชาชนทุกระดับเข้าใจได้ง่ายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 1 คู่ ได้แก่ 1) ระดับประถมศึกษาและสูงกว่าปริญญาตรี

ตารางที่ 4.125 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการเข้าสังคม
เปรียบเทียบระหว่างระดับการศึกษามารดา

ด้านทักษะในการเข้าสังคม	ประถมศึกษา		ม.ต้น		ม.ปลาย/ ปวช.		ปวส/ อนุปริญญา		ปริญญาตรี		สูงกว่า ปริญญาตรี		F (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้มาต้องชอบเข้าสังคม	4.06	0.83	4.11	0.85	3.99	0.81	3.90	0.77	3.96	0.90	3.95	0.84	0.88
2. ผู้มาต้องเข้าใจมารยาททางสังคม	4.48	0.61	4.56	0.59	4.54	0.55	4.56	0.50	4.60	0.55	4.66	0.48	1.41
3. ผู้มาต้องมีอารมณ์ขัน	3.98	0.80	3.93	0.82	3.77	0.80	3.93	0.86	3.88	0.90	3.78	0.88	1.45
ค่าเฉลี่ย	4.17	0.57	4.20	0.59	4.10	0.52	4.13	0.50	4.14	0.61	4.13	0.52	0.51

(*P ≤ 0.05)

จากตารางที่ 4.125 โดยภาพรวมพบว่าระดับการศึกษามารดาของนิสิตนักศึกษา มีค่าเฉลี่ยด้าน
ทักษะในการเข้าสังคมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยการศึกษามารดาใน
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.20$) รองลงมา คือ ประถมศึกษา ปริญญาตรี ปวส.หรือ
อนุปริญญา สูงกว่าปริญญาตรี และมัธยมศึกษาตอนปลายหรือปวช.ตามลำดับ ($\bar{X} = 4.17$, $\bar{X} = 4.14$,
 $\bar{X} = 4.13$, $\bar{X} = 4.13$, $\bar{X} = 4.10$)

ตารางที่ 4.126 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการบริหารจัดการ
เปรียบเทียบระหว่างระดับการศึกษามารดา

ด้านทักษะในการบริหารจัดการ	ประถมศึกษา		ม.ต้น		ม.ปลาย/ปวช.		ปวส/ อนุปริญญา		ปริญญาตรี		สูงกว่า ปริญญาตรี		F (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้นำต้องมีความกล้าตัดสินใจ	4.71	0.53	4.70	0.59	4.70	0.51	4.66	0.58	4.73	0.52	4.78	0.48	0.37
2. ผู้นำต้องมีประสบการณ์ในการทำงาน	4.50	0.64	4.49	0.72	4.53	0.64	4.33	0.77	4.50	0.68	4.46	0.71	0.96
3. ผู้นำต้องมีความสามารถในการจัดการทรัพยากรวัสดุ และทรัพยากรมนุษย์	4.50	0.61	4.51	0.64	4.58	0.52	4.52	0.63	4.62	0.58	4.76	0.49	1.96
4. ผู้นำต้องสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี	4.63	0.53	4.68	0.58	4.70	0.49	4.58	0.53	4.73	0.47	4.83	0.38	2.24
ค่าเฉลี่ย	4.59	0.45	4.60	0.51	4.63	0.42	4.52	0.51	4.65	0.42	4.71	0.37	1.43

(*P ≤ 0.05)

จากตารางที่ 4.126 โดยภาพรวมพบว่าระดับการศึกษามารดาของนิสิตนักศึกษา มีค่าเฉลี่ยด้านทักษะในการบริหารจัดการไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยการศึกษา
มารดาในระดับสูงกว่าปริญญาตรีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.71$) รองลงมา คือ ปริญญาตรี มัธยมศึกษาตอน
ปลายหรือปวช. มัธยมศึกษาตอนต้น ประถมศึกษา และปวส.หรืออนุปริญญาตามลำดับ ($\bar{X} = 4.65$, $\bar{X} =$
4.63, $\bar{X} = 4.60$, $\bar{X} = 4.59$, $\bar{X} = 4.52$)

ตารางที่ 4.127 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์
เปรียบเทียบระหว่างระดับการศึกษามารดา

คุณลักษณะ	ประถมศึกษา		ม.ต้น		ม.ปลาย/ปวช.		ปวส/ อนุปริญญา		ปริญญาตรี		สูงกว่า ปริญญาตรี		F (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. คุณลักษณะทั่วไป	4.20	0.50	4.15	0.46	4.17	0.50	4.25	0.47	4.17	0.51	4.16	0.60	0.47
2. คุณลักษณะด้านความรู้	4.43	0.59	4.38	0.55	4.39	0.59	4.45	0.56	4.53	0.54	4.60	0.48	2.01
3. คุณลักษณะด้านเจตคติต่อตนเอง	4.64	0.42	4.66	0.49	4.67	0.41	4.62	0.42	4.69	0.41	4.75	0.27	0.79
4. คุณลักษณะด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคม	4.62	0.42	4.64	0.42	4.64	0.39	4.60	0.41	4.68	0.35	4.74	0.29	1.22
5. คุณลักษณะด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเอง	4.59	0.44	4.57	0.50	4.63	0.45	4.54	0.42	4.67	0.41	4.79	0.31	2.60*
6. คุณลักษณะด้านทักษะในการถ่ายทอดและสื่อสาร	4.57	0.44	4.56	0.45	4.56	0.49	4.53	0.54	4.61	0.45	4.78	0.34	1.99
7. คุณลักษณะด้านทักษะในการเข้าสังคม	4.17	0.57	4.20	0.59	4.10	0.52	4.13	0.50	4.14	0.61	4.13	0.52	0.51
8. คุณลักษณะด้านทักษะในการบริหารจัดการ	4.59	0.45	4.60	0.51	4.63	0.42	4.52	0.51	4.65	0.42	4.71	0.37	1.43

(*P ≤ 0.05)

จากตารางที่ 4.127 ระดับการศึกษามารดาของนิสิตนักศึกษา มีค่าเฉลี่ยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ใน 7 องค์ประกอบ คือ คุณลักษณะทั่วไป ด้านความรู้ ด้านเจตคติต่อตนเอง ด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคม ด้านทักษะในการถ่ายทอดและสื่อสาร ด้านทักษะในการเข้าสังคม และด้านทักษะในการบริหารจัดการ และมีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ใน 1 องค์ประกอบ คือ คุณลักษณะด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเอง

ตารางที่ 4.128 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะทั่วไป เปรียบเทียบระหว่างอาชีพมารดา

คุณลักษณะทั่วไป	รับราชการ		พนง.เอกชน/ รัฐวิสาหกิจ		รับจ้าง		กิจการส่วนตัว		เกษตรกร		อื่นๆ		F (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้นำต้องมีสุขภาพแข็งแรงและมีความสมบูรณ์ทางร่างกาย	4.25	0.74	4.25	0.53	4.24	0.57	4.44	0.60	4.50	0.50	4.33	0.64	4.77*
2. ผู้นำต้องมีกริยาและอาการที่เหมาะสม	4.61	0.54	4.62	0.55	4.51	0.57	4.68	0.50	4.64	0.54	4.75	0.44	3.45*
3. ผู้นำต้องมีการแต่งกายที่เหมาะสม	4.43	0.63	4.54	0.53	4.44	0.60	4.52	0.62	4.52	0.66	4.49	0.72	0.66
4. ผู้นำควรจบการศึกษาขั้นต้นในระดับปริญญาตรี	3.93	1.08	4.12	0.91	4.03	0.87	4.02	0.93	4.12	0.96	3.80	1.12	1.30
5. ผู้นำต้องมีครอบครัวที่มั่นคง	3.76	1.05	3.89	0.75	3.84	0.89	3.90	0.89	4.05	0.81	3.72	1.00	1.54
6. ผู้นำต้องมีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม	3.70	1.05	3.97	0.81	3.85	0.77	3.95	0.88	4.00	0.86	3.68	0.96	2.42
7. ผู้นำต้องมีประวัติชีวิตที่ดี	3.90	1.08	3.98	0.98	3.97	0.91	4.00	0.95	4.16	0.96	3.97	1.05	0.76
8. ผู้นำต้องเป็นที่ยอมรับทั้งในประเทศและต่างประเทศ	4.33	0.81	4.23	0.90	4.18	0.82	4.14	0.93	4.31	0.86	4.20	1.08	0.93
ค่าเฉลี่ย	4.11	0.60	4.20	0.42	4.13	0.47	4.21	0.49	4.29	0.49	4.12	0.58	1.95

(*P ≤ 0.05)

จากตารางที่ 4.128 โดยภาพรวมพบว่าอาชีพมารดาของนิสิตนักศึกษา มีค่าเฉลี่ยคุณลักษณะทั่วไปไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยอาชีพเกษตรกรค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.29$) รองลงมาคือ กิจการส่วนตัว พนักงานเอกชนหรือรัฐวิสาหกิจ รับจ้าง อื่นๆ และรับราชการ ตามลำดับ ($\bar{X} = 4.21$, $\bar{X} = 4.20$, $\bar{X} = 4.13$, $\bar{X} = 4.12$, $\bar{X} = 4.11$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่าองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีสุขภาพแข็งแรงและมีความสมบูรณ์ทางร่างกาย และผู้นำต้องมีกริยาและอาการที่เหมาะสม มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อนำไปทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยแต่ละคู่ปรากฏผลดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.129 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีสุขภาพแข็งแรงและมีความสมบูรณ์ทางร่างกาย เปรียบเทียบระหว่างอาชีพมารดา

ผู้นำต้องมีสุขภาพแข็งแรงและมีความสมบูรณ์ทางร่างกาย	รับราชการ	พนง.เอกชน/ รัฐวิสาหกิจ	รับจ้าง	กิจการส่วนตัว	เกษตรกร	อื่นๆ
รับราชการ	-	1.00	1.00	0.37	0.15	1.00
พนง.เอกชน/รัฐวิสาหกิจ		-	1.00	0.13	0.05*	1.00
รับจ้าง			-	0.00*	0.00*	0.99
กิจการส่วนตัว				-	1.00	0.92
เกษตรกร					-	0.62
อื่นๆ						-

จากตารางที่ 4.129 อาชีพมารดาของนิสิตนักศึกษามีค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีสุขภาพแข็งแรงและมีความสมบูรณ์ทางร่างกายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 3 คู่ ได้แก่ 1) พนักงานเอกชนหรือรัฐวิสาหกิจและเกษตรกร 2) รับจ้างและกิจการส่วนตัว 3) รับจ้างและเกษตรกร

ตารางที่ 4.130 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีกิริยาและอาการที่เหมาะสม เปรียบเทียบระหว่าง อาชีพมารดา

ผู้นำต้องมีกิริยาและอาการที่เหมาะสม	รับราชการ	พนง.เอกชน/ รัฐวิสาหกิจ	รับจ้าง	กิจการส่วนตัว	เกษตรกร	อื่นๆ
รับราชการ	-	1.00	0.94	0.98	1.00	0.63
พนง.เอกชน/รัฐวิสาหกิจ		-	0.95	1.00	1.00	0.83
รับจ้าง			-	0.01*	0.52	0.00*
กิจการส่วนตัว				-	1.00	0.99
เกษตรกร					-	0.91
อื่นๆ						-

จากตารางที่ 4.130 อาชีพมารดาของนิสิตนักศึกษาที่มีค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีกิริยาและอาการที่เหมาะสม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 2 คู่ ได้แก่ 1) รับจ้างและกิจการส่วนตัว 2) รับจ้างและอื่นๆ

ตารางที่ 4.131 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านความรู้ เปรียบเทียบระหว่าง อาชีพมารดา

ด้านความรู้	รับราชการ		พนง.เอกชน/ รัฐวิสาหกิจ		รับจ้าง		กิจการส่วนตัว		เกษตรกร		อื่นๆ		F (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้มำต้องมีความรู้ด้านการเมือง	4.40	0.73	4.40	0.73	4.26	0.75	4.31	0.81	4.43	0.86	4.34	0.76	0.84
2. ผู้มำต้องมีความรู้ด้านเศรษฐกิจ	4.33	0.75	4.51	0.59	4.36	0.68	4.43	0.69	4.48	0.70	4.46	0.70	0.98
3. ผู้มำต้องมีความรู้ด้านสังคมและวัฒนธรรม	4.44	0.65	4.62	0.55	4.39	0.61	4.46	0.63	4.52	0.59	4.54	0.64	1.75
4. ผู้มำต้องมีความเข้าใจบริบทและสถานการณ์ทางการเมือง ในขณะนั้น	4.48	0.59	4.58	0.56	4.42	0.65	4.48	0.68	4.54	0.67	4.50	0.64	0.84
5. ผู้มำต้องเข้าใจบทบาทของตนเองในฐานะที่เป็นผู้นำทาง การเมือง	4.54	0.63	4.60	0.58	4.45	0.65	4.57	0.63	4.56	0.64	4.57	0.72	1.03
ค่าเฉลี่ย	4.44	0.57	4.54	0.50	4.38	0.54	4.45	0.58	4.51	0.59	4.48	0.58	1.23

(*P ≤ 0.05)

จากตารางที่ 4.131 โดยภาพรวมพบว่าอาชีพมารดาของนิสิตนักศึกษา มีค่าเฉลี่ยด้านความรู้ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยอาชีพพนักงานเอกชนหรือรัฐวิสาหกิจค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.54$) รองลงมา คือ เกษตรกร อื่นๆ กิจการส่วนตัว รับราชการ และรับจ้าง ตามลำดับ ($\bar{X} = 4.51$, $\bar{X} = 4.48$, $\bar{X} = 4.45$, $\bar{X} = 4.44$, $\bar{X} = 4.38$)

ตารางที่ 4.132 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านเจตคติต่อตนเอง เปรียบเทียบระหว่างอาชีพมารดา

ด้านเจตคติต่อตนเอง	รับราชการ		พจน.เอกชน/ รัฐวิสาหกิจ		รับจ้าง		กิจการส่วนตัว		เกษตรกร		อื่นๆ		F (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้นำต้องมีคุณธรรมจริยธรรม	4.69	0.58	4.85	0.36	4.61	0.53	4.77	0.46	4.72	0.51	4.80	0.40	3.73*
2. ผู้นำต้องเชื่อมั่นในตนเอง	4.61	0.54	4.48	0.56	4.52	0.53	4.59	0.58	4.45	0.66	4.67	0.53	2.16
3. ผู้นำต้องมีความอดทนและเด็ดขาด	4.63	0.53	4.63	0.55	4.58	0.54	4.66	0.54	4.67	0.59	4.79	0.41	1.79
4. ผู้นำต้องมีความสุภาพอ่อนน้อม	4.60	0.66	4.57	0.53	4.58	0.61	4.65	0.58	4.65	0.59	4.79	0.41	1.66
5. ผู้นำต้องมีความระมัดระวังและรอบคอบ	4.69	0.58	4.78	0.41	4.63	0.54	4.72	0.49	4.71	0.55	4.80	0.43	1.67
6. ผู้นำต้องมีความพยายามและกระตือรือร้น	4.74	0.49	4.69	0.50	4.61	0.56	4.72	0.51	4.66	0.65	4.84	0.40	2.53*
ค่าเฉลี่ย	4.66	0.46	4.67	0.35	4.59	0.44	4.69	0.40	4.65	0.47	4.78	0.33	2.63*

(*P ≤ 0.05)

จากตารางที่ 4.132 โดยภาพรวมพบว่าอาชีพมารดาของนิสิตนักศึกษา มีค่าเฉลี่ยด้านเจตคติต่อตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยอาชีพอื่นๆ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.78$) รองลงมา คือ กิจการส่วนตัว พนักงานเอกชนหรือรัฐวิสาหกิจ รับราชการ เกษตรกรและรับจ้างตามลำดับ ($\bar{X} = 4.69$, $\bar{X} = 4.67$, $\bar{X} = 4.66$, $\bar{X} = 4.65$, $\bar{X} = 4.59$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่าองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีคุณธรรมจริยธรรม และผู้นำต้องมีความระมัดระวังและรอบคอบ มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อนำไปทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยแต่ละคู่ปรากฏผลดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.133 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีคุณธรรมจริยธรรม เปรียบเทียบระหว่างอาชีพมารดา

ผู้นำต้องมีคุณธรรมจริยธรรม	รับราชการ	พจน.เอกชน/ รัฐวิสาหกิจ	รับจ้าง	กิจการส่วนตัว	เกษตรกร	อื่นๆ
รับราชการ	-	0.51	0.99	0.99	1.00	0.91
พจน.เอกชน/รัฐวิสาหกิจ		-	0.00*	0.87	0.66	1.00
รับจ้าง			-	0.02*	0.72	0.03*
กิจการส่วนตัว				-	1.00	1.00
เกษตรกร					-	0.98
อื่นๆ						-

จากตารางที่ 4.133 อาชีพมารดาของนิสิตนักศึกษามีค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีคุณธรรมจริยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 3 คู่ ได้แก่ 1) พนักงานเอกชนหรือรัฐวิสาหกิจและรับจ้าง 2) รับจ้างและกิจการส่วนตัว 3) รับจ้างและอื่นๆ

ตารางที่ 4.134 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความระมัดระวังและรอบคอบ เปรียบเทียบระหว่างอาชีพการตลาด

ผู้นำต้องมีความระมัดระวังและรอบคอบ	รับราชการ	พนง.เอกชน/ รัฐวิสาหกิจ	รับจ้าง	กิจการส่วนตัว	เกษตรกร	อื่นๆ
รับราชการ	-	1.00	0.55	1.00	1.00	0.90
พนง.เอกชน/รัฐวิสาหกิจ		-	0.98	1.00	1.00	0.55
รับจ้าง			-	0.30	1.00	0.00*
กิจการส่วนตัว				-	1.00	0.36
เกษตรกร					-	0.32
อื่นๆ						-

จากตารางที่ 4.134 อาชีพการตลาดของนิสิตนักศึกษามีค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความระมัดระวังและรอบคอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 1 คู่ ได้แก่ 1) รับจ้างและอื่นๆ

ตารางที่ 4.135 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคม เปรียบเทียบระหว่างอาชีพมารดา

ด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคม	รับราชการ		พนง.เอกชน/ รัฐวิสาหกิจ		รับจ้าง		กิจการส่วนตัว		เกษตรกร		อื่นๆ		F (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้นำต้องมีความเชื่อและศรัทธาในอุดมการณ์ประชาธิปไตย	4.42	0.66	4.45	0.59	4.39	0.63	4.44	0.62	4.51	0.69	4.47	0.74	0.52
2. ผู้นำต้องมีความชอบธรรมและความถูกต้องทางการเมือง	4.52	0.65	4.69	0.50	4.54	0.60	4.63	0.58	4.52	0.59	4.63	0.75	1.33
3. ผู้นำต้องมีความรับผิดชอบ	4.71	0.55	4.75	0.50	4.68	0.55	4.74	0.48	4.73	0.51	4.83	0.38	1.11
4. ผู้นำต้องมีความเชื่อมั่นและศรัทธาต่องานที่ทำ	4.65	0.53	4.69	0.47	4.52	0.55	4.63	0.55	4.67	0.55	4.76	0.43	2.77*
5. ผู้นำต้องมีความมุ่งมั่นเอาใจใส่กับงาน	4.71	0.55	4.78	0.41	4.59	0.56	4.72	0.49	4.73	0.53	4.76	0.43	2.37
6. ผู้นำต้องมีความยุติธรรม	4.76	0.48	4.77	0.43	4.67	0.60	4.78	0.46	4.65	0.62	4.86	0.35	2.47*
7. ผู้นำต้องมีความเห็นอกเห็นใจ เข้าใจและเอาใจใส่ผู้ได้บังคับบัญชา	4.70	0.53	4.58	0.53	4.51	0.63	4.58	0.58	4.62	0.56	4.71	0.54	2.00
8. ผู้นำต้องมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และมีวิสัยทัศน์กว้างไกล	4.70	0.53	4.66	0.48	4.52	0.59	4.63	0.56	4.58	0.60	4.74	0.47	2.33*
9. ผู้นำต้องมีความซื่อสัตย์ ไม่เห็นแก่ตัว เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน	4.73	0.59	4.77	0.43	4.69	0.55	4.75	0.55	4.71	0.61	4.87	0.44	1.26
ค่าเฉลี่ย	4.66	0.40	4.68	0.32	4.57	0.43	4.66	0.37	4.64	0.44	4.74	0.32	2.42*

(*P ≤ 0.05)

จากตารางที่ 4.135 โดยภาพรวมพบว่าอาชีพมารดาของนิสิตนักศึกษา มีค่าเฉลี่ยด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยอาชีพอื่นๆ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.74$) รองลงมา คือ พนักงานเอกชนหรือรัฐวิสาหกิจ รับราชการ กิจการส่วนตัว เกษตรกร และรับจ้างตามลำดับ ($\bar{X} = 4.68$, $\bar{X} = 4.66$, $\bar{X} = 4.66$, $\bar{X} = 4.64$, $\bar{X} = 4.57$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า ผู้นำต้องมีความเชื่อมั่นและศรัทธาต่องานที่ทำ ผู้นำต้องมีความยุติธรรม และผู้นำต้องมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และมีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อนำไปทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยแต่ละคู่ ปรากฏผลดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.136 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความเชื่อมั่นและศรัทธาต่องานที่ทำ เปรียบเทียบระหว่างอาชีพมารดา

ผู้นำต้องมีความเชื่อมั่นและศรัทธาต่องานที่ทำ	รับราชการ	พนง.เอกชน/ รัฐวิสาหกิจ	รับจ้าง	กิจการส่วนตัว	เกษตรกร	อื่นๆ
รับราชการ	-	1.00	0.63	1.00	1.00	0.91
พนง.เอกชน/รัฐวิสาหกิจ		-	0.24	1.00	1.00	1.00
รับจ้าง			-	0.44	0.36	0.00*
กิจการส่วนตัว				-	1.00	0.34
เกษตรกร					-	0.98
อื่นๆ						-

จากตารางที่ 4.136 อาชีพมารดาของนิสิตนักศึกษามีค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความเชื่อมั่นและศรัทธาต่องานที่ทำแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 1 คู่ ได้แก่

- 1) รับจ้างและอื่นๆ

ตารางที่ 4.137 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความยุติธรรม เปรียบเทียบระหว่างอาชีพมารดา

ผู้นำต้องมีความยุติธรรม	รับราชการ	พนง.เอกชน/ รัฐวิสาหกิจ	รับจ้าง	กิจการส่วนตัว	เกษตรกร	อื่นๆ
รับราชการ	-	1.00	0.95	1.00	0.95	0.92
พนง.เอกชน/รัฐวิสาหกิจ		-	0.91	1.00	0.92	0.96
รับจ้าง			-	0.41	1.00	0.04*
กิจการส่วนตัว				-	0.62	0.86
เกษตรกร					-	0.10
อื่นๆ						-

จากตารางที่ 4.137 อาชีพมารดาของนิสิตนักศึกษามีค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความยุติธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 1 คู่ ได้แก่ 1) รับจ้างและอื่นๆ

ตารางที่ 4.138 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และมีวิสัยทัศน์กว้างไกล เปรียบเทียบระหว่างอาชีพมารดา

ผู้นำต้องมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมีวิสัยทัศน์กว้างไกล	รับราชการ	พนง.เอกชน/ รัฐวิสาหกิจ	รับจ้าง	กิจการส่วนตัว	เกษตรกร	อื่นๆ
รับราชการ	-	1.00	0.20	0.99	0.92	1.00
พนง.เอกชน/รัฐวิสาหกิจ		-	0.62	1.00	1.00	1.00
รับจ้าง			-	0.51	1.00	0.04*
กิจการส่วนตัว				-	1.00	0.79
เกษตรกร					-	0.60
อื่นๆ						-

จากตารางที่ 4.138 อาชีพมารดาของนิสิตนักศึกษามีค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และมีวิสัยทัศน์กว้างไกลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 1 คู่ ได้แก่ 1) รับจ้างและอื่นๆ

ตารางที่ 4.139 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเอง เปรียบเทียบระหว่างอาชีพมารดา

ด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเอง	รับราชการ		พนง.เอกชน/ รัฐวิสาหกิจ		รับจ้าง		กิจการส่วนตัว		เกษตรกร		อื่นๆ		F (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้นำต้องมีความสามารถในปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา	4.48	0.53	4.62	0.52	4.45	0.56	4.58	0.59	4.61	0.58	4.64	0.56	2.39*
2. ผู้นำต้องสามารถบังคับและควบคุมตนเองได้	4.67	0.52	4.72	0.52	4.53	0.59	4.65	0.50	4.57	0.55	4.82	0.39	4.06*
3. ผู้นำต้องรู้จักการวิเคราะห์หาเหตุผล	4.61	0.60	4.72	0.55	4.62	0.52	4.69	0.52	4.66	0.59	4.78	0.42	1.44
ค่าเฉลี่ย	4.58	0.44	4.69	0.43	4.53	0.46	4.64	0.42	4.62	0.49	4.75	0.34	3.31*

(*P ≤ 0.05)

จากตารางที่ 4.139 โดยภาพรวมพบว่าอาชีพมารดาของนิสิตนักศึกษา มีค่าเฉลี่ยด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยอาชีพอื่น ๆ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.75$) รองลงมา คือ พนักงานเอกชนหรือรัฐวิสาหกิจ กิจการส่วนตัว เกษตรกร รับราชการ และรับจ้างตามลำดับ ($\bar{X} = 4.69$, $\bar{X} = 4.64$, $\bar{X} = 4.62$, $\bar{X} = 4.58$, $\bar{X} = 4.53$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความสามารถในปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาและผู้นำต้องสามารถบังคับและควบคุมตนเองได้มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อนำไปทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยแต่ละคู่ ปรากฏผลดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.140 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความสามารถในปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เปรียบเทียบระหว่างอาชีพมารดา

ผู้นำต้องมีความสามารถในปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา	รับราชการ	พนง.เอกชน/ รัฐวิสาหกิจ	รับจ้าง	กิจการส่วนตัว	เกษตรกร	อื่นๆ
รับราชการ	-	0.14	0.77	0.13	0.10	0.06
พนง.เอกชน/รัฐวิสาหกิจ		-	0.05*	0.69	0.99	0.76
รับจ้าง			-	0.02*	0.02*	0.01*
กิจการส่วนตัว				-	0.65	0.41
เกษตรกร					-	0.72
อื่นๆ						-

จากตารางที่ 4.140 อาชีพมารดาของนิสิตนักศึกษามีค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความสามารถและอาการที่เหมาะสม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 4 คู่ ได้แก่ 1) พนักงานเอกชนหรือรัฐวิสาหกิจและรับจ้าง 2) รับจ้างและกิจการส่วนตัว 3) รับจ้างและเกษตรกร 4) รับจ้างและอื่นๆ

ตารางที่ 4.141 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำที่สามารถบังคับและควบคุมตนเองได้ เปรียบเทียบระหว่างอาชีพมารดา

ผู้นำที่สามารถบังคับและควบคุมตนเองได้	รับราชการ	พจน.เอกชน/ รัฐวิสาหกิจ	รับจ้าง	กิจการส่วนตัว	เกษตรกร	อื่นๆ
รับราชการ	-	1.00	0.58	1.00	0.98	0.46
พจน.เอกชน/รัฐวิสาหกิจ		-	0.18	0.99	0.70	0.98
รับจ้าง			-	0.29	1.00	0.00*
กิจการส่วนตัว				-	0.98	0.03*
เกษตรกร					-	0.01*
อื่นๆ						-

จากตารางที่ 4.141 อาชีพมารดาของนิสิตนักศึกษาที่มีค่าเฉลี่ยคุณลักษณะด้านผู้นำที่สามารถบังคับและควบคุมตนเองได้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 3 คู่ ได้แก่ 1) รับจ้างและอื่นๆ 2) กิจการส่วนตัวและอื่นๆ 3) เกษตรกรและอื่นๆ

ตารางที่ 4.142 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการถ่ายทอดและสื่อสาร เปรียบเทียบระหว่างอาชีพมารดา

ด้านทักษะในการถ่ายทอดและสื่อสาร	รับราชการ		พจน.เอกชน/ รัฐวิสาหกิจ		รับจ้าง		กิจการส่วนตัว		เกษตรกร		อื่นๆ		F (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้นำต้องมีความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้	4.63	0.53	4.57	0.61	4.50	0.56	4.64	0.53	4.60	0.53	4.70	0.49	2.14
2. ผู้นำต้องสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้เป็นอย่างดี	4.48	0.72	4.52	0.62	4.52	0.61	4.54	0.60	4.54	0.67	4.61	0.61	0.36
3. ผู้นำต้องมีความสามารถในการเจรจาต่อรองเพื่อผลประโยชน์ประเทศชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.67	0.59	4.63	0.58	4.58	0.60	4.69	0.51	4.60	0.53	4.66	0.53	1.10
4. ผู้นำต้องมีความสามารถในการสื่อสารนโยบายของรัฐบาลให้ประชาชนทุกระดับเข้าใจได้ง่าย	4.58	0.59	4.57	0.61	4.40	0.64	4.61	0.56	4.55	0.59	4.66	0.53	3.61*
ค่าเฉลี่ย	4.59	0.51	4.57	0.45	4.50	0.49	4.62	0.43	4.58	0.46	4.65	0.44	1.95

(*P ≤ 0.05)

จากตารางที่ 4.142 โดยภาพรวมพบว่าอาชีพมารดาของนิสิตนักศึกษา มีค่าเฉลี่ยทักษะในการถ่ายทอดและสื่อสารไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยอาชีพอื่น ๆ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.65$) รองลงมา คือ กิจการส่วนตัว รับราชการ เกษตรกร พนักงานเอกชนหรือรัฐวิสาหกิจ และรับจ้าง ตามลำดับ ($\bar{X} = 4.62$, $\bar{X} = 4.59$, $\bar{X} = 4.58$, $\bar{X} = 4.57$, $\bar{X} = 4.50$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความสามารถในการสื่อสารนโยบายของรัฐบาลให้ประชาชนทุกระดับเข้าใจได้ง่าย มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อนำไปทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยแต่ละคู่ ปรากฏผลดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.143 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความสามารถในการสื่อสารนโยบายของรัฐบาลให้ประชาชนทุกระดับเข้าใจได้ง่าย เปรียบเทียบระหว่างอาชีพมารดา

ผู้นำต้องมีความสามารถในการสื่อสารนโยบายของรัฐบาลให้ประชาชนทุกระดับเข้าใจได้ง่าย	รับราชการ	พจน.เอกชน/ รัฐวิสาหกิจ	รับจ้าง	กิจการส่วนตัว	เกษตรกร	อื่นๆ
รับราชการ	-	1.00	0.28	1.00	1.00	1.00
พจน.เอกชน/รัฐวิสาหกิจ		-	0.60	1.00	1.00	1.00
รับจ้าง			-	0.00*	0.47	0.02*
กิจการส่วนตัว				-	1.00	1.00
เกษตรกร					-	0.98
อื่นๆ						-

จากตารางที่ 4.143 อาชีพมารดาของนิสิตนักศึกษามีค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความสามารถในการสื่อสารนโยบายของรัฐบาลให้ประชาชนทุกระดับเข้าใจได้ง่าย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 2 คู่ ได้แก่ 1) รับจ้างและกิจการส่วนตัว 2) รับจ้างและอื่นๆ

ตารางที่ 4.144 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการเข้าสังคม
เปรียบเทียบระหว่างอาชีพการตลาด

ด้านทักษะในการเข้าสังคม	รับราชการ		พนง.เอกชน/ รัฐวิสาหกิจ		รับจ้าง		กิจการส่วนตัว		เกษตรกร		อื่นๆ		F (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้มาต้องชอบเข้าสังคม	3.99	0.86	3.78	0.74	4.01	0.73	4.06	0.85	4.06	0.89	3.95	0.98	1.33
2. ผู้มาต้องเข้าใจมารยาททางสังคม	4.64	0.51	4.51	0.56	4.48	0.57	4.58	0.54	4.50	0.66	4.55	0.60	1.43
3. ผู้มาต้องมีอารมณ์ขัน	3.88	0.86	3.75	0.71	3.89	0.81	3.93	0.87	3.95	0.84	3.80	0.86	0.78
ค่าเฉลี่ย	4.17	0.57	4.02	0.47	4.12	0.54	4.19	0.56	4.17	0.62	4.10	0.63	1.30

(*P ≤ 0.05)

จากตารางที่ 4.144 โดยภาพรวมพบว่าอาชีพการตลาดของนิสิตนักศึกษา มีค่าเฉลี่ยด้านทักษะในการเข้าสังคมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยอาชีพกิจการส่วนตัวมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.19$) รองลงมา คือ รับราชการ เกษตรกร รับจ้าง อื่นๆ และพนักงานเอกชนหรือรัฐวิสาหกิจตามลำดับ ($\bar{X} = 4.17$, $\bar{X} = 4.17$, $\bar{X} = 4.12$, $\bar{X} = 4.10$, $\bar{X} = 4.02$)

ตารางที่ 4.145 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการบริหารจัดการ
เปรียบเทียบระหว่างอาชีวพารดา

ด้านทักษะในการบริหารจัดการ	รับราชการ		พนง.เอกชน/ รัฐวิสาหกิจ		รับจ้าง		กิจการส่วนตัว		เกษตรกร		อื่นๆ		F (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้นำต้องมีความกล้าตัดสินใจ	4.74	0.47	4.68	0.50	4.61	0.58	4.74	0.53	4.75	0.57	4.82	0.42	2.39*
2. ผู้นำต้องมีประสบการณ์ในการทำงาน	4.46	0.77	4.54	0.59	4.38	0.70	4.53	0.66	4.51	0.63	4.51	0.68	1.38
3. ผู้นำต้องมีความสามารถในการบริหารจัดการทรัพยากรวัสดุ และทรัพยากรมนุษย์	4.63	0.58	4.69	0.50	4.41	0.63	4.60	0.54	4.53	0.66	4.63	0.61	3.85*
4. ผู้นำต้องสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี	4.77	0.45	4.63	0.58	4.56	0.55	4.70	0.48	4.74	0.54	4.76	0.43	3.50*
ค่าเฉลี่ย	4.65	0.44	4.63	0.42	4.49	0.49	4.64	0.42	4.64	0.46	4.68	0.38	3.69*

(* $P \leq 0.05$)

จากตารางที่ 4.145 โดยภาพรวมพบว่าอาชีวพารดาของนิสิตนักศึกษา มีค่าเฉลี่ยด้านทักษะในการบริหารจัดการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยอาชีวพารดาอื่น ๆ และมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.68$) รองลงมา คือ รับราชการ กิจการส่วนตัว เกษตรกร พนักงานเอกชนหรือรัฐวิสาหกิจ และรับจ้างตามลำดับ ($\bar{X} = 4.65$, $\bar{X} = 4.64$, $\bar{X} = 4.64$, $\bar{X} = 4.63$, $\bar{X} = 4.49$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความกล้าตัดสินใจ ผู้นำต้องมีความสามารถในการบริหารจัดการทรัพยากรวัสดุและทรัพยากรมนุษย์ ผู้นำต้องสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดีมีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อนำไปทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยแต่ละคู่ปรากฏผลดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.146 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความกล้าตัดสินใจ เปรียบเทียบระหว่างอาชีวพารดา

ผู้นำต้องมีความกล้าตัดสินใจ	รับราชการ	พนง.เอกชน/ รัฐวิสาหกิจ	รับจ้าง	กิจการส่วนตัว	เกษตรกร	อื่นๆ
รับราชการ	-	1.00	0.51	1.00	1.00	0.99
พนง.เอกชน/รัฐวิสาหกิจ		-	1.00	1.00	1.00	0.71
รับจ้าง			-	0.20	0.45	0.02*
กิจการส่วนตัว				-	1.00	0.93
เกษตรกร					-	1.00
อื่นๆ						-

จากตารางที่ 4.146 อาชีวพารดาของนิสิตนักศึกษามีค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความกล้าตัดสินใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 1 คู่ ได้แก่ 1) รับจ้างและอื่นๆ

ตารางที่ 4.147 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความสามารถในการบริหารจัดการทรัพยากรวัสดุ และทรัพยากรมนุษย์ เปรียบเทียบระหว่างอาชีพมารดา

ผู้นำต้องมีความสามารถในการบริหารจัดการ ทรัพยากรวัสดุและทรัพยากรมนุษย์	รับราชการ	พนง.เอกชน/ รัฐวิสาหกิจ	รับจ้าง	กิจการส่วนตัว	เกษตรกร	อื่นๆ
รับราชการ	-	1.00	0.08	1.00	0.99	1.00
พนง.เอกชน/รัฐวิสาหกิจ		-	0.01*	0.94	0.71	1.00
รับจ้าง			-	0.01*	0.86	0.13
กิจการส่วนตัว				-	1.00	1.00
เกษตรกร					-	1.00
อื่นๆ						-

จากตารางที่ 4.147 อาชีพมารดาของนิสิตนักศึกษาที่มีค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความสามารถในการบริหารจัดการทรัพยากรวัสดุและทรัพยากรมนุษย์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 2 คู่ ได้แก่ 1) พนักงานเอกชนหรือรัฐวิสาหกิจและรับจ้าง 2) รับจ้างและกิจการส่วนตัว

ตารางที่ 4.148 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี เปรียบเทียบระหว่างอาชีพมารดา

ผู้นำต้องสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี	รับราชการ	พนง.เอกชน/ รัฐวิสาหกิจ	รับจ้าง	กิจการส่วนตัว	เกษตรกร	อื่นๆ
รับราชการ	-	0.78	0.02*	0.94	1.00	1.00
พนง.เอกชน/รัฐวิสาหกิจ		-	1.00	1.00	0.97	0.86
รับจ้าง			-	0.09	0.11	0.03*
กิจการส่วนตัว				-	1.00	0.98
เกษตรกร					-	1.00
อื่นๆ						-

จากตารางที่ 4.148 อาชีพมารดาของนิสิตนักศึกษาที่มีค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 2 คู่ ได้แก่ 1) รับราชการและรับจ้าง 2) รับจ้างและอื่นๆ

ตารางที่ 4.149 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์
เปรียบเทียบระหว่างอาชีพมารดา

คุณลักษณะ	รับราชการ		พจน.เอกชน/ รัฐวิสาหกิจ		รับจ้าง		กิจการส่วนตัว		เกษตรกร		อื่นๆ		F (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. คุณลักษณะทั่วไป	4.11	0.60	4.20	0.42	4.13	0.47	4.21	0.49	4.29	0.49	4.12	0.58	1.95
2. คุณลักษณะด้านความรู้	4.44	0.57	4.54	0.50	4.38	0.54	4.45	0.58	4.51	0.59	4.48	0.58	1.23
3. คุณลักษณะด้านเจตคติต่อตนเอง	4.66	0.46	4.67	0.35	4.59	0.44	4.69	0.40	4.65	0.47	4.78	0.33	2.63*
4. คุณลักษณะด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคม	4.66	0.40	4.68	0.32	4.57	0.43	4.66	0.37	4.64	0.44	4.74	0.32	2.42*
5. คุณลักษณะด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเอง	4.58	0.44	4.69	0.43	4.53	0.46	4.64	0.42	4.62	0.49	4.75	0.34	3.31*
6. คุณลักษณะด้านทักษะในการถ่ายทอดและสื่อสาร	4.59	0.51	4.57	0.45	4.50	0.49	4.62	0.43	4.58	0.46	4.65	0.44	1.95
7. คุณลักษณะด้านทักษะในการเข้าสังคม	4.17	0.57	4.02	0.47	4.12	0.54	4.19	0.56	4.17	0.62	4.10	0.63	1.30
8. คุณลักษณะด้านทักษะในการบริหารจัดการ	4.65	0.44	4.63	0.42	4.49	0.49	4.64	0.42	4.64	0.46	4.68	0.38	3.69*

(*P ≤ 0.05)

จากตารางที่ 4.149 อาชีพมารดาของนิสิตนักศึกษา มีค่าเฉลี่ยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ใน 4 องค์ประกอบ คือ คุณลักษณะทั่วไป ด้านความรู้ ด้านทักษะในการถ่ายทอดและสื่อสาร และด้านทักษะในการเข้าสังคม และมีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ใน 4 องค์ประกอบ คือ คุณลักษณะด้านเจตคติต่อตนเอง ด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคม ด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเอง และด้านทักษะในการบริหารจัดการ

ตารางที่ 4.150 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะทั่วไป เปรียบเทียบระหว่างความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง

คุณลักษณะทั่วไป	ความรู้สูง		ความรู้ปานกลาง		ความรู้ต่ำ		ไม่มีความรู้		F (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้นำต้องมีสุขภาพแข็งแรงและมีความสมบูรณ์ทางร่างกาย	4.28	0.65	4.39	0.57	4.38	0.60	4.42	0.54	1.92
2. ผู้นำต้องมีกริยาและอาการที่เหมาะสม	4.69	0.50	4.64	0.51	4.60	0.55	4.46	0.65	3.22
3. ผู้นำต้องมีการแต่งกายที่เหมาะสม	4.50	0.58	4.45	0.64	4.54	0.64	4.46	0.65	0.94
4. ผู้นำควรจบการศึกษาขั้นต่ำในระดับปริญญาตรี	3.92	1.07	4.02	0.94	4.11	0.90	3.96	0.65	1.57
5. ผู้นำต้องมีครอบครัวที่มั่นคง	3.81	0.88	3.80	0.94	4.00	0.90	3.96	0.74	2.76*
6. ผู้นำต้องมีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม	3.74	0.93	3.87	0.89	4.02	0.80	4.02	0.79	4.57*
7. ผู้นำต้องมีประวัติชีวิตที่ดี	3.90	1.08	3.94	0.94	4.12	0.91	4.21	0.65	3.23
8. ผู้นำต้องเป็นที่ยอมรับทั้งในประเทศและต่างประเทศ	4.25	0.90	4.21	0.92	4.18	0.88	4.04	0.82	0.84
ค่าเฉลี่ย	4.14	0.52	4.16	0.49	4.24	0.52	4.19	0.36	1.97

(* $P \leq 0.05$)

จากตารางที่ 4.150 โดยภาพรวมพบว่านิสิตนักศึกษาที่มีความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยคุณลักษณะทั่วไปไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยนิสิตนักศึกษาที่มีความรู้ในระดับต่ำมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.24$) รองลงมา คือ นิสิตนักศึกษาที่ไม่มีความรู้ มีความรู้ปานกลางและสูง ตามลำดับ ($\bar{X} = 4.19$, $\bar{X} = 4.16$, $\bar{X} = 4.14$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีครอบครัวที่มั่นคง และผู้นำต้องมีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อนำไปทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยแต่ละคู่ ปรากฏผลดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.151 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีครอบครัวที่มั่นคง เปรียบเทียบระหว่างความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง

ผู้นำต้องมีครอบครัวที่มั่นคง	ความรู้สูง	ความรู้ปานกลาง	ความรู้ต่ำ	ไม่มีความรู้
ความรู้สูง	-	0.86	0.02*	0.30
ความรู้ปานกลาง		-	0.01*	0.26
ความรู้ต่ำ			-	0.77
ไม่มีความรู้				-

จากตารางที่ 4.151 นิสิตนักศึกษาที่มีค่าเฉลี่ยคุณลักษณะผู้นำต้องมีครอบครัวที่มั่นคงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 2 คู่ ได้แก่ 1) ความรู้ระดับสูงและความรู้ระดับต่ำ 2) ความรู้ระดับปานกลางและความรู้ระดับต่ำ

ตารางที่ 4.152 ค่าเฉลี่ยขององค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม เปรียบเทียบระหว่างความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง

ผู้นำต้องมีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม	ความรู้สูง	ความรู้ปานกลาง	ความรู้ต่ำ	ไม่มีความรู้
ความรู้สูง	-	0.56	0.00*	0.18
ความรู้ปานกลาง		-	0.22	0.77
ความรู้ต่ำ			-	1.00
ไม่มีความรู้				-

จากตารางที่ 4.152 นิสิตนักศึกษาที่มีค่าเฉลี่ยคุณลักษณะผู้นำต้องมีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 1 คู่ ได้แก่ 1) ความรู้ระดับสูงและความรู้ระดับต่ำ

ตารางที่ 4.153 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านความรู้ เปรียบเทียบระหว่างความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง

ด้านความรู้	ความรู้สูง		ความรู้ปานกลาง		ความรู้ต่ำ		ไม่มีความรู้		F (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้นำต้องมีความรู้ด้านการเมือง	4.44	0.76	4.31	0.77	4.27	0.82	4.25	0.76	2.45
2. ผู้นำต้องมีความรู้ด้านเศรษฐกิจ	4.51	0.65	4.38	0.67	4.39	0.74	4.29	0.68	2.37
3. ผู้นำต้องมีความรู้ด้านสังคมและวัฒนธรรม	4.52	0.63	4.45	0.62	4.47	0.61	4.31	0.66	1.76
4. ผู้นำต้องมีความเข้าใจบริบทและสถานการณ์ทางการเมืองในขณะนั้น	4.60	0.60	4.51	0.61	4.40	0.70	4.21	0.71	7.13*
5. ผู้นำต้องเข้าใจบทบาทของตนเองในฐานะที่เป็นผู้นำทางการเมือง	4.62	0.63	4.56	0.58	4.48	0.68	4.29	0.68	4.47*
ค่าเฉลี่ย	4.54	0.55	4.44	0.54	4.40	0.60	4.27	0.59	4.32*

(* $P \leq 0.05$)

จากตารางที่ 4.153 โดยภาพรวมพบว่านิสิตนักศึกษาที่มีความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยด้านความรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยนิสิตนักศึกษาที่มีความรู้ในระดับสูงมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.54$) รองลงมา คือ นิสิตนักศึกษาที่มีความรู้ในระดับปานกลาง ต่ำและไม่มีความรู้ ตามลำดับ ($\bar{X} = 4.44$, $\bar{X} = 4.40$, $\bar{X} = 4.27$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความเข้าใจบริบทและสถานการณ์ทางการเมืองในขณะนั้น และผู้นำต้องเข้าใจบทบาทของตนเองในฐานะที่เป็นผู้นำทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อนำไปทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยแต่ละคู่ ปรากฏผลดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.154 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความเข้าใจบริบทและสถานการณ์ทางการเมือง
ในขณะนั้น เปรียบเทียบระหว่างความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง

ผู้นำต้องมีความเข้าใจบริบทและ สถานการณ์ทางการเมืองในขณะนั้น	ความรู้สูง	ความรู้ ปานกลาง	ความรู้ต่ำ	ไม่มีความรู้
ความรู้สูง	-	0.41	0.01*	0.00*
ความรู้ปานกลาง		-	0.35	0.05*
ความรู้ต่ำ			-	0.43
ไม่มีความรู้				-

จากตารางที่ 4.154 นิสิตนักศึกษามีค่าเฉลี่ยคุณลักษณะผู้นำต้องมีความเข้าใจบริบทและ
สถานการณ์ทางการเมืองในขณะนั้น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 3 คู่ ได้แก่
1) ความรู้ระดับสูงและความรู้ระดับต่ำ 2) ความรู้ระดับสูงและไม่มีความรู้ 3) ความรู้ระดับปานกลาง
และไม่มีความรู้

ตารางที่ 4.155 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องเข้าใจบทบาทของตนเองในฐานะที่เป็นผู้นำทาง
การเมือง เปรียบเทียบระหว่างความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง

ผู้นำต้องเข้าใจบทบาทของตนเองใน ฐานะที่เป็นผู้นำทางการเมือง	ความรู้สูง	ความรู้ ปานกลาง	ความรู้ต่ำ	ไม่มีความรู้
ความรู้สูง	-	0.81	0.12	0.02*
ความรู้ปานกลาง		-	0.73	0.08
ความรู้ต่ำ			-	0.39
ไม่มีความรู้				-

จากตารางที่ 4.155 นิสิตนักศึกษามีค่าเฉลี่ยคุณลักษณะผู้นำต้องเข้าใจบทบาทของตนเองใน
ฐานะที่เป็นผู้นำทางการเมือง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 1 คู่ ได้แก่ 1)
ความรู้ระดับสูงและไม่มีความรู้

ตารางที่ 4.156 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านเจตคติต่อตนเอง เปรียบเทียบระหว่างความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง

ด้านเจตคติต่อตนเอง	ความรู้สูง		ความรู้ปานกลาง		ความรู้ต่ำ		ไม่มีความรู้		F (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้นำต้องมีคุณธรรมจริยธรรม	4.82	0.40	4.73	0.47	4.70	0.49	4.40	0.79	10.58*
2. ผู้นำต้องเชื่อมั่นในตนเอง	4.57	0.53	4.55	0.58	4.59	0.58	4.42	0.68	1.24
3. ผู้นำต้องมีความอดทนและเด็ดขาด	4.65	0.50	4.71	0.50	4.61	0.57	4.54	0.71	2.13
4. ผู้นำต้องมีความสุภาพอ่อนน้อม	4.64	0.58	4.69	0.51	4.61	0.58	4.42	0.87	3.40
5. ผู้นำต้องมีความระมัดระวังและรอบคอบ	4.76	0.47	4.71	0.49	4.68	0.53	4.56	0.74	2.26
6. ผู้นำต้องมีความพยายามและกระตือรือร้น	4.74	0.48	4.72	0.50	4.66	0.58	4.52	0.71	2.95
ค่าเฉลี่ย	4.70	0.36	4.69	0.39	4.64	0.44	4.48	0.65	4.26*

(* $P \leq 0.05$)

จากตารางที่ 4.156 โดยภาพรวมพบว่านิสิตนักศึกษาที่มีความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยด้านเจตคติต่อตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยนิสิตนักศึกษาที่มีความรู้ในระดับสูงมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.70$) รองลงมา คือ นิสิตนักศึกษาที่มีความรู้ในระดับปานกลาง ต่ำและไม่มีความรู้ ตามลำดับ ($\bar{X} = 4.69$, $\bar{X} = 4.64$, $\bar{X} = 4.48$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีคุณธรรมจริยธรรมมีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อนำไปทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยแต่ละคู่ ปรากฏผลดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.157 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีคุณธรรมจริยธรรม เปรียบเทียบระหว่างความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง

ผู้นำต้องมีคุณธรรมจริยธรรม	ความรู้สูง	ความรู้ปานกลาง	ความรู้ต่ำ	ไม่มีความรู้
ความรู้สูง	-	0.11	0.03*	0.00*
ความรู้ปานกลาง		-	1.00	0.04*
ความรู้ต่ำ			-	0.07
ไม่มีความรู้				-

จากตารางที่ 4.157 นิสิตนักศึกษามีค่าเฉลี่ยคุณลักษณะผู้นำต้องมีคุณธรรมจริยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 3 คู่ ได้แก่ 1) ความรู้ระดับสูงและความรู้ระดับต่ำ 2) ความรู้ระดับสูงและไม่มีความรู้ 3) ความรู้ระดับปานกลางและไม่มีความรู้

ตารางที่ 4.158 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคม เปรียบเทียบระหว่างความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง

ด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคม	ความรู้สูง		ความรู้ปานกลาง		ความรู้ต่ำ		ไม่มีความรู้		F (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้นำต้องมีความเชื่อและศรัทธาในอุดมการณ์ประชาธิปไตย	4.43	0.69	4.41	0.64	4.49	0.61	4.44	0.62	0.68
2. ผู้นำต้องมีความชอบธรรมและความถูกต้องทางการเมือง	4.60	0.66	4.61	0.55	4.57	0.61	4.50	0.55	0.59
3. ผู้นำต้องมีความรับผิดชอบ	4.80	0.40	4.76	0.49	4.67	0.57	4.56	0.62	5.25*
4. ผู้นำต้องมีความเชื่อมั่นและศรัทธาต่องานที่ทำ	4.70	0.48	4.61	0.55	4.63	0.56	4.44	0.58	3.71*
5. ผู้นำต้องมีความมุ่งมั่นเอาใจใส่กับงาน	4.77	0.42	4.71	0.50	4.67	0.55	4.48	0.68	5.00*
6. ผู้นำต้องมีความยุติธรรม	4.80	0.41	4.77	0.47	4.69	0.61	4.54	0.62	5.05*
7. ผู้นำต้องมีความเห็นอกเห็นใจ เข้าใจและเอาใจใส่ผู้ใต้บังคับบัญชา	4.61	0.57	4.62	0.56	4.59	0.60	4.48	0.62	0.84
8. ผู้นำต้องมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และมีวิสัยทัศน์กว้างไกล	4.64	0.53	4.65	0.53	4.62	0.57	4.40	0.74	2.89
9. ผู้นำต้องมีความซื่อสัตย์ ไม่เห็นแก่ตัว เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน	4.83	0.43	4.77	0.48	4.68	0.61	4.42	0.87	9.61*
ค่าเฉลี่ย	4.69	0.34	4.66	0.36	4.62	0.44	4.47	0.50	4.50*

(* $P \leq 0.05$)

จากตารางที่ 4.158 โดยภาพรวมพบว่านิสิตนักศึกษาที่มีความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยนิสิตนักศึกษาที่มีความรู้ในระดับสูงมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.69$) รองลงมา คือ นิสิตนักศึกษาที่มีความรู้ในระดับปานกลาง ต่ำและไม่มีความรู้ ตามลำดับ ($\bar{X} = 4.66$, $\bar{X} = 4.62$, $\bar{X} = 4.47$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า ผู้นำต้องมีความรับผิดชอบ ผู้นำต้องมีความเชื่อมั่นและศรัทธาต่องานที่ทำ ผู้นำต้องมีความมุ่งมั่นเอาใจใส่กับงาน ผู้นำต้องมีความยุติธรรมและผู้นำต้องมีความซื่อสัตย์ ไม่เห็นแก่ตัว เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อนำไปทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยแต่ละคู่ ปรากฏผลดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.159 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความรับผิดชอบ เปรียบเทียบระหว่างความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง

ผู้นำต้องมีความรับผิดชอบ	ความรู้สูง	ความรู้ปานกลาง	ความรู้ต่ำ	ไม่มีความรู้
ความรู้สูง	-	0.77	0.01*	0.07
ความรู้ปานกลาง		-	0.30	0.23
ความรู้ต่ำ			-	0.86
ไม่มีความรู้				-

จากตารางที่ 4.159 นิสิตนักศึกษามีค่าเฉลี่ยคุณลักษณะผู้นำต้องมีความรับผิดชอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 1 คู่ ได้แก่ 1) ความรู้ระดับสูงและความรู้ระดับต่ำ

ตารางที่ 4.160 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความเชื่อมั่นและศรัทธาต่องานที่ทำ เปรียบเทียบระหว่างความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง

ผู้นำต้องมีความเชื่อมั่นและศรัทธาต่องานที่ทำ	ความรู้สูง	ความรู้ปานกลาง	ความรู้ต่ำ	ไม่มีความรู้
ความรู้สูง	-	0.22	0.55	0.03*
ความรู้ปานกลาง		-	1.00	0.33
ความรู้ต่ำ			-	0.21
ไม่มีความรู้				-

จากตารางที่ 4.160 นิสิตนักศึกษามีค่าเฉลี่ยคุณลักษณะผู้นำต้องมีความเชื่อมั่นและศรัทธาต่องานที่ทำแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 1 คู่ ได้แก่ 1) ความรู้ระดับสูงและไม่มีความรู้

ตารางที่ 4.161 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความมุ่งมั่นเอาใจใส่กับงาน เปรียบเทียบระหว่างความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง

ผู้นำต้องมีความมุ่งมั่นเอาใจใส่กับงาน	ความรู้สูง	ความรู้ปานกลาง	ความรู้ต่ำ	ไม่มีความรู้
ความรู้สูง	-	0.50	0.12	0.04*
ความรู้ปานกลาง		-	0.97	0.18
ความรู้ต่ำ			-	0.37
ไม่มีความรู้				-

จากตารางที่ 4.161 นิสิตนักศึกษามีค่าเฉลี่ยคุณลักษณะผู้นำต้องมีความมุ่งมั่นเอาใจใส่กับงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 1 คู่ ได้แก่ 1) ความรู้ระดับสูงและไม่มีความรู้

ตารางที่ 4.162 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความยุติธรรม เปรียบเทียบระหว่างความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง

ผู้นำต้องมีความยุติธรรม	ความรู้สูง	ความรู้ปานกลาง	ความรู้ต่ำ	ไม่มีความรู้
ความรู้สูง	-	0.97	0.07	0.04*
ความรู้ปานกลาง		-	0.35	0.09
ความรู้ต่ำ			-	0.60
ไม่มีความรู้				-

จากตารางที่ 4.162 นิสิตนักศึกษามีค่าเฉลี่ยคุณลักษณะผู้นำต้องมีความยุติธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 1 คู่ ได้แก่ 1) ความรู้ระดับสูงและไม่มีความรู้

ตารางที่ 4.163 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความซื่อสัตย์ ไม่เห็นแก่ตัว เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน เปรียบเทียบระหว่างความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง

ผู้นำต้องมีความซื่อสัตย์ ไม่เห็นแก่ตัว เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน	ความรู้สูง	ความรู้ ปานกลาง	ความรู้ต่ำ	ไม่มีความรู้
ความรู้สูง	-	0.63	0.01*	0.01*
ความรู้ปานกลาง		-	0.30	0.05*
ความรู้ต่ำ			-	0.25
ไม่มีความรู้				-

จากตารางที่ 4.163 นิสิตนักศึกษามีค่าเฉลี่ยคุณลักษณะผู้นำต้องมีความซื่อสัตย์ ไม่เห็นแก่ตัว เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 3 คู่ ได้แก่ 1) ความรู้ระดับสูงและความรู้ระดับต่ำ 2) ความรู้ระดับสูงและไม่มีความรู้ 3) ความรู้ระดับปานกลางและไม่มีความรู้

ตารางที่ 4.164 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเอง เปรียบเทียบระหว่างความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง

ด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเอง	ความรู้สูง		ความรู้ปานกลาง		ความรู้ต่ำ		ไม่มีความรู้		F (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้นำต้องมีความสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา	4.60	0.55	4.56	0.57	4.55	0.58	4.35	0.60	2.44
2. ผู้นำต้องสามารถบังคับและควบคุมตนเองได้	4.73	0.47	4.62	0.52	4.59	0.56	4.46	0.58	5.41*
3. ผู้นำต้องรู้จักการวิเคราะห์หาเหตุผล	4.75	0.45	4.66	0.54	4.63	0.58	4.52	0.62	3.71
ค่าเฉลี่ย	4.69	0.37	4.61	0.44	4.59	0.47	4.44	0.49	5.40*

(*P ≤ 0.05)

จากตารางที่ 4.164 โดยภาพรวมพบว่านิสิตนักศึกษาที่มีความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยนิสิตนักศึกษาที่มีความรู้ในระดับสูงมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.69$) รองลงมา คือ นิสิตนักศึกษาที่มีความรู้ในระดับปานกลาง ต่ำและไม่มีความรู้ ตามลำดับ ($\bar{X} = 4.61$, $\bar{X} = 4.59$, $\bar{X} = 4.44$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า ผู้นำต้องสามารถบังคับและควบคุมตนเองได้ มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อนำไปทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยแต่ละคู่ปรากฏผลดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.165 ค่าเฉลี่ยขององค์ประกอบด้านผู้นำต้องสามารถบังคับและควบคุมตนเองได้ เปรียบเทียบระหว่างความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง

ผู้นำต้องสามารถบังคับและควบคุมตนเองได้	ความรู้สูง	ความรู้ปานกลาง	ความรู้ต่ำ	ไม่มีความรู้
ความรู้สูง	-	0.07	0.01*	0.02*
ความรู้ปานกลาง		-	0.98	0.36
ความรู้ต่ำ			-	0.65
ไม่มีความรู้				-

จากตารางที่ 4.165 นิสิตนักศึกษามีค่าเฉลี่ยคุณลักษณะผู้นำต้องสามารถบังคับและควบคุมตนเองได้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 2 คู่ ได้แก่ 1) ความรู้ระดับสูงและความรู้ระดับต่ำ 2) ความรู้ระดับสูงและไม่มีความรู้

ตารางที่ 4.166 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการถ่ายทอดและสื่อสาร เปรียบเทียบระหว่างความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง

ด้านทักษะในการถ่ายทอดและสื่อสาร	ความรู้สูง		ความรู้ปานกลาง		ความรู้ต่ำ		ไม่มีความรู้		F (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้นำต้องมีความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้	4.68	0.50	4.62	0.53	4.57	0.55	4.27	0.64	8.04*
2. ผู้นำต้องสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้เป็นอย่างดี	4.59	0.57	4.56	0.62	4.49	0.67	4.35	0.70	2.44
3. ผู้นำต้องมีความสามารถในการเจรจาต่อรองเพื่อผลประโยชน์ประเทศชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.72	0.52	4.65	0.52	4.58	0.60	4.52	0.58	3.44*
4. ผู้นำต้องมีความสามารถในการสื่อสารนโยบายของรัฐบาลให้ประชาชนทุกระดับเข้าใจได้ง่าย	4.60	0.58	4.60	0.54	4.49	0.63	4.38	0.67	3.39
ค่าเฉลี่ย	4.65	0.42	4.61	0.44	4.54	0.50	4.38	0.53	5.90*

(* $P \leq 0.05$)

จากตารางที่ 4.166 โดยภาพรวมพบว่านิสิตนักศึกษาที่มีความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมืองมีค่าเฉลี่ยด้านทักษะในการถ่ายทอดและสื่อสารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยนิสิตนักศึกษาที่มีความรู้ในระดับสูงมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.65$) รองลงมา คือ นิสิตนักศึกษาที่มีความรู้ในระดับปานกลาง ต่ำและไม่มีความรู้ ตามลำดับ ($\bar{X} = 4.61$, $\bar{X} = 4.54$, $\bar{X} = 4.38$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า ผู้นำต้องมีความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้ และผู้นำต้องมีความสามารถในการเจรจาต่อรองเพื่อผลประโยชน์ประเทศชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อนำไปทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยแต่ละคู่ ปรากฏผลดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.167 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้
เปรียบเทียบระหว่างความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง

ผู้นำต้องมีความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้	ความรู้สูง	ความรู้ปานกลาง	ความรู้ต่ำ	ไม่มีความรู้
ความรู้สูง	-	0.80	0.18	0.00*
ความรู้ปานกลาง		-	0.90	0.00*
ความรู้ต่ำ			-	0.02*
ไม่มีความรู้				-

จากตารางที่ 4.167 นิสิตนักศึกษามีค่าเฉลี่ยคุณลักษณะผู้นำต้องมีความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 3 คู่ ได้แก่ 1) ความรู้ระดับสูงและไม่มีความรู้ 2) ความรู้ระดับปานกลางและไม่มีความรู้ 3) ความรู้ระดับต่ำและไม่มีความรู้

ตารางที่ 4.168 ค่าเฉลี่ยขององค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความสามารถในการเจรจาต่อรองเพื่อผลประโยชน์ประเทศชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ เปรียบเทียบระหว่างความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง

ผู้นำต้องมีความสามารถในการเจรจาต่อรองเพื่อผลประโยชน์ประเทศชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ	ความรู้สูง	ความรู้ปานกลาง	ความรู้ต่ำ	ไม่มีความรู้
ความรู้สูง	-	0.53	0.04*	0.17
ความรู้ปานกลาง		-	0.71	0.64
ความรู้ต่ำ			-	0.98
ไม่มีความรู้				-

จากตารางที่ 4.168 นิสิตนักศึกษามีค่าเฉลี่ยคุณลักษณะผู้นำต้องมีความสามารถในการเจรจาต่อรองเพื่อผลประโยชน์ประเทศชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 1 คู่ ได้แก่ 1) ความรู้ระดับสูงและความรู้ระดับต่ำ

ตารางที่ 4.169 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการเข้าสังคม เปรียบเทียบระหว่างความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง

ด้านทักษะในการเข้าสังคม	ความรู้สูง		ความรู้ปานกลาง		ความรู้ต่ำ		ไม่มีความรู้		F (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้นำต้องชอบเข้าสังคม	3.84	0.90	4.00	0.81	4.15	0.78	4.23	0.75	6.91*
2. ผู้นำต้องเข้าใจมารยาททางสังคม	4.59	0.55	4.56	0.54	4.49	0.61	4.48	0.55	1.58
3. ผู้นำต้องมีอารมณ์ขัน	3.71	0.85	3.90	0.84	4.00	0.79	4.23	0.83	8.32*
ค่าเฉลี่ย	4.05	0.57	4.15	0.55	4.21	0.57	4.31	0.56	5.24*

(*P ≤ 0.05)

จากตารางที่ 4.169 โดยภาพรวมพบว่านิสิตนักศึกษาที่มีความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยด้านทักษะในการเข้าสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยนิสิตนักศึกษาที่ไม่มีความรู้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.31$) รองลงมา คือ นิสิตนักศึกษาที่มีความรู้ในระดับต่ำ ปานกลาง และสูง ตามลำดับ ($\bar{X} = 4.21$, $\bar{X} = 4.15$, $\bar{X} = 4.05$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบพบว่า ผู้นำต้องชอบเข้าสังคม และผู้นำต้องมีอารมณ์ขัน มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อนำไปทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยแต่ละคู่ ปรากฏผลดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.170 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องชอบเข้าสังคม เปรียบเทียบระหว่างความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง

ผู้นำต้องชอบเข้าสังคม	ความรู้สูง	ความรู้ปานกลาง	ความรู้ต่ำ	ไม่มีความรู้
ความรู้สูง	-	0.22	0.00*	0.01*
ความรู้ปานกลาง		-	0.18	0.28
ความรู้ต่ำ			-	0.98
ไม่มีความรู้				-

จากตารางที่ 4.170 นิสิตนักศึกษามีค่าเฉลี่ยคุณลักษณะผู้นำต้องชอบเข้าสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 2 คู่ ได้แก่ 1) ความรู้ระดับสูงและความรู้ระดับต่ำ 2) ความรู้ระดับสูงและไม่มีความรู้

ตารางที่ 4.171 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีอารมณ์ขัน เปรียบเทียบระหว่างความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง

ผู้นำต้องมีอารมณ์ขัน	ความรู้สูง	ความรู้ปานกลาง	ความรู้ต่ำ	ไม่มีความรู้
ความรู้สูง	-	0.05	0.00*	0.00*
ความรู้ปานกลาง		-	0.67	0.09
ความรู้ต่ำ			-	0.42
ไม่มีความรู้				-

จากตารางที่ 4.171 นิสิตนักศึกษามีค่าเฉลี่ยคุณลักษณะผู้นำต้องมีอารมณ์ขันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 2 คู่ ได้แก่ 1) ความรู้ระดับสูงและความรู้ระดับต่ำ 2) ความรู้ระดับสูงและไม่มีความรู้

ตารางที่ 4.172 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านทักษะในการบริหารจัดการ เปรียบเทียบระหว่างความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง

ด้านทักษะในการบริหารจัดการ	ความรู้สูง		ความรู้ปานกลาง		ความรู้ต่ำ		ไม่มีความรู้		F (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้นำต้องมีความกล้าตัดสินใจ	4.78	0.44	4.72	0.52	4.67	0.59	4.50	0.68	4.74*
2. ผู้นำต้องมีประสบการณ์ในการทำงาน	4.41	0.74	4.53	0.62	4.55	0.63	4.29	0.74	3.74*
3. ผู้นำต้องมีความสามารถในการบริหารจัดการทรัพยากรวัตถุและทรัพยากรมนุษย์	4.61	0.55	4.55	0.61	4.55	0.60	4.48	0.62	0.96
4. ผู้นำต้องสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี	4.71	0.47	4.71	0.47	4.66	0.53	4.46	0.71	3.94
ค่าเฉลี่ย	4.63	0.40	4.63	0.43	4.61	0.48	4.43	0.55	2.86*

(*P ≤ 0.05)

จากตารางที่ 4.172 โดยภาพรวมพบว่านิสิตนักศึกษาที่มีความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยด้านทักษะในการบริหารจัดการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยนิสิตนักศึกษาที่มีความรู้ในระดับสูงและปานกลางค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.63$) รองลงมา คือ นิสิตนักศึกษาที่มีความรู้ในระดับต่ำ และไม่มีความรู้ ตามลำดับ ($\bar{X} = 4.61$, $\bar{X} = 4.43$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า ผู้นำต้องมีความกล้าตัดสินใจ และผู้นำต้องมีประสบการณ์ในการทำงาน มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อนำไปทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยแต่ละคู่ ปรากฏผลดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.173 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีความกล้าตัดสินใจ เปรียบเทียบระหว่างความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง

ผู้นำต้องมีความกล้าตัดสินใจ	ความรู้สูง	ความรู้ปานกลาง	ความรู้ต่ำ	ไม่มีความรู้
ความรู้สูง	-	0.60	0.07	0.05*
ความรู้ปานกลาง		-	0.84	0.20
ความรู้ต่ำ			-	0.54
ไม่มีความรู้				-

จากตารางที่ 4.173 นิสิตนักศึกษามีค่าเฉลี่ยคุณลักษณะผู้นำต้องมีความกล้าตัดสินใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 1 คู่ ได้แก่ 1) ความรู้ระดับสูงและไม่มีความรู้

ตารางที่ 4.174 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านผู้นำต้องมีประสบการณ์ในการทำงาน เปรียบเทียบระหว่างความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง

ผู้นำต้องมีประสบการณ์ในการทำงาน	ความรู้สูง	ความรู้ปานกลาง	ความรู้ต่ำ	ไม่มีความรู้
ความรู้สูง	-	0.03*	0.02*	0.27
ความรู้ปานกลาง		-	0.75	0.02*
ความรู้ต่ำ			-	0.01*
ไม่มีความรู้				-

จากตารางที่ 4.174 นิสิตนักศึกษามีค่าเฉลี่ยคุณลักษณะผู้นำต้องมีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 4 คู่ ได้แก่ 1) ความรู้ระดับสูงและความรู้ระดับปานกลาง 2) ความรู้ระดับสูงและความรู้ระดับต่ำ 3) ความรู้ระดับปานกลางและไม่มีความรู้ 4) ความรู้ระดับต่ำและไม่มีความรู้

ตารางที่ 4.175 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์
เปรียบเทียบระหว่างความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง

คุณลักษณะ	ความรู้สูง		ความรู้ปานกลาง		ความรู้ต่ำ		ไม่มีความรู้		F (0.05)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. คุณลักษณะทั่วไป	4.14	0.52	4.16	0.49	4.24	0.52	4.19	0.36	1.97
2. คุณลักษณะด้านความรู้	4.54	0.55	4.44	0.54	4.40	0.60	4.27	0.59	4.32*
3. คุณลักษณะด้านเจตคติต่อตนเอง	4.70	0.36	4.69	0.39	4.64	0.44	4.48	0.65	4.26*
4. คุณลักษณะด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคม	4.69	0.34	4.66	0.36	4.62	0.44	4.47	0.50	4.50*
5. คุณลักษณะด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเอง	4.69	0.37	4.61	0.44	4.59	0.47	4.44	0.49	5.40*
6. คุณลักษณะด้านทักษะในการถ่ายทอดและสื่อสาร	4.65	0.42	4.61	0.44	4.54	0.50	4.38	0.53	5.90*
7. คุณลักษณะด้านทักษะในการเข้าสังคม	4.05	0.57	4.15	0.55	4.21	0.57	4.31	0.56	5.24*
8. คุณลักษณะด้านทักษะในการบริหารจัดการ	4.63	0.40	4.63	0.43	4.61	0.48	4.43	0.55	2.86*

(* $P \leq 0.05$)

จากตารางที่ 4.175 นิสิตนักศึกษาที่มีความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมืองในระดับที่แตกต่าง
กัน มีค่าเฉลี่ยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ใน 1 องค์ประกอบ คือ คุณลักษณะ
ทั่วไป และมีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ใน 7 องค์ประกอบ คือ ด้าน
ความรู้ ด้านเจตคติต่อตนเอง ด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคม ด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเอง
ด้านทักษะในการถ่ายทอดและสื่อสาร ด้านทักษะในการเข้าสังคม และด้านทักษะในการบริหารจัดการ

2. จากการสนทนากลุ่ม

ผู้วิจัยได้จัดสนทนากลุ่มผู้นำนิสิตนักศึกษา ในวันเสาร์ที่ 23 พฤศจิกายน พ.ศ. 2556 ณ สถาบัน กวดวิชาเดอะบีทีเอส สยามสแควร์ มีผู้นำนิสิตนักศึกษาเข้าร่วมจำนวน 8 คน สรุปผลได้ดังนี้

2.1 คุณลักษณะของผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์

ในระหว่างการสนทนากลุ่ม ผู้เข้าร่วมได้เรียงลำดับคุณลักษณะของผู้นำทางการเมืองที่ พึงประสงค์ตามความสนใจ พบว่า ผู้เข้าร่วมเห็นว่าคุณลักษณะด้านเจตคติต่อตนเอง เป็นคุณลักษณะที่ ผู้นำทางการเมืองควรมีอยู่ในระดับสูงสุด รองลงมา คือ คุณลักษณะด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคม และคุณลักษณะทักษะในการบริหารจัดการ โดยแสดงความคิดเห็นในแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้

(1) คุณลักษณะด้านเจตคติต่อตนเอง

ประเด็นที่ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มสนใจมี 2 ประเด็น ได้แก่ ผู้นำต้องมี คุณธรรมจริยธรรม และผู้นำต้องมีความระมัดระวังและรอบคอบ

ประเด็นแรก ได้แก่ ผู้นำต้องมีคุณธรรมจริยธรรม ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มมี ความเห็นว่า ในปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทำให้การมีคุณธรรมและจริยธรรมเป็นสิ่งที่ มีความสำคัญยิ่ง เพราะหากผู้นำไม่มีคุณธรรมและจริยธรรมก็ไม่สมควรเป็นผู้ปกครองประเทศ โดยให้ ความเห็นว่า

“คุณธรรมและจริยธรรมมันเป็นพื้นฐานสำคัญที่ผู้นำทุกคนจำเป็นต้องมี เพราะจะทำให้การปกครองมีความโปร่งใสมากยิ่งขึ้น”

“การมีคุณธรรมและจริยธรรมประจำใจถือเป็นคุณสมบัติหลักที่ผู้นำทุกคน จำเป็นต้องมีในสังคมปัจจุบัน”

“การมีคุณธรรมจริยธรรม จะทำให้ผู้นำมีคุณภาพชีวิตที่ดี เมื่อผู้นำมี คุณภาพดี แน่ใจว่าเมื่อเขาขึ้นมาบริหารประเทศ ประเทศก็จะพัฒนาไปได้”

“คุณธรรมจริยธรรมมันเป็นคำกว้างๆ มันอาจจะไม่ได้รวมคุณลักษณะ ทั้งหมด แต่มันครอบคลุมทุกคุณลักษณะได้ และมันเป็นพื้นฐานของผู้นำที่ดี ผมมอง ว่าถ้าผู้นำมีคุณธรรมและจริยธรรม มีความซื่อสัตย์ ละอายต่อบาป ก็จะเป็นผู้นำที่น่า ยกย่องมากขึ้น”

ประเด็นที่สอง ได้แก่ ผู้นำต้องมีความระมัดระวังและรอบคอบ ผู้เข้าร่วม สทนากลุ่มมีความเห็นว่าผู้นำที่ดีต้องมีความระมัดระวังและรอบคอบในการทำงาน เพราะถ้าผู้นำขาด คุณลักษณะข้อนี้ก็อาจจะทำให้ประเทศพังพินาศได้ โดยให้ความเห็นว่า

“การกระทำของผู้นำเปรียบเสมือนการเดินทางมากรุก ทุกๆ ก้าวที่ผู้นำเดิน สามารถสร้างผลได้ตลอด ฉะนั้นถ้าผู้นำเลือกที่จะระมัดระวังและรอบคอบในการ แสดงออกก็ปรียาหรือการตัดสินใจ มันก็จะส่งผลลัพธ์ที่ดี”

“ผู้นำจำเป็นต้องมีความระมัดระวังและรอบคอบ เพราะว่าถ้าผิดพลาดเพียง นิดเดียว ประเทศชาติก็อาจจะล่มจมได้ ดังนั้นผู้นำจึงควรเดินเกมด้วยความ ระมัดระวังและรอบคอบทั้งเชิงรุกและเชิงรับ”

“ผู้นำต้องรู้จักการระมัดระวังในสิ่งต่างๆ เมื่อก้าวเป็นผู้นำทุกสายตาจะจับ จ้อง ดังนั้นผู้นำจะต้องมีความระมัดระวัง ไม่ว่าจะทำอะไรก็ต้องรอบคอบ ต้องคิด เสมอว่าสิ่งที่ทำไปส่งผลกระทบต่อประเทศชาติอย่างไร เพราะฉะนั้นผู้นำจึงควรมี คุณลักษณะในข้อนี้”

(2) คุณลักษณะด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคม

ประเด็นที่ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มสนใจมี 3 ประเด็น ได้แก่ ผู้นำต้องมีความคิด ริเริ่มสร้างสรรค์และมีวิสัยทัศน์กว้างไกล ผู้นำต้องมีความซื่อสัตย์ ไม่เห็นแก่ตัว เห็นแก่ประโยชน์ ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน และผู้นำต้องมีความชอบธรรมและความถูกต้องทางการเมือง

ประเด็นแรก ได้แก่ ผู้นำต้องมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และมีวิสัยทัศน์ กว้างไกลในประเด็นนี้มีผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มในสาขาบริหารธุรกิจได้ให้ความเห็นว่า

“ถ้าคิดในเชิงบริหารธุรกิจ มันมีเรียนวิชาการจัดการเชิงกลยุทธ์ ซึ่งสิ่งที่ผู้นำ จำเป็นต้องมี คือ วิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ผู้นำต้องมองอนาคตของประเทศเสมอว่าจะ ทำอะไรให้กับประชาชนในประเทศของตน”

“ผู้นำต้องมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และยึดหยุ่น มีวิสัยทัศน์กว้างไกลและ พร้อมที่จะพัฒนาประเทศอยู่ตลอดเวลา เพราะถ้าผู้นำไม่มีความคิดและไม่มี วิสัยทัศน์ประเทศก็หยุดนิ่งไม่พัฒนา”

ประเด็นที่สอง ได้แก่ ผู้นำต้องมีความซื่อสัตย์ ไม่เห็นแก่ตัว เห็นแก่ ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตนในประเด็นนี้มีผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มในสาขาครุศาสตร์ได้ให้ความเห็น ว่า

“ถ้าผู้นำเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน ประเทศชาติก็ไปต่อไม่ได้ ดังนั้นผู้นำจึงต้องกำจัดข้อนี้ออกไป โดยนำคุณธรรมและจริยธรรมมาบังคับตนเอง”

“ถ้าผู้นำมีความซื่อสัตย์ จริงใจต่อประเทศชาติและประชาชน ก็จะดำเนินตามกรอบของการเมือง ตามกติกาของการเมือง ทำให้การเมืองขับเคลื่อนไปในทิศทางที่ถูกต้อง ส่วนการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มองว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นเพราะจะทำให้ผู้นำไม่ทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้องหรือสิ่งที่เป็นผลร้ายต่อประเทศชาติ”

ประเด็นที่สาม ได้แก่ ผู้นำต้องมีความชอบธรรมและความถูกต้องทางการเมืองในประเด็นนี้มีผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มในสาขากฎหมายและการเมืองได้ให้ความเห็นว่า

“มองว่าความชอบธรรมและความถูกต้องทางการเมือง เป็นกติกาสำคัญทางการเมือง ถ้าผู้นำไม่มีข้อนี้ก็จะถูกคนอื่นหรือสังคมเล่นงานตรงจุดนี้ได้”

“ถ้าผู้นำทางการเมืองไม่มีความชอบธรรมทางการเมืองก็จบ ไม่ว่าจะป็นรูปแบบการปกครองแบบใด อย่างคอมมิวนิสต์ถ้าไม่ได้รับการยอมรับจากพรรคคอมมิวนิสต์ก็จบ อย่างประชาธิปไตยถ้าไม่ได้รับการยอมรับจากประชาชนก็จบ และมันต้องถูกต้องทางช่องทางที่มาด้วย ถ้าไม่อย่างนั้นมันก็จบ”

“ผู้นำต้องมีความถูกต้อง คือ ต้องถูกต้องไม่ใช่ถูกใจ ถ้าผู้นำที่มาจากความถูกต้อง แล้วบริหารประเทศไม่ดี ระบบทางการเมืองก็จะบีบให้เขาออกจากตำแหน่งไปเอง”

(3) คุณลักษณะด้านทักษะในการบริหารจัดการ

ประเด็นที่ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มสนใจมี 2 ประเด็น ผู้นำต้องมีความสามารถในการบริหารจัดการทรัพยากรวัตถุและทรัพยากรมนุษย์และผู้นำต้องสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี

ประเด็นแรก ได้แก่ ผู้นำต้องมีความสามารถในการบริหารจัดการทรัพยากรวัตถุและทรัพยากรมนุษย์ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มมีความเห็นว่าผู้นำที่ดีต้องมีความสามารถในการบริหารจัดการทั้งทรัพยากรวัตถุและทรัพยากรมนุษย์ เพราะจะช่วยขับเคลื่อนให้การทำงานประสบผลสำเร็จได้ดียิ่งขึ้น โดยให้ความเห็นว่า

“ถ้าผู้นำมีความสามารถในการบริหารวัตถุและมนุษย์ ก็จะสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถแก้ไขปัญหาความขัดแย้งของผู้ร่วมงานได้”

“ผู้นำต้องรู้ว่าอะไรควรใช้ อะไรไม่ควรใช้ ถ้าผู้นำเลือกใช้ทรัพยากรมนุษย์ ได้ถูกต้อง ผู้นำก็จะเลือกบุคคลมาทำงานร่วมกันได้ดี และถ้าผู้นำเลือกใช้ทรัพยากร วัตถุได้ถูกต้อง ผู้นำก็จะบริหารทรัพยากรต่างๆ ไม่ว่าจะป็นวัสดุ อุปกรณ์รวมทั้งทุน ได้ดีเช่นกัน”

“ผู้นำจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการกระทรวงต่างๆ ดังนั้นการเข้าใจในการบริหารจัดการทรัพยากรวัตถุและทรัพยากรมนุษย์ เป็นสิ่งที่ดี ถ้าผู้นำสามารถบริหารทรัพยากรและบริหารมนุษย์ได้ มันจะเป็นตัวที่ช่วยขับเคลื่อน ให้การบริหารจัดการประสบความสำเร็จยิ่งขึ้น”

ประเด็นที่สอง ได้แก่ ผู้นำต้องสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดีผู้เข้าร่วม สนทนากลุ่มมีความเห็นว่าการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ เป็นคุณลักษณะประการหนึ่งที่ผู้นำจำเป็นจะต้อง พัฒนาให้เกิดขึ้น เพราะจะช่วยให้การทำงานสำเร็จลุล่วงไปได้ โดยให้ความเห็นว่า

“ถ้าผู้นำไม่สามารถทำงานกับผู้อื่นได้ งานก็จะไม่เดิน ผู้นำจึงต้องเข้ากับ ทุกคน ทุกหน่วยงานให้ได้”

“การทำงานร่วมกับผู้อื่นเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของผู้นำ เพราะไม่มีผู้นำ คนใดที่มีความรู้ในทุกๆ เรื่อง ดังนั้นการประสานและทำงานร่วมกับผู้อื่น จึงเป็น สิ่งจำเป็นเพื่อทำให้การทำงานเกิดความสำเร็จลุล่วงไปได้”

“คนจะขึ้นมาเป็นผู้นำได้ น่าจะมีความเชื่อมั่นและความกล้าตัดสินใจอยู่ แล้ว แต่ถ้าเกิดผู้นำเข้ากับคนอื่นไม่ได้ ไม่มีจิตวิทยาในการบริหารคน มันก็ไม่สามารถ ทำอะไรได้เลย เพราะคน โดยเฉพาะผู้ใต้บังคับบัญชา จะมีส่วนสำคัญที่ช่วย ขับเคลื่อนนโยบายซึ่งอาจจะเป็นเรื่องนามธรรมให้ออกมาเป็นรูปธรรมได้”

ส่วนคุณลักษณะในด้านอื่นๆผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มได้ โดยแสดงความ คิดเห็นไว้ ดังนี้

(4) คุณลักษณะทั่วไป

ประเด็นที่ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มสนใจมี 2 ประเด็น ได้แก่ ผู้นำต้องเป็นที่ ยอมรับทั้งในประเทศและต่างประเทศ และผู้นำต้องมีประวัติชีวิตที่ดี

ประเด็นแรก ได้แก่ ผู้นำต้องเป็นที่ยอมรับทั้งในประเทศและต่างประเทศ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มมีความเห็นว่าการที่ผู้นำเป็นที่ยอมรับทั้งในประเทศและต่างประเทศแสดงว่าบุคคล นั้นเป็นผู้ที่มีความเหมาะสมที่จะเป็นผู้นำของประเทศ โดยให้ความเห็นว่า

“ประเทศเราอยู่โดดเดี่ยวในโลกนี้ไม่ได้ ถ้านอกประเทศไม่ยอมรับผู้นำของเรา ประเทศก็จะขาดความน่าเชื่อถือ ก็จะตกต่ำลงไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าคนประเทศไม่ยอมรับแล้วผู้นำก็ไม่มีคุณสมบัติที่จะเป็นผู้นำของประเทศอีกต่อไป”

“การที่จะเป็นผู้นำที่ได้รับการยอมรับทั้งในประเทศและต่างประเทศ คือคนๆ นั้นต้องมีสิ่งที่เพียบพร้อม เมื่อประชาชนมองไปแล้วก็จะรู้สึกว่าคุณๆ นี้ น่าจะฝากอนาคตของประเทศไว้ได้ ดังนั้นคุณลักษณะข้อนี้จึงเป็นข้อที่มีความสำคัญมาก”

“คิดว่าการยอมรับเป็นสิ่งสำคัญ เพราะว่าถ้าผู้นำไม่ได้รับการยอมรับทั้งในและนอกประเทศก็แสดงว่าผู้นำขาดความน่าเชื่อถือ ขาดความชอบธรรมและอาจนำมาซึ่งปัญหาอย่างการประท้วงต่อต้านในตัวผู้นำได้”

ประเด็นที่สอง ได้แก่ ผู้นำต้องมีประวัติชีวิตที่ดี ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มมีความเห็นว่าประวัติชีวิตเป็นเหมือนปรากฏการณ์แรกที่ทำให้เราได้รู้จักผู้นำ โดยให้ความเห็นว่า

“คิดว่า profile หรือประวัติชีวิต มันเป็นเหมือนปรากฏการณ์แรกที่ทำให้เราได้รู้จักผู้ที่จะมาเป็นผู้นำว่ามีชีวิตส่วนตัวหรือชีวิตการทำงานเป็นอย่างไร ถ้าผู้นำมีประวัติชีวิตที่ไม่ดี แล้วใครจะไปยอมรับคุณ”

“ถ้าผู้นำมีประวัติชีวิตดี การศึกษาดี ความประพฤติดี ชีวิตก็จะดี แล้วถ้าไปลงสมัครรับเลือกตั้ง มันก็น่าจะดีกว่าคนที่เคยมีคดีติดตัว หรือมีประวัติชีวิตไม่ดีมาสมัคร เพราะเราไม่ควรฝากอนาคตของประเทศไว้กับคนประเภทนี้ให้มาเป็นผู้นำ”

(5) คุณลักษณะด้านความรู้

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มมีประเด็นที่สนใจสอดคล้องกัน ได้แก่ ผู้นำต้องเข้าใจบทบาทของตนเองในฐานะที่เป็นผู้นำทางการเมืองผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มมีความเห็นว่า โดยให้ความเห็นว่า

“ผมคิดว่าความรู้เรื่องการเมือง เศรษฐกิจ สังคมมันไม่ใช่หน้าที่ของผู้นำ ผู้นำเป็นผู้ที่หาบุคคลมาทำหน้าที่แทนเขา แต่สิ่งที่สำคัญ คือ ผู้นำต้องเข้าใจว่าขณะนี้ตัวเองกำลังเป็นผู้นำประเทศและนำพาประเทศให้เกิดความเจริญในทุกๆ ด้าน”

“ผู้นำไม่ควรทำทุกอย่างด้วยตัวเอง ถ้าทำทุกอย่างก็ตาย ผู้นำแค่เข้าใจบทบาทของตนเอง เปรียบเสมือนคนขับว่าเราจะขับไปทางไหน แล้วก็ให้คนอื่นคอยช่วยควบคุมแทน”

“ผู้นำก็เปรียบเสมือนหัวหน้า และหัวหน้าต้องใช้ลูกน้องในส่วนต่างๆ ถ้าหัวหน้าดีมีความสามารถ ก็จะเลือกลูกน้องมาทำงานในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ได้ถูกต้องผมว่านายกฯ ก็เหมือน CEO ต้องเลือกลูกน้องที่ดีที่สุดมาช่วยบริหารงานดังนั้นหัวหน้าจึงต้องเข้าใจบทบาทของตัวเองเป็นสำคัญก่อน”

“ผู้นำเป็นคนที่ทำหน้าที่วางแผนทุกอย่าง แล้วกระจายงานออกไปให้กับรัฐมนตรีแต่ละกระทรวง ดังนั้นผู้นำจึงควรเข้าใจบทบาทของตัวเองก่อนว่าตัวเองจะต้องทำอะไร แบ่งงานแต่ละประเภทไปให้ใคร ซึ่งเป็นไปไม่ได้ที่คนหนึ่งคนจะทำทุกตำแหน่งในประเทศ ดังนั้นผู้นำจึงเป็นผู้คิด วางแผนและสั่งการให้เป็น”

“ถ้าผู้นำยังไม่เข้าใจบทบาทของตัวเองก็ไม่สมควรจะเป็นผู้นำ ในเมื่อตัวคุณเองยังไม่รู้เลยว่าคุณอยู่ในฐานะนี้ คุณควรแสดงบทบาทไหน ไม่ใช่ว่าคุณเป็นนายกฯ แล้วคุณจะทำทุกๆ หน้าที่ มันเป็นไปได้ที่ผู้นำจะทำทุกอย่าง คิดว่าคนที่จะเป็นผู้นำจึงควรเข้าใจบทบาทของตนเองก่อน”

(6) คุณลักษณะด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเอง

ประเด็นที่ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มสนใจมี 2 ประเด็น ได้แก่ ผู้นำต้องรู้จักการวิเคราะห์หาเหตุผล และผู้นำต้องสามารถบังคับและควบคุมตนเองได้

ประเด็นแรก ได้แก่ ผู้นำต้องรู้จักการวิเคราะห์หาเหตุผล ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มมีความเห็นว่าถ้าผู้นำมีเหตุผลก็จะสามารถแก้ปัญหาประเทศชาติได้ ในทางตรงข้ามหากผู้นำไม่มีเหตุผลประเทศชาติก็อาจจะพังพินาศได้ โดยให้ความเห็นว่า

“ถ้าผู้นำมีเหตุผลก็จะควบคุมตัวเองและสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ได้”

“ถ้าผู้นำไม่มีการวิเคราะห์เหตุผล ไม่มีดุลยพินิจในการตัดสินใจ ผู้นำก็อาจจะกระทำโดยขาดความระมัดระวัง นอกจากจะไม่สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในประเทศได้แล้ว อาจจะทำให้ประเทศชาติเกิดความเสียหายพังพินาศได้”

“คือสถานการณ์แต่ละสถานการณ์ มันมีความแตกต่างกัน ผู้นำจึงต้องใช้สมองในการคิดวิเคราะห์เพื่อแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ ถ้าผู้นำมีเหตุผลก็สามารถตอบโจทย์ อธิบายและสามารถแก้ปัญหาหรือสถานการณ์เฉพาะหน้าได้”

ประเด็นที่สอง ได้แก่ ผู้นำต้องสามารถบังคับและควบคุมตนเองได้ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มมีความเห็นว่าการบังคับและควบคุมตนเองจะทำให้ผู้นำมีสติ มีเหตุผลและสามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงได้ โดยให้ความเห็นว่า

“การเป็นผู้นำต้องเจอกับสถานการณ์ที่เราคาดไม่ถึงตลอดเวลา การที่ผู้นำต้องบังคับและควบคุมตนเองได้ มันเป็นเรื่องจำเป็นด่านแรก ไม่ว่านักข่าวจะยิงคำถามอะไร หรือใครจะมาโจมตีผู้นำอย่างไร ผู้นำที่ดีจำเป็นต้องควบคุมตนเองให้ได้ก่อนเป็นอันดับแรก”

“ถ้าผู้นำรู้จักบังคับและควบคุมตนเองได้ ก็จะเป็นบุคคลที่ยอมรับความจริงและปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การบังคับและควบคุมตนเองเป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะผู้นำมักเป็นเป้าสายตาของทุกคน ถ้าผู้นำสามารถบังคับและควบคุมตนเองได้ก็จะทำให้เขาแสดงกิริยาอาการต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม”

“ถ้าผู้นำควบคุมตนเองได้ ผู้นำก็จะคิดวิเคราะห์ หาเหตุผลและสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ได้ ถ้าผู้นำไม่รู้จักควบคุม ไม่สามารถบังคับอารมณ์ตนเองได้ มันก็จะไม่ดีต่อภาพลักษณ์และอาจทำให้หมดความน่าเชื่อถือในฐานะผู้นำได้”

“ถ้าผู้นำสามารถบังคับควบคุมตนเองได้ เขาก็จะมีสติ เมื่อเขามีสติเขาก็จะวิเคราะห์หาเหตุผลได้ แล้วถ้าเขามีเหตุผล เขาก็จะหาทางในการปรับตัวให้เข้ากับทุกสถานการณ์ได้ ผู้นำก็เหมือนกับกัปตันบนเครื่องบิน คณะรัฐมนตรีก็เหมือนกับผู้ช่วยนักบิน ส่วนผู้โดยสารก็คือประชาชน กัปตันและผู้ช่วยนักบินคือ ผู้รับความเสี่ยงทั้งหมด ถ้าผู้นำไม่สามารถควบคุมตนเองได้ เครื่องบินก็จะตก”

(7) คุณลักษณะด้านทักษะในการถ่ายทอดและสื่อสาร

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มมีประเด็นที่สนใจสอดคล้องกัน ได้แก่ ผู้นำต้องมีความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้เพราะจะทำให้การประสานงานติดต่อสื่อสารประสบความสำเร็จได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มยังเห็นว่าถ้าผู้นำสามารถใช้สื่อออนไลน์ได้จะสร้างประโยชน์ให้กับตัวผู้นำด้วย โดยให้ความเห็นว่า

“ถ้าผู้นำมีความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น ไม่ว่าจะเพื่อนร่วมงาน ประชาชนหรือต่างประเทศ ก็จะทำให้ประเทศชาติสามารถขับเคลื่อนต่อไปได้ เพราะผู้นำสามารถเจรจาต่อรองกับทุกๆ ฝ่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ”

“ถ้าผู้นำมีความสามารถในการสื่อสารกับผู้อื่น ถึงพูดภาษาอังกฤษไม่เป็นก็ให้ล่ามพูดแทนให้ก็ได้ ส่วนการเจรจาต่อรองผลประโยชน์ถ้าผู้นำสื่อสารเป็นก็คงจะไม่น่ามีปัญหาอะไร”

“การติดต่อสื่อสารมันไม่ใช่แค่การพูด แต่มันรวมถึงกริยา อากาการ การเข้าใจ วัฒนธรรมและธรรมเนียมของคนที่เรากำลังสื่อสารอยู่ โดยเฉพาะกับชาวต่างชาติ ผู้นำอาจไม่จำเป็นต้องเก่งภาษาอังกฤษหรือภาษาอื่นๆก็ได้ แต่ขอแค่มีความสามารถในการสื่อสารให้ผู้รับสารเข้าใจได้ เท่านั้นการพูดคุยเจรจาก็น่าจะประสบความสำเร็จ”

“สมัยนี้เทคโนโลยีมันรวดเร็วมาก ถ้าผู้นำสามารถสื่อสารกับประชาชนในโลกออนไลน์ได้ มันจะยิ่งทำให้ผู้นำคนนั้นเข้าถึงได้ง่ายขึ้น อย่างเฟสบุ๊ก ทวิตเตอร์ ก็เป็นอีกช่องทางสื่อสารหนึ่งที่สำคัญในโลกยุคปัจจุบัน”

“สื่อออนไลน์สมัยนี้มีผลมาก ประชาชนส่วนใหญ่รับรู้ข้อมูลข่าวสารจากเฟสบุ๊กไวกว่าในทีวีเสียอีก ถ้าผู้นำมีความสามารถในการใช้สื่อออนไลน์ มันไม่ใช่แค่ประชาชนที่จะเข้าใจ แต่คนทั่วโลกก็จะเข้าใจแนวคิดและการกระทำของผู้นำมากขึ้น และยังสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับตัวผู้นำอีกด้วย”

(8) ทักษะในการเข้าสังคม

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มมีประเด็นที่สนใจสอดคล้องกัน ได้แก่ ผู้นำต้องเข้าใจมารยาททางสังคม หากไม่เข้าใจก็จะโดนตำหนิตีติเยนจากสังคม เพราะในสังคมมีบริบทและระดับที่แตกต่างกัน โดยให้ความเห็นว่า

“ผู้นำไม่มีความจำเป็นต้องชอบเข้าสังคม แต่มีความจำเป็นอย่างมากที่ต้องเข้าใจมารยาททางสังคม”

“ในการเป็นผู้นำมันต้องเข้าสังคมอยู่แล้ว แต่ถ้าเข้าสังคมแล้วไม่รู้จักมารยาททางสังคมมันก็สูญเปล่า”

“การเข้าใจมารยาททางสังคมความสำคัญมากสำหรับผู้นำ เพราะมันแสดงถึงจิตสำนึกของผู้นำว่ารู้จักกาลเทศะหรือไม่ยิ่งเป็นผู้นำยิ่งต้องมีจิตสำนึกและมารยาทสูงกว่าคนทั่วไป”

“สังคมมีหลายระดับ ดังนั้นการเข้าใจมารยาททางสังคม มันจะทำให้ผู้นำสามารถปรับตัวได้ อย่างสังคมในประเทศกับต่างประเทศมันมีบริบทและระดับที่แตกต่างกัน ถ้าผู้นำเข้าใจมารยาททางสังคม ก็จะเข้าสังคมเป็นเอง”

“มารยาททางสังคมถือเป็นทักษะในการเข้าสังคมที่ผู้นำจะต้องมี มันครอบคลุมทุกเรื่องเลย ตั้งแต่มารยาทในการแต่งกาย การพูด การเดิน การนั่ง การต้อนรับ การพูดคุยทักทาย แม้กระทั่งมารยาทบนโต๊ะอาหารหากผู้นำไม่เข้าใจมารยาทเหล่านี้ แน่นอนว่าจะต้องถูกตำหนิจากคนในสังคมอย่างแน่นอน”

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์

1. จากการสำรวจ

1.1 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์

ตารางที่ 4.176 จำนวนร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้การศึกษาผ่านระบบการศึกษากับการพัฒนาผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์

(N = 802)

ระบบการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. การศึกษาในระบบ	136	17.0
2. การศึกษานอกระบบ	48	6.0
3. การศึกษาตามอัธยาศัย	26	3.2
4. ทั้งระบบ 3 การศึกษาควบคู่กัน	592	73.8

จากตารางที่ 4.176 พบว่านิสิตนักศึกษาเห็นว่าการพัฒนาผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ควรผสมผสานการศึกษาทั้ง 3 ระบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยมีผู้ตอบจำนวน 592 คน คิดเป็นร้อยละ 73.8

ตารางที่ 4.177 จำนวนร้อยละของการลงทะเบียนเรียนวิชาที่เกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครองไทย

(N = 802)

การลงทะเบียนเรียนวิชาการเมืองการปกครองไทย	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เคยลงทะเบียนเรียน	267	33.3
2. ไม่เคยลงทะเบียนเรียน	535	66.7

จากตารางที่ 4.177 พบว่านิสิตนักศึกษาเคยลงทะเบียนเรียนรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครองไทย จำนวน 267 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 และไม่เคยลงทะเบียนเรียน จำนวน 535 คน คิดเป็นร้อยละ 66.7

ตารางที่ 4.178 จำนวนร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับการบังคับให้นิสิตนักศึกษาลงทะเบียนเรียนวิชาที่เกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครอง

(N = 802)

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบังคับให้ลงทะเบียนเรียน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. จำเป็น	485	60.5
2. ไม่จำเป็น	317	39.5

จากตารางที่ 4.178 พบว่านิสิตนักศึกษาเห็นว่าเป็นเรื่องจำเป็นที่จะต้องบังคับให้นิสิตนักศึกษาลงทะเบียนเรียนวิชาที่เกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครอง จำนวน 485 คน คิดเป็นร้อยละ 60.5 และคิดว่าเป็นไม่จำเป็น จำนวน 317 คน คิดเป็นร้อยละ 39.5

ตารางที่ 4.179 จำนวนร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับการบังคับให้ผู้นำทางการเมืองรุ่นใหม่ผ่านการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ก่อนดำรงตำแหน่งทางการเมือง

(N = 802)

ความคิดเห็นบังคับให้ผู้นำทางการเมืองรุ่นใหม่ผ่านการฝึกอบรม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เห็นด้วย	698	87.0
2. ไม่เห็นด้วย	104	13.0

จากตารางที่ 4.179 พบว่านิสิตนักศึกษาเห็นด้วยที่จะบังคับให้ผู้นำทางการเมืองรุ่นใหม่ต้องผ่านการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ก่อนดำรงตำแหน่งทางการเมือง เป็นจำนวน 698 คน คิดเป็นร้อยละ 87.0 และไม่เห็นด้วย จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 13.0

ตารางที่ 4.180 จำนวนร้อยละของการรู้จักสถาบันการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่
จัดอบรมด้านผู้นำทางการเมือง

(N = 802)

สถาบัน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. สถาบันพระปกเกล้า		
1.1 รู้จัก	499	62.2
1.2 ไม่รู้จัก	303	37.8
2. สถาบันพัฒนาการเมืองและการเลือกตั้ง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง		
2.1 รู้จัก	392	48.9
2.2 ไม่รู้จัก	410	51.1
3. สถาบันฝึกอบรมผู้นำ มุสลิชิจำลอง ศรีเมือง		
1.1 รู้จัก	229	28.6
1.2 ไม่รู้จัก	573	71.4
4. โรงเรียนการเมือง พลตรีสนั่น ขจรประศาสน์		
1.1 รู้จัก	189	23.6
1.2 ไม่รู้จัก	613	76.4
5. สถาบันพัฒนาบุคลากรท้องถิ่น กรมส่งเสริม การปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย		
1.1 รู้จัก	368	45.9
1.2 ไม่รู้จัก	434	54.1
6. โรงเรียนการเมือง นปช. แดงทั้งแผ่นดิน		
1.1 รู้จัก	196	24.4
1.2 ไม่รู้จัก	606	75.6
7. โครงการก้าวแรกสู่การเมือง กับอินเทอร์เน็ท พรรคประชาธิปัตย์		
1.1 รู้จัก	184	22.9
1.2 ไม่รู้จัก	618	77.1

จากตารางที่ 4.180 พบว่าสถาบันพระปกเกล้าเป็นสถาบันการศึกษาที่นิสิตนักศึกษา รู้จักมากที่สุด จำนวน 499 คน คิดเป็นร้อยละ 62.2 รองลงมา คือ สถาบันพัฒนาการเมืองและการเลือกตั้ง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง จำนวน 392 คน คิดเป็นร้อยละ 48.9 สถาบันพัฒนาบุคลากรท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย จำนวน 368 คน คิดเป็นร้อยละ 45.9 สถาบันฝึกอบรมผู้นำ มุสลิชิจำลอง ศรีเมือง จำนวน 229 คน คิดเป็นร้อยละ 28.6 โรงเรียนการเมือง นปช.แดงทั้งแผ่นดิน จำนวน 196 คน คิดเป็นร้อยละ 24.4 โรงเรียนการเมือง พลตรีสนั่น ขจรประศาสน์ จำนวน 189 คน คิดเป็นร้อยละ 23.6 และ โครงการ ก้าวแรกสู่การเมืองกับอินเทอร์เน็ท พรรคประชาธิปัตย์ จำนวน 184 คน คิดเป็นร้อยละ 22.9 ตามลำดับ

ส่วนโครงการก้าวแรกสู่การเมืองกับอินเทอร์เน็ท พรรคประชาธิปัตย์ เป็นการศึกษาที่นิสิต นักศึกษารู้จักน้อยที่สุด จำนวน 618 คน คิดเป็นร้อยละ 77.1

2. จากการสนทนากลุ่ม

จากการสนทนากลุ่มผู้นำนิสิตนักศึกษา สามารถสรุปแนวทางการพัฒนาผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ ได้ดังนี้

2.1 การศึกษาในระบบกับการพัฒนาผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มที่เรียนในสาขาการเมือง ให้ความเห็นว่าหลักสูตรที่เรียนในคณะ ไม่ได้เน้นผลิตผู้นำทางการเมืองแต่เน้นผลิตให้เป็นนักวิชาการหรือข้าราชการมากกว่า ดังความเห็นต่อไปนี้

“ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งคณะ หลักสูตรไม่ได้เน้นผลิตคนเพื่อเป็นผู้นำทางการเมือง แต่เน้นผลิตคนเพื่อเป็นข้าราชการ รุ่นพี่ส่วนใหญ่ที่จบการศึกษาเป็นนักการเมืองน้อย ส่วนมากจะเป็นข้าราชการหรือนักวิชาการมากกว่า ในปัจจุบันวิชาเรียนมันค่อนข้างเป็นวิชาการ จะเน้นผลิตคนให้เป็นนักวิชาการแต่ก็ยังคงมีเค้าเดิมจากสมัยโบราณคือเป็นข้าราชการ ถ้าถามว่ามีวิชาที่ฝึกการเป็นผู้นำหรือไม่ ตอบเลยว่า ไม่มี”

จากความเห็นดังกล่าว ทำให้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มบางคนได้แสดงความคิดเห็นว่า ในเมื่อประเทศไทยยังไม่มีหลักสูตรที่ผลิตผู้นำทางการเมืองโดยเฉพาะ ก็ควรเปิดหลักสูตรในลักษณะนี้ขึ้นในประเทศไทย

“เมื่อประเทศไทยยังไม่มีหลักสูตรที่ผลิตผู้นำทางการเมืองโดยเฉพาะ การเปิดหลักสูตรแบบบูรณาการก็เป็นตัวเลือกที่น่าสนใจ อาจจะให้คณะทางสังคมศาสตร์ อย่าง รัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ นิติศาสตร์ หรือพวกบริหารธุรกิจมาช่วยกันร่างหลักสูตรเพื่อผลิตผู้นำทางการเมืองรุ่นใหม่”

ประเด็นการเปิดหลักสูตรเพื่อผลิตผู้นำทางการเมือง มีทั้งผู้เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย ซึ่งผู้ที่ไม่เห็นด้วยแสดงความคิดเห็นว่าควรเปิดหลักสูตรในลักษณะบูรณาการและควรเสริมทักษะให้กับผู้เรียนโดย การให้ฝึกงานทางการเมือง

“ผู้นำไม่ควรรู้แต่เรื่องการเมือง เศรษฐกิจและสังคม บริบทประเทศและบริบทโลกก็มีความสำคัญในระดับต้นๆ ซึ่งการเรียนแบบบูรณาการก็น่าจะตอบโจทย์ได้ในระดับหนึ่ง”

“การทำหลักสูตรแบบนี้ที่น่าสนใจ เพราะจะทำให้คนที่อยากเป็นผู้นำทางการเมืองได้แนวคิด ทฤษฎีและหลักปฏิบัติเกี่ยวกับการเป็นผู้นำที่ถูกต้อง”

“มันก็มีความน่าสนใจดี แต่ขอเพิ่มเติมว่าถ้ามีจริงๆ ควรจะต้องบังคับให้มีการฝึกงานทางด้านการเมือง เพื่อให้ นักศึกษาคุ้นชินกับการทำงานที่จะเกิดขึ้นในอนาคต”

“อย่างประเทศอังกฤษในมหาวิทยาลัยอ็อกซฟอร์ด (University of Oxford) ก็ยังมีคณะ PPE (Philosophy, Politics and Economics – ปรัชญา การเมืองและเศรษฐศาสตร์) ซึ่งเน้นการผลิตผู้นำทางการเมือง แล้วทำไมประเทศไทย จะมีคณะในลักษณะนี้ไม่ได้บ้าง”

ผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับการเปิดหลักสูตรนี้ มองว่าประสบการณ์ทำงานมีความสำคัญมากกว่า และหลักสูตรนี้อาจจะจำกัดกรอบของผู้ที่จะสนใจงานทางการเมืองในอนาคต นอกจากนี้หากผู้สำเร็จ การศึกษาไม่ได้ทำงานเป็นผู้นำทางการเมืองก็ถือว่าไร้ประโยชน์

“คิดว่าหลักสูตรแนวนี้มันน่าจะเอื้อประโยชน์ให้กับประเทศชาติในอนาคตได้ ถ้าหากว่าผู้เรียนได้ขึ้นเป็นผู้นำจริงๆ ซึ่งผมกำลังคิดว่าแล้วถ้าบัณฑิตจบแล้ว แต่ไม่ได้ ทำงานด้านการเมือง ประเทศอาจจะสูญเสียงบประมาณไปโดยเปล่าประโยชน์เพราะ บัณฑิตจบมาไม่ได้ทำงานตรงตามสายงานของตนเอง ซึ่งเท่าที่ว่าการเปิดคณะนี้ไร้ ประโยชน์”

“ไม่เห็นความจำเป็นที่จะต้องหลักสูตรประเภทนี้ เพราะจริงๆ แล้วผู้นำ ทางการเมืองที่เข้ามาเล่นการเมืองส่วนใหญ่ก็ไม่ได้จบด้านการเมือง บางคนเป็นหมอบางคนเป็นวิศวกร คิดว่าเรียนรู้จากประสบการณ์การทำงานน่าจะเป็นสิ่งที่ดีกว่า”

“คิดว่าหลักสูตรนี้อาจจะเป็นการจำกัดกรอบของผู้ที่จะเข้ามาดำรงตำแหน่ง ทางการเมืองเพราะว่าผู้ที่ไม่ได้จบทางด้านนี้มาโดยตรง อาจจะประสบปัญหาเมื่อเริ่ม ดำรงตำแหน่ง อาจจะถูกกีดกันหรือถูกต่อต้านจากคนในพรรค ในการที่จะขึ้นดำรง ตำแหน่งทางการเมืองผมว่าให้เขาเรียนรู้จากงานที่เขาทำน่าจะดีกว่า เพราะไม่มีใครเก่ง มาตั้งแต่เกิด งานการเมืองก็เช่นกันมันต้องสั่งสมประสบการณ์ สั่งสมคุณวุฒิ วิทยุฒิมมา พอสมควร”

การบังคับให้นักศึกษาในทุกคณะต้องลงทะเบียนเรียนวิชาที่เกี่ยวข้องกับ การเมืองการปกครองไทย ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับประเด็นนี้โดยกล่าวว่า

“ผมคิดว่าไม่จำเป็นต้องบังคับ แต่อาจจะสอดแทรกไปในบางวิชาได้”

“ถ้าถึงขั้นจะต้องบังคับทุกสาขาไม่เห็นด้วย เพราะบางสาขาที่เรียนหนัก อย่าง คณะที่ผมศึกษาใช้เวลาเรียน 6 ปีรวมกันก็ 200 กว่าหน่วยกิต ในหนึ่งปีเรียนกัน 30-40 หน่วยกิต มันมีวิชาที่ต้องใช้เวลาอ่านใช้เวลาในการทำความเข้าใจค่อนข้างมาก”

“ถ้าเป็นวิชาบังคับ คิดว่าไม่จำเป็นเช่นกัน การบังคับเรียนอาจจะทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่าย และไม่สนใจเท่าที่ควร แต่ถ้าเป็นวิชาเลือกก็จะมีโอกาสกับผู้เรียนที่มีความสนใจมาเรียน ซึ่งคิดว่าน่าจะดีกว่า”

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มที่ไม่เห็นด้วยกับการบังคับให้ลงทะเบียนเรียนบางคนได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า หากจะต้องบังคับให้นักศึกษาลงทะเบียนเรียน ก็ควรเน้นให้เข้าใจถึงหน้าที่พลเมืองแทน

“ไม่เห็นด้วย คือการจะยึดเหี้ยมวิชาเรียนที่เกี่ยวกับการเมืองการปกครอง เข้าไปในระดับมหาวิทยาลัย มันค่อนข้างจะยาก ด้วยข้อจำกัดในสาขาวิชา บางสาขาเรียนหนัก เวลาเรียนก็แทบจะไม่พอ และมันอาจจะทำให้นักศึกษาเกิดความเบื่อหน่าย ผมคิดว่าถ้าจะเน้นวิชาการเมืองการปกครอง อาจจะเน้นให้นักศึกษาเข้าใจในหน้าที่พลเมือง หรือ civil education แทน”

แต่ผู้เข้าร่วมก็เห็นว่าถ้าจะมีการบังคับเรียนวิชาที่เกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครองของไทยควรจะไปบังคับเด็กในระดับประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษามากกว่า

“รู้สึกว่าเป็นมหาวิทยาลัยมันไม่ได้จำเป็น แต่ถ้าระดับก่อนมหาวิทยาลัยคิดว่าจำเป็นมาก รู้สึกว่าความคิดคนมันเปลี่ยนยากแล้วในระดับมหาวิทยาลัย ถ้าจะปลูกฝังก็ควรทำตั้งแต่ก่อนระดับอุดมศึกษา เพราะ ในมหาวิทยาลัยมันยากมากที่จะเปลี่ยนความคิดคนเพียงแค่ลงทะเบียนเรียนวิชาสองวิชา”

“เห็นด้วยมากที่จะต้องปลูกฝังเรื่องการเมืองให้กับเยาวชนโดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษาหรือถ้าลงไปถึงประถมศึกษาเลยได้ยิ่งดีอย่างผมเคยไปแลกเปลี่ยนที่อเมริกาตอนมัธยมปลายมา 1 ปีคาบวิชาสังคมศึกษาของอเมริกาจะมีวิชาพื้นฐานการเมืองการปกครองของอเมริกาที่เด็กทุกคนจะต้องเรียน แล้วที่อเมริกาก็จะมีอยู่แค่ 2 พรรคการเมือง ดังนั้นเด็กอเมริกันตั้งแต่เกิด เขาก็รับรู้และเลือกเลยว่าจะเป็นช่าง (รีพับลิกัน) หรือเป็นลา (เดโมแครต) คือการเมืองเข้ามาในชีวิตของเขาค่อนข้างเร็ว คือมีการสอนเรื่องการเมืองกันตั้งแต่ช่วง middle school (ประมาณประถมศึกษาปีที่ 6-มัธยมศึกษาปีที่ 2)”

อย่างไรก็ตาม ผู้เข้าร่วมได้แสดงความคิดเห็นว่าได้เคยผ่านวิชาเหล่านี้มาบ้างในรั้วมหาวิทยาลัย ซึ่งบางมหาวิทยาลัยก็จัดเป็นวิชาพื้นฐาน ในขณะที่บางคนก็ลงทะเบียนเรียนเองตามความสมัครใจ

“อย่างมหาวิทยาลัยที่ผมศึกษา มีการบังคับให้นักศึกษาทั้งมหาวิทยาลัย ลงทะเบียนเรียนวิชาธรรมาธิปไตย โดยมีการเน้นภาคปฏิบัติ ให้ลงภาคสนาม และทำโครงการ เพื่อให้นักศึกษาเข้าใจบริบทของสังคมและการเป็นพลเมืองมากยิ่งขึ้น”

“เคยได้เรียนวิชาการศึกษาทั่วไปตอนชั้นปีที่ 1 ชื่อวิชาสังคมศึกษาเพื่อการพัฒนามนุษย์ เป็นการเรียนกว้างๆ ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคม โดยเอาอาจารย์จากคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์มาสลับกันสอน เนื้อหา ก็จะแตกต่างกันตามสัปดาห์ไป”

“เคยเลือกลงทะเบียนเรียนวิชาการพัฒนากลุ่มทำงานและองค์กร ซึ่งเป็น วิชาการศึกษาทั่วไป เนื้อหาเรียนเกี่ยวกับการจัดการจิตวิทยาเชิงบริหาร แต่อาจารย์ก็จะสอดแทรกเรื่องการเมืองลงไป ในบทเรียนประมาณ 90% ซึ่งเหมือนเรียนวิชาการเมืองวิชาหนึ่ง”

เมื่อสอบถามถึงบทบาทของครูอาจารย์ในระบบการศึกษาในระบบ ผู้เข้าร่วมได้แสดงความเห็นว่าบทบาทของครูอาจารย์บางครั้งก็ไม่เอื้อต่อการพัฒนาผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ในอนาคต อาจจะเป็นเพราะค่านิยม วัฒนธรรมไทย และบางครั้งมาจากตัวครูอาจารย์เอง

“วัฒนธรรมไทยบางส่วนก็มีปัญหาต่อการพัฒนาผู้นำทางการเมือง อย่างการเคารพผู้อาวุโส ห้ามโต้เถียงครูบาอาจารย์ หรือค่านิยมที่เห็นว่าการเมืองเป็นเรื่องน่าเบื่อ เป็นเรื่องสกปรก ก็ทำให้เยาวชนไม่ค่อยสนใจการเมือง นอกจากนี้ครูบางคนก็ทำหน้าที่สอนเพื่อให้ครบตามหลักสูตร ไม่ได้สนใจว่าผู้เรียนจะคิดเห็นอย่างไรต่อการเมือง สิ่งเหล่านี้อาจทำให้ความสนใจที่มีต่ำอยู่แล้ว ลดต่ำลงไปอีก และเมื่ออนาคตของชาติไม่สนใจการเมือง ผู้นำทางการเมืองที่เข้ามาทำงานจะทำงานดีหรือไม่ พวกเขาจะไม่สนใจ ไม่ตรวจสอบ และก่อให้เกิดปัญหาขึ้นอย่างทุกวันนี้”

“ส่วนหนึ่งคิดว่ามาจากการที่ครูเรียนรู้เรื่องการเมืองไม่ได้แตกต่างจาก กระบวนการเรียนรู้ของเด็กมากนัก ครูจึงไม่เข้าใจหรือมีความรู้ทางการเมืองต่ำเกินกว่าที่จะปลูกฝังให้กับเยาวชนเมื่อครูซึ่งเป็นบุคคลสำคัญต่อการเรียนรู้ของเด็กไม่เข้าใจการเมือง ก็ไม่แปลกที่การพัฒนาเยาวชนให้เป็นผู้นำทางการเมืองในอนาคตจะล้มเหลว”

“ครูบางส่วนขาดความกระตือรือร้นในการพัฒนาตัวเอง คิดว่าส่วนหนึ่งเป็นเพราะภาระงานของครูที่มีมากเกินไป ทำให้ครูไม่สนใจที่จะศึกษาเรื่องการเมือง โดยเฉพาะครูที่ไม่ได้สอนวิชาสังคมศึกษาก็จะมองว่าไม่ใช่หน้าที่ของตนเองที่จะต้องอธิบายความรู้เรื่องการเมืองให้กับเด็ก แต่จริงๆ แล้วครูทุกคนมีบทบาทต่อการขัดเกลาทางการเมืองของเด็กทุกคน”

ผู้เข้าร่วมได้แสดงความเห็นว่าครูอาจารย์จำเป็นต้องปรับบทบาทตัวเองใหม่ โดยการสอนให้เด็กมีค่านิยมประชาธิปไตยมากขึ้น จำลองวิถีประชาธิปไตยในชั้นเรียน และจัดกิจกรรมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ประชาธิปไตยให้กับผู้เรียน

“ครูต้องสอนให้นักเรียนรับผิดชอบ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม รู้จักการประนีประนอม ซึ่งสิ่งเหล่านี้สามารถสร้างได้ผ่านกิจกรรมในชั้นเรียน”

“ครูต้องสอนให้เคารพตนเอง เคารพสิทธิและความคิดเห็นของผู้อื่นยึดมั่นในกฎระเบียบของสังคม เพราะในปัจจุบันสังคมไทยทำอะไรตามใจตัวเองมากกว่าจะคำนึงถึงความถูกต้อง”

“กระบวนการเรียนการสอนของครูก็อาจจะจำลองวิถีประชาธิปไตยเข้าไปใช้ในห้องเรียน ครูต้องเป็นผู้ช่วยเหลือ สนับสนุนไม่เป็นผู้ออกคำสั่ง สอนให้นักเรียน มีส่วนร่วมในการคิดพิจารณาในการแก้ปัญหาต่างๆ ส่งเสริมให้นักเรียนทำงานเป็นทีม ให้อิสระต่อเด็กในการคิด การพูด การตั้งคำถาม ตลอดจนการโต้แย้งอย่างสันติวิธี”

“ครูต้องสอนผู้เรียนให้ลบความเชื่อแบบผิดๆ เกี่ยวกับประชาธิปไตยของไทย เช่น การเมืองเป็นเรื่องน่าเบื่อ ประชาธิปไตยต้องยึดหลักเสียงข้างมากเท่านั้นหรือการปกครองประเทศไม่ควรให้สถาบันทางสังคมอื่นๆ เข้าไปเกี่ยวข้องของเรื่องแบบนี้ครูต้องสอนความเข้าใจให้ได้ทุกอย่างถูกต้อง”

“การจัดกิจกรรมต่างๆ อย่างสถานักเรียน ชุมนุมต่างๆ หรือการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ประชาธิปไตยก็เป็นส่วนหนึ่งของการเสริมความรู้และประสบการณ์ของผู้เรียนให้มากขึ้นด้วย”

2.2 การศึกษานอกระบบกับการพัฒนาผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเสนอว่าการศึกษานอกระบบมีความสำคัญและในบางครั้งสามารถทดแทนการศึกษาในระบบได้ โดยเฉพาะผู้ที่สนใจงานการเมือง แต่ขาดโอกาสหรือไม่ได้ศึกษาวิชาการเมืองการปกครองไทยในขณะที่อยู่ในรั้วมหาวิทยาลัย ซึ่งสามารถจัดในลักษณะของการอบรมเพิ่มเติม ดังความเห็นต่อไปนี้

“คิดว่าการอบรมน่าจะช่วยได้ ใครที่สนใจว่าตอนนี้สถานการณ์ทางการเมืองไทยเป็นอย่างไร ก็อาจเข้าไปอบรมเป็นการอบรมระยะสั้น สิ่งนี้ก็จะเปิดโอกาสให้นิสิตนักศึกษาที่เรียนสาขาทางวิทยาศาสตร์ อย่างพวกแพทย์ วิศวกรรม หรือสถาปัตยกรรมหรือผู้ที่สนใจด้านการเมืองมาเรียนเพิ่มเติมได้คิดว่าแบบนี้ น่าสนใจมากกว่า”

“การศึกษานอกระบบต้องทำควบคู่ไปกับการศึกษาในระบบ อย่างนี้การเมืองรุ่นใหม่ก็ควรผ่านการอบรมหรือสัมมนาวิชาทางทฤษฎีก่อนแล้วค่อยไปลงปฏิบัติจริง เพราะถ้าทฤษฎีคุณยังไม่ผ่าน ก็ไม่ต้องพูดถึงเรื่องการปฏิบัติ”

“ลองคิดในมุมมองของคนที่ไม่รู้เรื่องเลย แล้ววันหนึ่งต้องเข้าไปเป็นผู้นำทางการเมืองและเกิดบริหารประเทศผิดพลาด ผู้นำคนนั้นก็อาจอ้างได้ว่าเพราะความไม่รู้ไม่เคยศึกษาเรื่องการเมืองหนูคิดว่าก็ควรให้ผู้นำทางการเมืองผ่านการฝึกอบรมมาบ้าง”

“คิดว่าการศึกษานอกระบบมันสามารถทำได้และควรจะต้องทำ จริงๆแล้วการจัดอบรมมันเกิดขึ้นจากการเอาปัญหามาเป็นที่ตั้ง แล้วให้คนที่เข้ามาอบรมผ่านการประชุมเชิงปฏิบัติการ (workshop) ซึ่งมีการจำลองสภาพปัญหาแล้วหาทางแก้ไขร่วมกัน มันก็เหมือนเรียนจากการปฏิบัติจริง จากประสบการณ์จริง ถ้าปล่อยให้ผู้นำทางการเมืองที่ไม่มีความรู้ไปปกครองคนหมู่มาก มันอาจจะสร้างความเสียหายใหญ่หลวงได้ ดังนั้นการจัดให้เข้าอบรมก่อนมันเป็นเหมือนแบบทดสอบก่อนลงสนามจริง”

นอกจากนี้ผู้เข้าร่วมยังเห็นว่าสถานศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่อยู่ในแบบสอบถาม สามารถจัดอบรมด้านผู้นำทางการเมืองให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้ แต่อาจจะต้องมีการประชาสัมพันธ์หน่วยงานให้เป็นที่รู้จักมากกว่านี้

“ผมคิดว่าสถาบันที่อยู่ในแบบสอบถามทั้งหมด สามารถจัดอบรมผู้นำทางการเมืองได้ โดยอาจอบรมเรื่องการพัฒนาการเมืองไทย คุณลักษณะของผู้นำที่ดี การให้เข้าใจกระบวนการทำงานในฐานะเป็นผู้นำทางการเมือง เป็นต้น”

“อย่างสถาบันพระปกเกล้าเองก็มีจัดประชุมวิชาการหรืออบรมด้านการเมืองบ่อยแต่คนส่วนใหญ่ไม่สนใจและไม่รู้จักหน่วยงานนี้มากนัก”

“จริงๆก็เคยได้ยินสถาบันเหล่านี้มาบ้างว่ามีจัดอบรมผู้นำทางการเมือง หนูคิดว่าน่าสนใจดี แต่อาจจะต้องมีการประชาสัมพันธ์ให้ดีกว่านี้ เพราะคนส่วนใหญ่ยังไม่รู้จัก”

2.3 การศึกษาตามอัธยาศัยกับการพัฒนาผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มได้แสดงความเห็นการศึกษาตามอัธยาศัยไม่ว่าจะเป็นการทำกิจกรรม การทำงานชมรม การส่งเสริมจากทางบ้านหรือการสนใจข่าวสารจากสื่อต่างๆ ก็เป็นสิ่งที่สามารถสร้างผู้นำให้มีคุณลักษณะทางการเมืองที่พึงประสงค์ได้ ดังความเห็นต่อไปนี้

“การศึกษาตามอัธยาศัยมีความสำคัญมาก เพราะหลายครั้งเราจำเป็นต้องนำวิชาที่เรียนมาประยุกต์ใช้จริงโดยผ่านการฝึกงาน การฝึกอบรม หรือการทำกิจกรรมต่างๆ”

“คนที่เข้ามาทำงานการเมืองในมหาวิทยาลัยของผม ส่วนใหญ่เริ่มจากการทำงานชมรม ทำซุ้ม สังกัดพรรคการเมืองในมหาวิทยาลัย รุ่นพี่บางคนก็เริ่มจากการไปไฮด์ปาร์ค (Hyde park) ตามที่สาธารณะ แล้วโดนนักการเมืองดึงตัวไปทำงานด้วย พอชั่วโมงบินสูงขึ้นก็เริ่มได้เข้าขึ้นไปทำงานการเมืองต่อ”

“คิดว่าประสบการณ์ในการทำงานมีความสำคัญมาก เพราะเห็นผู้นำหลายคน อย่างผู้นำในอเมริกาเอง เขาก็ไม่ได้ผ่านโรงเรียนการเมืองหรือการอบรม แต่เริ่มจากการเข้ามาทำงานการเมือง เป็น ส.ส. (สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร) หรือ ส.ว. (สมาชิกวุฒิสภา) ก่อน แล้วค่อยสะสมประสบการณ์จนก้าวขึ้นมาเป็นผู้นำทางการเมืองได้”

“ถ้าผมเรียนจบ ผมก็อยากจะสมัครเป็นผู้นำทางการเมืองส่วนท้องถิ่น เพราะที่บ้านส่งเสริม อย่างตระกูลผมก็เป็นผู้นำการเมืองท้องถิ่นกัน ผมว่าส่วนหนึ่งที่ทำให้ผมชอบและสนใจการเมือง ก็เพราะการขัดเกลาจากครอบครัว”

“ผมอยากเป็นผู้นำทางการเมืองครับ ส่วนหนึ่งอาจมาจากการที่ผมสนใจการเมืองมาตั้งแต่เด็กๆ เพราะชอบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ อย่างพ่อผมเขาก็สนับสนุนให้ซื้อหนังสือมาอ่านเพิ่มเติม ไม่ใช่แค่อ่านในตำราเรียน นอกจากนี้ผมก็ชอบตามข่าวจากหนังสือพิมพ์ จากเว็บไซต์ต่างๆ ผมว่าถ้าเด็กไทยได้รับการหล่อหลอมด้านการเมืองมาตั้งแต่เล็กๆก็จะทำให้เราได้ผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ได้ในอนาคต”

2.4 แนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มได้แสดงความคิดเห็นว่าการจะพัฒนาผู้นำทางการเมืองให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในทุกๆ ด้าน จำเป็นต้องผสมผสานการศึกษาทั้ง 3 ระบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย และสถาบันทางสังคมอื่นๆก็มีส่วนช่วยกันพัฒนาผู้นำทางการเมืองได้ ซึ่ง ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มมีแนวทางในการพัฒนาการศึกษาในระบบ ว่าควรจะปฏิรูปการเรียนรู้โดยลดการท่องจำและเปลี่ยนให้ตำราเรียนเน้นความเข้าใจมากขึ้น นอกจากนี้ยังเห็นว่าควรส่งเสริมกิจกรรมประชาธิปไตยนอกหลักสูตรให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น ดังความเห็นต่อไปนี้

“แม้ว่าจะไม่เห็นด้วยที่จะให้บังคับเรียนวิชาที่เกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครองของไทยในระดับอุดมศึกษา แต่หนูเห็นว่าการศึกษาในระบบโรงเรียนสำคัญมากๆ เพราะการขัดเกลาทางให้คนไทยมีวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย จำเป็นต้องทำในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน”

“การศึกษาในระบบมันเป็นพื้นฐานของคนทุกคนอยู่แล้ว หากจะต้องการปลูกฝังให้เด็กไทยมีความเป็นประชาธิปไตย คิดว่าตำราเรียนมีส่วนสำคัญ เพราะในปัจจุบันเราเน้นการท่องจำมากกว่าการทำความเข้าใจ หนูคิดว่าการให้เด็กทำความเข้าใจในเรื่องสันติภาพ สิทธิมนุษยชน ความเท่าเทียม ความยุติธรรม ความขัดแย้ง ความรุนแรง เป็นเรื่องจำเป็น เพราะในปัจจุบันสังคมโลกมันมีปัญหาเหล่านี้เยอะมาก ถ้าเด็กตระหนักและเข้าใจเรื่องเหล่านี้ มันจะเป็นพื้นฐานที่ดีในการเคารพสิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาค ซึ่งมันจะทำให้เด็กเติบโตมาเป็นคนที่เคารพในความเป็นประชาธิปไตย และถ้าเด็กเหล่านี้ได้มีโอกาสเป็นผู้นำทางการเมืองมันใจได้เลยว่าผู้นำทางการเมืองของประเทศเราจะมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์อย่างมาก ซึ่งในปัจจุบันยังทำไม่ได้ในจุดๆนี้”

“การศึกษาในระบบมันมีปัญหาเรื่องการใช้เวลาเยอะกว่าความเข้าใจ ในบทเรียนวิชาสังคมศึกษา ส่วนใหญ่ก็มีแต่ความจำ ดังนั้นการที่แบบสอบถามมันแสดงผลว่าเด็กไทยส่วนใหญ่ไม่รู้เรื่องเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง ผมว่าส่วนหนึ่งก็เป็นเพราะวิธีการเรียนของเรามีปัญหา อาจจะต้องมีการปฏิรูปการศึกษาเพื่อลดความจำและเปลี่ยนบทเรียนที่เน้นความเข้าใจบริบทของสังคมและโลกมากขึ้น”

“กิจกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียน อย่างการเลือกตั้งประธานนักเรียน ผมว่าก็เป็นกิจกรรมในรั้วโรงเรียนที่ทุกโรงเรียนต้องทำกันอยู่แล้วแต่โรงเรียนอาจจะส่งเสริมให้มันเป็นรูปธรรมให้ชัดเจนขึ้น เช่น อนุญาตให้ผู้สมัครติดยาเสพติดให้โทษตามตึก ให้ประชาสัมพันธ์นโยบายพรรคหน้าเสาธงหรือตามเสียงตามสาย เพราะบางโรงเรียนก็ไม่ได้สนับสนุนกิจกรรมนี้ชัดเจนนัก

สำหรับแนวทางในการพัฒนาของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่าต้องทำควบคู่ไปกับการศึกษาในระบบ เพราะการศึกษาไม่มีที่สิ้นสุด ดังนั้นการจะพัฒนาผู้นำทางการเมืองจึงควรมีหล่อหลอมตั้งแต่สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันสื่อสารมวลชน ตลอดจนสถาบันทางสังคมอื่นๆ ให้วิถีประชาธิปไตยเกี่ยวข้องกับวิถีการดำเนินชีวิตไปตลอดชีวิต ดังความคิดเห็นต่อไปนี้

“การศึกษาไม่มีวันสิ้นสุดไม่ว่าจะผู้นำทางการเมืองรุ่นเก่าหรือรุ่นใหม่ ก็ควรเข้าใจเรื่องการเมืองให้มากกว่านี้หลายคนอาจจะคิดว่าการอบรมโดยพวกสถาบันนอกระบบไม่สำคัญ แต่ผมว่าสำคัญมาก ทุกอาชีพถ้าหยุดนิ่งมันก็ไม่พัฒนา ดังนั้นการอบรมหรือพวก workshop มันเหมือนเป็นการเติมความรู้อยู่ตลอด ยิ่งตอนนี้เราใกล้จะเปิดอาเซียน ดังนั้นมันไม่ใช่แค่การเป็นผู้นำที่รู้จักบริบทของไทย แต่มันต้องรู้จักบริบทของเพื่อนบ้านอย่างอาเซียน และที่สำคัญคือการรู้จักบริบทของโลก ซึ่งการศึกษานอกระบบน่าจะช่วยในส่วนตรงนี้ได้”

“อย่างที่ผมบอก พ่อแม่มีผลต่อความสนใจทางการเมืองมาก อย่างพ่อแม่ผมเขาชอบดูข่าว ผมก็นั่งดูตาม สิ่งเหล่านี้มันหล่อหลอมทำให้ผมชอบวิชาสังคมศึกษาและกลายเป็นว่าสนใจเรื่องการเมืองโดยที่ไม่รู้ตัวผมว่าสื่อสารมวลชนก็มีผลมากเช่นกัน เพราะว่าคนไทยส่วนใหญ่ไม่ค่อยชอบดูข่าวการเมือง เมื่อไม่ติดตามก็ไม่สนใจที่จะตรวจสอบผู้นำทางการเมือง มันเลยเป็นช่องว่างให้ผู้นำทางการเมืองแย่งๆ เข้าสู่ระบบ ผมว่ามันก็ต้องวกกลับไปประสานกับการศึกษาในโรงเรียนด้วยว่าจะทำอย่างไรให้คนมีวิถีของความเป็นประชาธิปไตย ดังนั้นการศึกษาทั้ง 3 ระบบจึงเกี่ยวพันกันอย่างแยกไม่ออก”

“คิดว่ามันควรทำร่วมกันทั้ง 3 ระบบการศึกษา อย่างการศึกษาในระบบก็ปลูกฝังความเป็นประชาธิปไตยให้กับเด็ก ส่วนการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย ก็พยายามจัดสภาพแวดล้อมหรือสภาพสังคมให้เอื้อต่อประชาธิปไตย ซึ่งผมว่าน่าจะทำได้ยากมาก แต่ถ้าในอนาคตทุกคนร่วมกัน ผมว่าการเมืองไทยจะพัฒนาไปในทิศทางที่ดีมากยิ่งขึ้น”

“หากคนไทยเข้าใจวิถีประชาธิปไตยมากขึ้น จากการศึกษาทั้งในระบบ นอกระบบและอัธยาศัยแล้ว สิ่งสำคัญที่ควรทำต่อมา คือ การจะทำอย่างไรให้วิถีการเมืองเกี่ยวเนื่องกับเขาไปตลอดชีวิต สถาบันทางสังคมอื่นๆ น่าจะมีส่วนช่วยในการประคับประคองเช่นกัน ไม่ว่าจะสถาบันครอบครัว สื่อสารมวลชน หรือแม้กระทั่งสถาบันการเมืองการปกครองเอง ก็ต้องช่วยกันทำให้การเมืองมันอยู่ในวิถีประชาธิปไตย เพราะไม่เช่นนั้นสถาบันการศึกษาเพียงสถาบันเดียวก็ไม่สามารถประคับประคองให้เรามีผู้นำที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้”

3. จากการสัมภาษณ์

จากการสัมภาษณ์ผู้นำนิสิตนักศึกษา สามารถสรุปแนวทางการพัฒนาผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ ได้ดังนี้

3.1 การศึกษาในระบบกับการพัฒนาผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์

นักวิชาการทั้ง 2 คนให้ความเห็นว่าระบบการศึกษาไทยที่เน้นการท่องจำไม่ใช่ปัญหา แต่ปัญหาสำคัญ คือวิธีสอนที่ขาดการปฏิบัติและการประยุกต์ใช้ ดังความคิดเห็นต่อไปนี้

“การท่องจำเน้นให้มีความรู้เพียงอย่างเดียว ระบบการศึกษาของเราไม่เน้นเรื่องการปฏิบัติ คือ ภาวะผู้นำถ้าเน้นแต่ท่องจำทฤษฎีไม่เน้นภาคปฏิบัติ ภาวะผู้นำมันก็จะไม่เกิดมันต้องสัมผัสต่อกันตั้งแต่การศึกษาขั้นพื้นฐาน” (พฤทธิ์ ศิริบรรณ พิทักษ์, สัมภาษณ์, 17 มีนาคม 2557)

“ระบบการศึกษาในระบบไม่ได้ผิด เพียงแต่จะต้องสอนให้ผู้เรียนประยุกต์ใช้ (applied) ได้ เรื่องความจำคิดว่าไม่ใช่ปัญหา จำมากก็ดีกว่าจำต่ำ แต่ถ้านักเรียนจำได้มากแต่ประยุกต์ใช้ไม่ได้ต่ำ ก็ไม่เกิดประโยชน์ สิ่งสำคัญที่ระบบการศึกษาจะต้องทำ คือ จะทำอย่างไรให้ระบบการศึกษาสามารถทำให้เด็กประยุกต์ความรู้ใช้เป็น เพราะฉะนั้นการสอนจึงต้องสอนให้เด็กประยุกต์ใช้ให้เป็นเช่น ถ้าเรารู้ว่าระบบการเมืองไทยสมัยก่อน ผู้นำคนเก่าเลว คดโกง คอร์รัปชัน แล้วถ้ายุคปัจจุบันเด็กยังจะเลือกผู้นำในลักษณะนี้อีกหรือเปล่า ดังนั้นการสอนให้เด็กประยุกต์ใช้จึงสำคัญ ไม่เช่นนั้นการศึกษาที่ไม่มีประโยชน์” (พลศักดิ์ จิรไกรศิริ, สัมภาษณ์, 18 มีนาคม 2557)

ประเด็นเรื่องหลักสูตรในคณะรัฐศาสตร์ที่เน้นการผลิตข้าราชการ หรือนักวิชาการ ไม่ได้เน้นผลิตผู้นำทางการเมือง จึงทำให้ที่ประชุมสนทนากลุ่มบางส่วนเสนอแนวคิดเรื่องหลักสูตรบูรณาการเพื่อเน้นผลิตผู้นำทางการเมือง ในประเด็นนี้นักวิชาการเห็นว่าไม่มีความจำเป็นเพียงแต่อาจจะต้องมีการปรับเปลี่ยนสัดส่วนเนื้อหาในการเรียนและปรับกระบวนการทัศนของการเรียนวิชา รัฐศาสตร์ใหม่ ดังความคิดเห็นว่า

“การเปิดหลักสูตร PPE (Philosophy, Politics and Economics) ไม่มีความจำเป็น ประเทศเรามีมานานแล้ว ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา จนถึงระดับอุดมศึกษาเราก็เรียนในลักษณะนี้อยู่แล้ว คือ มีทั้งปรัชญา การเมือง และเศรษฐศาสตร์ เราศึกษาเรื่องเหล่านี้โดยไม่รู้ตัว อย่างหลักสูตรการเมืองการปกครองในมหาวิทยาลัย มันก็ประกอบด้วย PPE เพียงแต่มันคิดค่าน้ำหนักแตกต่างกันในแต่ละแห่ง คำถามคือแล้วสัดส่วนเท่าไรถึงจะพอสำหรับเป็นผู้นำทางการเมือง” (พลศักดิ์ จิรไกรศิริ, สัมภาษณ์, 18 มีนาคม 2557)

“ถึงเวลาที่ต้องเปลี่ยนกระบวนทัศน์ของการเรียนรัฐศาสตร์เสียใหม่ วิชา
รัฐศาสตร์ควรเลิกใช้คำว่าปกครองประเทศ แต่ให้หันมาใช้คำว่าการบริหาร
ประเทศและการบริการสาธารณะ (Public Service) ยุคประชาธิปไตยผู้นำไม่ใช่
ผู้ปกครองประเทศอีกแล้ว แต่ต้องเป็นผู้บริหารประเทศ จริงๆใช้หลักรัฐประศาสน
ศาสตร์ (Public Administration) อย่างเดียวก็พอแล้ว” (พฤษ์ ศิริบรรณพิทักษ์,
สัมภาษณ์, 17 มีนาคม 2557)

ส่วนประเด็นหลักสูตรการเรียนเกี่ยวกับวิชาการเมืองการปกครองไทย นักวิชาการ
เห็นด้วยว่าควรจะต้องบังคับให้นักเรียนในระดับประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษาเรียนวิชาการเมืองการ
ปกครองและเสนอแนวทางว่าควรจะต้องปรับปรุงหลักสูตรวิชาสังคมศึกษาให้เด็กเข้าใจว่าการเมืองคือการ
บริหารและบริการสาธารณะและให้เข้าใจแนวคิดทางการเมืองร่วมสมัยมากกว่าจะให้เข้าใจ
ประวัติศาสตร์การเมืองเพียงอย่างเดียว ดังความคิดเห็นว่า

“บทเรียนวิชาสังคมศึกษา มันไม่เอื้อต่อการสร้างและพัฒนาผู้นำทาง
การเมืองดังนั้นวิชาการเมืองการปกครองในระดับชั้นพื้นฐาน โรงเรียนควรเลิกสอน
ว่าการเมืองคือการปกครอง แต่ควรจะต้องสอนให้เด็กตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึง
ระดับมัธยมศึกษาได้เข้าใจว่าการเมืองคือการบริหารและบริการสาธารณะ หัวหน้า
ชั้นคือผู้มาบริการสาธารณะ ไม่ใช่มาเป็นเจ้านายของเพื่อนในห้องเรียน”
(พฤษ์ ศิริบรรณพิทักษ์, สัมภาษณ์, 17 มีนาคม 2557)

“วิชาสังคมศึกษาต้องมีการปรับปรุงหลักสูตร เพราะส่วนใหญ่เน้นเรื่อง
ประวัติศาสตร์การเมือง มากกว่าแนวความคิดทางการเมือง โดยเฉพาะแนวความคิด
ทางการเมืองร่วมสมัยมีสำคัญมากในยุคปัจจุบัน” (พลศักดิ์ จิรไกรศิริ, สัมภาษณ์,
18 มีนาคม 2557)

ประเด็นเรื่องกิจกรรมนอกหลักสูตร นักวิชาการเห็นสอดคล้องกับที่ประชุมสนทนา
กลุ่มว่าต้องส่งเสริมกิจกรรมนอกหลักสูตร เช่น ระบบหัวหน้าห้อง สถานักเรียนหรือชมรมต่างๆ ให้
เป็นรูปธรรมชัดเจนขึ้น ดังความคิดเห็นว่า

“โรงเรียนควรผลักดันกิจกรรมนอกหลักสูตรให้ชัดเจน อาศัยการเรียน
ทฤษฎีอย่างเดียวไม่ได้ ดังนั้นควรจะมีภาคปฏิบัติเพื่อให้เด็กฝึกภาวะความเป็นผู้นำ
เช่นระบบหัวหน้าชั้น ในปีหนึ่งควรจะมีการสับเปลี่ยนหัวหน้าชั้น และมีการจำกัดวาระ
เพื่อฝึกภาวะความเป็นผู้นำและผู้ตาม ผู้นำที่ดีต้องรู้จักเป็นผู้ตามที่ดีนี่เป็นสิ่งสำคัญ
ซึ่งส่วนใหญ่คนที่เป็หัวหน้าห้องจะมีเพียงไม่กี่คนและมักจะผูกขาด หรืออย่างสภา
นักเรียนและชมรมต่างๆ ก็ควรกำหนดกติกาแบบประชาธิปไตยเพื่อฝึกความอดทน
ลดการผูกขาดและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ซึ่งในระบบโรงเรียนเราไม่ค่อยได้ฝึก
ให้นักเรียนให้พัฒนาภาวะผู้นำในลักษณะนี้” (พฤษ์ ศิริบรรณพิทักษ์, สัมภาษณ์,
17 มีนาคม 2557)

ประเด็นเรื่องบทบาทครูอาจารย์นักวิชาการเห็นพ้องกับที่ประชุมสนทนากลุ่มว่าครูอาจารย์จำเป็นต้องปรับบทบาทของตัวเอง เพราะบทบาทของคอมพิวเตอร์เข้ามามีอิทธิพลต่อเด็กมากขึ้นและครูจำเป็นต้องมีความรู้ที่ถูกต้อง เพราะครูถือเป็นแม่แบบให้กับนักเรียนดังความคิดเห็นว่า

“ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมีสำคัญมากในสังคมปัจจุบัน และมีบทบาททดแทนครูเพิ่มขึ้นทุกที วัฒนธรรมการเรียนของเรา กำลังจะเปลี่ยนไป ถ้าครูอาจารย์ไม่รู้จักเปลี่ยนบทบาทจากผู้สอน มาเป็นผู้กำกับในอนาคตครูจะลำบาก เพราะคอมพิวเตอร์ในปัจจุบันให้ความรู้กับเด็กมากกว่าครูที่ยืนสอนหน้าชั้นเสียอีก” (พลศักดิ์ จิรไกรศิริ, สัมภาษณ์, 18 มีนาคม 2557)

“ครูต้องมีความรู้ที่ถูกต้อง ครูต้องมี leadership (ภาวะผู้นำ) ต้องสอนให้นักเรียนเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ตอนนี้อย่างไม่มี leadership เลยทำให้นักเรียนยังไม่มี เพราะนักเรียนต้องเรียนจาก role model (แบบอย่าง) ที่ดี ดังนั้นครูต้องปรับปรุงแก้ไขประเด็นนี้” (พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์, สัมภาษณ์, 17 มีนาคม 2557)

3.2 การศึกษานอกระบบกับการพัฒนาผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์

ในประเด็นการศึกษานอกระบบกับการพัฒนาผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ นักวิชาการมีความเห็นแตกต่างกัน นักวิชาการทางครุศึกษาเห็นว่าควรจะมีการอบรมผู้นำทางการเมืองเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง ในขณะที่นักวิชาการทางรัฐศาสตร์เห็นว่าการฝึกอบรมความเป็นผู้นำเป็นสิ่งที่ขัดแย้งกับความเป็นจริงและเชื่อว่าผู้นำเกิดขึ้นโดยธรรมชาติ ดังความคิดเห็นว่า

“ควรจะมี workshop ผู้นำทางการเมืองเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้นำทางการเมืองมีภาวะผู้นำร่วม (Shared Leadership) และมีการกระจายความเป็นผู้นำ (Distributed Leadership) คือผู้นำไม่ควรจะผูกขาดอำนาจคนเดียวนี่คือ concept ที่ผู้นำทุกคนจะต้องมี” (พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์, สัมภาษณ์, 17 มีนาคม 2557)

“การอบรมพัฒนาผู้นำทางการเมืองที่ทำกันในปัจจุบันมันเป็นสิ่งที่ขัดแย้งกับความเป็นจริง ในความเป็นจริงธรรมชาติย่อมสร้างสัดส่วนของผู้นำต่ำกว่าผู้ตามอยู่แล้ว การที่เราพยายามจะผลิตผู้นำโดยเอาผู้ตามทั้งหมดมาอบรมเพื่อพัฒนาให้เป็นผู้นำมันทำไม่ได้ ผมว่าความเป็นผู้นำมันเกิดขึ้นโดยธรรมชาติ” (พลศักดิ์ จิรไกรศิริ, สัมภาษณ์, 18 มีนาคม 2557)

3.3 การศึกษาตามอัธยาศัยกับการพัฒนาผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์

ในประเด็นการศึกษาตามอัธยาศัยกับการพัฒนาผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ นักวิชาการทั้ง 2 ให้ความสำคัญมากกับครอบครัวและสื่อสารมวลชน นอกจากนี้ยังเห็นว่าอิทธิพลของเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนจะทำให้การศึกษาตามอัธยาศัยมีบทบาทมากขึ้นในอนาคต ดังความคิดเห็นว่า

“การศึกษาตามอัธยาศัยโดยเฉพาะครอบครัวและสื่อสารมวลชนมีความสำคัญมากและต้องให้ข้อมูลและหลักคิดประชาธิปไตยที่ถูกต้องกับเด็กและประชาชน”(พฤษ์ ศิริบรรณพิทักษ์, *สัมภาษณ์*, 17 มีนาคม 2557)

“ในอนาคตการศึกษาในระบบจะถูกครอบงำโดยการการศึกษาตามอัธยาศัยทั้งหมด เพราะเนื่องจากในปัจจุบันการจะหาความรู้สามารถหาได้จากคอมพิวเตอร์ ถ้าเป็นสมัยก่อนเด็กต้องไปถามครู แต่ในปัจจุบันไม่มีใครถามครูแล้วมันเสียเวลา ดังนั้นเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนมีผลต่อการเรียนรู้มากในปัจจุบันดังนั้นผมคิดว่าในอนาคตการศึกษาตามอัธยาศัยจะเพิ่มบทบาทมากขึ้นเรื่อยๆ” (พลศักดิ์ จิรไกรศิริ, *สัมภาษณ์*, 18 มีนาคม 2557)

3.4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์

นักวิชาการทั้ง 2 ให้ความสำคัญกับคุณธรรมและจริยธรรมของผู้นำทางการเมือง และต้องการให้ระบบการศึกษาส่งเสริมเรื่องนี้ให้มากเพื่อให้ในอนาคตประเทศจะได้มีผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ ดังความคิดเห็นว่า

“คุณธรรมจริยธรรมมีหลายมิติ ระดับส่วนบุคคล ครอบครัว ที่ทำงาน ชุมชน ประเทศชาติ คุณธรรมจริยธรรมส่วนใหญ่มักถูกกล่าวถึงในระดับต้นๆ ซึ่งไม่ลึกซึ้งพอเพราะถ้าผู้นำไม่ซื่อสัตย์ต่อที่ทำงาน ต่อชุมชน ต่อประเทศชาติ ปัญหาคอร์รัปชันก็จะเกิดตรงนี้ ดังนั้นการศึกษาจึงต้องส่งเสริมคุณธรรมในเชิงลึกให้เกิดขึ้นให้ได้” (พฤษ์ ศิริบรรณพิทักษ์, *สัมภาษณ์*, 17 มีนาคม 2557)

“ระบบคุณธรรมจริยธรรมมีความสำคัญมาก ถ้าประชาชนมีจริยธรรมแต่ผู้นำไม่มีจริยธรรม ผู้นำคนนั้นก็อยู่ไม่ได้ เพราะฉะนั้นการจะพัฒนาผู้นำทางการเมืองมันต้องพัฒนาร่วมกันทั้งสังคม ถ้าสังคมตรงนั้นเลวหมด ผู้นำคนนั้นก็จะต้องเลว ถึงจะอยู่ในสังคมตรงนั้นได้ แต่ถ้าสังคมดี แต่ผู้นำเลว ผู้นำคนนั้นก็อยู่ไม่ได้เช่นกัน การศึกษาจึงต้องตอกย้ำเรื่องจริยธรรมให้มาก เพื่อที่เราจะได้มีผู้นำที่พึงประสงค์ต่อไป” (พลศักดิ์ จิรไกรศิริ, *สัมภาษณ์*, 18 มีนาคม 2557)

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการนำเสนอแนวทางในการพัฒนาผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ตามความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา ในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ (1) เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ตามความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา (2) เพื่อนำเสนอแนวทางในการพัฒนาผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ตามความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยโดยใช้การวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้วิธีการสำรวจโดยแบบสอบถามและใช้กลุ่มตัวอย่าง คือ นิสิตนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี เฉพาะในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑลจำนวน 802 คน เมื่อได้ข้อมูลแล้วจึงนำมาประมวลผลโดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) T-test และ ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้วิธีการสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์ สำหรับการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้นำนิสิตนักศึกษาแบบเจาะจงจำนวน 8 คน หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำร่าง ฉบับที่ 1 ซึ่งได้สรุปจากการวิจัยเชิงปริมาณ นำไปเสนอในการสนทนากลุ่มเพื่อสรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้นำทางการเมืองและแนวทางในการพัฒนาผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ ส่วนการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้เชี่ยวชาญแบบเจาะจง จำนวน 2 คน และจัดทำร่างฉบับที่ 2 โดยเพื่อใช้ตรวจสอบความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้นำทางการเมืองและให้ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนวทางในการพัฒนาผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการนำเสนอแนวทางในการพัฒนาผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ตามความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา สามารถสรุปผลการวิจัยได้เป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ตามความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

1.1 การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างคือ นิสิตนักศึกษาจำนวน 802 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 58.1 ส่วนใหญ่มีอายุ 19 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.7 ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพฯและปริมณฑล คิดเป็นร้อยละ 52.6 ส่วนใหญ่กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยราชภัฏและราชชมงคล คิดเป็นร้อยละ 35.4 กำลังศึกษาอยู่ในสาขาวิทยาศาสตร์และสาขามนุษยศาสตร์-สังคมศาสตร์ จำนวนเท่ากันคือร้อยละ 50 และส่วนใหญ่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 30.5

1.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้นำนิสิตนักศึกษา จำนวน 8 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 62.5 ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ใน กรุงเทพฯและปริมณฑล คิดเป็นร้อยละ 62.5 ส่วนใหญ่กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยรัฐและกำกับของรัฐคิดเป็นร้อยละ 50 กำลังศึกษาอยู่ในสาขามนุษยศาสตร์-สังคมศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 87.5 และส่วนใหญ่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 50

1.3 จากการสอบถามความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมืองในแบบสอบถาม พบว่า นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่มีความรู้ทางการเมืองในระดับปานกลาง คือ ตอบข้อคำถามถูก 3-4 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 32.7 และมีความรู้ในเหตุการณ์รัฐประหาร พ.ศ. 2549 สูงสุด คิดเป็นร้อยละ 84.8 และขาดความรู้ในเหตุการณ์ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 สูงสุด คิดเป็นร้อยละ 58.2

2. คุณลักษณะของผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์

2.1 จากการสำรวจ

จากการสอบถามข้อมูลเพื่อวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ โดยมีตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ เพศ อายุ ภูมิลำเนา สถาบัน สาขาวิชา ระดับการศึกษาของบิดา อาชีพบิดา ระดับการศึกษาของมารดา อาชีพมารดา และความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง ได้ข้อค้นพบดังนี้

2.1.1 คุณลักษณะของผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ มีทั้งหมด 8 ด้าน ได้แก่ คุณลักษณะทั่วไป ด้านความรู้ ด้านเจตคติต่อตนเอง ด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคม ด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเอง ด้านทักษะในการถ่ายทอดและสื่อสาร ด้านทักษะในการเข้าสังคม และด้านทักษะในการบริหารจัดการ

2.1.2 เรียงลำดับค่าเฉลี่ยคุณลักษณะของผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ สูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านเจตคติต่อตนเองด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคม และด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเอง ส่วนคุณลักษณะด้านทักษะในการเข้าสังคม มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด และโดยภาพรวมพบว่า นิสิตนักศึกษามีความปรารถนาที่จะให้ผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์มีคุณลักษณะในทุกด้านอยู่ในระดับสูง

2.1.3 นิสิตนักศึกษาเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเพศชายในคุณลักษณะเกือบทุกด้าน ยกเว้นด้านทักษะในการเข้าสังคมที่ นิสิตนักศึกษาเพศชายมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเพศหญิง

2.1.4 นิสิตนักศึกษาอายุ 21 ปี มีค่าเฉลี่ยสูงสุดใน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านเจตคติต่อตนเอง และด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคม นิสิตนักศึกษาอายุ 22 ปี ค่าเฉลี่ยสูงสุดใน 1 ด้าน ได้แก่ด้านทักษะในการถ่ายทอดและสื่อสาร นิสิตนักศึกษาอายุ 23 ปี มีค่าเฉลี่ยสูงสุดใน 2 ด้าน ได้แก่ด้านทักษะในการเข้าสังคมและด้านทักษะในการบริหารจัดการ นิสิตนักศึกษาอายุ 23 ปีขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยสูงสุดใน 3 ด้าน ได้แก่คุณลักษณะทั่วไป ด้านความรู้ ด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเอง

2.1.5 นิสิตนักศึกษาภาคเหนือมีค่าเฉลี่ยสูงสุดใน 4 ด้าน ได้แก่ คุณลักษณะทั่วไป ด้านความรู้ ด้านทักษะในการถ่ายทอดและสื่อสาร และด้านทักษะในการเข้าสังคม ส่วนนิสิตนักศึกษาภาคใต้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเจตคติต่อตนเอง ด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคม และด้านทักษะในการบริหารจัดการ และนิสิตนักศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 1 ด้าน ได้แก่ ด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเอง

2.1.6 นิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยรัฐและกำกับของรัฐมีค่าเฉลี่ยสูงสุดใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านเจตคติต่อตนเอง ด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคม ด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเอง และด้านทักษะในการถ่ายทอดและสื่อสาร ส่วนนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 2 ด้าน ได้แก่ ด้านทักษะในการเข้าสังคม และด้านทักษะในการบริหารจัดการ และนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยรัฐไม่จำกัดรับ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 1 ด้าน ได้แก่ คุณลักษณะทั่วไป

2.1.7 นิสิตนักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเจตคติต่อตนเอง ด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเอง ด้านทักษะในการถ่ายทอดและสื่อสาร และด้านทักษะในการเข้าสังคม ส่วนนิสิตนักศึกษาสาขาวิชามนุษยศาสตร์-สังคมศาสตร์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดใน 4 ด้าน ได้แก่ คุณลักษณะทั่วไป ด้านความรู้ ด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคม และด้านทักษะในการบริหารจัดการ

2.1.8 การศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีของบิดานิสิตนักศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุดใน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านเจตคติต่อตนเอง ด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคม ด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเอง ด้านทักษะในการถ่ายทอดและสื่อสาร และด้านทักษะในการบริหารจัดการ การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นของบิดานิสิตนักศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุดใน 2 ด้าน ได้แก่ คุณลักษณะทั่วไปและด้านทักษะในการเข้าสังคม

2.1.9 อาชีพพนักงานเอกชน/พนักงานรัฐวิสาหกิจของบิดานิสิตนักศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุดใน 5 ด้าน ได้แก่ คุณลักษณะทั่วไปด้านความรู้ ด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคม ด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเอง และด้านทักษะในการบริหารจัดการ อาชีพข้าราชการของบิดานิสิตนักศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุดใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเจตคติต่อตนเอง ทักษะในการถ่ายทอดและสื่อสาร และด้านทักษะในการบริหารจัดการ อาชีพเกษตรกรของบิดานิสิตนักศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุดใน 1 ด้าน ได้แก่ ด้านทักษะในการเข้าสังคมและอาชีพอื่นๆของบิดานิสิตนักศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุดใน 1 ด้าน ได้แก่ ด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเอง

2.1.10 การศึกษามากกว่าปริญญาตรีของมารดานิสิตนักศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุดใน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านเจตคติต่อตนเอง ด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคม ด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเอง ด้านทักษะในการถ่ายทอดและสื่อสาร และด้านทักษะในการบริหารจัดการ การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นของมารดานิสิตนักศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุดใน 1 ด้าน ได้แก่ ด้านทักษะในการเข้าสังคม และการศึกษาปวส./อนุปริญญาของมารดานิสิตนักศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุดใน 1 ด้าน ได้แก่ คุณลักษณะทั่วไป

2.1.11 อาชีพอื่นๆของมารดานิสิตนักศึกษาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านเจตคติต่อตนเอง ด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคม ด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเอง ด้านทักษะในการถ่ายทอดและสื่อสาร และด้านทักษะในการบริหารจัดการ อาชีพพนักงานเอกชน/พนักงานรัฐวิสาหกิจของมารดานิสิตนักศึกษา มีค่าเฉลี่ยมากสูงสุดใน 1 ด้าน ได้แก่ด้านความรู้ อาชีพกิจการส่วนตัวของมารดานิสิตนักศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุดใน 1 ด้าน ได้แก่ด้านทักษะในการเข้าสังคมและอาชีพเกษตรกรของมารดานิสิตนักศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุดใน 1 ด้าน ได้แก่คุณลักษณะทั่วไป

2.1.12 นิสิตนักศึกษาที่มีความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมืองในระดับสูงมีค่าเฉลี่ยสูงสุดใน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านเจตคติต่อตนเอง ด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคม ด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเอง ทักษะในการถ่ายทอดและสื่อสาร และด้านทักษะในการบริหารจัดการ นิสิตนักศึกษาที่มีความรู้ในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ยสูงสุดใน 1 ด้าน ได้แก่ ด้านทักษะในการบริหารจัดการ นิสิตนักศึกษาที่มีความรู้ในระดับต่ำ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดใน 1 ด้าน ได้แก่คุณลักษณะทั่วไปและนิสิตนักศึกษาที่ไม่มีความรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดใน 1 ด้าน ได้แก่ ด้านทักษะในการเข้าสังคม

เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบตามตัวแปร พบว่าตัวแปรแต่ละด้านส่งผลต่อคุณลักษณะของผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์แตกต่างกัน ดังนี้

2.1.13 เพศ ส่งผลต่อคุณลักษณะของผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 4 ด้าน ได้แก่ คุณลักษณะด้านความรู้ด้านเจตคติต่อตนเองด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคมและด้านทักษะในการบริหารจัดการ

2.1.14 อายุ ส่งผลต่อคุณลักษณะของผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในทุกด้าน

2.1.15 ภูมิลำเนา ส่งผลต่อคุณลักษณะของผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในทุกด้าน

2.1.16 สถาบันส่งผลต่อคุณลักษณะของผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 7 ด้าน ได้แก่ คุณลักษณะด้านความรู้ด้านเจตคติต่อตนเองด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคมด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเอง ด้านทักษะในการถ่ายทอดและสื่อสาร และด้านทักษะในการเข้าสังคม และด้านทักษะในการบริหารจัดการ

2.1.17 สาขาวิชาส่งผลต่อคุณลักษณะของผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในทุกด้าน

2.1.18 ระดับการศึกษาบิดาของนิสิตนักศึกษาส่งผลต่อคุณลักษณะของผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในทุกด้าน

2.1.19 อาชีพบิดาของนิสิตนักศึกษาส่งผลต่อคุณลักษณะของผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ใน 2 ด้าน คือ คุณลักษณะทั่วไป และด้านความรู้

2.1.20 ระดับการศึกษามารดาของนิสิตนักศึกษา ส่งผลต่อคุณลักษณะของผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 1 ด้าน ได้แก่คุณลักษณะด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเอง

2.1.21 อาชีพมารดาของนิสิตนักศึกษาส่งผลต่อคุณลักษณะของผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ใน 4 ด้าน คือ คุณลักษณะด้านเจตคติต่อตนเอง ด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคมด้านทักษะในการบริหารจัดการ และด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเอง

2.1.22 ความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมืองของนิสิตนักศึกษาส่งผลต่อคุณลักษณะของผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ใน 7 ด้าน คือ คุณลักษณะด้านความรู้ ด้านเจตคติต่อตนเอง ด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคม ด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเอง ด้านทักษะในการถ่ายทอดและสื่อสาร ด้านทักษะในการเข้าสังคม และด้านทักษะในการบริหารจัดการ

2.2 จากการสนทนากลุ่ม

2.2.1 เรียงลำดับความสำคัญคุณลักษณะของผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์มากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านเจตคติต่อตนเองด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคม และด้านทักษะในการบริหารจัดการ ส่วนคุณลักษณะด้านทักษะในการเข้าสังคม ไม่มีผู้นำนิสิตนักศึกษาเรียงลำดับความสำคัญคุณลักษณะในข้อนี้

2.2.2 คุณลักษณะด้านเจตคติต่อตนเอง นิสิตนักศึกษาให้ความสำคัญใน 2 ประเด็น คือ ผู้นำต้องมีคุณธรรมจริยธรรม และผู้นำต้องมีความระมัดระวังและรอบคอบ

2.2.3 คุณลักษณะด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคม นิสิตนักศึกษาให้ความสำคัญใน 3 ประเด็น คือ ผู้นำต้องมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และมีวิสัยทัศน์กว้างไกล ผู้นำต้องมีความซื่อสัตย์ ไม่เห็นแก่ตัว เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน และผู้นำต้องมีความชอบธรรมและความถูกต้องทางการเมือง

2.2.4 คุณลักษณะด้านทักษะในการบริหารจัดการ นิสิตนักศึกษาให้ความสำคัญใน 2 ประเด็น คือ ผู้นำต้องมีความสามารถในการบริหารจัดการทรัพยากรวัตถุและทรัพยากรมนุษย์ และผู้นำต้องสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี

2.2.5 ส่วนคุณลักษณะในด้านอื่นๆ นิสิตนักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นไว้ ดังนี้

2.2.5.1 คุณลักษณะทั่วไป นิสิตนักศึกษาให้ความสำคัญใน 2 ประเด็น คือ ผู้นำต้องเป็นที่ยอมรับทั้งในประเทศและต่างประเทศ และผู้นำต้องมีประวัติชีวิตที่ดี

2.2.5.2 คุณลักษณะด้านความรู้ นิสิตนักศึกษาให้ความสำคัญในประเด็นเดียวกัน คือ ผู้นำต้องเข้าใจบทบาทของตนเองในฐานะที่เป็นผู้นำทางการเมือง

2.2.5.3 คุณลักษณะด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเอง นิสิตนักศึกษาให้ความสำคัญใน 2 ประเด็น คือ ผู้นำต้องรู้จักการวิเคราะห์หาเหตุผล และผู้นำต้องสามารถบังคับและควบคุมตนเองได้

2.2.5.4 คุณลักษณะด้านทักษะในการถ่ายทอดและสื่อสาร นิสิตนักศึกษาให้ความสำคัญในประเด็นเดียวกัน คือ ผู้นำต้องมีความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้

2.2.5.5 ทักษะในการเข้าสังคม นิสิตนักศึกษาให้ความสำคัญในประเด็นเดียวกัน คือ ผู้นำต้องเข้าใจมารยาททางสังคม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เพื่อนำเสนอแนวทางในการพัฒนาผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ตามความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา

1. จากการสำรวจ

- 1.1 นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่าการพัฒนาผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ควรผสมผสานการศึกษาผ่านระบบการศึกษาทั้ง 3 ระบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
- 1.2 นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ไม่เคยลงทะเบียนเรียนวิชาที่เกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครองไทยมากกว่าลงทะเบียนเรียน
- 1.3 นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่ามีคามจำเป็นที่จะต้องบังคับให้นิสิตนักศึกษาลงทะเบียนเรียนวิชาที่เกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครองไทย
- 1.4 นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าควรจะต้องบังคับให้ผู้นำทางการเมืองรุ่นใหม่ต้องผ่านการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ก่อนดำรงตำแหน่งทางการเมือง
- 1.5 นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่รู้จักสถาบันพระปกเกล้ามากที่สุด ส่วนโครงการก้าวแรกสู่การเมืองกับอินเทอร์เน็ต พรศ.ประชาธิปไตย เป็นการศึกษาที่รู้จักน้อยที่สุด

2. จากการสนทนากลุ่ม

2.1 นิสิตนักศึกษาเห็นว่าการศึกษาทั้ง 3 ระบบมีส่วนสำคัญในการพัฒนาผู้นำทางการเมืองให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้

2.1.1 การศึกษาในระบบ

2.1.1 ระบบการศึกษา นิสิตนักศึกษาเห็นว่าการศึกษาในระบบมีความสำคัญมากต่อเด็กและเยาวชน แต่ระบบการศึกษาไทยเน้นการท่องจำ ดังนั้นอาจจะต้องมีการปฏิรูปการศึกษาเพื่อเปลี่ยนบทเรียนมาเน้นความเข้าใจบริบททางสังคมมากขึ้น โดยต้องทำความเข้าใจในเรื่องสันติภาพ สิทธิมนุษยชน ความเท่าเทียม ความยุติธรรม ความขัดแย้ง ความรุนแรงให้มากขึ้น

2.2 หลักสูตร นิสิตนักศึกษาที่เรียนในสาขาการเมืองเห็นว่าหลักสูตรการศึกษาไม่ได้เน้นผลิตผู้นำทางการเมือง แต่เน้นผลิตนักวิชาการและข้าราชการ ทำให้ นิสิตนักศึกษาบางส่วนเห็นว่าควรเปิดหลักสูตรที่ผลิตผู้นำทางการเมืองโดยเฉพาะ และควรบังคับให้ผู้เรียนผ่านการฝึกงานทางการเมืองเพื่อเพิ่มประสบการณ์และจะได้คุ้นชินกับการทำงาน แต่บางส่วนก็ไม่เห็นด้วย เพราะมองว่าอาจจะเป็นการจำกัดกรอบของผู้ที่จะสนใจงานทางการเมืองในอนาคต และเห็นว่าให้เรียนรู้จากประสบการณ์ทำงานน่าจะดีกว่า นอกจากนี้การบังคับให้นิสิตนักศึกษาลงทะเบียนเรียนวิชาที่เกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครอง นิสิตนักศึกษาเห็นว่าไม่มีความจำเป็นที่จะต้องบังคับให้นิสิตนักศึกษาลงทะเบียนเรียนหากจะมีการบังคับให้นิสิตนักศึกษาลงทะเบียนเรียนจริง ก็ควรเน้นให้เข้าใจเรื่องหน้าที่พลเมืองแทนและยังเสนอแนวทางว่าหากต้องการปลูกฝังเรื่องการเมือง ควรบังคับเด็กในระดับประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษามากกว่า ส่วนกิจกรรมนอกหลักสูตรในโรงเรียนไม่ค่อยได้รับการส่งเสริมมากนัก เช่น กิจกรรมการเลือกตั้งประธานนักเรียน ซึ่งโรงเรียนควรส่งเสริมให้เป็นรูปธรรมให้ชัดเจนขึ้น

2.2.3 บทบาทของครูอาจารย์ ในบางครั้งก็ไม่เอื้อต่อการพัฒนาผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ในอนาคต อาจเกิดขึ้นจากค่านิยมและวัฒนธรรม หรือบางครั้งอาจเกิดขึ้นจากตัวครูอาจารย์เอง ดังนั้นครูอาจารย์จึงจำเป็นต้องปรับบทบาทตัวเองใหม่ เช่นสอนให้เด็กมีค่านิยมประชาธิปไตยมากขึ้น จำลองวิถีประชาธิปไตยในชั้นเรียนและจัดกิจกรรมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ประชาธิปไตยให้กับนักเรียน

2.1.2 การศึกษานอกระบบ

นิสิตนักศึกษาเห็นว่าการศึกษานอกระบบควรทำควบคู่ไปกับการศึกษาในระบบ โดยอาจจัดในลักษณะของการอบรม สัมมนา หรือประชุมเชิงปฏิบัติการ (workshop) อย่างต่อเนื่อง เพื่อเติมความรู้และพัฒนาศักยภาพให้เกิดความพร้อม เปรียบเสมือนแบบทดสอบก่อนจะลงปฏิบัติหน้าที่จริง นอกจากนี้ผู้นำนิสิตนักศึกษาเห็นว่าสถาบันการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่ระบุอยู่ในแบบสอบถามสามารถจัดอบรมผู้นำทางการเมืองให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้ แต่อาจต้องประชาสัมพันธ์หน่วยงานให้เป็นที่รู้จักมากกว่านี้

2.1.3 การศึกษาตามอัธยาศัย

นิสิตนักศึกษาเห็นว่าการศึกษาตามอัธยาศัย ไม่ว่าจะเป็นการทำกิจกรรมการทำงานชมรม การส่งเสริมจากทางบ้าน อิทธิพลข่าวสารจากสื่อต่างๆ รวมถึงสถาบันทางสังคมอื่นๆ ก็มีส่วนสำคัญในสร้างให้ผู้น่าให้มีคุณลักษณะทางการเมืองที่พึงประสงค์

3. จากการสัมภาษณ์

3.1 นักวิชาการทั้ง 2 ลงความเห็นเรื่องแนวทางการพัฒนาผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์แตกต่างกัน นักวิชาการทางครุศึกษาเห็นว่าควรผสมผสานการศึกษาทั้ง 3 ระบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย แต่นักวิชาการทางรัฐศาสตร์ให้ความสำคัญกับการศึกษาในระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยมองว่าการศึกษานอกระบบอย่างการนำผู้ตามไปฝึกอบรมเพื่อเป็นผู้นำขัดกับหลักการธรรมชาติในการคัดสรรผู้นำ

3.1.1 การศึกษาในระบบ

3.1.1 ระบบการศึกษา นักวิชาการเห็นว่าระบบการศึกษาที่เน้นการท่องจำไม่ใช่ปัญหา แต่ปัญหาสำคัญ คือวิธีสอนที่ขาดการปฏิบัติและการประยุกต์ใช้ ดังนั้นควรสอนให้เด็กได้ฝึกปฏิบัติภาวะความเป็นผู้นำ และประยุกต์ใช้ความรู้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

3.2.2 หลักสูตร นักวิชาการเห็นว่าไม่มีความจำเป็นที่จะเปิดหลักสูตรใหม่เพื่อผลิตผู้นำทางการเมือง แต่อาจจะต้องมีการปรับเปลี่ยนสัดส่วนเนื้อหาในการเรียนและปรับกระบวนการทัศน์ของการเรียนวิชาการรัฐศาสตร์เสียใหม่ และมีความเห็นว่าควรจะต้องบังคับให้นักเรียนในระดับประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษาได้วิชาการเมืองการปกครองโดยเสนอแนวทางว่าควรจะต้องปรับปรุงหลักสูตรวิชาสังคมศึกษาให้เด็กเข้าใจว่าการเมืองคือการบริหารและบริการสาธารณะและให้เข้าใจแนวคิดทางการเมืองร่วมสมัยมากกว่าจะให้เข้าใจประวัติศาสตร์การเมืองเพียงอย่างเดียว ไม่ควรให้เด็กเรียนทฤษฎีเพียงอย่างเดียว แต่ต้องส่งเสริมกิจกรรมนอกหลักสูตรภาคปฏิบัติ เช่น ระบบหัวหน้าห้อง สภานักเรียน หรือชมรมต่างๆ ให้เป็นรูปธรรมชัดเจนขึ้นเพื่อฝึกให้เด็กมีภาวะความเป็นผู้นำ

3.2.3 บทบาทของครูอาจารย์ นักวิชาการเห็นว่าครูอาจารย์จำเป็นต้องปรับบทบาทของตัวเอง เพราะบทบาทของคอมพิวเตอร์เข้ามามีอิทธิพลต่อเด็กมากขึ้นโดยครูควรเปลี่ยนบทบาทจากผู้สอน มาเป็นผู้กำกับ และครูจำเป็นต้องมีความรู้และต้องมีภาวะผู้นำ เพราะครูเป็นแม่แบบให้กับนักเรียน

3.1.2 การศึกษานอกระบบ

นักวิชาการด้านครุศึกษานับสนุนว่าควรจะมีการอบรมผู้นำทางการเมืองเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง ในขณะที่นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์คัดค้านว่าการฝึกอบรมความเป็นผู้นำเป็นสิ่งที่ขัดแย้งกับความเป็นจริงและเชื่อว่าผู้นำเกิดขึ้นโดยธรรมชาติ

3.1.3 การศึกษาตามอัธยาศัย

นักวิชาการทั้ง 2 ให้ความสำคัญของสถาบันครอบครัวและสื่อสารมวลชนมากที่สุดและ 2 สถาบันนี้จำเป็นต้องให้ข้อมูลและหลักคิดประชาธิปไตยที่ถูกต้องกับเด็กและประชาชน นอกจากนี้ยังเห็นว่าอิทธิพลของเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน จะทำให้การศึกษาตามอัธยาศัยมีบทบาทมากขึ้นในอนาคต

3.2 นักวิชาการทั้ง 2 ได้ให้ความสำคัญกับคุณธรรมและจริยธรรมของผู้นำทางการเมืองอย่างมาก และเสนอแนะเพิ่มเติมว่าระบบการศึกษาควรส่งเสริมพัฒนาเรื่องนี้ให้มากขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการนำเสนอแนวทางในการพัฒนาผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ตามความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา ผู้วิจัยแบ่งการอภิปรายตามการนำเสนอผลการวิจัยซึ่งแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ตามความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา

1. จากแบบสอบถามและการสนทนากลุ่ม พบว่านิสิตนักศึกษาทั้ง 2 กลุ่มตัวอย่างเห็นพ้องตรงกันว่า คุณลักษณะด้านเจตคติต่อตนเอง เป็นคุณลักษณะของผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์สูงสุด และคุณลักษณะด้านทักษะในการเข้าสังคม เป็นคุณลักษณะของผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ต่ำสุด และโดยภาพรวมพบว่านิสิตนักศึกษามีความปรารถนาที่จะให้ผู้นำทางการเมืองมีคุณลักษณะในทุกด้านอยู่ในระดับสูง แสดงให้เห็นว่าผู้นำทางการเมืองที่จะขึ้นมาบริหารประเทศจำเป็นต้องมีความรู้ มีเจตคติและมีทักษะในด้านต่างๆ ดังนั้นหากผู้นำทางการเมืองในอนาคตมีคุณลักษณะทุกด้านตามที่นิสิตนักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นไว้ ก็จะส่งผลต่อการพัฒนาของประเทศให้เจริญก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น

2. เมื่อพิจารณาคุณลักษณะของผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ในแต่ละด้าน พบว่านิสิตนักศึกษาทั้ง 2 กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับคุณลักษณะด้านความรู้ ด้านเจตคติต่อตนเอง ด้านเจตคติต่อการเมือง และสังคม และด้านทักษะในการเข้าสังคม สอดคล้องกันดังนี้

2.1 ด้านความรู้ กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มให้ความสำคัญกับองค์ประกอบว่า ผู้นำต้องเข้าใจบทบาทของตนเองในฐานะที่เป็นผู้นำทางการเมืองซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของนักวิชาการ 2 ท่าน คือ ศิริพร พงศ์ศรีโรจน์ (2540) และวิสุทธิ์ โปธิแทน (2548) ที่เสนอว่าผู้นำทางการเมืองต้องเป็นผู้ที่รู้จักเข้าใจบทบาทหน้าที่และรับผิดชอบในฐานะที่เป็นผู้นำประเทศ

2.2 ด้านเจตคติต่อตนเอง กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มให้ความสำคัญกับองค์ประกอบว่า ผู้นำต้องมีคุณธรรมจริยธรรมซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของนักวิชาการ 3 ท่าน คือ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2539) สุเชาวน มีหนองหัวและเชษฐา พวงหัตถ์ (2549) และวุฒิเลิศ เทวกุล (2552) ที่เสนอว่า คุณธรรมจริยธรรมจะทำให้ผู้นำทางการเมืองเป็นผู้ที่รู้ผิดชอบชั่วดี มีความละเอียดรอบคอบ ซื่อสัตย์จริงใจต่อประเทศชาติและประชาชน รักษาคำพูดและมีสติในการพินิจพิเคราะห์เรื่องราวต่างๆอย่างละเอียดรอบคอบและยังเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับสังคม

2.2 ด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคม กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มให้ความสำคัญกับองค์ประกอบว่าผู้นำต้องมีความซื่อสัตย์ ไม่เห็นแก่ตัว เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตนซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของนักวิชาการ 6 ท่าน คือ อรุณ รักรธรรม (2527) เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2539) ศิริพร พงศ์ศรีโรจน์ (2540) วิสุทธิ์ โพธิ์แทน (2548) พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์ (2549) สุเชาวน มีหนองหัวและเชษฐา พวงหัตถ์ (2549) ที่เสนอว่าผู้นำที่มีความซื่อสัตย์จะทำให้ผู้นำไม่เห็นแก่ตัว ขจัดผลประโยชน์แห่งตนโดยการละความโลภ ความหลงและความอยากได้ของตนเอง ผู้นำที่มีความซื่อสัตย์ ไม่เห็นแก่ตัวย่อมจะเป็นผู้ที่ไม่เห็นแก่ประโยชน์ของสังคมมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง

2.3 ด้านทักษะในการเข้าสังคม กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มให้ความสำคัญกับองค์ประกอบว่า ผู้นำต้องเข้าใจมารยาททางสังคมซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของอรุณ รักรธรรม (2527) ที่เสนอว่าการเข้าใจมารยาทในการเข้าสังคม จะทำให้ผู้นำหมั่นศึกษาขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนจนถึงวัฒนธรรมของผู้ที่จะติดต่อเกี่ยวข้อง ทำให้การคบค้าสมาคมเป็นไปโดยราบรื่นและเรียบร้อย

3. เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยคุณลักษณะของผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ตามตัวแปร พบข้อมูลที่น่าสนใจ ดังนี้

3.1 อายุ แม้กลุ่มตัวอย่างจะอยู่ในวัยที่ใกล้เคียงกัน แต่การตัดสินใจเลือกคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์แตกต่างกัน โดยนิสิตนักศึกษาอายุ 21 ปีให้น้ำหนักคะแนนด้านเจตคติ (ต่อตนเอง และต่อการเมืองและสังคม) ในขณะที่นิสิตนักศึกษาอายุ 22-23 ปีให้น้ำหนักคะแนนด้านทักษะ (การถ่ายทอดและสื่อสาร, การเข้าสังคมและการบริหารจัดการ) ส่วนนิสิตอายุ 23 ปีขึ้นไปให้ความสำคัญแบบกระจาย คือ ให้ความสำคัญกับคุณลักษณะทั่วไป ความรู้และทักษะ (การควบคุมและปรับตนเอง)

3.2 สถาบัน ประเภทสถาบันแตกต่างกันก็มีผลต่อการให้ค่าน้ำหนักคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองที่แตกต่างกันได้ โดยกลุ่มตัวอย่างที่เรียนในมหาวิทยาลัยรัฐและกำกับของรัฐให้ความสำคัญ 3 ด้าน คือ ความรู้ เจตคติ (ต่อตนเองและต่อการเมืองและสังคม) และทักษะ (การควบคุมและปรับตนเอง และการถ่ายทอดและสื่อสาร) ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่เรียนในมหาวิทยาลัยเอกชนให้น้ำหนักคะแนนด้านคุณลักษณะด้านทักษะ (การเข้าสังคมและการบริหารจัดการ) ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เรียนในมหาวิทยาลัยรัฐไม่จำกัดรับให้น้ำหนักคะแนนกับคุณลักษณะทั่วไป

3.3 สาขาวิชา กลุ่มตัวอย่างสาขาวิชามนุษยศาสตร์-สังคมศาสตร์ให้ความสำคัญกับคุณลักษณะแบบกระจาย คือ ให้ความสำคัญกับคุณลักษณะทั่วไป ความรู้ เจตคติ (ต่อการเมืองและสังคม) และทักษะ (การบริหารจัดการ) ส่วนกลุ่มตัวอย่างสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ให้น้ำหนักคะแนนด้านทักษะ (การควบคุมและปรับตนเอง การถ่ายทอดและสื่อสาร และการเข้าสังคม)

3.4 เหตุการณ์ทางการเมือง กลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมืองในระดับสูงให้ความสำคัญ 3 ด้าน คือ ความรู้ เจตคติ (ต่อตนเองและต่อการเมืองและสังคม) และทักษะ (ควบคุมและปรับตนเอง การถ่ายทอดและสื่อสารและการบริหารจัดการ) ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมืองในระดับปานกลางและไม่มีความรู้เลยให้ให้น้ำหนักคะแนนด้านทักษะ (การบริหารจัดการ, การเข้าสังคม) ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมืองในระดับต่ำให้น้ำหนักคะแนนคุณลักษณะทั่วไป

4. ตัวแปรด้านเพศอาชีพบิดา และอาชีพมารดาต่างกัน ส่งผลต่อคุณลักษณะของผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งตัวแปรดังกล่าวไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของอัชฎาวุฒิ วิภาณูรัตน์ (2545) ที่พบว่านิสัยที่มีเพศ อาชีพของบิดา อาชีพของมารดาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของนายกรัฐมนตรีไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ตัวแปรข้างต้นผู้วิจัยพบว่าสถาบันการศึกษา ระดับการศึกษามารดาความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมืองของนิสิตนักศึกษาต่างกัน เป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เช่นกัน

สำหรับตัวแปรที่ไม่ส่งผลต่อคุณลักษณะของผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ อายุ ภูมิภาค สาขาวิชา และระดับการศึกษาบิดาซึ่งตัวแปรด้านภูมิภาคสอดคล้องกับงานวิจัยของอัชฎาวุฒิ วิภาณูรัตน์ (2545) ที่พบว่านิสัยที่มีภูมิภาคต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของนายกรัฐมนตรีไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เพื่อนำเสนอแนวทางในการพัฒนาผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ตามความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา

ผู้วิจัยเห็นว่าแนวทางในการพัฒนาผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ตามความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาทั้ง 2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ควรผสมผสานการศึกษาทั้ง 3 ระบบเข้าด้วยกัน คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาและนักวิชาการด้านครุศึกษา นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของจรูญศรี มาติลลโกวิทและคณะ (2550) ที่เสนอว่าสถาบันทั้ง 8 สถาบัน ได้แก่ ครอบครัว สถาบันการศึกษา ชุมชน องค์กรอิสระ องค์กรของรัฐ/เอกชน องค์กรไม่แสวงหากำไร สื่อสารมวลชน และสถาบันการเมือง ควรมีบทบาทในการจัดและให้การศึกษานี้ 3 รูปแบบไม่ว่าจะเป็นการศึกษาในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัยตามความเหมาะสม (จรูญศรี มาติลลโกวิทและคณะ, 2550)

1. การศึกษาในระบบ พบว่า ระบบการศึกษาของไทยยังพบปัญหาที่ทำให้ไม่สามารถพัฒนาผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ได้ โดยกลุ่มตัวอย่างลงความเห็นว่าระบบการศึกษาไทยมีปัญหาเรื่องภาระห้องจำ ในขณะที่นักวิชาการมองว่าปัญหาสำคัญของระบบการศึกษาไทย คือ คือวิธีสอนที่ขาดการปฏิบัติและการประยุกต์ใช้ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าแท้จริงแล้วปัญหาทั้ง 2 เป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องและสอดคล้อง จากงานวิจัยของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2556) ที่พบว่าระบบการศึกษาไทยในปัจจุบันไม่เอื้อต่อการสร้างความรับผิดชอบ (accountability) นอกจากนี้หลักสูตรและตำราเรียนของไทยยังไม่สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 จึงมีผลให้การเรียนการสอนตลอดไปถึงการสอบเน้นการ

จดจำเนื้อหามากกว่าการเรียนเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริง (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2556)

ส่วนเรื่องหลักสูตรการเรียนในคณะรัฐศาสตร์ที่นิสิตนักศึกษาเสนอแนะว่าควรเปิดหลักสูตรบูรณาการเพื่อสร้างผู้นำทางการเมืองโดยเฉพาะนั้น นักวิชาการเห็นว่าไม่มีความจำเป็น แต่ควรปรับเปลี่ยนสัดส่วนเนื้อหาในการเรียนและปรับกระบวนการทัศน์ของการเรียนวิชารัฐศาสตร์ใหม่ ประเด็นที่นักวิชาการเสนอแนะผู้วิจัยมีความคิดเห็นสอดคล้อง เพราะการเปิดสาขาวิชาใหม่เป็นการแก้ปัญหาที่ไม่ตรงจุด และในความเป็นจริงคณะรัฐศาสตร์ก็สามารถผลิตผู้นำทางการเมืองได้ แต่ต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบและหลักสูตรการเรียน ซึ่งแนวคิดของนักวิชาการและผู้วิจัยเองสอดคล้องกับงานวิจัยของอนุสรณ์ ลิ้มมณี (2541) ที่เสนอว่าสาขาวิชารัฐศาสตร์ควรมีการปรับทิศทางและหลักสูตร โดยควรยกเลิกการเรียนรัฐศาสตร์แบบแยกส่วนและควรบรรจุวิชาข้ามสาขาให้มากขึ้น เพราะประเด็นปัญหาในสังคมมีตัวแปรในแง่ภูมิและระดับต่างๆ ประกอบกัน ซึ่งประเด็นทางการเมืองก็เป็นส่วนหนึ่งของประเด็นทางสังคม ดังนั้นการเรียนจึงไม่ควรให้ความสำคัญกับรัฐเป็นหลักเหมือนในอดีต แต่ควรให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับสังคม ซึ่งก็คือการศึกษานโยบายของรัฐ ซึ่งในอนาคตคาดว่าจะได้รับความสนใจมากขึ้นกว่าในปัจจุบัน

ส่วนประเด็นเรื่องการบังคับลงทะเบียนเรียนวิชาที่เกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครองไทย กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม เห็นว่าจำเป็นต้องบังคับในระดับอุดมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอของอุไรวรรณ ธนสถิต (2551) ที่เสนอว่าควรบังคับให้นิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ลงทะเบียนเรียนวิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการเมือง แบบไม่มีหน่วยกิตแต่ต้องสอบผ่านก่อนจบการศึกษา (อุไรวรรณ ธนสถิต, 2551) แต่กลุ่มตัวอย่างที่สนทนากลุ่มเห็นว่าควรจะบังคับในระดับประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษามากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของนักวิชาการที่เห็นว่าควรบังคับให้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่ควรปรับปรุงหลักสูตรวิชาสังคมศึกษาโดยลดความสำคัญเรื่องประวัติศาสตร์การเมือง แต่ให้ใส่แนวคิดการเมืองร่วมสมัยและการบริหารสาธารณะเพิ่มเติมเข้าไป ในประเด็นนี้ผู้วิจัยมีความคิดเห็นสอดคล้องกับทุกฝ่าย คือ ผู้วิจัยเห็นว่าการจะปลูกฝังให้เยาวชนสนใจการเมืองควรกระทำตั้งแต่วัยเยาว์ ดังนั้นจึงควรส่งเสริมการศึกษาเรื่องการเมืองตั้งแต่การศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้เยาวชนเข้าใจวิถีประชาธิปไตย แต่ผู้วิจัยก็เล็งเห็นว่านิสิตนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ถือเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาชาติ ดังนั้นนิสิตนักศึกษาจึงควรเรียนรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการเมืองอย่างน้อย 1 รายวิชา ซึ่งอาจจะเป็นการศึกษาเรื่องหน้าที่พลเมือง ค่านิยมและความรับผิดชอบทางการเมือง ซึ่งอาจจะประเมินผลเป็นเกรด สำหรับนิสิตนักศึกษาในสาขามนุษยศาสตร์-สังคมศาสตร์ และประเมินผลเป็นผ่าน/ไม่ผ่าน สำหรับนิสิตนักศึกษาในสาขาวิทยาศาสตร์ หรืออาจจะเป็นไปตามข้อเสนอของอุไรวรรณ ธนสถิตที่ให้เรียนแบบไม่มีหน่วยกิต แต่ต้องสอบผ่านก่อนจบการศึกษาก็ได้ หรือจะแล้วแต่ข้อกำหนดของคณะ/สาขาวิชานั้นๆ ไป

การส่งเสริมกิจกรรมนอกหลักสูตรเป็นอีกประเด็นหนึ่ง ที่ผู้วิจัยเห็นสอดคล้องกับนิสิตนักศึกษาและนักวิชาการว่า โรงเรียนควรส่งเสริมให้เป็นรูปธรรม เพราะในความเป็นจริง ระบบประชาธิปไตยในโรงเรียน เช่น การเลือกตั้งหัวหน้าห้องหรือสภานักเรียน เป็นกิจกรรมที่ทุกโรงเรียนทำกันอยู่แล้ว แต่อาจขาดความชัดเจน และโรงเรียนก็ไม่ส่งเสริมหรือสนับสนุนมากนัก จึงทำให้เด็กขาดวิถีประชาธิปไตยที่ดี เมื่อขาดค่านิยมประชาธิปไตยก็อาจทำให้ในอนาคต เยาวชนเหล่านี้ไม่สนใจการเมือง เพราะสภาพแวดล้อมไม่ได้เกื้อหนุนเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจรูญศรี มาติลลโกวิทและคณะ

(2550) ที่เสนอว่าการศึกษาในระบบต้องให้สถานศึกษาเป็นแกนหลักในการจัดการศึกษาและควรจัดกิจกรรมนอกหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะส่วนบุคคลและการอยู่ร่วมในสังคม อีกทั้งยังสามารถพัฒนาทักษะการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ด้วย เช่น การเลือกตั้งประธานนักเรียน การเลือกหัวหน้าห้อง การศึกษาคุณงานรัฐสภา การเคารพกฎจราจร การวิพากษ์วิจารณ์และแสดงความคิดเห็นทางการเมือง เป็นต้น แต่น้ำหนักหรือสัดส่วนของกิจกรรมหรือการกระทำอาจต้องพิจารณาระดับช่วงชั้นเพศพื้นที่ประกอบด้วยตามที่เหมาะสม

การจะพัฒนาผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ในอนาคตนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าผู้สอนโดยเฉพาะครูอาจารย์มีบทบาทสำคัญที่สุด เพราะผู้สอนย่อมเป็นแม่แบบที่ดีให้กับศิษย์ ดังนั้นครูจึงควรมีภาวะผู้นำ มีความรู้ที่ถูกต้อง และต้องส่งเสริม สนับสนุน และให้อิสระกับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ประชาธิปไตยที่ดี และนำมาซึ่งการพัฒนาเป็นผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ในอนาคตต่อไป

2. การศึกษานอกระบบ พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 เห็นว่าควรให้ผู้นำทางการเมืองทั้งรุ่นเก่าและรุ่นใหม่ ฝึกอบรม สัมมนาหรือประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับนักวิชาการด้านครุศึกษาและสอดคล้องกับงานวิจัยของจรรยาตรี มาติลกโกวิทและคณะ (2550) ที่เสนอว่าสถาบันต่างๆ เช่น คณะกรรมการการเลือกตั้ง สถาบันพระปกเกล้า ควรเป็นแกนหลักในการจัดอบรมและผลิตเอกสารความรู้เรื่องประชาธิปไตยเผยแพร่ให้ประชาชน เพื่อสร้างดุลยภาพระหว่างการบริหารที่มีประสิทธิภาพ กับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน แต่นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์กลับมีความคิดเห็นที่ขัดแย้งกับประเด็นนี้ เพราะมีความเชื่อว่าผู้นำเกิดขึ้นโดยธรรมชาติและไม่จำเป็นต้องฝึกฝน เพราะมีภาวะความเป็นผู้นำอยู่แล้ว ตามกฎธรรมชาติที่มีผู้นำจำนวนต่ำกว่าผู้ตาม ในประเด็นนี้ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าทุกสิ่งสามารถพัฒนาได้ เช่นเดียวกับผู้นำทางการเมืองที่สามารถพัฒนาได้เช่นกัน ดังนั้นการจะพัฒนาผู้นำให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้นั้น การศึกษานอกระบบสามารถทดแทนการศึกษาในระบบได้ โดยการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้กับประชาชนได้รับทราบ อีกทั้งยังเป็นหน่วยงานที่ให้ความร่วมมือกับสถาบันการเมืองในการจัดอบรมและฝึกฝนผู้นำทางการเมืองทั้งรุ่นเก่าและรุ่นใหม่อีกด้วย แต่ทั้งนี้ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย เพื่อให้การศึกษานอกระบบสามารถพัฒนาผู้นำทางการเมืองได้เต็มศักยภาพมากขึ้น เพราะในปัจจุบันสถานศึกษานอกระบบไม่ค่อยเป็นที่สนใจจากผู้นำทางการเมืองและประชาชนมากนัก

3. การศึกษาตามอัธยาศัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการศึกษาตามอัธยาศัยไม่ว่าจะจากสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันการเมืองการปกครองและสถาบันสื่อสารมวลชนล้วนมีผลต่อการสร้างและพัฒนาผู้นำให้มีคุณลักษณะทางการเมืองที่พึงประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของนักวิชาการทั้ง 2 โดยเฉพาะนักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ได้เน้นย้ำถึงอิทธิพลของการศึกษาตามอัธยาศัยว่าจะมีบทบาทในอนาคตมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอิทธิพลของเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนที่ทำให้เข้าถึงข้อมูลได้สะดวกยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของจรรยาตรี มาติลกโกวิทและคณะ (2550) ที่เสนอว่าสถาบันครอบครัวมีบทบาทในการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยในลักษณะอยู่ในวิถีชีวิต (Way of Life Oriented) ซึ่งอาจเป็นกิจกรรมหรือการกระทำที่มาจากความตั้งใจหรือไม่ได้ตั้งใจให้เกิดขึ้นก็ได้ ส่วนสถาบันการเมืองการปกครองสามารถส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยโดยอยู่บนพื้นฐานของประโยชน์สาธารณะ (Public Focused) เช่นนำเสนอความรู้ประชาธิปไตย รมณรงค์ค่านิยมประชาธิปไตยตามที่เหมาะสมกับสังคมไทย และเป็นค่านิยมร่วม หรือการเผยแพร่ความรู้โดยเอกสารประชาสัมพันธ์ สื่อโฆษณาต่างๆ เป็นต้น และ

สถาบันสื่อสารมวลชน ทำหน้าที่ให้การศึกษาควบคู่ไปกับความบันเทิง (Edutainment Based) เช่น การเสนอข่าวสารข้อมูลที่เป็นกลางและถูกต้อง การปลูกฝังค่านิยมประชาธิปไตยในรายการข่าว การโฆษณาที่ให้เห็นตัวอย่างของการทำความดีที่ส่งผลถึงคนอื่นและคนในสังคม ในรายการบันเทิง เช่น ละครเนื้อหาควรเป็นตัวอย่างความประพฤติที่ดี เช่น คนโก่งภาษีควรได้รับการลงโทษไม่ยกย่องผู้มีอิทธิพล เป็นต้น ซึ่งการศึกษาตามอรรถาธิบายเป็นสิ่งที่มีผู้วิจัยเห็นว่ามีโอกาสที่จะพัฒนาผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ได้มากที่สุด เพราะการพัฒนาบุคคลไม่ควรสิ้นสุดอยู่แค่การศึกษาในระบบ หรือนอกระบบเท่านั้น ดังนั้นสถาบันทางสังคมทุกสถาบันจึงมีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาและจัดสภาพแวดล้อมให้มีวิถีประชาธิปไตยให้มากที่สุด เพื่อให้ประชาชนทุกคนเห็นความสำคัญของการเมืองและมีวิถีชีวิตที่เกี่ยวเนื่องกับการเมืองในระบบประชาธิปไตยไปตลอดชีวิต

ข้อเสนอแนะ

1. การศึกษาคุณลักษณะของผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์เป็นการศึกษาเฉพาะความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑลที่ตอบแบบสอบถามจำนวน 802 คน นิสิตนักศึกษาที่สนทนากลุ่มจำนวน 8 คน ดังนั้นจึงถือเป็นเพียงข้อมูลพื้นฐานส่วนหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาในพื้นที่เดียวเท่านั้น ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปจึงควรเก็บข้อมูลจากกลุ่มนิสิตนักศึกษาทั้งประเทศเพื่อให้เห็นความแตกต่างของความคิดเห็นจากนิสิตนักศึกษาทั่วประเทศ
2. การศึกษาคุณลักษณะของผู้นำทางการเมืองผู้วิจัยได้ทำการศึกษา 8 ด้าน คือ คุณลักษณะทั่วไป ด้านความรู้ ด้านเจตคติต่อตนเองด้านเจตคติต่อการเมืองและสังคม ด้านทักษะในการควบคุมและปรับตนเอง ด้านทักษะในการถ่ายทอดและสื่อสาร ด้านทักษะในการเข้าสังคม และด้านทักษะในการบริหารจัดการดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปจึงควรศึกษาคุณลักษณะในด้านอื่นๆเพิ่มเติมด้วย
3. การนำเสนอแนวทางในการพัฒนาผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ ควรศึกษาจากความคิดเห็นของบุคคลหลายๆ กลุ่ม ที่เป็นตัวแทนในสังคมจากทุกภาคส่วน เช่น ตัวแทนจากภาครัฐทั้งระดับประเทศ ระดับภาคและระดับท้องถิ่น ตัวแทนจากภาคเอกชนในสาขาอาชีพต่างๆ ตลอดจนสื่อมวลชนและสถาบันทางสังคมอื่นๆที่เกี่ยวข้อง นอกเหนือจากกลุ่มนิสิตนักศึกษา
4. ในการศึกษาครั้งนี้ให้ความสนใจกับแนวทางในการพัฒนาผู้นำทางการเมืองในระดับชาติเท่านั้น ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาแนวทางในการพัฒนาผู้นำทางการเมืองในระดับท้องถิ่นเพิ่มเติมเข้าไปและอาจนำผลการวิจัยมาเปรียบเทียบระหว่างผู้นำทางการเมืองระดับชาติและระดับท้องถิ่นว่ามีแนวทางพัฒนาเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร
5. ในการศึกษาการวิจัยเชิงคุณภาพควรมีการแยกผู้สนทนากลุ่มออกเป็น 2 กลุ่ม คือ นิสิตนักศึกษาที่สนใจการเมืองสูงและนิสิตนักศึกษาที่สนใจการเมืองต่ำ และเนื่องจากผู้วิจัยกำหนดวิธีวิจัยโดยการสัมภาษณ์กับนักวิชาการเพียง 2 คน ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปจึงควรสัมภาษณ์นักวิชาการหลากหลายสาขาวิชา เพราะอาจได้ข้อสรุปที่มีความหลากหลายและชัดเจนมากยิ่งขึ้น

6. การศึกษาครั้งนี้จำกัดเพียงการศึกษาแนวทางในการพัฒนาเท่านั้น แต่ยังไม่ได้นำแนวทางไปประยุกต์ใช้จริง ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปจึงควรมีการศึกษาผลลัพธ์และผลกระทบของการนำแนวทางไปพัฒนาผู้นำทางการเมือง เพื่อจะได้แก้ไข ปรับปรุงและกำหนดเป็นทิศทางการพัฒนาผู้นำทางการเมืองให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์

7. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป คือ แนวทางในการพัฒนาที่อาจจะได้ผลอีกวิธีหนึ่ง คือ ไม่ต้องพัฒนาผู้นำ แต่พัฒนาผู้ตามทั้งหมดให้มีคุณภาพที่ดี เพราะหากประเทศมีผู้ตามที่ดี ก็จะส่งผลให้เกิดการเลือกผู้นำที่ดีต่อไปในอนาคตได้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

รายการอ้างอิง

- Bell, R., Edwards, D. V., & and Wagner, R. H. (1969). *Political Power: A leader in Theory and Research*. New York: The Free Press.
- Coleman, J. S., ed., (1965). *Education and Political Development*. New Jersey: Princeton University Press.
- Pfiffner, J. M., & and Presthus, R. V. (1965). *Public Administration*. New Jersey: Prentice-Hall.
- Plano, J. C., Greenbury, M., Olton, R., & and Riggs, R. E. (1973). *Political Sciences Dictionary*. Illinois: The Dryden Press.
- Tead, O. (1935). *The Art of Leadership*. New York: Mcgraw-hill Book Company.
- Transparency International. (2012). Corruption Perceptions Index. Retrieved 18 February, 2012, from <http://www.transparency.org/research/cpi/overview>
- กรกมล เรืองเดช. (2554). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาไทย: ศึกษาเปรียบเทียบกิจกรรมเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยขององค์กรนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงและมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*. (ปริญญาโทบริหารบัณฑิต), มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- กระทรวงมหาดไทย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น สถาบันพัฒนาบุคลากรท้องถิ่น. (2556). *หลักสูตรนักการเมืองฝ่ายบริหาร*. Retrieved 27 มิถุนายน 2556, from http://www.lpdi.go.th/index.php?option=com_content&view=article&id=80&Itemid=42
- เกรียงไกร จงเจริญ. (2536). *ผู้นำกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน*. (ปริญญาโทบริหารบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2539). *อนาคตผู้นำการเมืองไทยในสองทศวรรษหน้า*. กรุงเทพฯ: ชัดเชสมิเดีย.
- ไกรวุธ จิระบุตร. (2520). *ทัศนคติทางการเมืองของนิสิตนักศึกษาไทย*. (ปริญญาโทบริหารบัณฑิต), บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คนอง วังผายแก้ว. (2555). การกำเนิดแห่งรัฐที่ปรากฏในในอัครคัมภีร์. Retrieved 18 กุมภาพันธ์, 2556, from <http://www.gotoknow.org/posts/504187>
- จรรยาตรี มาติลโกวิทและคณะ. (2550). *การจัดการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย (รายงานการวิจัย)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- จาตุรงค์ สุวรรณน้อย. (2544). *นักการเมืองที่พึงประสงค์ในทัศนคติของข้าราชการกรมสรรพสามิต*. (ปริญญาโทบริหารบัณฑิต), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จิตติมา หลอมทอง. (2544). *กระบวนการฝึกอบรมหลักสูตรพัฒนาการพูดและการเมือง โรงเรียนการเมืองพลตรีสนั่น ขจรประศาสน์*. (ปริญญาโทบริหารบัณฑิต), บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิราภรณ์ พิรทรัพย์. (2544). *นักการเมืองท้องถิ่นที่ดีในทัศนคติของข้าราชการกรุงเทพมหานคร*. (ปริญญาโทบริหารบัณฑิต), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- จุมพล หนิมพานิช. (2551). *ผู้นำ อำนาจและการเมืองในองค์กร*. นนทบุรี: ฝ่ายตำรา สำนักวิชาการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชนิตา รักษ์พลเมือง. (2527). *การศึกษาเพื่อพัฒนา*. กรุงเทพฯ: โครงการส่งเสริมการผลิตตำรา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชลอ ไบเจริญ. (2520). *ความคิดเห็นทางการเมืองของผู้นำเยาวชนชนบท*. (ปริญญามหาบัณฑิต), บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชวลิต ภัยลี. (2522). *ทัศนคติในทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยตำรวจ*. (ปริญญามหาบัณฑิต), บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชาติรี จันทรพิทักษ์. (2544). *คุณสมบัติของนักการเมืองที่ดีในทัศนคติของข้าราชการทหารบกในหน่วยกำลังรบของกองพลในกรุงเทพมหานคร*. (ปริญญามหาบัณฑิต), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชูป กาญจนประกร. (2509). *แบบของผู้นำ*. วารสารรัฐประศาสนศาสตร์ ฉบับพิเศษ 2507: ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์, 74-77.
- ฐานเศรษฐกิจ. (2556). *นายกปู -สุรพงษ์ ตีโตโดดประชุมสภาบ่อย*. Retrieved 18 กุมภาพันธ์ 2556, from http://www.thanonline.com/index.php?option=com_content&view=article&id=167031:2013-02-05-02-10-52&catid=176:2009-06-25-09-2602&Itemid=524
- ฐิตกานต์ ธนาโอฬาร. (2537). *การสื่อสารกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัย*. (ปริญญามหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ณรงค์ สิ้นสวัสดิ์. (2518). *จิตวิทยาการเมือง*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ณรงค์ สิ้นสวัสดิ์. (2520). *สังคมกับการปกครอง*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ณรงค์ สิ้นสวัสดิ์. (2523). *ผู้นำการเมือง*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์. (2545). *การพัฒนาทางการเมืองในอนาคต*. รวมบทความวิชาการ 20 ปีรัฐศาสตร์ มสธ., 24-29.
- นปช. แดงทั้งแผ่นดิน. (2555). *เปิดตารางเวลาโรงเรียนการเมือง นปช. แดงทั้งแผ่นดิน*. Retrieved 27 มิถุนายน 2556, from http://uddred.blogspot.com/2012/09/blog-post_29.htm
- ประทีป จงสีบธรรม. (2529). *ผู้นำสตรีในการปกครองระดับท้องถิ่นของไทย: ศักยภาพบทบาทความเป็นผู้นำของกำนัน-ผู้ใหญ่บ้านสตรีทั่วประเทศ พ.ศ. 2528*. (ปริญญามหาบัณฑิต), บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรนพ พุกกะพันธุ์. (2544). *ภาวะผู้นำและการจูงใจ*. กรุงเทพฯ: จามจุรีโปรดักท์.
- พรรคประชาธิปัตย์. (2556). *ยุวประชาธิปัตย์*. Retrieved 27 มิถุนายน, 2556, from <http://www.democrat.or.th/th/youngdemocrat/internship/background/>
- พลศักดิ์ จิโรศิริ. (2529). *รัฐศาสตร์การศึกษา: นิยาม ขอบข่าย แนวความคิดและสถานภาพ*. กรุงเทพฯ: งานส่งเสริมวิจัยและตำรา กองบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มูลนิธิจำลอง ศรีเมือง. (2554). *สถาบันฝึกอบรมผู้นำ*. Retrieved 27 มิถุนายน 2556, from <http://chamlongsrimuang.org/th/in/institute.php>

- ราชกิจจานุเบกษา. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: คณะรัฐมนตรี และราชกิจจานุเบกษา.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2550). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550. กรุงเทพฯ: คณะรัฐมนตรี และราชกิจจานุเบกษา.
- ลลิตธร กิจจาธิการกุล. (2523). *ทัศนคติทางการเมืองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย*. (ปริญญา มหาบัณฑิต), บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ลิขิต ธีรเวคิน. (2549). *คุณสมบัติสำคัญของนักการเมืองที่ดี*. Retrieved 18 กรกฎาคม, 2555, from http://www.dhiravegin.com/detail.php?item_id=000360
- วรรณิ์ แกมเกตุ. (2551). *วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- วิกิพีเดีย. (2554). *คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ในประเทศไทย*. Retrieved 27 มิถุนายน 2556, from <http://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B8%A3%E0%B8%B2%E0%B8%A2%E0%B8%8A%E0%B8%B7%E0%B9%88%E0%B8%AD%E0%B8%84%E0%B8%93%E0%B8%B0%E0%B8%A3%E0%B8%B1%E0%B8%90%E0%B8%A8%E0%B8%B2%E0%B8%AA%E0%B8%95%E0%B8%A3%E0%B9%8C%E0%B9%83%E0%B8%99%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B9%80%E0%B8%97%E0%B8%A8%E0%B9%84%E0%B8%97%E0%B8%A2>
- วิทยา สีหบุตร. (2535). *บทบาททางการเมืองของขบวนการนักศึกษาไทยระหว่าง พ.ศ. 2513-2524*. (ปริญญา มหาบัณฑิต), คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิทยากร เชียงกุล. (2553). *ปฏิรูปประเทศไทย เล่ม 2 การศึกษา-พัฒนาผู้นำ*. กรุงเทพฯ: บ้านพระอาทิตย์.
- วิสุทธิ โปธิแทน. (2548). *ผู้ปกครองที่พึงประสงค์กับการเมืองการปกครองไทย*. (พิมพ์ครั้งที่ 4 ed.). กรุงเทพฯ: บรรณกิจ.
- วุฒิชัย มูลศิลป์. (2529). *การปฏิรูปการศึกษาในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- วุฒิเลิศ เทวกุล, ม.ร.ว. (2552). *ตำราหลักสูตรการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยสำหรับนักบริหารระดับมาก กลุ่มวิชาที่ 4: ประมุขศิลป์เพื่อการพัฒนาและการจัดการเมืองในระบอบประชาธิปไตย*. นนทบุรี: วิทยาลัยการเมืองการปกครอง สถาบันพระปกเกล้า.
- ศิริพร พงศ์ศรีโรจน์. (2540). *องค์การและการจัดการ*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: เทคนิค 19.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2550). *นักการเมืองถิ่นจังหวัดฉะเชิงเทรา*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2555). *หลักสูตรประกาศนียบัตร ผู้นำยุคใหม่ในระบอบประชาธิปไตย*. Retrieved 27 มิถุนายน 2556, from http://www.kpi.ac.th/kpith/index.php?option=com_content%20&task=category§ionid=33&id=187&Itemid=281
- สถาบันพระปกเกล้า. (2556). *หลักสูตรประกาศนียบัตรชั้นมาก การเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย สำหรับนักบริหารระดับมาก*. Retrieved 27 มิถุนายน 2556, from http://www.kpi.ac.th/kpith/index.php?option=com_content&task=category§ionid=33&id=179&Itemid=281

- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2556). *การจัดทำกลยุทธ์การปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิดความรับผิดชอบ*. Retrieved 25 มีนาคม 2557, from <http://tdri.or.th/research/reforming-fundamental-education>
- สนธิ บุญยรัตกลิน. (2555). *ผู้นำทางการเมืองไทยยุคใหม่: กรณีของนายกรัฐมนตรีร่วมสมัย*. (ปริญญา ดุษฎีบัณฑิต), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สมบัติ อ่างรังธัญวงศ์. (2546). *การเมือง: แนวความคิดและการพัฒนา* (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพฯ: เสมาธรรม.
- สมศักดิ์ คงเที่ยง. (2543). *การศึกษากับการพัฒนาทางการเมือง*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สมพงษ์ เกษมสิน. (2514). *การบริหาร*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: เกษมสุวรรณ.
- สายทิพย์ สุดดีพันธ์. (2524). *การเรียนรู้ทางการเมืองของเยาวชนไทย: ศึกษาเฉพาะกรณีนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร*. (ปริญญา มหาบัณฑิต), บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง สถาบันพัฒนาการเมืองและการเลือกตั้ง. (2553). *หลักสูตรสำหรับบุคคลภายนอก*. Retrieved 27 มิถุนายน, 2556, from http://www2.ect.go.th/content.php?Province=aped&SiteMenuID=5814&Action=view&Sys_Page=&Sys_PageSize=&DataID=958
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2556). *ข้อมูลสถิติการศึกษา*. Retrieved 7 กุมภาพันธ์, 2556, from <http://www.info.mua.go.th/information/index.php>
- สุเขาวรรณ มีหนองหว้า และเชษฐา พวงหัตถ์. (2549). *รายงานการศึกษาเรื่องระบบการเมืองที่พึงปรารถนาของคนไทยในอีก 10 ปีข้างหน้า: เน้นผู้นำ*. นนทบุรี: ศูนย์สันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า.
- สุภาพร วิไลพันธ์. (2520). *ความคิดเห็นทางการเมืองของนักเรียนไทยเชื้อสายจีนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่3*. (ปริญญา มหาบัณฑิต), บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสน่ห์ จามริก. (2549). *การเมืองไทยกับพัฒนาการรัฐธรรมนูญ* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.
- เสวี บัวแก้ว. (2533). *บทบาทผู้นำทางการเมืองของพลเอกเปรม ติณสูลานนท์*. (ปริญญา มหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อนุสรณ์ ลิ้มมณี. (2541). *พัฒนาการของรัฐศาสตร์ไทยท่ามกลางการเปลี่ยนแปลง: การปรับทิศทางและหลักสูตรการศึกษา* (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรุณ รัชธรรม. (2527). *หลักมนุษยสัมพันธ์กับการบริหาร*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- อัษฎาภูมิ วิภาณรัตน์. (2545). *ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของนายกรัฐมนตรีไทย: ศึกษาเฉพาะกรณีความคิดเห็นของนิสิตคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*. (ปริญญา มหาบัณฑิต), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อานนท์ ภัคติวงศ์. (2530). *ทัศนคติของผู้นำพรรคการเมืองไทยที่มีต่อรูปแบบพรรคการเมือง*. (ปริญญา มหาบัณฑิต), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อุทัย หิรัญโต. (2524). *ประมุขศิลป์ : ศิลปะของการเป็นผู้นำ*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- อุไรวรรณ ธนสถิต. (2551). *วิกฤตศรัทธาสถาบันการเมืองไทย: วิกฤตศรัทธาผู้นำไทย*. Paper presented at the การประชุมวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์แห่งชาติ ครั้งที่ 9 ประจำปี พ.ศ. 2551 เรื่อง รัฐศาสตร์กับการพัฒนาประชาธิปไตยไทย, คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือ

1. รองศาสตราจารย์ นาวาอากาศโท ดร. สุमितร์ สุวรรณ
ภาควิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์และชุมชน คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา
สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. ดร. ปอรัชฌ์ ยอดเนตร
อดีตสมาชิกพรรคและโฆษกพรรคชาติไทย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาคผนวก ข
รายนามผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

รายนามผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

1. นายกฤษณ์ คงเปีย
ประธานสโมสรนิสิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. นายนรากร กลิ่นหอม
หัวหน้าแผนกสถานที่ คณะกรรมการนิสิตปริญญาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. นายปรัชญา พรหมอาร์ักษ์
คณะกรรมการศูนย์พัฒนาการพูด มหาวิทยาลัยรามคำแหง
4. นางสาวพรรณราย เกิดเจริญ
เหรียญกสิโมสรนักศึกษา คณะวิทยาการจัดการ (เศรษฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
5. นางสาวพวงพรรณ พู่ขำ
นายกสโมสรนิสิต คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
6. นายวศิน หุ่นกลอย
ที่ปรึกษานายกสโมสรนักศึกษา คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต
7. นายสิชน ลือฤทธิพงษ์
นายกสโมสรนักศึกษา คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล
8. นางสาวสุตารัตน์ จินะเสถียร
รองนายกสโมสรนักศึกษา คณะวิทยาการจัดการ (การเป็นผู้ประกอบการ) มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ภาคผนวก ค
รายนามผู้ให้สัมภาษณ์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

รายนามผู้ให้สัมภาษณ์

1. ศาสตราจารย์ ดร. พงษ์ ศรีบรรณพิทักษ์
สาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ศาสตราจารย์ ดร. พลศักดิ์ จิรไกรศิริ
คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาคผนวก ง
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

แบบสอบถาม
การนำเสนอแนวทางในการพัฒนาผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์
ตามความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา

แบบสอบถามต่อไปนี้จะแบ่งเป็น 4 ตอน มีทั้งข้อคำถามที่ให้ท่านแสดงความคิดเห็นโดยใส่เครื่องหมาย ✓ ผู้วิจัยใคร่ขอความกรุณาให้ท่านตอบคำถามด้วยความคิดเห็นที่อิสระอย่างตรงไปตรงมา ทั้งนี้เพื่อให้เกิดคุณค่าทางวิชาการอย่างสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอยืนยันว่าการตอบแบบสอบถามนี้จะไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อท่านแต่อย่างใด

ผู้วิจัยขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้

นายเอกภูมิ เจียมวิทยานุกูล
นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาพัฒนศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผู้วิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว

ขอให้ท่านตอบคำถามต่อไปนี้ด้วยการเติมคำในช่องว่าง หรือ ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องความเห็นเพียงคำตอบเดียว

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ _____ ปี
3. ภูมิลำเนา (ตามทะเบียนบ้าน) กรุงเทพฯและปริมณฑล ภาคเหนือ ภาคกลาง
 ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก ภาคใต้
4. สถาบันที่ท่านศึกษา _____
5. สาขาที่ท่านศึกษา
 สาขาวิทยาศาสตร์ _____ (ระบุชื่อคณะ)
 สาขามนุษยศาสตร์- สังคมศาสตร์ _____ (ระบุชื่อคณะ)
6. ท่านศึกษาในชั้นปี ปี 1 ปี 2 ปี 3
 ปี 4 ปี 5 ปี 6
7. ระดับการศึกษาของบิดา
 ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น
 มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช. ปวส. หรือ อนุปริญญา
ปริญญาตรี มากกว่าปริญญาตรี
8. อาชีพบิดา
 รับราชการ พนักงานเอกชนหรือรัฐวิสาหกิจ
 รับจ้าง กิจการส่วนตัว
 เกษตรกร อื่นๆ _____ (โปรดระบุ)

9. ระดับการศึกษาของมารดา

☐ ประถมศึกษา	☐ มัธยมศึกษาตอนต้น
☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช.	☐ ปวส. หรือ อนุปริญญา
☐ ปริญญาตรี	☐ มากกว่าปริญญาตรี

10. อาชีพมารดา

☐ รับราชการ	☐ พนักงานเอกชนหรือรัฐวิสาหกิจ
☐ รับจ้าง	☐ กิจการส่วนตัว
☐ เกษตรกร	☐ อื่นๆ _____ (โปรดระบุ)

ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง

ท่านมีความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมืองที่สำคัญในอดีต อะไรบ้าง (ให้นำหมายเลขมาใส่หลังข้อความ)

1. คณะปฏิวัติ พ.ศ. 2475	2. 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516
3. 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519	4. พฤษภาทมิฬ พ.ศ. 2535
5. รัฐประหาร พ.ศ. 2549	

1. การเปลี่ยนแปลงการปกครองจากสมบูรณาญาสิทธิราชย์เป็นประชาธิปไตย	_____
2. การขับไล่อดีตนายกรัฐมนตรีจอมพลถนอม กิตติขจรที่เดินทางกลับเข้าประเทศ	_____
3. การประท้วงและขับไล่อดีตนายกรัฐมนตรีพันตำรวจโท ดร. ทักษิณ ชินวัตร	_____
4. การเรียกร้องรัฐธรรมนูญจากรัฐบาลจอมพลถนอม กิตติขจร โดยกลุ่มนิสิตนักศึกษา	_____
5. การต่อต้านนายกรัฐมนตรีและรัฐบาลที่มาจากคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.)	_____

ตอนที่ 3 คุณลักษณะของผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
คุณลักษณะทั่วไป					
1. ผู้นำต้องมีสุขภาพแข็งแรงและมีความสมบูรณ์ทางร่างกาย					
2. ผู้นำต้องมีกิริยาและอาการที่เหมาะสม					
3. ผู้นำต้องมีการแต่งกายที่เหมาะสม					
4. ผู้นำควรจบการศึกษาขั้นต่ำในระดับปริญญาตรี					
5. ผู้นำต้องมีครอบครัวที่มั่นคง					
6. ผู้นำต้องมีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม					
7. ผู้นำต้องมีประวัติชีวิตที่ดี					
8. ผู้นำต้องเป็นที่ยอมรับทั้งในประเทศและต่างประเทศ					

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
คุณลักษณะด้านความรู้					
9. ผู้นำต้องมีความรู้ด้านการเมือง					
10. ผู้นำต้องมีความรู้ด้านเศรษฐกิจ					
11. ผู้นำต้องมีความรู้ด้านสังคมและวัฒนธรรม					
12. ผู้นำต้องมีความเข้าใจบริบทและสถานการณ์ทางการเมืองในขณะนั้น					
13. ผู้นำต้องเข้าใจบทบาทของตนเองในฐานะที่เป็นผู้นำทางการเมือง					
คุณลักษณะด้านเจตคติ					
- เจตคติต่อตนเอง					
14. ผู้นำต้องมีคุณธรรมจริยธรรม					
15. ผู้นำต้องเชื่อมั่นในตนเอง					
16. ผู้นำต้องมีความอดทนและเด็ดขาด					
17. ผู้นำต้องมีความสุภาพอ่อนน้อม					
18. ผู้นำต้องมีความระมัดระวังและรอบคอบ					
19. ผู้นำต้องมีความพยายามและกระตือรือร้น					
- เจตคติต่อการเมืองและสังคม					
20. ผู้นำต้องมีความเชื่อและศรัทธาในอุดมการณ์ประชาธิปไตย					
21. ผู้นำต้องมีความชอบธรรมและความถูกต้องทางการเมือง					
22. ผู้นำต้องมีความรับผิดชอบ					
23. ผู้นำต้องมีความเชื่อมั่นและศรัทธาต่องานที่ทำ					
24. ผู้นำต้องมีความมุ่งมั่นเอาใจใส่กับงาน					
25. ผู้นำต้องมีความยุติธรรม					
26. ผู้นำต้องมีความเห็นอกเห็นใจ เข้าใจและเอาใจใส่ผู้ใต้บังคับบัญชา					
27. ผู้นำต้องมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และมีวิสัยทัศน์กว้างไกล					
28. ผู้นำต้องมีความซื่อสัตย์ ไม่เห็นแก่ตัว เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน					

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
คุณลักษณะด้านทักษะ					
- ทักษะในการควบคุมและปรับตนเอง					
29. ผู้นำต้องมีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา					
30. ผู้นำต้องสามารถบังคับและควบคุมตนเองได้					
31. ผู้นำต้องรู้จักการวิเคราะห์หาเหตุผล					
- ทักษะในการถ่ายทอดและสื่อสาร					
32. ผู้นำต้องมีความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้					
33. ผู้นำต้องสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้เป็นอย่างดี					
34. ผู้นำต้องมีความสามารถในการเจรจาต่อรองเพื่อผลประโยชน์ประเทศชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
35. ผู้นำต้องมีความสามารถในการสื่อสารนโยบายของรัฐบาลให้ประชาชนทุกระดับเข้าใจได้ง่าย					
- ทักษะในการเข้าสังคม					
36. ผู้นำต้องชอบเข้าสังคม					
37. ผู้นำต้องเข้าใจมารยาททางสังคม					
38. ผู้นำต้องมีอารมณ์ขัน					
- ทักษะในการบริหารจัดการ					
39. ผู้นำต้องมีความกล้าตัดสินใจ					
40. ผู้นำต้องมีประสบการณ์ในการทำงาน					
41. ผู้นำต้องมีความสามารถในการบริหารจัดการทรัพยากรวัตถุและทรัพยากรมนุษย์					
42. ผู้นำต้องสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี					

ภาคผนวก จ
คุณภาพเครื่องมือ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

แบบประเมินความตรงเชิงเนื้อหาและความเป็นปรนัยของข้อคำถาม
เรื่อง การนำเสนอแนวทางในการพัฒนาผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์
ตามความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา

ตอนที่ 2 และตอนที่ 4 ขอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเป็นปรนัย (Objectivity) ว่าข้อคำถามสามารถสื่อความหมายได้เข้าใจและใช้ภาษาได้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง

ท่านมีความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมืองที่สำคัญในอดีต อะไรบ้าง (ให้นำหมายเลขมาใส่หลังข้อความ)	
1. คณะปฏิวัติ พ.ศ. 2475	2. 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516
3. 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519	4. พฤษภาทมิฬ พ.ศ. 2535
5. รัฐประหาร พ.ศ. 2549	
1. การเปลี่ยนแปลงการปกครองจากสมบูรณาญาสิทธิราชย์เป็นประชาธิปไตย	_____
2. การขับไล่อดีตนายกรัฐมนตรีเผด็จการที่เดินทางกลับเข้าประเทศ	_____
3. โค่นล้มนายกรัฐมนตรีที่ถูกกล่าวหาว่าทุจริตประพฤติมิชอบ	_____
4. การเรียกร้องรัฐธรรมนูญจากรัฐบาลเผด็จการโดยกลุ่มนิสิตนักศึกษา	_____
5. การต่อต้านนายกรัฐมนตรีและรัฐบาลที่มาจากคณะ รสช.	_____

ข้อ 1 ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ลงความเห็นว่าคุณคำถามมีความเหมาะสม สามารถสื่อความหมายได้ชัดเจน

ข้อ 2 ผู้เชี่ยวชาญให้ปรับแก้ข้อความ ดังนี้ การขับไล่อดีตนายกรัฐมนตรีจอมพลถนอม กิตติขจรที่เดินทางกลับเข้าประเทศ เพราะการใช้คำว่า นายกรัฐมนตรีเผด็จการ อาจทำให้เกิดความเอนเอียง

ข้อ 3 ผู้เชี่ยวชาญให้ปรับแก้ข้อความ ดังนี้ การประท้วงและขับไล่อดีตนายกรัฐมนตรีพันตำรวจโท ดร. ทักษิณ ชินวัตร เพราะการใช้คำว่า นายกรัฐมนตรีที่ถูกกล่าวหาว่าทุจริตประพฤติมิชอบ อาจทำให้เกิดความเอนเอียง

ข้อ 4 ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ลงความเห็นว่าคุณคำถามมีความเหมาะสม สามารถสื่อความหมายได้ชัดเจน

ข้อ 5 ผู้เชี่ยวชาญให้แก้ไขข้อความ ดังนี้ รัฐบาลที่มาจากคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.)

ตอนที่ 4 แนวทางในการพัฒนาผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์

1. ท่านคิดว่าการให้การศึกษาอบรมผู้นำทางการเมืองให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ควรอยู่ในระบบการศึกษาใดมากที่สุด

- สถานศึกษาในระบบ เช่น มหาวิทยาลัย วิทยาลัยต่างๆ
- สถานศึกษานอกระบบ เช่น สถาบันของภาครัฐและเอกชนเปิดอบรมหลักสูตรเฉพาะ
- การศึกษาตามอัธยาศัยและตามความสนใจ เช่น สื่ออินเทอร์เน็ต สื่อสารมวลชนต่างๆ
- ทั้ง 3 ระบบการศึกษาควบคู่กัน

ข้อ 1 ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ลงความเห็นว่าคุณคำถามมีความเหมาะสม สามารถสื่อความหมายได้ชัดเจน

2. ท่านเคยได้ลงทะเบียนเรียนวิชาที่เกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครองหรือไม่

- เคยลงทะเบียนเรียน ไม่เคยลงทะเบียนเรียน

ข้อ 2 ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ลงความเห็นว่าคุณคำถามมีความเหมาะสม สามารถสื่อความหมายได้ชัดเจน

3. ท่านคิดว่าจำเป็นหรือไม่ที่ทุกมหาวิทยาลัยควรจะต้องบังคับให้นิสิตนักศึกษาลงทะเบียนเรียนวิชาที่เกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครองไทย

- จำเป็น ไม่จำเป็น

ข้อ 3 ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ลงความเห็นว่าคุณคำถามมีความเหมาะสม สามารถสื่อความหมายได้ชัดเจน

4. ปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีหลักสูตรที่สร้างผู้นำการเมืองโดยเฉพาะ ท่านเห็นด้วยหรือไม่ที่จะให้นักการเมืองรุ่นใหม่ ควรผ่านการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ก่อนจะเข้าดำรงตำแหน่งเป็นผู้นำทางการเมือง

- เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย

ข้อ 4 ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ลงความเห็นว่าคุณคำถามมีความเหมาะสม สามารถสื่อความหมายได้ชัดเจน

5. ท่านรู้จักสถานศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่จัดอบรมด้านผู้นำทางการเมืองหรือไม่			
ชื่อสถานศึกษา	รู้จัก	ไม่รู้จัก	
5.1 สถาบันพระปกเกล้า			
5.2 สถาบันพัฒนาการเมืองและการเลือกตั้ง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง			
5.3 สถาบันฝึกอบรมผู้นำ มูลนิธิจำลอง ศรีเมือง			
5.4 โรงเรียนการเมือง พลตรีสนั่น ขจรประศาสน์			
5.5 สถาบันพัฒนาบุคลากรท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย			
5.6 โรงเรียนการเมือง นปช. แดงทั้งแผ่นดิน			
5.7 โครงการก้าวแรกสู่การเมือง กับอินเทอร์เน็ตซีพพรรคประชาธิปัตย์			

ข้อ 5 ผู้เชี่ยวชาญให้แก้ไขโดยเพิ่มข้อ 5.8 อื่นๆ โปรดระบุ เพราะอาจมีหน่วยงานอื่นที่ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถเพิ่มเติมได้

ตอนที่ 3 ขอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยมีเกณฑ์ ดังนี้

- > 0.5 หมายถึง ข้อคำถามหรือเครื่องมือมีความสอดคล้องกับนิยามตัวแปร
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามหรือเครื่องมือมีความสอดคล้องกับนิยามตัวแปร
- 1 หมายถึง ข้อคำถามหรือเครื่องมือไม่มีความสอดคล้องกับนิยามตัวแปร

ตอนที่ 3 คุณลักษณะของผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์

นิยาม	แนวคำถาม	IOC	ข้อเสนอแนะ
คุณลักษณะทั่วไป หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกทางกายและสถานภาพทางการศึกษา ครอบครัว เศรษฐกิจ และสังคม	1. ผู้นำต้องมีสุขภาพแข็งแรงและคุณลักษณะทางร่างกายที่ดี	1	
	2. ผู้นำต้องมีกิริยา อาการ การแต่งกายที่เหมาะสม	0	ให้แยกออกเป็น 2 ข้อย่อย คือ - กิริยาและอาการที่เหมาะสม - การแต่งกายที่เหมาะสม
	3. ผู้นำควรจบการศึกษาขั้นต่ำในระดับปริญญาตรี	1	
	4. ผู้นำต้องมีครอบครัวที่มั่นคง	1	

นิยาม	แนวคำถาม	IOC	ข้อเสนอแนะ
คุณลักษณะทั่วไป (ต่อ)	5. ผู้นำต้องมีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม	1	
	6. ผู้นำต้องมีประวัติชีวิตที่ดีและเป็นที่ยอมรับทั้งในประเทศและต่างประเทศ	0	ให้แยกออกเป็น 2 ข้อย่อย คือ - มีประวัติชีวิตที่ดี - เป็นที่ยอมรับทั้งในประเทศและต่างประเทศ
คุณลักษณะด้านความรู้ หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกถึงความเข้าใจในเรื่องการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ความเข้าใจบริบทของภูมิภาคและโลก ความเข้าใจบริบททางการเมืองและความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของการเป็นผู้นำทางการเมือง	7. ผู้นำควรมีความรู้ด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคม	0	ให้แยกออกเป็น 3 ข้อย่อย คือ - ความรู้ด้านการเมือง - ความรู้ด้านเศรษฐกิจ - ความรู้ด้านสังคมและวัฒนธรรม
	8. ผู้นำต้องมีความเข้าใจในบริบทและสถานการณ์ทางการเมืองในขณะนั้น	1	
	9. ผู้นำต้องเข้าใจบทบาทของตนเองในฐานะที่เป็นผู้นำทางการเมือง	1	
คุณลักษณะด้านเจตคติ หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกถึงอารมณ์และความรู้สึกนึกคิดในเรื่องต่างๆ ซึ่งประกอบด้วย 2 ด้าน คือ เจตคติต่อตนเอง เจตคติต่อการเมืองและสังคม	- เจตคติต่อตนเอง		
	10. ผู้นำต้องมีคุณธรรมจริยธรรม	1	
	11. ผู้นำต้องเชื่อมั่นในตนเอง	1	
	12. ผู้นำต้องมีความอดทนและเด็ดขาด	1	
	13. ผู้นำต้องมีความสุภาพอ่อนน้อม	1	
	14. ผู้นำต้องมีความระมัดระวังและรอบคอบ	1	
15. ผู้นำต้องมีความพยายามและกระตือรือร้น	1		

นิยาม	แนวคำถาม	IOC	ข้อเสนอแนะ
คุณลักษณะด้านเจตคติ (ต่อ)	- เจตคติต่อการเมืองและสังคม		
	16. ผู้นำต้องมีความเชื่อและศรัทธา ในอุดมการณ์ประชาธิปไตย	1	
	17. ผู้นำต้องมีความชอบธรรม และ ความถูกต้องทางการเมือง	1	
	18. ผู้นำต้องมีความรับผิดชอบ	1	
	19. ผู้นำต้องมีความเชื่อมั่น และ ศรัทธาต่องานที่ทำ	1	
	20. ผู้นำต้องมีความมุ่งมั่นเอาใจกับ งาน	1	
	21. ผู้นำต้องมีความยุติธรรม	1	
	22. ผู้นำต้องมีความเห็นอกเห็นใจ เข้าใจและเอาใจใส่ผู้ใต้บังคับบัญชา	1	
	23. ผู้นำต้องมีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์และมีวิสัยทัศน์กว้างไกล	1	
	24. ผู้นำต้องมีความซื่อสัตย์ ไม่เห็นแก่ตัว เห็นแก่ประโยชน์ ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน	1	
คุณลักษณะด้านทักษะ หมายถึง พฤติกรรมการ แสดงออกในการจัดการ ตนเองและสิ่งต่างๆ ได้เป็น อย่างดี ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ทักษะในการ ควบคุมและปรับตนเอง ทักษะในการถ่ายทอดและ สื่อสาร ทักษะในการเข้า สังคมและทักษะในการ บริหารจัดการ	- ทักษะในการควบคุมและปรับตนเอง		
	25. ผู้นำต้องมีความแนบเนียนและมี ความสามารถในปรับตัว	0	- ความแนบเนียนอาจให้ ความรู้สึกทางลบ ให้ตัด ออก - ให้ขยายความและแก้ไข ข้อนี้เป็นอย่างมีความ สามารถในปรับตัวให้เข้า กับสถานการณ์และการ เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา
	26. ผู้นำต้องสามารถบังคับและ ควบคุมตนเองได้	1	
	27. ผู้นำต้องรู้จักการวิเคราะห์หา เหตุผล	1	
	28. ผู้นำต้องมีความกล้าตัดสินใจ	0	- ให้อยู่ไปอยู่ในทักษะ ทักษะในการบริหาร จัดการแทน

นิยาม	แนวคำถาม	IOC	ข้อเสนอแนะ
คุณลักษณะด้านทักษะ (ต่อ)	- ทักษะในการถ่ายทอดและสื่อสาร		
	29. ผู้นำต้องมีความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้	1	
	30. ผู้นำต้องสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้เป็นอย่างดี	1	
	31. ผู้นำต้องมีความสามารถในการเจรจาต่อรองเพื่อผลประโยชน์ประเทศชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ	1	
	32. ผู้นำต้องมีความสามารถในการสื่อสารนโยบายของรัฐบาลให้ประชาชนทุกระดับเข้าใจได้ง่าย	1	
	- ทักษะในการเข้าสังคม		
	33. ผู้นำต้องชอบเข้าสังคมและเข้าใจมารยาททางสังคม	0	ให้แยกออกเป็น 2 ข้อย่อย คือ - ชอบเข้าสังคม - เข้าใจมารยาททางสังคม
	34. ผู้นำต้องมีอารมณ์ขัน	1	
	- ทักษะในการบริหารจัดการ		
	35. ผู้นำต้องมีประสบการณ์และมีความสามารถในการบริหารจัดการทรัพยากร	0	ให้แยกออกเป็น 2 ข้อย่อย และเพิ่มเติมรายละเอียด ดังนี้ - ต้องมีประสบการณ์ในการทำงาน - มีความสามารถในการบริหารจัดการทรัพยากรวัสดุและทรัพยากรมนุษย์
36. ผู้นำสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี	1		

หมายเหตุ ตอนที่ 1 เป็นการสอบถามข้อมูลส่วนตัว จำนวน 10 ข้อ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญไม่ต้องตรวจสอบข้อคำถาม

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายเอกภูมิ เจียมวิทยานุกูล เกิดวันที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ. 2530 ที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ครุศาสตรบัณฑิต เกียรตินิยมอันดับ 2 สาขาวิชามัธยมศึกษา วิชาเอกภาษาไทยและสังคมศึกษา จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2553 และศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาไทยคดีศึกษา จากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา ในปีการศึกษา 2556

เข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา ในปีการศึกษา 2554 ปัจจุบันเป็นอาจารย์ประจำวิชาสังคมศึกษาและความถนัดทางวิชาชีพครู ที่โรงเรียนกวดวิชาบัณฑิตศึกษาศึกษา (theBTS), โรงเรียนสัมมากรสหวิทยา บางกะปิ และสถาบันกวดวิชา The i-D tutor.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY